

Järvenpään yleiskaava 2040

Yleiskaavaselostus

Käsittelyvaiheet:

Yleiskaavaluonnos

Kaupunkikehityslautakunta 11.4.2019 § 36

Nähtävillä MRL § 62 ja MRA § 30 mukaisesti 24.4.-24.5.2019

Yleiskaavaehdotus

Kaupunkikehityslautakunta 27.2.2020 § 14

Nähtävillä MRL § 65 ja MRA § 19 mukaisesti 11.3.-22.4.2020

Yleiskaavan hyväksyminen MRL § 37

Kaupunkikehityslautakunta xx.xx.2020 §

Kaupunginhallitus xx.xx.2020 §

Kaupunginvaltuusto xx.xx.2020 §

Voimaantulo xx.xx.202x

Valokuvat: Eira Linko ja Martta Pirttioja

Taitto: Martta Pirttioja

Sisältö

Johdanto	1
1. Yleiskaavan lähtökohdat, kaava-alue ja tavoitteet	3
1.1. Suunnittelutilanteen lähtökohdat	3
1.2. Yleiskaavatilanne ja kaava-alue	4
1.3. Yleiskaavatyön tavoitteet	6
1.4. Väestönkasvu.....	7
2. Yleiskaavan valmistelun vaiheet ja vuorovaikutus	9
2.1. Aloitusvaihe	9
2.2. Rakennemallivaihe	9
2.3. Luonnoksesta ehdotukseen	12
2.4. Ehdotuksesta hyväksyntään	13
3. Kaavaratkaisu	15
3.1. Yleismääräykset	16
3.2. Asumisen alueet	19
3.3. Palveluiden ja elinkeinoelämän alueet	28
3.4. Liikkuminen	36
3.5. Virkistys ja luontoarvot	39
3.6. Kulttuuriympäristö ja muinaismuistot	57
3.7. Yhdyskuntatekninen huolto ja vesitalous	64
4. Muuttuvat alueet ja vertailu voimassa olevaan yleiskaavaan	69
4.1. Merkittävimmät muutokset suhteessa yleiskaava 2020:een	69
4.2. Merkittävimmät asemakaavan muuttamista edellyttävät alueet	75
5. Maapolitiikka ja yleiskaavan oikeusvaikutukset	77
6. Vaikutusten arviointi	79
6.1. Arviointi suhteessa laajempiin maankäytön tavoitteisiin ja suunnitelmiin	79
6.2. Vaikutukset ihmisten elinoloihin, elinympäristöön ja yhteisöön	83
6.3. Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä yhdyskunta- ja kaavatalouteen	92
6.4. Vaikutukset luonnonympäristöön	93
6.5. Vaikutukset liikenteeseen	98
6.6. Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön	103
6.7. Vaikutukset ilmastoon ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen	105
7. Kaavan toteuttamisedellytykset ja seuranta	111
Käsitesanasto ja käytetyt lyhenteet	112
Yleiskaavan lähdeluettelo	115
Liitteet	

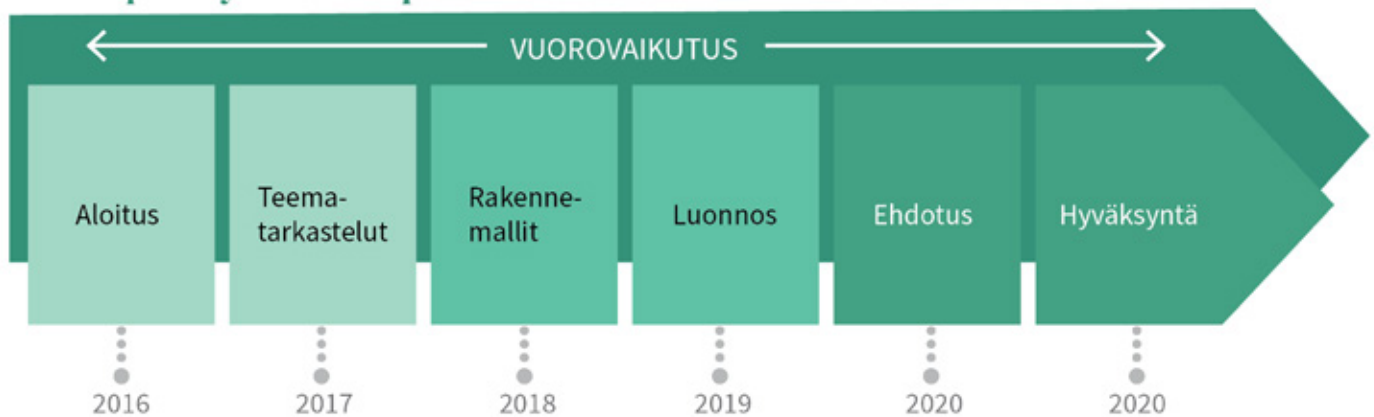
Johdanto

Järvenpään yleiskaava 2040:n valmistelussa on pyritty ennustamaan tulevaisuutta ja ohjaamaan kaupungin maankäyttöä yhteisten tavoitteiden mukaisesti. Tiedämme kuitenkin jo nyt valmisteluvaiheessa, että maailma ei tule olemaan vuonna 2040 sellainen kuin nyt kuvittelemme. Teknologinen kehitys, globaali maailmantalous ja ajattelutapamme voivat muuttaa myös maankäytön tarpeita yllättävästi. Yleiskaavan tarkoituksena on kuitenkin mahdollistaa kaupungin tavoitteiden mukainen kehitys varaamalla alueita tarvittavalle maankäytölle ja toiminnoille.

Tämä yleiskaava koostuu selostuksesta sekä neljästä kartasta ja niihin liittyvistä merkinnöistä ja määräyksistä. Kartat ja määräykset tullaan hyväksymään oikeusvaikutteisina. Selostuksen tarkoitus on auttaa hahmottamaan yleiskaavan ratkaisujen taustalla olevia lähtökohtia ja tavoitteita sekä kertoa kaavamerkintöjen ja -määräysten tulkitsemisesta. Vaikutusten arviointi osana selostusta kertoo asioiden syy-seuraussuhteista ja auttaa ymmärtämään kaavaratkaisussa tehtyjä valintoja. Selostuksen ohessa olevat liitekartat tarkentavat ja taustoittavat kaava-aineistoa. Yleiskaavan valmistelumateriaaliin kuuluu myös paljon teemakohtaisia selvityksiä, taustamateriaalia ja raportteja, joihin voi tutustua osoitteessa www.jarvenpaa.fi/yleiskaava2040.

Mukavia lukuhetkiä toivottaa yleiskaavatiimi
Hannele, Eira, Jaakko, Maria, Martta, Sampo ja Timi

Järvenpään yleiskaavaprosessi

1. Yleiskaavan lähtökohdat, kaava-alue ja tavoitteet

1.1. Suunnittelutilanteen lähtökohdat

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) määrittelevät reunaehdot yleiskaavatyölle. Yleiskaavatyö aloitettiin edellisten tavoitteiden aikana vuonna 2016. Valtioneuvoston hyväksymät tarkastetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018. Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

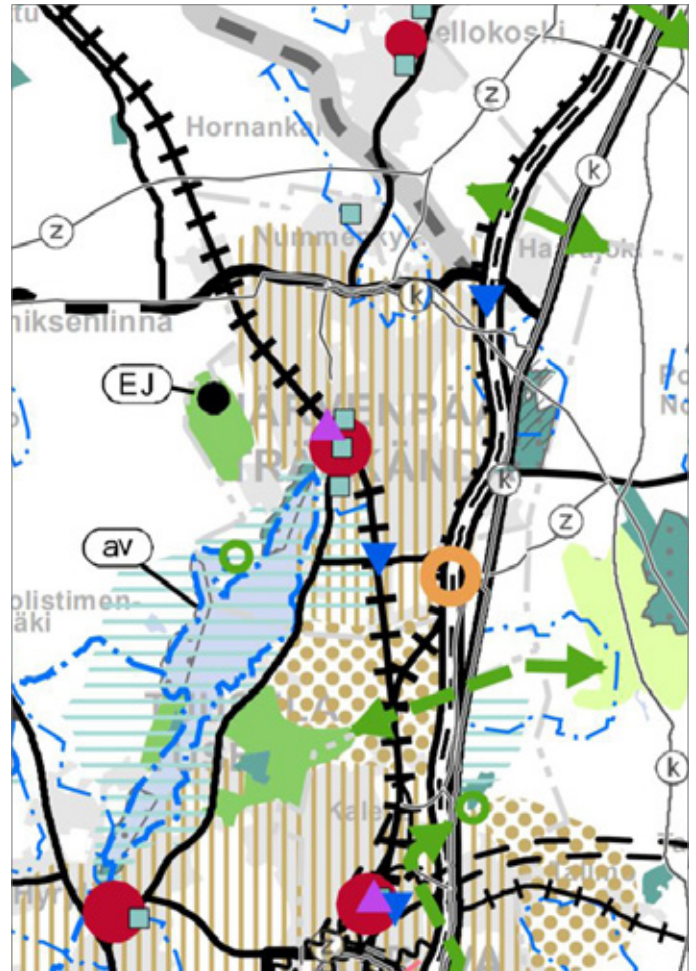
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VN 14.12.2017) on jaettu viiteen kokonaisuuteen:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Uudenmaan maakunnan suunnittelu ja Helsingin seudun MAL-suunnittelu

Uudenmaan maakunnan alueella on voimassa useita maakuntakaavoja. Näistä yleiskaavatyötä on eniten ohjannut alue- ja yhdyskuntarakennetta käsitellyt Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava. Viherverkostoa ja muun muassa Järvenpään rajautuvaa Tuusulan Ristikytöä on käsitelty Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa.

Uudenmaan liitto on valmistellut samaan aikaan Järvenpään yleiskaavaprosessin kanssa kaikki maankäytön keskeiset teemat yhteen kokoavaa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa (kuva 1). Kaavojen laatiminen samaan aikaan on mahdollistanut kaavojen asioiden yhteensovittamisen. Tullessaan voimaan Helsingin seudun vaihemaakuntakaava kumoaa alueen kaikki voimassa olevat maakuntakaavat.

Kuva 1. Karttaote Helsingin seudun vaihemaakuntakaavasta

Uudenmaan maakuntaohjelma on hyvin kunnianhimoinen ilmastonmuutoksen hillitsemisen näkökulmasta. Vuoteen 2035 mennessä maakunnan tulisi olla hiilineutraali. Järvenpää on onnistunut vähentämään päästöjään muun muassa energiasektorilla, mutta päästötavoitteiden saavuttamiseksi vaaditaan vielä merkittäviä muutoksia kehityksessä ja toimenpiteitä kaikilla sektoreilla, erityisesti liikenteen ja energian osalta. Seudullisissa tarkasteluissa on todettu, että kaikki tiedossa olevat keinot on otettava käyttöön nopealla aikataululla, jos tavoitteet aiotaan saavuttaa. Uusimaa-ohjelmaan, maakuntakaavoihin ja niiden valmisteluun voi tutustua Uudenmaan liiton sivuilla.

Myös Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL 2019 -suunnitelmaa on valmisteltu samaan aikaan yleiskaavaprosessin kanssa. MAL 2019 -suunnitelmassa kuvataan, miten seutua pitäisi kehittää vuosina 2019–2050. Se on hyväksytty seudun päätöksenteossa keväällä 2019. Kuntien ja valtion vä-

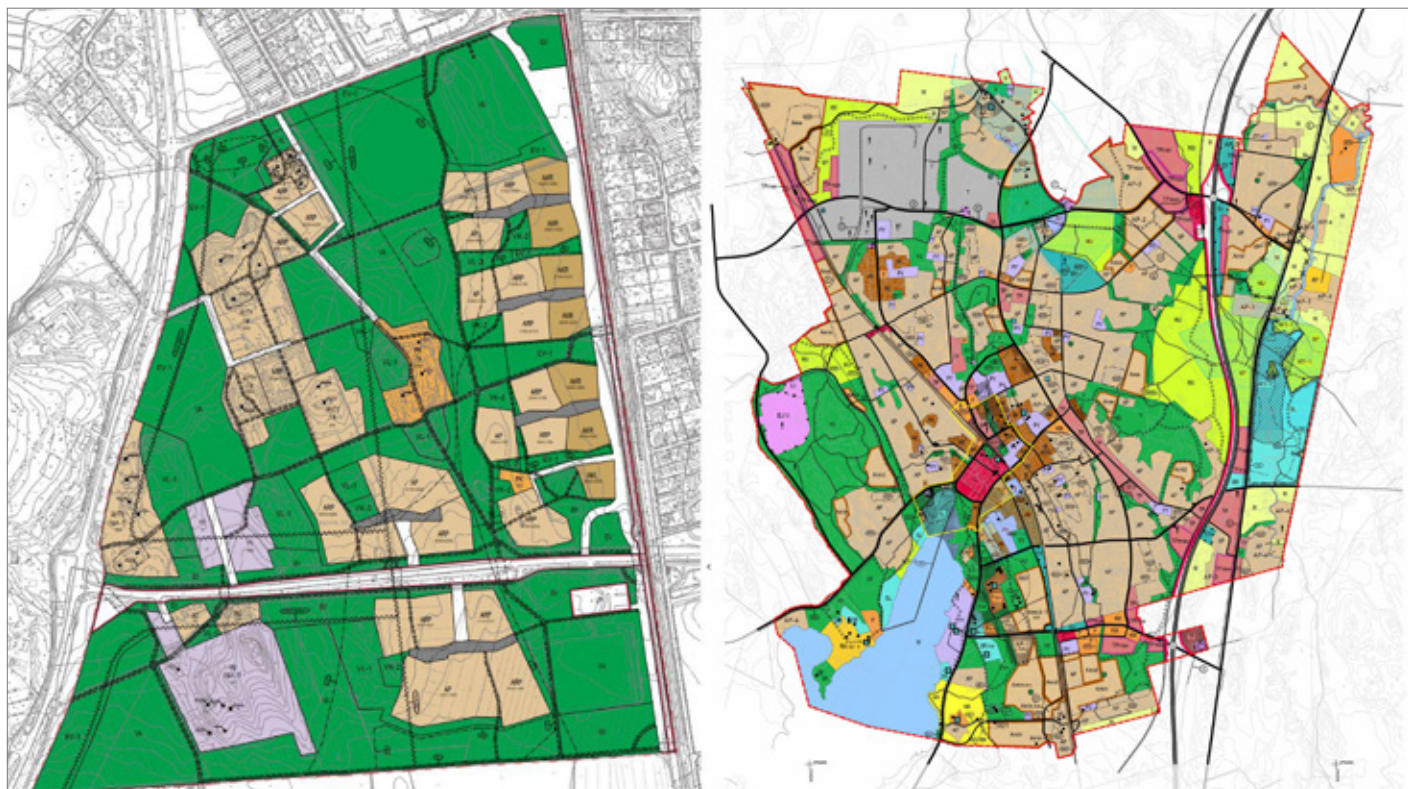
linen sopimus on tarkoitus allekirjoittaa vuonna 2020. Asiaan voi tutustua Helsingin seudun liikenteen (HSL) verkkosivuilla.

1.2. Yleiskaavatilanne ja kaava-alue

Järvenpään kaupungin yleissuunnittelun tilanne on hyvä, sillä kaikkialla kaupungin rajojen sisällä on voimassa oikeusvaikutteinen yleiskaava. Suurimman osan kaupungista kattaa Järvenpään yleiskaava 2020 (KV 9.8.2004 § 64), jossa on määritelty kaikki tärkeimmät suuntaviivat kaupungin maankäytölle. Kaavan perusteena käytetty tietoaineisto on kuitenkin päivittynyt vuosien varrella monilta osin. Erityisesti luontotiedot ovat tarkentuneet ja päivittyneet monipuoliseksi tietokannaksi. Vuosituhannen alussa ennustettu väestönkasvu on toteutunut lähes väestösuunnitteen mukaisesti, mutta läheskään kaikkia uudisrakentamisalueita ei ole toteutettu. Tämä on johtunut pääasiassa kaupungin tiivistymisestä sisänpäin ja maanomistusolosuhteista. Tavoitteena olleesta työpaikkamäärästä on jääty kauas. Yritysten sijoittuminen kaupunkiin on

ratkaistu tapauskohtaisesti niin, että esimerkiksi Poikkitien yritysalueen asemakaavoituksessa on päädytty osin yleiskaavasta poikkeaviin ratkaisuihin. Yleiskaava 2040 kumoaa voimassa olevan koko kaupungin kattavan Järvenpään yleiskaava 2020:n.

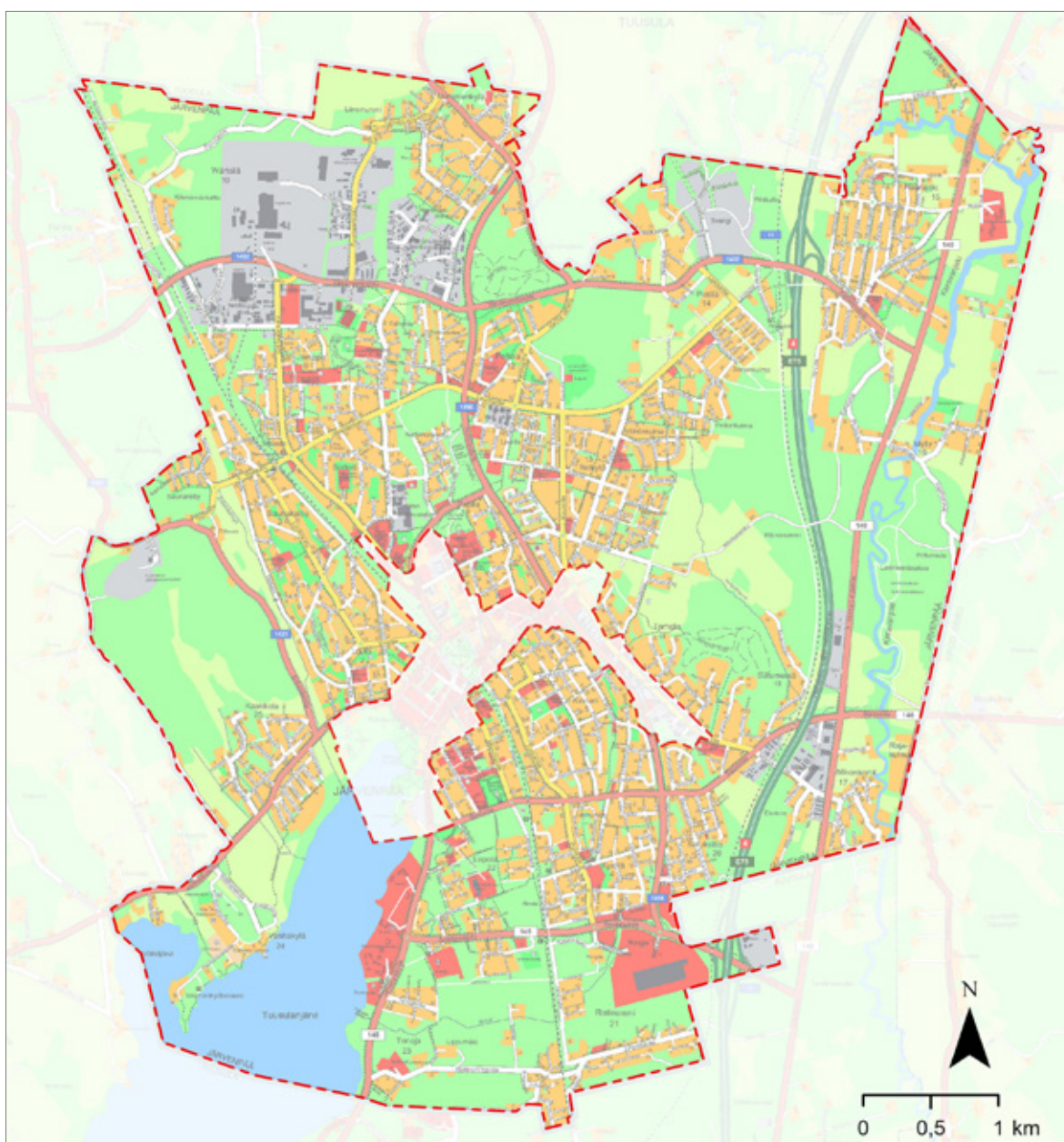
Lisäksi rinnakkain koko kaupungin yleiskaavan kanssa on ollut voimassa Lepolan osayleiskaava (15.6.2009 § 93). Lähes koko Lepolan alueella on voimassa osayleiskaavan pohjalta laaditut asemakaavat ja alue on rakentumassa asemakaavojen mukaisesti. Lepolan alueen maankäyttö on kuitenkin monelta osin tarkentunut tai muuttunut asemakaavavaiheessa suhteessa osayleiskaavaan. Tästä johtuen osayleiskaava on perusteltua kumota uudella yleiskaavalla. Näin kaupungin alueelle ei jää voimaan samaa aluetta koskevia rinnakkaisia yleiskaavoja (kuva2).

Kuva 2. Kumottavat Lepolan osayleiskaava ja Järvenpään yleiskaava 2020

Järvenpään yleiskaava 2040 laaditaan koko kaupungin alueelle lukuun ottamatta keskustan osayleiskaava 2030:n aluetta, joka kattaa keskustan ja sen lähiympäristön sekä Terholan työpaikka-alueen (kuva 3). Keskustan osayleiskaava 2030 on varsin ajantasainen (KV 21.9.2015 § 50), ja ratkaisua ei näin ollen ole tarpeen muuttaa. Keskustan alueelle osoitetaan kuitenkin reitti- ja ominaisuusmerkintöjä (kuten pyöräilyn pääreitti ja pohjavesialue) kokonaisuuden hahmottamiseksi. Nämä merkinnät eivät ole oikeusvaikutteisia tai kumoaa keskustan osayleiskaava 2030:n ratkaisua miltään osin. Keskustan osayleiskaava on esitetty samoilla kartoilla yleiskaavaehdotuksen karttojen kanssa liitteissä 2-5.

Yleiskaava ohjaa maankäyttöä niillä alueilla, joilla ei ole asemakaavaa, tai joissa asemakaavaa lähdetään muuttamaan. Kaupungin kasvu on tapahtunut viime vuosina keskustahakuisesti, eikä uusia ensimmäisiä asemakaavoja ole valmisteltu siinä tahdissa kuin 2000-luvun alussa suunniteltiin. Tällä hetkellä asemakaavoitetut alueet on esitetty liitekartassa 6. Tulevista asemakaavojen muutostarpeista kerrotaan luvussa 4.2. Valmisteluun tulevista asemakaavoista kerrotaan tarkemmin kaavoituskatsauksessa ja kaupungin internetsivuilla.

Kuva 3. Kaava-alue

1.3. Yleiskaavatyön tavoitteet

Järvenpään strategia ja kaupunginvaltuuston hyväksymät tavoitteet

Kaupungin uuden strategian valmistelua on tehty samaan aikaan yleiskaavaprosessin kanssa. Strategiaan liittyviä tulevaisuuskuvia tarkasteltiin suhteessa yleiskaavan eri rakennemallivaihtoehtoihin Minne kaupunki kasvaa? -raportissa (Järvenpään kaupunki 2018a). Lisäksi Valitut kasvusuunnat -rakennemallia testattiin suhteessa eri väestökennarioihin ja strategian valmistelussa asetettuihin taloudellisiin tavoitteisiin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetyt tulevaisuuskuvat ja kaupungin strategiset päämäärät 10.6.2019 (§ 42). Osana kaupungin talousarviopro-

sessia kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.11.2019 (§ 81) sitovia tavoitteita ja keinoja kaupunkistrategian toteuttamiseksi. Nämä on huomioitu yleiskaavan valmistelussa. Konkreettisesti tämä näkyy kaavaratkaisussa esimerkiksi lisääntyneinä ja laajentuneina pientaloalueina (strategian talousnäkökulman pitovoiman yhtenä keinona lisätään laadukkaiden pientalotonttien tarjontaa).

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 18.6.2018 (§ 65) Järvenpään yleiskaava 2040:n tavoitteet:

Seutu

Järvenpää on seudun vetovoimaisin kaupunkikeskus

Kaupunkirakenne

Yhdyskuntarakenne kehittyä eheänä ja keskustan vetovoima vahvistuu

Asuminen ja väestö

Asumisen tarjonta on monimuotoista ja vastaa kasvavaan kysyntään sekä muuttuviin tarpeisiin

Liikkuminen

Kestävää liikkumista palveleva tarpeiden mukainen älykäs liikennejärjestelmä

Elinkeinot

Elinkeinot ovat monipuolisia ja palvelualueiden kasvava merkitys huomioidaan

Palvelut

Laadukkailla ja hyvin saavutettavilla peruspalveluilla mahdollistetaan asukkaiden hyvä arki

Viherrakenne

Viherverkon jatkuvuus sekä luontoarvot varmistetaan ja laadukas kaupunkiluonto on ihmisiä lähellä

Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristön vetovoimatekijöitä arvostetaan ja kaupunkikuvan monipuolinen toiminnallisuus huomioidaan suunnittelussa

Maapolitiikka

Maankäytön suunnittelu ja maapolitiikka tukevat toisiaan

Kunnallistekniikka

Mahdollistetaan kaupungin kehittyminen toimivalla infralla kokonaistaloudellisesti

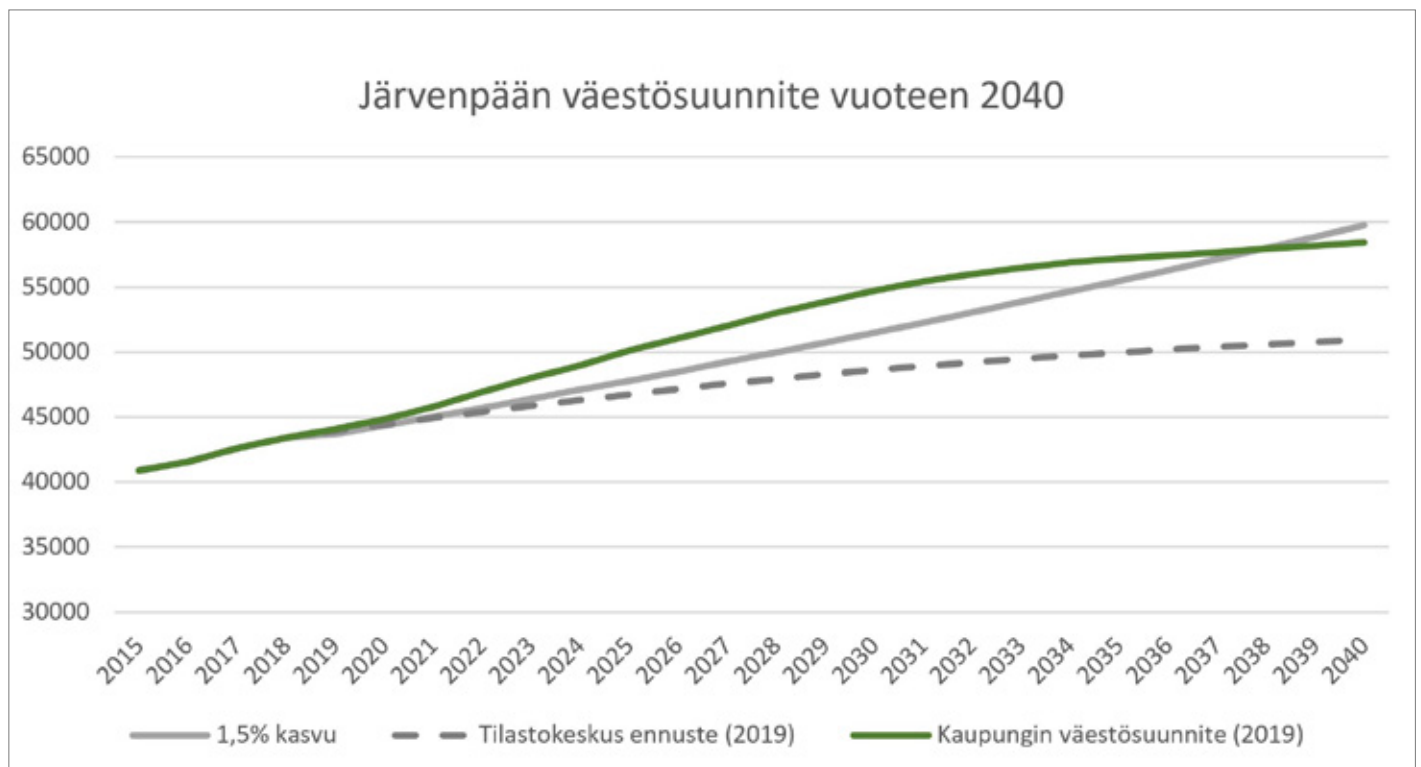
1.4. Väestönkasvu

Viime vuosina kaupungin kasvuvauhti on ollut nopeaa. Vuonna 2017 se oli yli 2,5 % ja vuonna 2018 kasvu oli kaksi prosenttia. Vuonna 2019 kasvu hidastui ja Tilastokeskuksen ennakkoväkilukujen mukaan se oli noin 0,7 %. Kasvun hidastumisesta huolimatta väestönkasvun ennustetaan pysyvän reilusti positiivisena 2020-luvun puoliväliin saakka. Kasvuvauhti tasaantuu 2030-luvulla, jolloin luonnollinen väestönkasvu on hitaampaa. Valtakunnallinen hedelmällisyyslukujen lasku vaikuttaa väestönkasvuun hidastavasti, mutta Järvenpään uskotaan kompensoivan tätä muita kuntia suuremmalla vetovoimalla ja muuttovoitolla. Kaupungin väestönkasvu perustuukin suunnittelujakson loppupuolella maltilliselle muuttoliikkeelle.

Kaupungin väestösuunnite (kuva 4) perustuu Venni-väestöohjelmalla tehtyihin tarkasteluihin. Suunnittelun pohjana on käytetty toteutunutta väestönkasvua, valmistelussa olevien hankkeiden ja asemakaavojen tietoja sekä yleiskaavan uusien alueiden väestöarvioita. Väestösuunnitteeseen tehdään säännöllisesti asuinrakentamisen hankkeet huomioiva tarkistus. Myös valtakunnalliset muutokset hedelmällisyyslukuissa vaikuttavat väestösuunnitteeseen. Jos

väestösuunnitetta tarkistetaan merkittävästi, vaikuttavat muutokset yleiskaavan toteuttamisen aikatauluun kuten asemakaavoitukseen, maanhankintaan ja kaupungin järjestämiin palveluihin. Väestösuunnitteella on tärkeä rooli myös kaupungin talousarvioprosessissa sekä koulujen ja päiväkotien tilatarpeiden suunnittelussa.

Järvenpään yleiskaavassa varaudutaan siihen, että vuonna 2040 Järvenpäässä asuu noin 60 000 asukasta, mikä vastaa 1,5 %:n keskimääräistä vuosittaista kasvua. Yleiskaavan aluevaraukset mahdollistavat siis väestösuunnitetta hieman suuremman väestömäärän. Tällä varaudutaan siihen, että kaikkia asuinalueita ei voidakaan toteuttaa tai asumisväljyys kasvaa ennakoitua nopeammin. Yleiskaavassa varaudutaan myös suunnittelukauden jälkeiseen aikaan asumisen reservialuevarauksilla. Jos väestönkasvu on arvioitua nopeampaa, tulee reservialueiden käyttöönotto ajankohtaiseksi jo 2030-luvulla. Reservialueet mahdollistavat tarvittaessa huomattavan lisän asuntoaluepotentiaaliin, mutta myös edellyttävät muun muassa rohkeita maapoliittisia ratkaisuja sekä huomattavia infran investointeja.

Kuva 4. Kaupungin väestösuunnite verrattuna tasaiseen 1,5 %:n kasvuun ja Tilastokeskuksen ennusteeseen (Tilastokeskus 2019)

2. Yleiskaavan valmistelun vaiheet ja vuorovaikutus

Yleiskaavaa on valmisteltu Järvenpään kaupunkikehityksen yleiskaavatiimissä. Kaupungin sisäistä poikikihallinnollista yhteistyötä on tehty yleiskaavan seurantariryhmässä. Tässä ryhmässä on ollut edustettuna

myös Keski-Uudenmaan ympäristökeskus. Uudenmaan ELY-keskuksen ja muiden viranomaistahojen kanssa on pidetty myös työkokouksia. Luottamushenkilöiden kanssa on käyty vuoropuhelua koko yleiskaavaprosessin ajan.

2.1. Aloitusvaihe

Yleiskaavatyö käynnistettiin kaupunginhallituksen päätöksellä 26.9.2016 (§ 160). Valmistelu aloitettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelman julkaisemisella (Järvenpään kaupunki 2016/2018) ja teemakohtaisil-

la tarkasteluilla. Tähän vaiheeseen kuului useita eriaiheisia selvityksiä ja laajan tietopohjan keräämistä. Kaupunkilaisille tehtiin karttakysely rakennettavista ja säilytettävistä paikoista keväällä 2017.

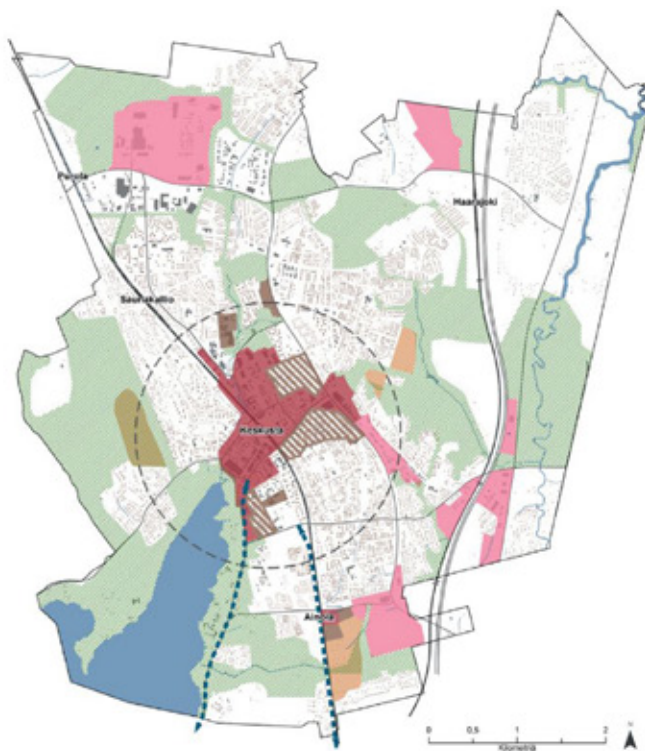
2.2. Rakennemallivaihe

Merkittävimpiä kasvusuuntia hahmoteltiin neljän erilaisen rakennemallin avulla. Kaikki neljä vaihtoehtoista rakennemallia olivat tarkoituksella kärjistäviä ja tulevaisuuteen eri tavalla suuntaavia: keskustaa painottava Tiivistyvä timantti, kaupungin maanomistusta Ristinummella hyödyntävä Eteläinen kulttuurikehto, Vähänummentien varteen rakentuva Vahvistuva pohjoinen nauha ja tasaisesti rakentamista kaikkialle sijoittava Pientalojen comeback (kuva 5).

Järvenpääläisistä asukkaista koostuva sparrausryhmä pääsi työstämään rakennemalleja ja niiden vaikutusten arviointeja syksyllä 2017. Sparrausryhmän keskustelut vahvistivat käsitystä siitä, että keskustan kehittyminen ja rakenteen tiivistyminen nähdään hyvänä. Valmistelussa olleet neljä rakennemallivaihtoehtoa olivat nähtävillä 21.2.-23.3.2018. Nähtävilläoloaikana pidettiin viranomaistyökokous (7.3.2018) ja yleisötilaisuuksia, joissa saatiin myös suullista palautetta. Karttakyselyyn vastattiin kohtuullisen hyvin (noin 340 merkintää) ottaen huomioon rakennemallien yleispiirteisyyden. Varsinaisia lausuntoja ja mielipiteitä saatiin yhteensä 18 kappaletta.

Vaihtoehtoiset neljä rakennemallia sekä lopullinen Valitut kasvusuunnat -rakennemalli (kuva 7) arvioitiin yleiskaavan teemakohtaisten tavoitteiden mukaisesti. Suurin osa kaavaratkaisun vaikutuksista on jo tunnistettu rakennemallivaiheessa.

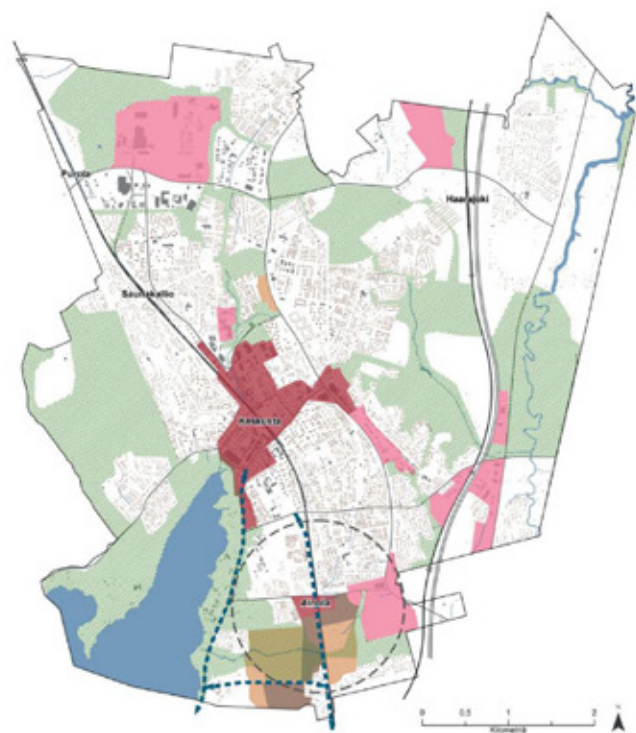
Järvenpään kaupunginvaltuusto hyväksyi yleiskaavan tavoitteet ja rakennemallivaihtoehtoja yhdistelevän Valitut kasvusuunnat -rakennemallin yleiskaavan valmistelun pohjaksi 18.6.2018 (§ 65). Järvenpään tavoitteena on tulevaisuudessa olla seudullinen kaupunkikeskus. Tämä varmistetaan ydinkeskustan voimakkaalla uusiutumisella vahvaksi asumisen ja monipuolisten palveluiden keskittymäksi. Valitut kasvusuunnat -rakennemalli sisältää huomattavan määrän lähivuosina käynnistettäviä asuinrakentamisen hankkeita erityisesti keskustan alueella, mutta myös Ainolan asemanseudun kasvattamisen aluekeskukseksi sekä Haarajoen ja Saunakallion asemanseutujen vahvistamisen. Kaikista rataliikenteen asemapaikoista on tarkoitus kehittää sujuvia liikenteen solmukohtia. Rakennemallikartalla (kuva 6) esitetään keskeiset maankäytön muutosalueet, viheralueverkosto ja kehitettävät liikenneyhteydet ja tulevaisuuden yhteystarpeet.

Rakennemallivaihtoehdon muutosalueet

TIIVISTYVÄ TIMANTTI

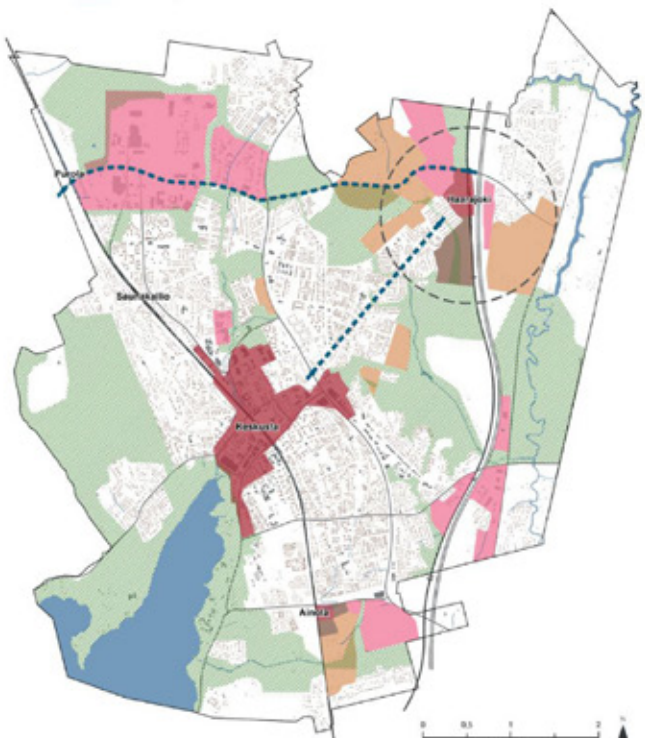
- Tiivis ja sekoittunut kaupunkirakenne
- Tiivis kerrostalovaltainen asuminen
- Uudistava täydentäminen
- Monimuotoinen pientaloasuminen
- Kehitettävä työpaikka-alue
- Vihreä- ja virkistysalueiden pääverkosto
- Vesistö
- 1,5 km etäisyys asemalta
- Kehitettävä yhteys

Rakennemallivaihtoehdon muutosalueet

ETELÄINEN KULTTUURIKEHTO

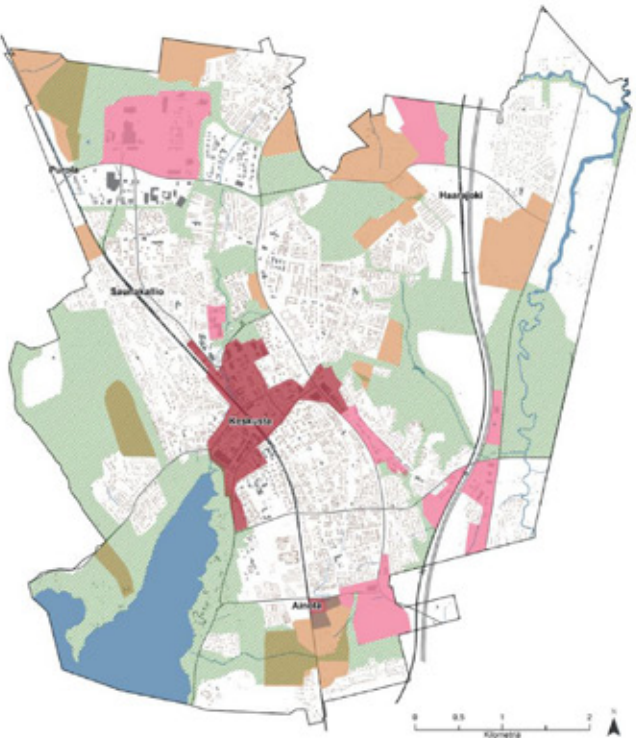
- Tiivis ja sekoittunut kaupunkirakenne
- Tiivis kerrostalovaltainen asuminen
- Monimuotoinen pientaloasuminen
- Kehitettävä työpaikka-alue
- Vihreä- ja virkistysalueiden pääverkosto
- Vesistö
- 1 km etäisyys asemalta
- Kehitettävä yhteys

Rakennemallivaihtoehdon muutosalueet

VAHVISTUVA POHJAINEN NAUHA

- Tiivis ja sekoittunut kaupunkirakenne
- Tiivis kerrostalovaltainen asuminen
- Monimuotoinen pientaloasuminen
- Kehitettävä työpaikka-alue
- Vihreä- ja virkistysalueiden pääverkosto
- Vesistö
- 1 km etäisyys asemalta
- Kehitettävä yhteys

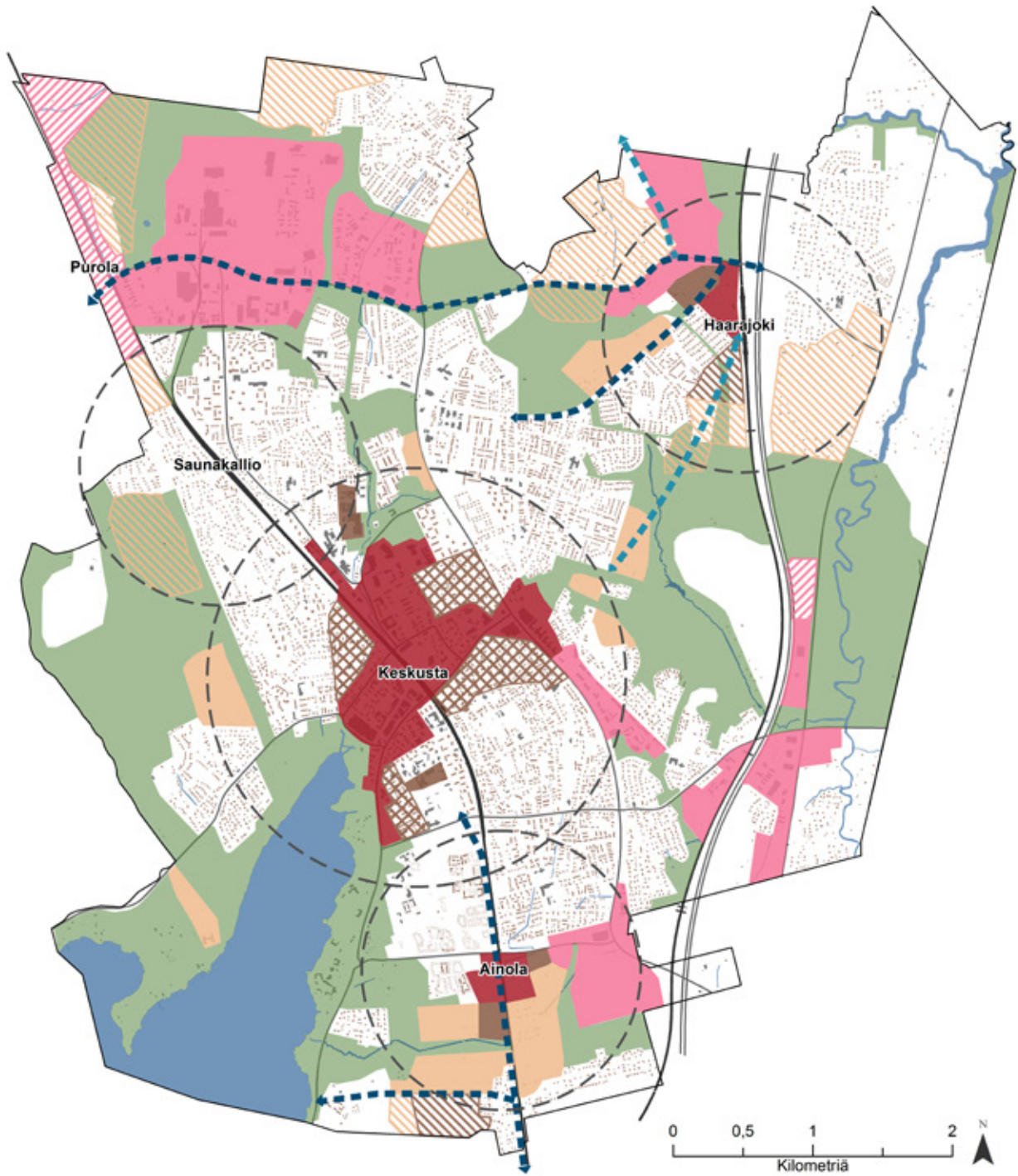

Rakennemallivaihtoehdon muutosalueet

PIENTALOJEN COMEBACK

- Tiivis ja sekoittunut kaupunkirakenne
- Tiivis kerrostalovaltainen asuminen
- Monimuotoinen pientaloasuminen
- Kehitettävä työpaikka-alue
- Vihreä- ja virkistysalueiden pääverkosto
- Vesistö

Kuva 5. Neljä vaihtoehtoista rakennemallia

VALITUT KASVUSUUNNAT

Rakennemallin muutosalueet

	Tiivis ja sekoittunut kaupunkirakenne		Kehitettävä työpaikka-alue
	Tiivis kerrostalovaltainen asuminen		Työpaikkatoimintojen reservialue
	Monimuotoinen pientalovaltainen asuminen		Viher- ja virkistysalueiden pääverkosto
	Uudistava täydentäminen		Vesistö
	Asumisen reservialue (kerrostalovaltainen)		Asemanseutujen vyöhyke 1,0 / 1,5 km
	Asumisen reservialue (pientalovaltainen)		Kehitettävä yhteys
			Tulevaisuuden yhteystarve

Kuva 6. Valitut kasvusuunnat -rakennemalli

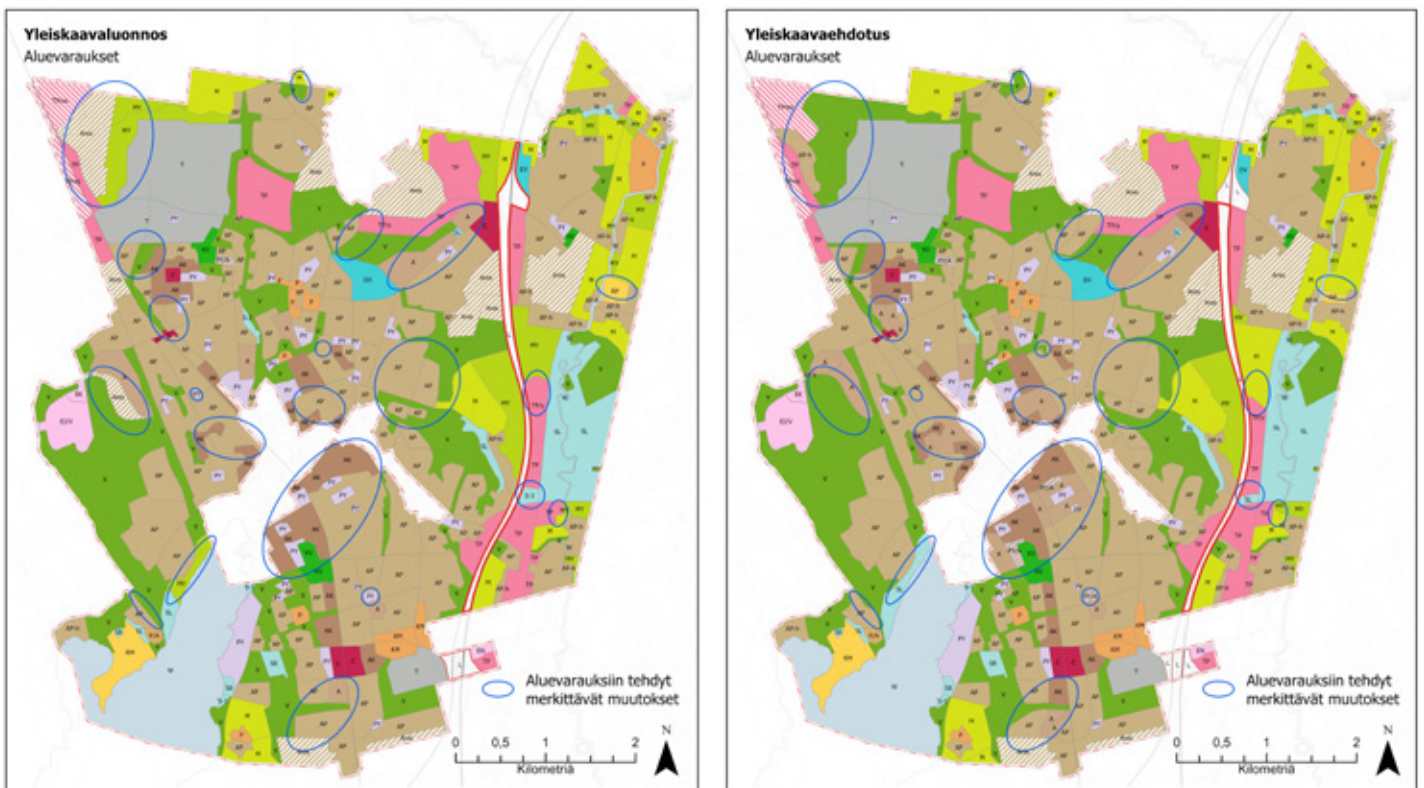
2.3. Luonnoksesta ehdotukseen

Luonnosvaiheessa rakennemallissa esitetyt asuimisen ja työpaikkojen aluevaraukset sekä viheralueet täsmentyivät varsinaisiksi kaavamerkinnöiksi. Kaavaratkaisun perusteena käytettiin kaupungin laajoja ja monipuolisia tietoaineistoja, joita on edelleen täsmennetty koko kaavaprosessin ajan.

Yleiskaavaluonnos esitettiin neljällä erillisellä kaavakartalla. Luonnosvaiheen aineisto oli nähtävillä 24.4.-24.5.2019. Nähtävilläoloaikana vuorovaikutus oli aktiivista ja monipuolista. Avoimissa yleisötilaisuuksissa esiteltiin kaavaratkaisun pääpiirteitä ja erityiskysymyksiä. Viranomaisille ja lausunnonantajille järjestettiin erillinen infotilaisuus. Yleiskaavaluonnoksesta oli mahdollisuus jättää palautetta kirjallisesti, kartalle

kohdistettuna tai epävirallisena suullisesti. Vuorovaikutuksesta laadittiin raportti (Järvenpään kaupunki 2019b), jossa käsiteltiin erityisesti paljon palautetta saaneita aiheita. Palauteraportissa annettiin vastaukset myös yksittäisiin mielipiteisiin ja lausuntoihin.

Saatujen lausuntojen ja mielipiteiden sekä lisäselvitysten perusteella kaavaratkaisua tarkistettiin kaavaehdotukseen. Merkittävimmät aluevarausten muutokset luonnoksesta ehdotukseen on esitetty kuvassa 7.

Kuva 7. Merkittävimmät aluevarausten muutokset luonnoksesta ehdotukseen

2.4. Ehdotuksesta hyväksyntään

Yleiskaavaehdotus oli nähtävillä 11.3.-22.4.2020. Yleiskaavamateriaaliin oli mahdollista tutustua paikan päällä kaupungin tiloissa, jonka lisäksi järjestettiin yleisötilaisuus 12.3.2020. Tilaisuuteen osallistui 25 henkilöä. 20.4.2020 järjestettiin lisäksi verkon välityksellä esittelytilaisuus, jossa osallistujilla oli kommenttikentän kautta mahdollista esittää myös kysymyksiä. Tätä tilaisuutta seurasi reilu kymmenen henkilöä ja siitä tehtiin myös tallenne myöhempää katselua varten. Erityisesti koululaisia ajatellen laadittiin lisäksi kaavoitukseen ja yleiskaavaehdotukseen tutustuttavia videoita Järvenpään kaupungin Youtube-kanavalle. Järvenpään kaupungin sosiaalisen median tileillä kaavaehdotuksesta ja sen nähtävilläoloajasta viestittiin lyhyiden animaatioiden avulla. Lausunnonantajille järjestettiin luonnosvaiheen tapaan oma tilaisuus, joka toteutettiin verkon välityksellä.

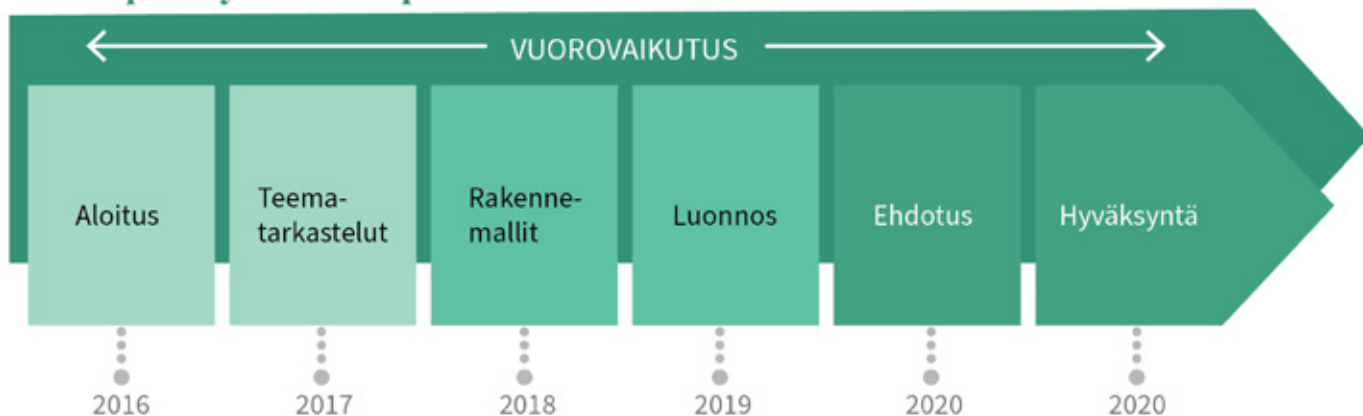
Sekä asukkaiden että viranomaisten kaavaehdotukseen tutustumisen helpottamiseksi laadittiin verkkoselaimessa toimiva karttapalvelu, jossa kaavan eri kartat sai näkyviin päällekkäin. Lisäksi niitä oli mahdollista tarkastella ilmakuvan, ajantasa-asemakaavan, kiinteistörajojen ja yleiskaava 2020:n kanssa. Karttapalvelussa käytiin koko nähtävilläoloaikana yli tuhat kertaa, keskimäärin 25 kertaa päivässä ja siitä saatiin runsaasti hyvää palautetta erityisesti viranomaislausunnoissa.

Muistutuksia ja lausuntoja saatiin yhteensä 130 kappaletta. Karttapalauttejärjestelmän kautta jätettiin lisäksi 115 kommenttia. Kaavaratkaisua tarkistettiin saatujen lausuntojen, muistutusten ja karttapalautteen perusteella.

Muutokset koskivat suurelta osin ohjeellisten merkintöjen linjauksia (uusi ohjeellinen jätevesiviemäri, virkistys- ja ulkoilun pääreitti, liikenteen yhteystarve) ja joitakin aluevarausmerkintöjä. Rakentamisen alueita koskevista muutoksista merkittävin oli Vanhan valtatie varteen ehdotuksessa osoitetun AP-alueen muuttaminen V-alueeksi. Syynä olivat pohjaveden turvaamiseen huomiota kiinnittäneet lausunnot ja muistutukset. Lisäksi rakennettavien alueiden osalta tarkennettiin aluevarausten rajauksia sekä muutamassa tapauksessa aluevaraustyyppiä muutettiin. Viheralueita ja luontoarvoja koskien luonnonsuojelullisten ominaisuusmerkintöjen rajauksia tarkistettiin ja kaavakartalle tuotiin Metsäkeskuksen metsälakiaineistosta yksi uusi kohde.

Muutokset eivät olleet luonteeltaan niin merkittäviä, että ne olisivat vaatineet kaavaehdotuksen asettamista uudelleen nähtäville. Niitä maanomistajia, joita muutokset koskivat, kuultiin kuitenkin vielä erikseen ennen kaavan etenemistä hyväksymiskäsittelyyn (Maankäyttö- ja rakennusasetus 1999/895 § 32). Vastauksia kuulemisiin saatiin neljä yksityisiltä maanomistajilta ja lisäksi ELY-keskukselta. Kaikesta saadusta palautteesta on laadittu erillinen palauteraportti.

Järvenpään yleiskaavaprosessi

Kuva 8. Yleiskaavaprosessi

3. Kaavaratkaisu

Kaavaratkaisu esitetään neljällä oikeusvaikutteisella kartalla ja näihin liittyvällä erillisellä määräysliitteellä. Kaavakartat on nimetty niissä käsiteltävien aiheiden mukaisesti:

1. Maankäyttö ja liikkuminen
2. Virkistys ja luontoarvot
3. Kulttuuriympäristö
4. Yhdyskuntatekninen huolto ja vesitalous

Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on määritelty kartassa 1/4: Maankäyttö ja liikkuminen, ja muilla kartoilla on osoitettu pääkäyttötarkoitusta täydentäviä rinnakkaisia merkintöjä. Kaikki neljä karttaa ovat oikeusvaikutteisia ja muodostavat yhdessä kaavaratkaisun.

Kaavan esittäminen usealla kartalla selkeyttää kaavamerkintöjen tulkintaa. Erityisesti viivamerkinnät on helpompi erottaa toisistaan, eikä ominaisuusmerkintöjä ole jouduttu karttateknisen esitystavan vuoksi karsimaan. Kaikkien neljän kartan merkintöjä on mahdollista tarkastella myös yhtäaikaisesti epävirallisella yhdistelmäkartalla (liite 1) tai karttapalvelussa, jossa voi valita piirtoon haluamansa merkinnät. Liitteen 1 epävirallista yhdistelmää voi käyttää esimerkiksi kaavotteena asemakaavoitusta suunniteltaessa.

Yleiskaavan merkinnät ovat yleispiirteisiä. Kaava on laadittu mittakaavassa 1:20 000, mikä tulee huomioida kaavaa tulkittaessa, vaikka sähköinen aineisto

mahdollistaakin lähelle tarkentamisen. Yleiskaavan pohjakartta on yleistetty kuvaus kaupungin liikenneverkosta ja rakennetuista alueista.

Tarkemman tason suunnittelussa, kuten asemakaavoissa, suojelualueiden rajauspäätöksissä ja yhdyskuntateknisen huollon suunnitelmissa, merkinnät tarkentuvat sekä sijainniltaan että sisällöltään. Jatkosuunnittelussa tärkeintä on kaavaratkaisun periaatteiden kunnioittaminen. Ennen asemakaavoitusta voi erityisesti uusille alueille olla tarpeellista laatia kaavarunko.

Osa kartalla esitettävistä merkinnöistä perustuu muiden viranomaisten tai yhteistyötahojen tuottamaan tietoon. Tiedon tarkentuessa voivat yleiskaavan rajaukset poiketa ajantasaisesta tiedosta. Jatkosuunnittelussa tuleekin hyödyntää aina viimeisintä tietoa. Yleiskaavassa määriteltyjen rajausten tai ominaisuuksien muuttamiseen tulee kuitenkin aina olla riittävät perustelut.

Kaavamääräykset ovat joko koko kaava-aluetta koskevia yleismääräyksiä tai kohdistuvat alue-, viiva- tai kohdemerkintään. Määräysten perustelut on esitetty selostuksessa aihealueittain. Kukin kappale koostuu aihealueen yleiskuvauksesta, kaavamerkinnöistä määräyksineen ja määräyksiä tarkentavasta tulkinnasta. Merkintöjä koskevat taulukot ja kohteiden numerointi on laadittu helpottamaan kaavan ja vaikutusten arvioinnin lukemista. Selostuksen liitteenä olevat liitekartat antavat lisätietoa kaavaratkaisun taustoista ja jatkosuunnittelussa huomioitavista asioista.

3.1. Yleismääräykset

Seuraavat määräykset koskevat koko kaava-aluetta ja ne voivat liittyä usean kaavakartan asiakokonaisuuksiin. Yleismääräyksillä ei ole kaavamerkintää eivätkä ne näy kartoilla. Yleismääräykset velvoittavat huomioidaan asian jatkosuunnittelussa ja tarpeen mukaan tekemään tarkentavia lisäselvityksiä.

Kaavan tulkinta

Yleiskaavan tulkinta on esitetty kaavaselostuksessa.

Tällä määräyksellä viitataan sekä yleiskaavan kokonaiskaavaratkaisun periaatteisiin että yksittäisten kaavamääräysten yhteydessä esitettyihin merkinnän kuvauksiin ja tulkinnan tarkennuksiin.

Suunnittelutarvealueet

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia suunnittelutarvealueita ovat kaikki asemakaavoittamattomat alueet. Määräys on voimassa kymmenen vuotta tämän yleiskaavan voimaantulosta.

Järvenpään pinta-ala on pieni ja rakentamisen paine myös kaupungin reuna-alueilla siten niin suuri, että rakentamista on välttämätöntä säädellä. Tätä yleiskaavaa ei voi käyttää suoraan rakennusluvan perusteena, vaan asemakaavoitetun alueen ulkopuolella tulee hakea suunnittelutarveratkaisua. Kaupungin suunnittelutarveratkaisuiden periaatteet, jotka vahvistetaan tämän yleiskaavan aluevarauksissa, takaavat kiinteistönomistajien johdonmukaisen kohtelun.

Meluntorjunta

Laadittaessa tarkempia suunnitelmia liikenneväylän, muun melulähteen tai luonnonsuojelualueen läheisyyteen on tarkistettava melutaso ja osoitettava tarpeelliset meluntorjuntatoimenpiteet. Rakennettaessa asuntoja tai muita melulle herkkiä toimintoja melualueelle on luvissa edellytettävä sellaisten meluntorjuntatoimenpiteiden toteuttamista, että valtioneuvoston (VNp 993/1992) antamat ohjeavot eivät ylity.

Meluenusteita vuoden 2040 tilanteesta on tehty osana liikennejärjestelmäsuunnitelmaa. Meluselvitys osoittaa alueet, joilla on odotettavissa melun ohjeavojen ylittymistä joko autoliikenteestä tai junaliikenteestä johtuen. Siltä osin, kun näille alueille suunnitellaan sijoitettavan huoneistokohtaisia piha-, leikki- tai oleskelualueita, terasseja, parvekkeita tai muita sellaisia, tulee jatkosuunnittelussa tutkia meluntorjunnan tarkempaa tarvetta. Melusuojauksen tarvetta uusilla asuinalueilla on arvioitu taulukossa 1 (asumisen uudet alueet) sekä osana vaikutusten arviointia luvussa 6.2. Meluselvityksestä käyvät ilmi melulle alttiiden alueiden lisäksi myös muuta kaupungin ympäristöä hiljaisemmat alueet (Sitowise 2020b).

Tärinän ja runkomelun torjunta

Laadittaessa tarkempia suunnitelmia alle 500 metrin päähän rautatiestä tai 100 metrin päähän muusta liikenneväylästä tulee arvioida tärinän ja runkomelun aiheuttamat haitat ja tarvittaessa osoittaa niitä ehkäiseviä toimenpiteitä.

Järvenpäässä tärinään liittyviä riskejä on erityisesti rautateiden läheisyydessä ja alueilla, joilla maaperä on pehmeä. Tärinään liittyviä mittauksia ei yleiskaavan yhteydessä ole tehty, vaan niiden tarve on tarkoituksemukaista selvittää asemakaavoituksen ja muiden tarkemman tason suunnitelmien yhteydessä. Määräyksessä määritellyt riskialueet perustuvat VTT:n suosituksiin (Törnqvist & Talja 2006). Rautateitä koskeva 500 metrin alue on kuvattu kartalla osana vaikutusten arviointia (luku 6.2).

Luontoarvot

Tarkemmassa suunnittelussa tulee yleiskaavaan merkittyjen luonnonsuojelullisesti ja luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien alueiden lisäksi huomioida muut paikallisesti ja laajemmin merkittävät luontotyyppikohteet, uhanalaiset lajit, Euroopan unionin luontodirektiivin suojelusäänökset sekä muut suojeltavat lajit.

Merkittävimmät kaavan valmistelun aikaan tiedossa olleet luontoarvot on osoitettu kaavakartalle kaavamerkinnein, jotka eritellään selostuksen kappaleessa 3.5. Näiden lisäksi Järvenpäässä on kuitenkin runsaasti paikallisesti arvokkaita luontotyyppikohteita sekä pienialaisia suojeltujen ja uhanalaisten kasvi- ja eläinlajien esiintymiä, jotka tulee huomioida jatkosuunnittelussa ja lupakäsittelyissä sekä alueiden ylläpidossa ja hoidossa. Luontotietoa päivitetään jatkuvasti, joten suunnitteluprosessissa on tärkeää huolehtia, että olemassa olevaa tietoa hyödynnetään sekä tehdään tarvittavat päivitykset suunnittelualueen tietoihin. Yleiskaavan valmistelun aikaan tiedossa olleet paikkatietona olevat luontotiedot on esitetty selostuksen liitekartoilla 9-14. Tarkempaa tietoa kohteista ja arvoista löytyy luontoselvityksistä ja kaupungin luontotietokannasta.

Virkistys

Virkistysalueiden ja -kohteiden ylläpidossa ja kehittämisessä tulee ottaa huomioon käyttäjämäärän mahdollisen kasvun aiheuttama lisääntyvä kulutus.

Väestönkasvu ja yleiskaavassa osoitetut uudet ja täydennettävät alueet aiheuttavat lisääntyvää virkistyskäytön painetta viheralueille ja puistoihin. Suunnittelussa tulee huolehtia, että kasvava virkistyskäyttö huomioidaan viheralueiden ja muiden virkistykseen tarkoitettujen alueiden kehittämisessä ja ylläpidossa. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi liikkumisen ohjaamista viherympäristön ylläpitoon keskusta-alueilla tai suosituimmilla virkistysalueilla.

Pilaantunut maaperä

Maaperän pilaantuneisuus on tarvittaessa selvitetävä ja huomioitava jatkosuunnittelun yhteydessä. Maaperä on tarvittaessa puhdistettava.

Valtakunnallisen Maaperän tietojärjestelmän tammi-kuun 2020 mukaiset pilaantuneet ja mahdollisesti pilaantuneet kohteet on kuvattu yleispiirteisellä tasolla selostuksen liitekartalla 19. Maaperän ajankohtainen tila on kuitenkin selvitetävä rakentamista suunniteltaessa ja osoitettava tarvittaessa toimet sen puhdistamiseksi.

Jätevedenpumppaamoiden suojaetäisyydet Asuinrakentamista sijoitettaessa tulee jätevedenpumppaamoiden mahdolliset hajuhaitat ottaa huomioon riittävällä suojaetäisyydellä.

Pumppaamot voidaan varustaa hajunpoistojärjestelmillä, mutta toistaiseksi niiden tekniikkaa ei olla koettu tarpeeksi tehokkaaksi hajuhaittojen eliminoimisen kannalta. Rakennuslupia myönnettäessä suositellaan vähintään 50 metrin suojaetäisyyksiä rakennuspaikan ja jätevedenpumppaamon välillä, jos tarkemmat selvitykset eivät muuta mahdollista. Lisäksi tulee huomioida tuulensuunnan, maastonmuotojen, kasvillisuuden ja pumppaamotekniikan vaikutus hajuhaittojen muodostumisessa. Mahdollisten hajuhaittojen aiheutuminen tulee arvioida jokaisen rakennusluvankohdalla erikseen. Lisätietoja suojaetäisyyksistä saa Järvenpään Vedeltä.

Tulvariskit

Tulvakorkeudet tulee selvittää Tuusulanjärven ja Keravanjoen äärelle suunniteltaessa ja noudattaa rakennusjärjestyksessä annettuja ohjeita riittävästä rakennuskorkeudesta. Tarvittavat toimet tulvariskien ehkäisemiseksi tulee osoittaa jatkosuunnittelun yhteydessä.

Tulvavaara-alue, jolla tulvan vuotuinen todennäköisyys on yksi prosentti, on esitetty Tuusulanjärven osalta selostuksessa vaikutusten arvioinnin yhteydessä. Keravanjoesta ei ole ollut yleiskaavan valmistelun aikana saatavilla tulvakartoitusaineistoa Järvenpään alueelta. Sopivista tulvakorkeuksista ja niiden selvittämisestä sekä ranta-alueella toimimisesta määrätään Järvenpään kaupungin rakennusjärjestyksessä molempia vesistöjä koskien.

Hulevesien hallinta

Hulevesiratkaisut tulee toteuttaa kaupungin hulevesisuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti seuraavaa prioriteettijärjestystä noudattaen:

- 1. Ehkäistään hulevesien muodostumista ja niihin kohdistuvaa laatuhaittaa,**
- 2. Hulevedet käsitellään ja hyödynnetään syntypaikaltaan,**
- 3. Hulevedet johdetaan pois syntypaikaltaan suodattavalla ja viivyttävällä järjestelmällä,**
- 4. Hulevedet johdetaan pois syntypaikaltaan yleisille alueille viivytettäväksi ja puhdistettavaksi ennen vesistöön johtamista,**
- 5. Haitalliset hulevesivaikutukset kompensoidaan toisaalla tehtävillä toimenpiteillä ensisijaisesti samalla valuma-alueella ja toissijaisesti toisella valuma-alueella,**
- 6. Hulevedet johdetaan viemärissä suoraan vastaanottavaan vesistöön.**

Asemakaavoituksen ja muiden hankkeiden yhteydessä on selvitettävä hulevesien kannalta merkittävät alueelliset ominaispiirteet ja vaikutukset valuma-alueella ja sen alapuolisella valuma-alueella sekä varattava tarvittavat tilat hulevesien laadulliselle ja määrälliselle käsittelylle. Yleisillä alueilla huleveden hallintarakenteet on toteutettava alueen muun kunnallistekniikan rakentamisen yhteydessä. Rakennusluvan yhteydessä on laadittava hulevesisuunnitelma sekä osoitettava tarvittavat rakentamisen aikaisen hulevesien hallinnan toimenpiteet. Hulevesisuunnitelman laajuus arvioidaan hankkeen koko ja vaikutukset huomioon ottaen.

Hulevesien hallintaa toteutetaan Järvenpään hulevesisuunnitelman (FCG 2013) periaatteiden mukaisesti. Yleiskaavan hulevesien hallinnan yleismääräyksessä ohjataan noudattamaan hulevesien hallinnassa prioriteettijärjestystä sekä huomioimaan hulevesien hallinta asemakaavoituksessa, kunnallistekniikan suunnittelussa ja rakentamisessa sekä rakennuslupaprosessissa määräyksen mukaisesti. Yleismääräyksen prioriteettijärjestys noudattaa sisällöltään hulevesisuunnitelmaa (FCG 2013). Muutamia ilmaisuja on muutettu tulkinnan selventämiseksi.

Hulevesien hallinta on osa normaalia kaupunkialueiden suunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa. Hulevesien hallintaa tulee toteuttaa mahdollisimman luonnonmukaisin ratkaisuin sekä huomioida ja pyrkiä vahvistamaan vesiensuojelullisia ja muita luontoarvoja ja parantamaan virkistysympäristöä ja kaupunkikuvaa. Aiheeseen liittyviä kaavamerkintöjä määräykseen on käsitelty selostuksen kohdassa 3.7.

3.2. Asumisen alueet

Asumisen alueet muodostavat lähes puolet koko kaavaratkaisun pinta-alasta. Asumisen alueita on osoitettu viidellä erilaisella merkinnällä. Kerrostalovaltaista (AK) ja pientalovaltaista (AP) asuntoaluemerkintää käytetään pääasiassa jo rakennetuilla ja asemakaavoitetuilla alueilla. Uusilla rakentamattomilla alueilla näitä merkintöjä käytetään, kun on perusteltua määritellä tarkemmin alueen pääkäyttötarkoitus. Useimmilla uusilla alueilla on käytetty asuntoalueen A-merkintää, joka mahdollistaa tulevaisuuden muuttuviin tarpeisiin reagoimisen joustavasti vaihtelevalla rakennuskannalla. Monipuolisen asuinalueen A-merkinnällä on esitetty myös alueet, jolla rakennuskannan uusiutuminen halutaan mahdollistaa nykyistä tehokkaampana tai joiden luonne päätetään vasta jatkosuunnittelun yhteydessä. Alueet, joille ei todennäköisesti tule kohdistumaan kehittämispaineita tällä suunnittelujaksolla, on osoitettu harvaan asutuiksi pientaloalueiksi (AP-h). Näiden lisäksi on käytetty asumisen reservialuemerkintää (Ares) niillä alueilla, jotka tulevat toteutettaviksi todennäköisesti vasta yleiskaavan tavoitevuoden 2040 jälkeen.

Kaavaratkaisu perustuu asumisen alueiden osalta Valitut kasvusuunnat -rakennemalliin, jota on tarkennettu alueiden rajauksien ja tiettyjen ratkaisujen osalta. Rakennemallityössä reserveinä osoitetut Saunakallion aseman läheisyydessä sijaitsevat alueet on osoitettu toteutettavaksi jo ennen vuotta 2040. Länsi-Nummenkylään rakennemallityössä osoitetusta asumisen reservialueesta luovuttiin, koska yhdyskuntateknisen huollon kustannukset ja riskit liittyen vesihuoltoon osoittautuivat pidemmälläkin aikavälillä kunnallistekniikan osalta liian suuriksi. Kaavataloudellisen arvioinnin (Ramboll 2018) perusteella alueiden ajoitusta ja toteutumismahdollisuuksia tarkistettiin. Kaavatalouteen vaikuttaa merkittävästi alueelle odotettu asukasmäärä, ja siksi kaavataloudellista tarkastelua tuleekin jatkaa alueiden jatkosuunnittelussa.

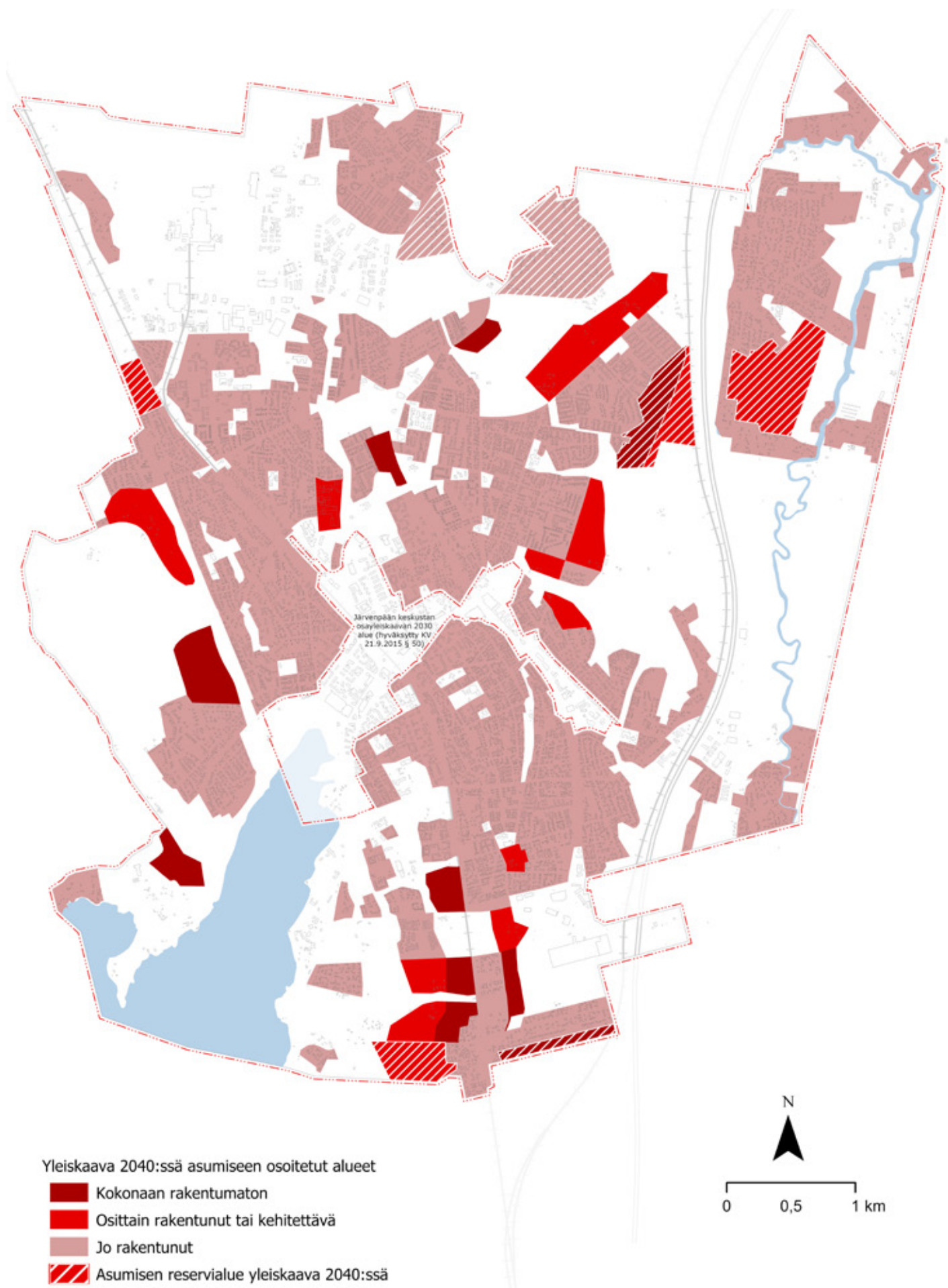
Kuvassa 9 on esitetty kartalla yleiskaavassa osoitetut asumisen alueet jaoteltuna sen mukaan, ovatko ne jo rakentuneita, kehittyviä tai osin rakentuneita vai kokonaan rakentamattomia.

Kaavaratkaisua on tarkistettu asumisen alueiden osalta koko yleiskaavaprosessin ajan. Uudessa kaupunkistrategiassa pitovoimatavoitteen yhtenä keinona on lisätä laadukkaiden pientalotonttien tarjontaa. Tämä näkyy kaavaratkaisussa siten, että pientaloalueita on lisätty ja laajennettu. Tästä huolimatta väestön painopiste pysyy rakennemallissa päätetyn mukaisesti keskustassa ja asemanseuduilla. Tätä tukee keskustan välittömään läheisyyteen esitettävät monipuoliset asumisen A-alueet. Kuvassa 10 on esitetty merkittävimpien uusien asuinalueiden sijoittuminen ja kaavan niille mahdollistama arvioitu asukasmäärä.

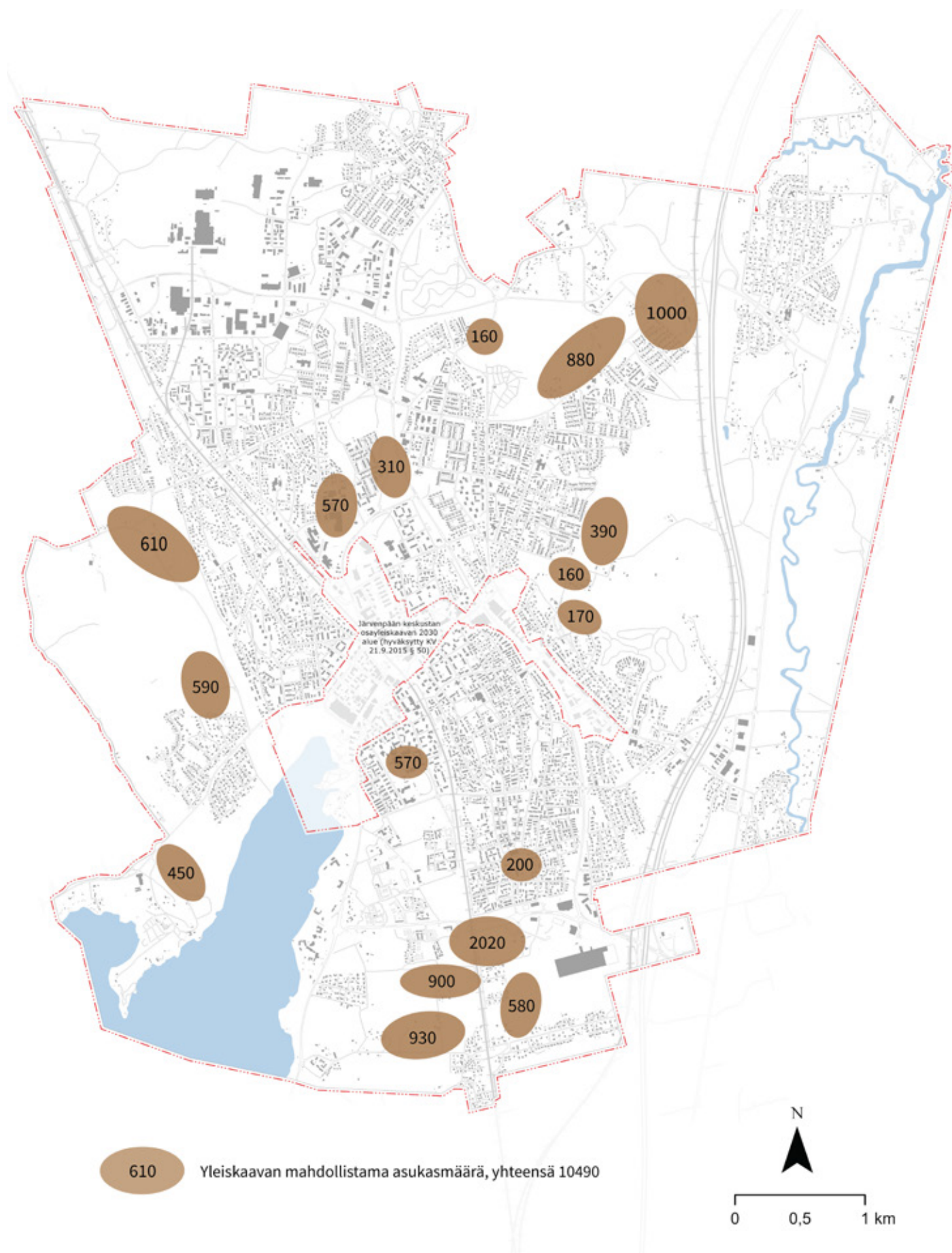
Yleiskaavaratkaisussa esitetyt uudet ja merkittävästi kehitettävät asumisen alueet (taulukko 1 ja kuva 10) mahdollistavat noin 530 000 k-m² uutta asumista. Asuinalueiden mitoituksen laskemisessa on useita epävarmuustekijöitä. Esimerkiksi asumisen trendit, asumisväljyyden kehittyminen ja asuntomarkkinat vaikuttavat suuresti siihen, minkälaista rakentamista suunnittelukaudella tullaan toteuttamaan. Mitoituslaskelmia varten on jouduttu myös oletamaan, että kaikkia suunniteltuja alueita ei saada syystä tai toisesta käyttöön vuoteen 2040 mennessä. Yleiskaavaratkaisussa pyritään joustavuuteen, jotta muutoksiin väestönkasvussa, maapolitiikassa tai ihmisten asumismielityksissä voidaan vastata ja Järvenpää voi tarjota monimuotoista asumista tulevaisuudessakin. Asumisen kaavamerkintöihin on selostustekstissä esitetty suositus tehokkuudesta, jolla alueet tulisi toteuttaa. Mitoitusta havainnollistamaan on esitetty esimerkkejä nykyisistä tehokkuusluvuista eri puolilta Järvenpäästä (liite 22).

Mitoitustietoja on tarkistettu kaavaluonnoksesta ehdotukseen ja lopulliseen kaavaratkaisuun. Eriytisesti pientaloalueiden lisäys ja väljentäminen sekä Ainolan aseman läheisyydessä sijaitsevan Ristinummen alueen tehokkuuden nostaminen ovat vaikuttaneet mitoitukseen. Keskustan läheisyydessä sijaitseville monipuolisen asumisen A-alueille ei ole asetettu väestösuunnitteessa tai kaavaratkaisussa aluekohtaisia mitoitusavoitteita.

Järvenpäässä ei pääsääntöisesti myönnetä uusia rakennuspaikkoja ennen asemakaavoitusta. Asemakaavoittamattomille asumisen alueille myönnettävät suunnittelutarveratkaisut ja rakennusluvut vaativat erityisiä perusteita. Ennen asemakaavoitusta rakentamista voidaan sallia vain jo vuonna 2004 olemassa olleille tiloille, mikäli hanke ei vaikeuta tulevaa kaavoitusta. Myöskään alueella tehtävät muut toimenpiteet eivät saa haitata tulevaa kaavoitusta.

Kuva 9. Rakentuneet ja rakentumattomat asumiseen osoitetut alueet. Uutta rakentamista kohdistuu tulevaisuudessa jo rakentuneilla alueilla erityisesti asemien läheisyyteen.

Kuva 10. Merkittävimmät uudet asumisen alueet ja yleiskaavan niille mahdollistama asukasmäärä

Taulukko 1. Merkittävimmät uudet ja kehitettävät asuinalueet sekä niiden rakentumisen reunaehdot

Kaupunginosa (nro)	Alueen nimi	Yleiskaava-merkintä	Suositeltu tehokkuus	Arvioitu asukasmäärä	Asema-kaavoitus	Reunaehdot		
						Maan-hankinta	Uuden jäteveden paineviemä-rin tarve	Melusuojaustarve
Keskus (1)	JYK	AK	0,6-1	570	asemakaavan muutos	kaupungin omistuksessa		
Saunakallio (3)	Saunakallio	A	0,15	610	1. asemakaava	edellyttää		melusuojaus suhteessa tieliikenteeseen tarkasteltava
Kyrölä (4)	Kyrölään kenttä	A	0,3-0,4	200	asemakaavan muutos	kaupungin omistuksessa		
Pajala (7)	Pajalan piha	A	0,25	310	asemakaavan muutos	kaupungin omistuksessa		edellyttää melusuojausta suhteessa tieliikenteeseen
Sorto (8)	Pietolan yritysalue	A	0,4	570	asemakaavan muutos	maankäyttö-sopimuksella		
Isokytö (13)	Isokytön pelto	AP	0,10-0,15	390	1. asemakaava	edellyttää	kyllä	
Peltola (12) Pietilä(14)	Vanha valtatie	AP	0,15 - 0,2	160	1. asemakaava	kaupungin omistuksessa	tutkittava	edellyttää melusuojausta suhteessa tieliikenteeseen
Pietilä (14)	Haarajoen asemaseutu	C	0,4-0,8 riippuen alueen muista toiminnoista	670	1. asemakaava	edellyttää	kyllä	edellyttää melusuojausta suhteessa Oikorataan
Pietilä (14)	Lieksantien varsi	AK	0,4	330	1. asemakaava	edellyttää	kyllä	melusuojaus suhteessa tieliikenteeseen tarkasteltava
Pietilä (14)	Laurilantie	A	0,2	880	1. asemakaava	edellyttää, osa kaupungin omistuksessa	kyllä	edellyttää melusuojausta suhteessa tieliikenteeseen
Terhola (19)	Idänpääntie	AP	0,1-0,15	160	pääosin 1. asemakaava, osin asemakaavan muutos	edellyttää, osa kaupungin omistuksessa	kyllä	
Terhola (19)	Terholan pientaloalue	AP	0,2	170	asemakaavan muutos	kaupungin omistuksessa	kyllä	
Ristinummi (21)	Ainolan keskus	C	0,8 (ek)	910	1. asemakaava, valmisteilla	kaupungin omistuksessa		edellyttää melusuojausta
Ristinummi (21)	Ainolan asuinkorttelit	AK	0,75 (ek)	910	1. asemakaava, valmisteilla	kaupungin omistuksessa		melusuojaus suhteessa pääraataan tarkasteltava
Ristinummi (21)	Itä-Ristinummi	AP	0,15	580	1. asemakaava, valmisteilla	kaupungin omistuksessa		edellyttää melusuojausta
Ristinummi (21)	Länsi-Ristinummi, radanvarsi	AK	0,6	650	1. asemakaava	kaupungin omistuksessa		edellyttää melusuojausta
Ristinummi (21)	Länsi-Ristinummi AP	AP	0,15	250	1. asemakaava	pääosin kaupungin omistuksessa		
Ristinummi (21)	Länsi-Ristinummi, Ristinummentien pohjoispuoli	A	0,4	550	1. asemakaava	kaupungin omistuksessa		edellyttää melusuojausta suhteessa pääraataan
Ristinummi (21)	Länsi-Ristinummi, Ristinummentien pohjoispuoli	AP	0,2	380	1. asemakaava	kaupungin omistuksessa		
Lepola (22)	Ainolan pallokenttä	C	riippuu alueen muista toiminnoista	200	pääosin asemakaavan muutos	kaupungin omistuksessa		edellyttää melusuojausta suhteessa pääraataan
Vanhakylä (24)	Stålhanentien varsi	AP ja P/A	0,15-0,2	450	1. asemakaava	kaupungin omistuksessa	tarve vesihuollon varmistamiseksi	melusuojaus suhteessa tieliikenteeseen tarkasteltava
Kaakkola (25)	Kaakkolan pohjoispuoli	AP	0,15	590	1. asemakaava	edellyttää		edellyttää melusuojausta suhteessa tieliikenteeseen

A**Asuntoalue**

Alue varataan ensisijaisesti monipuoliselle asumiselle ja sitä palveleville lähipalveluille sekä alueen luonteeseen soveltuvalle elinkeinotoiminnalle. Suunnittelussa tulee varmistaa riittävät lähivirkistykseen alueet sekä viheryhteyksien jatkuminen. Alueen suunnittelussa tulee edistää palveluiden saavutettavuutta joukkoliikenteellä, kävellessä ja pyörällä. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota elinympäristön viihtyisyyteen, turvallisuuteen ja kulttuuriympäristön arvoihin.

Aluetehokkuuden suositus A-alueilla vaihtelee alueen luonteen mukaan 0,2-1 välillä. Uusilla alueilla tulisi tavoitella noin 0,3 aluetehokkuutta, jolloin suositeltu tonttitehokkuus on keskimäärin 0,5.

Asuntoalueiden talotyyppijakauma voi sisältää monipuolisesti pien-, kerros- ja rivitaloja. Jatkosuunnittelun yhteydessä tarkentuu, minkälaiseksi asuntoalueiden sisäinen rakenne ja talotyyppijakauma muodostuvat. Alueissa on mukana sekä asemakaavoitettuja että kokonaan asemakaavoittamattomia uusia alueita, jotka tullaan ottamaan käyttöön vuoteen 2040 mennessä. Osoittamalla Pietolan teollisuusalue asumiseen saadaan asukkaita sinne, missä asumiselle vaadittavat palvelut ovat jo käytettävissä. Asemakaavoitetuilla alueilla rakentamisessa tulee huomioida asemakaavan lisäksi yleiskaavan tavoitteet ja tarkastella aluetta yksittäistä rakennushanketta laajemmin.

Rakennemallivaiheessa tunnistettiin mahdollisuus ydinkeskustan läheisyydessä sijaitsevien asuntoalueiden täydentämiseen vaiheittain. Yksittäisille tontinomistajille ja asunto-osakeyhtiöille tulisi erityisesti näillä alueilla mahdollistaa oman tontin kehittäminen yhdessä kaupungin kanssa. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi 2- tai 3-kerroksisten, peruskorjauksiaan tulevien kerrostalojen rakennuskanta voi korvautua aikaisempaa korkeammilla rakennuksilla, tai isolle omakotitalotontille voidaan rakentaa muita asuinrakennuksia. Ratkaisu mahdollistaa asemanseutujen ja raideliikenteen potentiaalin paremman hyödyntämisen. Yleiskaavassa nämä alueet sijaitsevat tiivistyvän asemanseutu -merkintöjen sisäpuolella ja ne on osoitettu pääosin A-alueiksi. Täydennysrakentamisen tulee perustua alueittain tehtävään kokonaisvaltaiseen tarkasteluun ennen asemakaavoitusta.

Tällaisia alueita ovat keskustan läheisyydessä sijaitsevat

- Juholankadun ja Kansakoulukadun alue
- Pöytäalhossa Välskärinkadun alkupään ja Pohjoisväylän välinen asuinalue

- Pöytäalhossa Keskitalontieltä etelään Kiviojantiel-le ja päärataan rajautuva alue
- Loutissa Järviuistonkadun ja Alankotien väliin jäävät alueet
- Saunakallion aseman ja Jampan kaupunginosan välinen alue.

AK**Kerrostalovaltainen asuntoalue**

Alue varataan ensisijaisesti tiiville kerrostalovaltaiselle asumiselle ja sitä palveleville lähipalveluille sekä alueen luonteeseen soveltuvalle elinkeinotoiminnalle. Suunnittelussa tulee varmistaa riittävät lähivirkistykseen alueet sekä viheryhteyksien jatkuminen. Alueen suunnittelussa tulee edistää palveluiden saavutettavuutta joukkoliikenteellä, kävellessä ja pyörällä. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota elinympäristön viihtyisyyteen, turvallisuuteen ja kulttuuriympäristön arvoihin.

Aluetehokkuus vaihtelee kerrostaloalueilla 0,5-1,5 välillä. Aluetehokkuutta suositellaan nostettavaksi niillä asemanseutujen läheisyydessä sijaitsevilla alueilla, joilla se on alle 0,5. Tiivistyvät asemanseudut on esitetty Maankäyttö ja liikkuminen (1/4) -kartalla. Suositeltu tonttitehokkuus on yli 1. Tämä mahdollistaa tulevaisuudessa alueiden kehittämisen nykyistä tehokkaampina ja kerrostalovaltaisempina, mutta näillä alueilla voi yhä olla myös omakotitaloja vuonna 2040.

Kerrostaloalueella voi olla perinteisten kerrostalojen lisäksi myös luhtitaloja ja pienkerrostaloja, korkeammat yli 12-kerroksiset tornitalot kuuluvat Järvenpäässä pääosin C-alueille. Asemakaavaa muutettaessa ja erityisesti täydennysrakentamishankkeissa on varmistettava suunnitelmien sopiminen kaupunkikuvaan.

Alue varataan ensisijaisesti monipuoliselle pientalovaltaiselle asumiselle ja sitä palveleville lähialueille sekä alueen luonteeseen soveltuvalle elinkeinotoiminnalle. Suunnittelussa tulee varmistaa riittävät lähivirkistykseen alueet sekä viheryhteyksien jatkuminen. Alueen suunnittelussa tulee edistää palveluiden saavutettavuutta joukkoliikenteellä, kävellessä ja pyörällä. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota elinympäristön viihtyisyyteen, turvallisuuteen ja kulttuuriympäristön arvoihin.

Aluetehokkuus vaihtelee nykyään pientaloalueilla 0,05-0,2 välillä. Uusilla alueilla tulisi tavoitella yli 0,15 aluetehokkuutta, jolloin suositeltu tonttitehokkuus olisi vähintään 0,25. Olemassa olevien pientaloalueiden tiivistämismahdollisuuksia tulee tutkia erityisesti asemanseuduilla ja hyvien julkisten liikenneyhteyksien läheisyydessä. Täydennysrakentamishankkeiden on sopeuduttava olemassa olevan rakennuskannan ja asuinalueen luonteeseen. Asuinalueiden tiivistämisessä tulee huomioida erityisesti kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa esiin tulleet alueet ja kohteet sekä tiivistämisen aiheuttamat tarpeet hulevesien hallinnalle.

Monipuolinen pientalovaltainen asuinalue sisältää talotyypeiltään perinteisten omakotitalojen lisäksi erillispientaloja, paritaloja ja rivitaloja. Kerroskorkeus on pääsääntöisesti yksi tai kaksi kerrosta, mutta myös kolmikerroksiset talot ovat mahdollisia esimerkiksi townhouse-tyyppisten ketjurivitalojen muodossa niille soveltuvilla alueilla.

Alue varataan väljälle pientaloasumiselle. Rakentaminen voidaan sallia tiloille, jotka on muodostettu rakennuspaikaksi ennen vuonna 2004 hyväksyttyä Järvenpään yleiskaava 2020:tä. Alueella jo olevia rakennuksia saa laajentaa, peruskorjata ja korvata uusilla. Rakennuspaikan tulee olla vähintään 2000 m² suuruinen. Kullekin rakennuspaikalle saa tällöin rakentaa enintään 200 k-m² asuintiloja ja lisäksi enintään 70 k-m² taloustiloja. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta tähän verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Kaupungistumisesta huolimatta on Järvenpäässäkin mahdollista asua väljästi. Nykyisten asuntojen korjaamisen ja laajentamisen tulee olla mahdollista tasapuolisesti kaikilla harvaan asutuilla asuinalueilla, joille ei kohdistu maankäytön paineita seuraavina vuosikymmeninä. Nämä alueet sijaitsevat Haarajoen, Myllyn, Mikonkorven, Satumetsän, Vanhankylän, Saunakallion ja Wärtsilän kaupunginosissa. Rakennuspaikan koon määritelmää yhdenmukaistetaan niin, että kaikilla rakennuspaikoilla on mahdollisuus rakentaa 200 k-m² asuintiloja ja lisäksi 70 k-m² taloustiloja, jos muut ehdot täyttyvät. Tämä tarkoittaa, että Järvenpään yleiskaava 2020:ssä AP-4-alueilla sijaitsevat 77 tilaa, jotka ovat kooltaan 2000-5000 m², ovat oikeutettuja nykyistä yleiskaavan tulkintaa suurempaan rakennusoikeuteen. Lisääntyvä laskennallinen rakennusoikeus on yhteensä yli 10 000 k-m².

Kaikilla harvaan asutuilla pientaloalueilla (AP-h) rakennuspaikan vähimmäiskoon tulee edelleen olla 2000 m² (MRL § 116). Jos jo rakennettu tila jää alle 2000 m², voi olemassa olevia rakennuksia kuitenkin korjata ja korvata uusilla. Rakennuspaikan tulee lisäksi olla tarkoitukseen sovelias ja rakentamiseen kelvollinen, ja rakentamisen tulee noudattaa Järvenpään rakennusjärjestystä. Rakentamisen sijoittamisessa tulee AP-h-alueilla huomioida muun muassa virkistykseen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet (luo) sekä muut tiedossa olevat luonnon- ja kulttuuriympäristöön liittyvät arvot. Kaupunkirakenteen mahdollinen tiivistäminen tulee huomioida rakennusten ja pihapiirien sijoittamisessa tarkemman suunnittelun yhteydessä. Rakentamisen mahdollisuudet tarkastellaan suunnittelutarveratkaisun yhteydessä.

Määräyksessä viitataan Järvenpään yleiskaava 2020:n hyväksymispäivään 9.8.2004 (kaupunginvaltuusto, § 64). Rakennuspaikka määriteltiin tällöin tiloille, jotka on rekisteröity ennen tätä ajankohtaa. Tätä

pääperiaatetta noudattaa myös Järvenpään yleiskaava 2040. Jos kiinteistönmuodostustoimenpiteitä on jouduttu syystä tai toisesta suorittamaan vuoden 2004 ajankohdan jälkeen, tarkastellaan asiaa kiinteistörekisterin muodostumisketjujen perusteella. Lohkominen ei tuo lisää rakennusoikeutta, vaikka kiinteistöjen kokoehdo (2000 m²) täytyisikin. Rakennusoikeutta ei voi myöskään siirtää toiselle kiinteistölle.

Uutta haja-asutusta tai rakennuspaikkoja ei haluta synnyttää ilman asemakaavoitusta. Maanomistajien tasapuolisen kohtelun vuoksi Wärtsilän Radanvarsitielle sekä Haarajoen Leppätien ja Koivutien alueille syntyy kuitenkin viisi kokonaan uutta rakennuspaikkaa, jotka ovat rakentamattomia ja kooltaan 2000-5000 m². Kaikkiaan rakentamattomia rakennuspaikkoja on AP-h alueilla yhteensä 32.

AP-h-alueet ovat luonteeltaan pääosin varsin puustoisia ja niillä harjoitetaan paikoin myös metsätaloutta. Yleiskaavojen asumisen alueet eivät ole metsälain piirissä, joten niillä tehtäviä puunhakkuita ja muita metsänhoitotoimia ei metsälain nojalla valvota. AP-h-alueille onkin kaavassa asetettu Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä asukkaille aiheudu liiallista maisemahaittaa.

Harvaan asutut pientaloalueet ja niiden mahdolliset muutokset on kuvattu taulukossa 2.

Asumisen reservialue

Alue varataan myöhemmin suunniteltavaksi asuinalueeksi. Rakentaminen voidaan sallia tiloille, jotka on muodostettu rakennuspaikaksi ennen vuonna 2004 hyväksyttyä Järvenpään yleiskaava 2020:tä. Ennen asemakaavoitusta alueella jo olevia rakennuksia saa laajentaa, peruskorjata ja korvata uusilla. Rakennuspaikan tulee olla vähintään 5000 m² suuruinen. Kullekin rakennuspaikalle saa tällöin rakentaa enintään 200 k-m² asuintiloja ja lisäksi enintään 70 k-m² taloustitiloja. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta tähän verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Asumisen reservialueiden käyttöönotto tapahtuu todennäköisesti vasta vuoden 2040 jälkeen. Jos väestönkasvu on kuitenkin arvioitua nopeampaa, tulee reservialueiden käyttöönotto ajankohtaiseksi jo 2030-luvulla. Tällöinkin asuinrakentamisen ensisijaisen painopisteen tulisi pysyä asemanseuduilla. Asumisen reservialueista Haarajoen ja Saunakallion aseman läheisyydessä sijaitsevat alueet tukevat parhaiten yh-

dyskuntarakenteen kehittymistä eheänä. Ares-alueille voi niiden tarkemmassa suunnittelussa sijoittaa myös asumista palvelevia lähipalveluita ja alueen luonteeseen soveltuva elinkeinotoimintaa. Tällaisia toimintoja voivat olla esimerkiksi liikuntapaikat.

Kaupunki jatkaa näiltä alueilta maanhankintaa maapolitiittisen ohjelman mukaisesti. Haarajoen seudun kehittyminen kytkeytyy vahvasti myös Yhdyskuntatekninen huolto ja vesitalous -kartalla (4/4) esitetyn uuden paineviemäriin (uusi ohjeellinen jätevesiviemäri -merkintä) rakentamisen aikatauluun.

Kaikki asumisen reservialueet sijaitsevat asemakaavoittamattomalla alueella. Uusien rakennuspaikkojen muodostaminen vaatii pohjakeseen asemakaavan. Ares-alueiden rakentamisen tulee pysyä hyvin hallittuna tulevaisuuden asemakaavatarpeen vuoksi. Jatkosuunnittelun yhteydessä tarkentuu, minkälaiseksi asuntoalueiden sisäinen rakenne muodostuu. Tätä ennen alueella voi rakentaa vain yli 5000 m² tiloille, jotka on muodostettu ennen Järvenpään yleiskaava 2020:n hyväksymistä (ks. tarkemmin AP-h merkintä).

Ares-alueet ovat luonteeltaan osin varsin puustoisia ja niillä harjoitetaan paikoin myös maa- ja metsätaloutta. Ne toimivat nykyisellään myös asukkaiden lähi- ja virkistysmetsinä. Yleiskaavojen asumisen alueet eivät ole metsälain piirissä, joten niillä tehtäviä puunhakkuita ja muita metsänhoitotoimia ei metsälain nojalla valvota. Ares-alueille onkin kaavassa asetettu Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä asukkaille aiheudu liiallista maisemahaittaa. Maa- ja metsätalouden harjoittaminen saa Ares-alueilla jatkaa ennen asemakaavoittamista.

Pietilässä Halkiantien Ares-alue sijoittuu osin pohjavedenottamon lähisuojavaiketykelle, joka ei ole rakentamisen kannalta suositeltava sijainti. Alueella on kuitenkin jo asuinrakentamista, joten kaavamerkinnän on perusteltua kuvata asumista. Reservimerkintä rajoittaa lisäksi rakentamista tiukemmin kuin AP-h-merkintä.

Taulukko 2. Harvaan asuttujen pientaloalueiden (AP-h) nykytilanne ja muutoksen kuvaus

Kaupunginosa (nro)	Alue (nimettynä läheisen tien mukaan)	Tiloja	Joista rakennuspaikkoja	Rakennuspaikoista rakentamattomia	Muutoksen kuvaus
Saunakallio (3)	Eriksnäsiintie	4	3	0	Alue muuttuu Maa- ja metsätalousvaltaisesta alueesta harvaan asuttuun pientalo-alueeseen. Ratkaisu ei tuo muutosta rakennuspaikkojen tulkintaan.
Wärtsilä (10)	Radanvarsitie, Puusepänkuja	27	22	1	Yksi uusi rakennuspaikka. Ratkaisu selkeyttää Purolan roolia harvaan asuttuna alueena.
Haarajoki (15)	Leppätie	35	33	6	Kolme kokonaan uutta rakennuspaikkaa ja 22 tilalle merkittävästi lisää rakennusoikeutta. Neljän tilan osalta käyttötarkoitustulkinta muuttuu asumisesta maa- ja metsätalousvaltaiseen.
Haarajoki (15)	Taimitie	14	13	3	Yhdeksällä tilalla sallittu rakennusoikeus kasvaa.
Haarajoki (15)	Pihlajatie	9	7	2	Viidellä tilalla sallittu rakennusoikeus kasvaa.
Haarajoki (15)	Koivutie	13	13	1	Yksi uusi rakennuspaikka. Kahdeksan kiinteistöä saa lisää rakennusoikeutta.
Mylly (16)	Piilipuuntie ja -kuja (2 aluetta)	10	9	2	Kahdelle tilalle lisää rakennusoikeutta. Tiloista useat sijaitsevat pääasiassa M-alueella.
Mylly (16)	Tuomitie	30	29	5	11 tilalla sallittu rakennusoikeus kasvaa Tuomitien pohjoispuolella. Ratkaisu oikeudenmukaisempi kuin aikaisempi tulkinta. Monet alueen rakennuksista vapaa-ajan asuntoja.
Mylly (16)	Jalavatie	8	6	0	Ratkaisu ei tuo muutosta nykyiseen.
Mylly (16)	Vanhan Lahdentien itäpuoli, Vaahteratie	6	6	1	Kolmella tilalla sallittu rakennusoikeus kasvaa.
Mylly (16)	Vanhan Lahdentien länsipuoli, Pyökkitie	23	23	2	Ratkaisu ei tuo muutosta nykyiseen.
Mikonkorpi (17)	Rajakulma (2 aluetta)	16	15	4	Kuudella tilalla sallittu rakennusoikeus kasvaa.
Mikonkorpi (17)	Mäyrätie	6	5	0	Ratkaisu ei tuo muutosta nykyiseen.
Satumetsä (18)	Saukonkatu	17	16	2	Ratkaisu ei tuo muutosta nykyiseen.
Vanhakylä (24)	Vanhankyläntie	20	16	3	Kymmenellä tilalla sallittu rakennusoikeus kasvaa. Alueella ennestään useita huomattavia ylityksiä rakennusoikeudessa, joten todellisuudessa vaikutus pienempi.
Yhteensä		238	216	32	

Taulukko 3. Asumisen reservialueet ja niiden toteuttamisen tiedossa olevat reunaehdot

Kaupunginosa (nro)	Reservialueen sijainti	Reunaehdot			
		Maanhankinta	Uuden jäteveden paineviemärin tarve	Melusuojaustarve	Muut huomiot
Wärtsilä (10)	Saunakallion ja Purolan väliin jäävä kaistale	edellyttää osittain		edellyttää melusuojausta suhteessa päärataan	
Nummenkylä (11)	Nummenkylän itäpuoli	edellyttää osittain		saattaa edellyttää melusuojausta suhteessa tieliikenteeseen	
Pietilä (14)	Halkiantien alue	edellyttää, pirstaleinen maanomistus hankaloittaa	kyllä, lisäksi uusi kytkentä	edellyttää melusuojausta suhteessa Vähänummentiehen	sijaitsee osin pohjavesialueella
Pietilä (14)	Haarajoen aseman eteläpuoliset alueet	pääosin kaupungin omistuksessa	kyllä	edellyttää melusuojausta suhteessa oikorataan	Tutkittava nykyisten yhteyksien kehittämistä ja mahdollisten uusien liikenneyhteyksien rakentamista vaihteittain.
Haarajoki (15) Mylly (16)	Haarajoen eteläinen osa-alue (Vt 4 ja Mt 140 välissä)	edellyttää	kyllä, lisäksi uusi kytkentä	saattaa edellyttää melusuojausta suhteessa tieliikenteeseen	
Ristinummi (21)	Länsi-Ristinummen eteläosat Tuusulan rajalla	pääosin kaupungin omistuksessa			Alueen toteutus tulee kytkeä Ristikydön aseman ja Tuomalan alueen suunnitteluun. Aluetta tulee suunnitella Tuusulan kanssa yhteistyössä.
Ristinummi (21)	Itä-Ristinummen eteläosat Tuusulan rajalla	edellyttää		edellyttää melusuojausta sekä pää- että oikoradan suuntaan	Alueen toteutus tulee kytkeä Ristikydön aseman ja Tuomalan alueen suunnitteluun. Aluetta tulee suunnitella Tuusulan kanssa yhteistyössä.

3.3. Palveluiden ja elinkeinoelämän alueet

Yleiskaava mahdollistaa elinkeinotoimintojen sijoittumisen monipuolisesti. Lähtökohtana ja tavoitteena on erityisesti palveluvaltaisten työpaikkojen lisääntyminen. Nämä työpaikat sijoittuvat tyypillisesti keskustaan ja olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään. Järvenpään merkittävimpänä vetovoimaisena keskustaa-alueena kehitetään edelleen Järvenpään asemanseutua ja kävelykatua ympäristöineen. Kaupallisia toimintoja sijoittuu runsaasti myös Pohjoisväylän varrelle Terholan yritysalueelle. Nämä kaupallisten toimintojen keskittymät on jo määritelty keskustan osayleiskaava 2030:n yhteydessä.

Palveluiden digitalisoitumisesta ja verkko-ostosten lisääntymisestä huolimatta kehitetään kaupallisia palveluita myös muissa sijainniltaan keskeisissä paikoissa. Palvelualueita varataan lisäksi kaupungin vetovoimaa vahvistaviin matkailun, kulttuuritoimintojen ja sosiaalisten palveluiden tarpeisiin. Julkisilla palvelualuevarauksilla varmistetaan riittävät koulu- ja päiväkotialueet kasvavassa kaupungissa. Koulujen ja päiväkotien toiminnasta päätetään Järvenpään kaupungin palveluverkkosuunnitelman yhteydessä.

Järvenpäässä on työpaikkoja noin 12900 ja työpaikkaomavaraisuus on 64,2 % (vuoden 2017 tilastojen mukaan, Tilastokeskus 2020). Järvenpääläiset tulevat todennäköisesti käymään tulevaisuudessa entistä enemmän töissä pääkaupunkiseudulla ja naapurikunnissa. Yleiskaavan rakennemallivaiheessa tavoit-

teeksi kuitenkin asetettiin, että työpaikkojen määrä olisi suhteessa asukasmäärään sama vuonna 2040 kuin tällä hetkellä. Laskennallisesti tavoitteena olisi tällöin 5000 työpaikkaa lisää vuoteen 2040 mennessä. Tämä tarkoittaa sitä, että Järvenpäässä olisi noin 17000 työpaikkaa vuonna 2040. Kaavaratkaisussa mahdollistetaan työpaikkatoimintojen sijoittuminen, vaikka kaava itsessään ei luo työpaikkoja.

Seudullisiin väestöennusteisiin pohjautuvat työpaikkaprojektiot (Laakso 2019) ovat Järvenpään osalta tätä tavoitetta maltillisempia. Riippuen seudullisen kasvuskenaarion vauhdista arviot vaihtelevat 15000-17000 työpaikan välillä vuonna 2040. Huomattava osa työpaikoista tulee sijoittumaan julkisen hallinnon ja hyvinvointipalveluiden, liike-elämän palveluiden, informaatioalojen ja rahoituksen toimialoille. Myös kaupan ja majoituksen alalla sekä ravitsemisalalla voisi olla paljon potentiaalia, vaikka näiden kasvu onkin Järvenpäässä ollut vaisua koko 2000-luvun ajan. Julkisen hallinnon työpaikat tulevat Järvenpäässä todennäköisesti kasvamaan ennustetta maltillisemmin johtuen ulkoistuksista ja sote-palveluiden seutuistumisesta. Joka tapauksessa työpaikkojen lisääntyminen perustuu paljolti väestönkasvun myötä tulevaan palvelutarpeen lisääntymiseen. Alkutuotantoa kaupungissa ei juuri ole.

Järvenpään vahvuutena on hyvä saavutettavuus, joka on lähtökohtana yritysten sijoittumiselle. Sijainti Helsingin seudulla lentokentän ja Vuosaaren sataman vaikutuspiirissä on yhdessä maantieverkoston ja rautateiden kanssa erinomainen. Vuoteen 2040 mennessä toteutettava Keski-Uudenmaan poikittainen logistiikkayhteys tulee entisestään parantamaan erityisesti tavarankuljetusten saavutettavuutta. Yleiskaavan kaavaratkaisu tukeutuu vahvasti näihin hyviin liikenneyhteyksiin. Työpaikka-alueiden tarjonnan varmistaminen on ensiarvoisen tärkeää Järvenpään elinkeinopolitiikan menestymiselle. Työpaikkoja on laskennallisesti arvioitu syntyvän paljon myös palvelualalle keskuksiin ja jonkin verran asemanseutujen asuinrakentamisen alueille.

Elinkeinoelämän tilantarpeet vaihtelevat suuresti. Potentiaalia on arvioitu keskimäärin niin, että tuotanto- ja logistiikkayritykset tarvitsevat 100-200 k-m² työpaikkaa kohden, kaupalliset 60 k-m² ja toimistot ja vastaavat toimijat 20 k-m². Erillisselvityksestä koskien kaupallisten ja yritysvaikutusten arviointia (WSP 2019) löytyy myös kaupallisten palveluiden liiketilan lisätarpeen laskelmat.

Asemakaavoituksessa vakiintunut tonttitehokkuus on työpaikka-alueilla ollut 0,4. Tämä aluetehokkuudeksi muutettuna olisi 0,23. On kuitenkin

todennäköistä, että koko rakennusoikeutta ei käytetä tai kaupunki ei onnistu hankkimaan kaikkia työpaikka-alueita. Siksi lähtökohdaksi on otettu käyttää pääasiassa 0,2 aluetehokkuutta. Työpaikka-alueilla on käytetty aluetehokkuutena 0,15-0,4 riippuen sijainnista ja käyttötarkoituksesta. Potentiaalista uutta työpaikkatoiminnoille tarkoitettua kerrosalaa yleiskaava mahdollistaa noin 600 000 k-m². Tästä kuitenkin vain noin 100 000 k-m² on uutta asemakaavoittamatonta aluetta.

Tässä luvussa on esitetty toiminnallisesti sekoittuneiden, teollisuus- ja työpaikka-alueiden sekä julkisten ja kaupallisten palveluiden aluevarausmerkinnät ja niiden perustelut. Maa- ja metsätalouselinkeinojen aluevaraukset löytyvät viherrakennetta tarkastelevasta luvusta 3.5.

C

Keskustatoimintojen alue

Aluetta kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena kaupan, julkisten palveluiden, toimitilojen, asumisen, puistojen, vapaa-ajan ja kaupunkikulttuurin alueena. Alueelle saa sijoittaa sen luonteeseen soveltuvaa elinkeinotoimintaa. Asemakaavoituksella tulee edistää toimintojen monipuolisuutta sekä kestävän, viihtyisän ja laadukkaan kaupunkiympäristön muodostumista. Rakennusten julkiseen kaupunkitilaan avautuvat katutaso-tilat on osoitettava pääsääntöisesti liike- ja toimitiloiksi tai yhteistiloiksi. Keskusta-alueiden liikkumisympäristöjä tulee kehittää kävely etusijalla sekä varmistaa palveluiden saavutettavuus kestävillä kulkumuodoilla. Ainolan ja Haarajoen aseman läheisyyteen saa sijoittaa kaupunkikuvallisesti laadukkaita, merkitykseltään paikallisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Hyvien liikenneyhteyksien läheisyyteen on perusteltua osoittaa mahdollisimman tiivistä ja sekoittunutta kaupunkirakennetta. Asemien välittömään läheisyyteen osoitetut laajat keskusta-alueet mahdollistavat kaupunkimaisen asumisen keskittymisen hyvien rataliikenneyhteyksien varrelle. Jo rakennemallivaiheessa tunnistettujen Ainolan ja Haarajoen asemien potentiaalin lisäksi keskustatoimintoja on osoitettu Saunakallion aseman läheisyyteen sekä Jampan olemassa olevan ostoskeskuksen ympäristöön. Merkinnällä on haluttu mahdollistaa alueiden laadukas kehittäminen ympäristöään tehokkaampina ja toiminnallisesti monipuolisempina palveluiden keskittyminä. Aluetehokkuutta suositellaan nostettavaksi nykyisestä kaikilla keskustatoimintojen alueilla. Suositeltu tonttitehokkuus on yli 1.

Merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä saa sijoittaa vain Järvenpään keskusta- ja eteläisen moottoritien tuntumaan Poikkien alueelle (katso KM-merkintä). Ainolan ja Haarajoen asemanseutujen alueita tarkastellaan erillisinä palvelukeskittyminä ja niillä on omat vaikutusalueet kaupan arvioinnissa. Nämä kummatkin väestöltään kasvavat keskusta-alueet ovat erittäin potentiaalisia uusien monipuolisten päivittäistavarakauppojen sijoittumispai-koiksi. Saunakallion keskustatoimintojen alueella sitä vastoin ei ole tarvetta uudelle vähittäiskaupan suuryksikölle. Jampan keskustatoimintojen edellytyksiä tulee vahvistaa, jotta nykyiset palvelut säilyisivät jatkossakin alueella.

P

Palveluiden alue

Alue varataan monipuolisille kaupallisille palveluille, kulttuuri- ja vapaa-ajan toiminnoille sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomille elinkeinotoiminnoille. Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä. Alueen liikenneympäristön tulee edistää kestävien kulkumuotojen käyttöä tarvetta vastaavasti. Suunnittelussa ja alueen toiminnoissa tulee kiinnittää erityistä huomiota kulttuuriympäristön arvoihin.

Palveluiden alueille voi sijoittua monipuolisesti erilaisia kaupallisia, julkisia tai kolmannen sektorin toimintoja. Merkinnällä on haluttu varmistaa kaupungin vetovoimatekijöiksi tunnistettujen alueiden, kuten Lepolan ratsastuskeskuksen ja Kallio-Kuninkalan alueen kehittyminen. Merkinnällä on osoitettu myös uudet ja kehitettävät kaupallisten palveluiden alueet. Kaupallinen P-alueiden keskittymä Laurilantien/Jäppiläncadun ja Pohjoisväylän risteyksessä mahdollistaa myös Laurilan teollisuusalueen muuttumisen entistä palvelupainotteisemmaksi työpaikka-alueeksi. Pienemmät päivittäistavarakaupat voivat sijoittua joustavasti kysynnän mukaan asuinalueille, joten niitä ei ole merkitty erikseen P-aluevarauksella. Mahdollisen P-alueille sijoittuvan asumisen tulee liittyä pääkäyttötarkoitukseen.

Peltolan ja Pajalan P-alueita voidaan kehittää merkityksiltään paikallisina kaupan alueina. Näiden alueiden saavutettavuus kestävillä kulkumuodoilla on tärkeää. Peltolan P-alueelle voi sijoittua myös tilaa vaativaa kauppaa ja muita paikallispalveluita, joita siellä nykyäänkin on. Haarajoen sosiaalisairaalan, Lepolan ratsastuskeskuksen ja Kallio-Kuninkalan alueille voidaan sijoittaa pienimuotoista, päätoimintaan liittyvää kauppaa ja palveluita.

Sosiaalisairaalan alueen mahdollinen kehittäminen tulee tehdä Keravanjoen vesistön ja luonnonympäristön asettamien reunaehtojen mukaisesti. Jos alueelle suunnitellaan merkittävää lisärakentamista, tulee rakentamisen aikaisten valumavesien ja käytönaikaisten hulevesien asianmukaisesta käsittelystä huolehtia, jotta Keravanjokeen tai Natura-alueen reunaosiin ei kulkeudu ylimääräisiä ravinteita tai haitallisia kemikaaleja. Myös kasvillisuuden vallassa olevan suoja-vyöhykkeen jättäminen P-alueen ja Keravanjoen väliin on suositeltava lievennystoimi Lemmenlaakson Natura-alueen suojeluarvoihin kohdistuvien haittojen kannalta. Sosiaalisairaalan P-alueen rakentamisen vaikutuksia Natura-alueeseen on kuvattu tarkemmin Natura-vaikutusten arvioinnissa (Nieminen 2019).

P/A

Palveluiden ja asumisen alue

Alue varataan sen luonteeseen soveltuville kaupallisille palveluille, asumiselle, kulttuuri- ja vapaa-ajan toiminnoille sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomille elinkeinotoiminnoille. Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä. Alueen suunnittelussa tulee varmistaa tarvetta vastaavat joukkoliikenteen yhteydet Järvenpään keskusta-alueeseen sekä edistää kestävien kulkumuotojen käyttöä. Suunnittelussa ja alueen toiminnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota luonnon- ja kulttuuriympäristön arvoihin.

Merkintä mahdollistaa entisen terveyskeskuksen alueen joustavan kehittämisen. Vanhankylänniemen alueella on potentiaalia kehittyä vetovoimaiseksi ja seudullisesti merkittäväksi virkistys- ja matkailutoimintojen alueeksi. Varsinainen Vanhankylänniemen alue halutaan säilyttää rakentamiseltaan pienipiirteisenä, mutta entisen terveyskeskuksen alue mahdollistaa suuremman mittakaavan rakentamisen ja esimerkiksi hotellitoiminnan. Alue ei ole potentiaalinen kaupan sijoittumisen paikka. Aluetta tulee tutkia kokonaisuutena erityisesti yhdessä pientalovaltaisen asuinalueen ja Vanhankylänniemelle sijoitettavien toimintojen kanssa huomioiden arvokkaat luonnon- ja kulttuuriympäristöt. Alueen kaavataloudelliset laskelmat tulee päivittää jatkosuunnittelun yhteydessä ja arvioida alueen rakentamisen kannattavuus.

KM

Kaupallisten palveluiden alue

Alue varataan kaupallisille palveluille sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomille elinkeino- ja varastotoiminnoille. Alueelle voidaan sijoittaa merkitykseltään seudullisia paljon tilaa vaativan vähittäiskaupan suuryksiköitä, jotka kaupan laatu huomioon ottaen voi perustellusta syystä sijoittaa keskusta-alueiden ulkopuolelle, ja joissa asiointitiheys on pieni. Vähittäiskaupan enimmäismitoitus KM-alueilla on yhteensä 65 000 k-m², josta päivittäistavarakauppaa yhteensä 1000 k-m². Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan suuryksiköitä. Alueelle voidaan sijoittaa sellaista paikallisesti merkittävää erikoiskauppaa, joka ei kilpaile keskusta-alueen sijoittuvan kaupan kanssa. Alueen suunnittelussa tulee huomioida palveluiden saavutettavuus Ainolan asemalta ja Lahden moottoritieltä sekä alueen kaupunkikuvallinen rooli kaupungin sisääntuloväylänä.

Keskusta-alueet ovat yleiskaavassa kaupallisten toimintojen ensisijaisia sijaintipaikkoja. Kaupallisten palveluiden alueet (KM) sijoittuvat Järvenpään eteläisen moottoriteliittymän yhteyteen, johon on maakuntakaavassa osoitettu merkitykseltään seudulliset vähittäiskaupan suuryksiköt mahdollistava kaupan alue. Helsingin seudun maakuntakaavassa alueen kokonaismitoitus on 100 000 k-m², joka sisältää myös merkitykseltään paikallisen liiketilan. Järvenpää on sopinut Tuusulan kanssa, että alueen enimmäismitoitus on Järvenpään puolella 65 000 k-m² ja Tuusulan puolella 35 000 k-m². Vähittäiskaupan enimmäismitoitus yhteensä Järvenpään KM-alueilla on siis 65 000 k-m². Alueille on tällä hetkellä sijoittunut tilaa vaativaa kauppaa, muun muassa auto- ja rautakauppaa.

Yleiskaavan merkintä sallii päivittäistavarakauppaa, mutta lähtökohtaisesti lähialuetta palvelevat supermarketit tulee sijoittaa Ainolan aluekeskukseen. KM-alueille ei saa sijoittaa päivittäistavarakauppaa tai siihen rinnastettavia toimintoja enempää kuin 1000 k-m².

Taulukko 4. Palveluiden alueet. Entisen terveyskeskuksen alue (vaaleansininen) voidaan suunnitella myös asumisen lähtökohdista.

Kaupunginosa (nro)	Kohteen kuvaus
Pöytäalho (6)	Villa Enckell (Cooperin huvila), kehittäminen suojellun kulttuurikohteen ehdoilla
Pajala (7)	Uusi päivittäistavarakauppa, asemakaavoitus käynnissä
Peltola (12)	Kaupallisia palveluita, RTV-maaliliike
Peltola (12)	Kaupallisia palveluita, K-market Peltola
Peltola (12)	Kaupallisia tilaa vaativia palveluita, Mäkelän auto yms. Pohjoisväylän varsi
Peltola (12)	Laurilan teollisuusalue, merkintä mahdollistaa kehittymisen palvelupainotteisemmaksi
Haarajoki (15)	Sosiaalisairaala, alueen kehittämisessä huomioitava Keravanjoen läheisyys
Lepola (22)	Ratsastuskeskus Aino, kehittäminen suojellun kulttuurikohteen ehdoilla
Terioja (23)	Kallio-Kuninkala, kehittäminen suojellun kulttuurikohteen ehdoilla
Vanhakylä (24)	Entinen terveyskeskuksen alue (P/A)

PY

Julkisten palveluiden alue

Alue varataan julkisten palveluiden kuten koulujen, päiväkotien sekä kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintojen käyttöön. Lisäksi alueelle saa sijoittaa alueen luonteeseen soveltuvaa elinkeinotoimintaa. Alueen lähiympäristön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen ja alueen saavutettavuuteen kävelen ja pyörällä.

Julkisilla palveluilla tarkoitetaan pääasiassa kouluja, päiväkotia, seurakuntia, pelastuslaitosta sekä sosiaali- ja terveyspalveluita (taulukko 5). Koulujen ja päiväkotien sijoittaminen tasaisesti ja tarkoituksenmukaisesti eri kaupunginosaan on tehty Järvenpään palveluverkkosuunnitelmassa (KV 10.12.2018 § 103). Palveluverkon suunnittelussa on huomioitu yleiskaavan rakennemallivaiheessa päätetyt kasvun painopisteet. Yleiskaavassa esitetään nyt koulujen ja päiväkotien aluevaraukset tämän pohjalta. Lisäksi PY-merkinnällä osoitetaan seurakuntien ja Järvenpään paloaseman käyttämät alueet sekä tilavarauksia tulevaisuuden julkisluontoisia palveluita varten. Järvenpään terveysasema sijoittuu keskustan osayleiskaava 2030:n alueelle.

Yleiskaavassa kaupungin päiväkodit on osoitettu PY-aluevarauksena palveluverkkosuunnitelman mukaisesti, jos ne toimivat omassa kiinteistössään. Yksityisistä päiväkodeista erillisellä aluevarauksella on osoitettu tilavaraukseltaan merkittävimmät. Lisäksi on

huomioitu mahdolliset tulevaisuuden tarpeet ja investoinnit. Julkiset palvelut tai julkisluontoiset toiminnot voivat sijoittua myös asumisen alueille (AP, A, AK) tai keskustatoimintojen (C) alueelle. Esimerkiksi päiväkodit voivat hyvin sijoittua myös asuinalueelle ja jopa samaan rakennukseen asumisen kanssa.

Ainolan aseman länsipuolen suunnittelussa uusille koulutoiminnoille on osoitettu riittävät piha- ja kenttävaraukset. Koulutoiminnot voidaan suunnitella hybridiratkaisulla myös osaksi keskustatoimintojen (C) kokonaisuutta 2030-luvun alkupuolella.

Koulujen piha- ja kenttäalueet on merkitty mukaan PY-aluevaraukseen, joka mahdollistaa joustavasti väliaikaisten väistötilojen sijoittamisen kenttäalueelle. Pidemmällä tähtäimellä on aina kuitenkin varmistettava, että lähiliikuntapaikkoja ja välituntitoiminnan piha-alueita on riittävästi.

Hoivalaitokset ja palveluasumisen konseptit sekä toimijakenttä ovat muuttumassa ja toiminnot sijoittuvat kasvavassa määrin samoihin kortteleihin tavallisen asumisen kanssa. Tämän vuoksi tulevaisuuden hoivakoteja ja muita sosiaaliselle asumiselle varattuja alueita ei erikseen osoiteta yleiskaavassa, vaikka tarve seuraavien vuosikymmenten aikana tulee olemaan vanhenevan väestön takia ilmeinen. Tällä hetkellä toiminnassa olevat Hoivakoti Villa Kivi Kinnarissa ja Kivi-puiston palvelukeskus Sorrossa osoitetaan kuitenkin PY-aluevarauksina.

Taulukko 5. Julkisten palveluiden alueet. PY/A-alueet, joiden toissijainen käyttötarkoitus on asuminen, on merkitty vaaleansinisellä.

Kaupunginosa (nro)	Kohde	Pääasialliset toiminnot
Keskus (1)	Spesia	Ammattiopisto
Keskus (1)	Kirkko	Ev.lut. seurakunta
Keskus (1)	Järvenpään Yhteiskoulu, Opisto, PK	Koulu, päiväkoti ja Järvenpään opisto, mahdollinen A-varaus (PY/A)
Loutti (2)	Harjulan koulu ja PK	Koulu
Saunakallio (3)	Vihtakadun yksikkö ja yksityinen PK	Koulu ja päiväkoti
Kyrölä (4)	Kyrölään koulu ja PK Kyrölä	Koulu (moduli), päiväkoti ja kaupallisia palveluita, tulevaisuuden A-varaus (PY/A)
Kyrölä (4)	Träskända daghem	Päiväkoti
Kinnari (5)	PK Kinnari (ml. Ratamo) sekä rukoushuone	Päiväkodit ja Islamilainen rukoushuone, tulevaisuuden A-varaus (PY/A)
Kinnari (5)	Kinnarin koulu	Koulu
Kinnari (5)	Hoivakoti Villa Kivi	Hoivakoti
Pöytäalho (6) Isokytö (13)	PK Isokytö ja yksityinen, valtakunnansali	Päiväkodit, valtakunnansali
Pajala (7)	Kartanon koulu	Koulu
Pajala (7)	Järvenpään Lukio ja Keuda	Lukio ja ammattiopisto
Pajala (7)	PK Pajalanpiha	Päiväkoti
Pajala (7) Peltola (12)	PK Pehtoori ja Laurilan seurakuntakoti	Päiväkoti ja ev.lut. seurakunta
Pajala (7)	Auerkulma	Perhetukikeskus
Sorto (8)	Kivipuisto	Kivipuiston palvelukeskus
Sorto (8) Jamppa (9)	Maahinen ja Maahisentie 2	Tulevaisuuden Y-tonttivaraus
Jamppa (9)	Saunakallion koulu	Koulu ja päiväkoti
Jamppa (9)	Koivusaaren koulu	Koulu, tulevaisuuden A-varaus (PY/A)
Jamppa (9)	Paloasema	Uusi paloasema
Nummenkylä (11)	PK Nummenkylä	Päiväkoti
Peltola (12)	Anttilan koulu	Koulu
Peltola (12)	PK Tahvontupa	Päiväkoti
Isokytö (13)	Mankalan koulu	Koulu
Isokytö (13)	Rauhanyhdistys	Rauhanyhdistys
Pietilä (14)	Laurilantie 45	Tulevaisuuden Y-tonttivaraus
Haarajoki (15)	Haarajoen koulu	Koulu ja tulevaisuuden Y-tonttivaraus
Haarajoki (15)	Närekadun päiväkoti	Päiväkoti
Satukallio (20)	Oinaskadun koulu ja PK Lampaanpolska	Koulu ja päiväkoti
Ristinummi (21)	Perttiläntie	Tulevaisuuden Y-tonttivaraus
Ristinummi (21)	Ainolan tuleva koulu ja yksityinen PK	Koulu ja päiväkoti
Lepola (22)	Seurakuntaopisto, Keuda, Ahola	Koulutus- ja kirkkopalvelut sekä museotoiminta
Lepola (22)	Kristillinen koulu	Koulu

Julkisten palveluiden alue, jonka toissijainen käyttötarkoitus on asuminen

Alue varataan julkisten palveluiden kuten koulujen, päiväkotien sekä kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintojen käyttöön. Lisäksi alueelle saa sijoittaa sen luonteeseen soveltuvaa elinkeinotoimintaa. Alueelle voi sijoittaa myös asumista, mutta tarve julkisille palveluille tulee tarkastella ennen tontin kaavoittamista asumiselle. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen ja edistää palveluiden saavutettavuutta joukkoliikenteellä, pyörällä ja kävellen. Alueen suunnittelussa tulee varmistaa riittävät lähivirkistystyksen alueet ja kiinnittää erityistä huomiota elinympäristön viihtyisyyteen, turvallisuuteen ja kulttuuriympäristön arvoihin.

Palveluverkkosuunnitelmassa on suunniteltu Koivusaaren yläasteen opetuksen siirtämistä Saunakallion koulukampuksen yhteyteen 2030-luvulla. Tontin vapautuessa koulutoiminnoista, alueelle voidaan suunnitella sijoitettavaksi asumista. Tilantarve muille julkisille palveluille ja urheilutoiminnoille tulee kuitenkin tarkastella ennen tontin kaavoittamista asumiselle.

Yleiskaavan kaavaratkaisua tehtäessä Järvenpään Yhteiskoulun (JYK) rakentamisesta ei ole tehty lopullista ratkaisua. Siksi alueelle on osoitettu PY/A-merkintä, joka mahdollistaa uuden JYKin ja Juholan koulun alueen monipuoliset kehittämismahdollisuudet. Päiväkoti Kinnarin (mukaan lukien Ratamo) ja islamilaisen rukoushuoneen aluetta voidaan kehittää myös asumispainotteisesti. Molemmat alueet sijaitsevat tiivistä asemanseutu -merkinnän sisällä, joten on perusteltua tarkastella asumisen toimintojen sijoittamista näille alueille. Kulttuuriympäristön arvot tulee kuitenkin huomioida erityisesti näiden kohteiden jatkosuunnittelussa.

Myös nykyisen Kyrölän koulun ja päiväkodin alueelle on osoitettu joustava PY/A-merkintä. Uuden Ainolan koulun rakentuessa on todennäköistä, että alueen koulu- ja päiväkotitarve tulee uudelleen arvioitavaksi ja alue halutaan osoittaa asumiselle. Kaava-merkintä mahdollistaa alueella olevien kaupallisten toimintojen säilymisen ja kehittämisen. Tarve julkisille palveluille tulee tarkastella ennen tontin kaavoittamista asumiselle.

TP

Työpaikkatoimintojen alue

Alue varataan monipuolisille elinkeino- ja työpaikkatoiminnoille. Alueelle voi sijoittaa toimisto-, palvelu-, tuotanto-, liike- ja varastotiloja. Alueelle saa sijoittaa pääkäyttötarkoitukseen liittyvää myymälätilaa tai lähialueen asukkaita palvelevaa kauppaa. Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä tai siihen verrattavissa olevaa myymäläkeskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa vähittäiskaupan suuryksikköön. Alueen toiminta ei saa aiheuttaa kohtuutonta ympäristöhäiriötä. Alueelta tulee varmistaa sujuvat yhteydet seudullisille ja valtakunnallisille pääväylille.

Kaavaratkaisu lähtee siitä, että työpaikkarakentamista voidaan lisätä olemassa olevia työpaikka-alueita kehittämällä ja tiivistämällä. Nummenkylässä sijaitsevalle Vähänummen teollisuusalueella on potentiaalia kehittyä työpaikka- ja palveluvaltaisemmaksi alueeksi, ja Mikonkorvessa sijaitsevan Mikonpellon alueen maankäyttöä voidaan tehostaa jo nykyisellään. Tavoitteena on monipuolisen elinkeinorakenteen tukeminen. Vähänummen teollisuusalueella sijaitsee nykyisellään suuronnettomuusvaaralliseksi kohteeksi luokiteltu yritys. Sen toiminta voi jatkua nykyisellään, mutta TP-alueelle ei voi sijoittaa lisää vastaavaa toimintaa, koska sen voidaan katsoa aiheuttavan kohtuutonta ympäristöhaittaa.

Järvenpään tiivis kaupunkirakenne asettaa haasteita täysin uusien työpaikka-alueiden osoittamiselle. Uusia työpaikka-alueita osoitetaan Mikonkorven kaupunginosaan Sipoontien ja Vanhan Lahdentien (mt 140) risteykseen. Alue tukeutuu hyviin liikenneyhteyksiin ja täydentää viereistä työpaikkakeskittymää. Alueen suunnittelussa tulee huomioida Keravanjoen läheisyys sekä alueen arvokkaan peltoalueen huomioiva maisemallinen maankäyttösuositus (Ramboll 2019).

Aikaisemmin yleiskaavassa osoitettuja työpaikka-alueita ei ole vielä täysimääräisesti asemakaavoitettu, pääosin maanomistuksesta johtuen. Nämä pääasiassa Satukalliossa, Mikonkorvessa ja Wärtsilässä sijaitsevat alueet osoitetaan edelleen työpaikka-alueiksi. Myös Vähänummentien eteläpuolelle Pietilään osoitettua aluetta on tarkoitus edelleen kehittää työpaikkatoimintoihin. Alueella sijaitsevat asuinrakennukset pihapiireineen tulee huomioida tarkemmassa suunnittelussa ja alueen liikennejärjestelyissä.

Työpaikkojen ja elinkeinojen alue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia

Alue sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella. Alue varataan monipuolisille elinkeino- ja työpaikkatoiminnoille. Alueelle voi sijoittua toimisto-, palvelu-, liike- ja varastotiloja. Mikonkorven ja Myllyn kaupunginosissa sijaitsevalle TP/y-alueelle saa lisäksi sijoittaa tuotantotiloja. Alueelle saa sijoittaa pääkäyttötarkoitukseen liittyvää myymälätilaa tai lähialueen asukkaita palvelevaa kauppaa. Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä tai useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan keskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa vähittäiskaupan suuryksikköön. Alueelle ei saa sijoittaa ympäristölupavelvollisia laitoksia tai toimintoja eikä muitakaan toimintoja, joissa käsitellään tai varastoidaan pohjavedelle vaarallisia aineita, tai jotka voivat vaarantaa pohjaveden määrän tai laadun. Suunnittelussa ja toteutuksessa tulee noudattaa pohjavesialuetta koskevaa määräystä ja toimintojen tulee liittyä kunnalliseen jätevesiviemärintiin. Alueelta tulee varmistaa sujuvat yhteydet seudullisille ja valtakunnallisille pääväylille.

TP/y-aluevarauksia on osoitettu kahdelle alueelle: Vähänummentien varrelle Pietilään ja Vanhan Lahdentien varrelle Mikonkorven ja Myllyn kaupunginosissa. TP/y-aluevaraukset sijaitsevat Nummenkylän ja Myllylän pohjavesialueilla. Kaavamääräyksessä on pyritty minimoimaan työpaikkatoiminnasta mahdollisesti pohjavedelle aiheutuvat riskit. Järvenpäässä on kuitenkin tarvetta kaavoittaa uusia työpaikka-aluevarauksia erityisesti hyvin saavutettaville sijainneille. TP/y-alueet ovat pääväylien varressa ja liittyvät muihin työpaikka-aluevarauksiin. Jatkosuunnittelussa ja tontinluovutusprosessissa tulee kiinnittää erityistä huomiota riittävien selvitysten laatimiseen, jotta alueelle ei sijoitu pohjavettä pilaavaa toimintaa. Pietilään Nummenkylän pohjavesialueelle ei saa sijoittaa tuotantotoimintaa, koska haitallisten aineiden pääytymistä maaperään tulee ehkäistä kaikin mahdollisin keinoin. Nummenkylän pohjavesialueella pohjavesi on varsin pinnassa ja ohuen pintamaakerroksen vuoksi rakentaminen vaatii erityistä varovaisuutta. Lisäksi läheisen Nummenkylän vedenottamon vedenlaatu ja määrä on turvattava.

TP- ja TP/y-alueilla, jotka sijaitsevat Lemmenlaakson Natura- ja suojelun alueen läheisyydessä, tulee huolehtia rakentamisen aikaisten valumavesien ja käytönaikaisten hulevesien asianmukaisesta käsittelystä, jotta Keravanjokeen tai Natura-alueen reunaosiin ei

kulkeudu ylimääräisiä ravinteita tai haitallisia kemikaaleja. Lemmenlaakson ympäristöön sijoitetuille TP-alueille tulisi osoittaa mahdollisimman pieniä meluhaittoja aiheuttavia toimintoja. Vanhan Lahdentien itäreunan metsittäminen vähentäisi merkittävästi suojelun alueeseen kohdistuvia meluvaikutuksia. Työpaikka-alueiden rakentamisen vaikutuksia Natura-alueeseen on kuvattu tarkemmin Natura-vaikutusten arvioinnissa (Nieminen 2019).

Työpaikkatoimintojen reservialue

Alue varataan myöhemmin suunniteltavaksi elinkeinojen ja työpaikkojen alueeksi. Ennen asemakaavoitusta alueella voidaan sallia olemassa olevien rakennusten korvaaminen ja laajentaminen. Rakentamista voidaan sallia tiloille, jotka on muodostettu rakennuspaikaksi ennen vuonna 2004 hyväksyttyä Järvenpään yleiskaavaa 2020:tä. Rakennuspaikan tulee olla vähintään 2000 m² suuruinen. Kullekin rakennuspaikalle saa tällöin rakentaa enintään 200 k-m² asuintiloja ja lisäksi enintään 70 k-m² talous-tiloja. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Työpaikkatoimintojen reservialueita on osoitettu Wärtsilän Purolaan. Kaupungissa muualla sijaitsevat TP-alueet ovat kokonaistaloudellisesti järkevämpiä ottaa käyttöön ennen näitä alueita. Alueelle on aikanaan mahdollista sijoittua toimintoja, jotka hyötyvät kohtuullisen hyvistä yhteyksistä Keski-Uudenmaan poikittaisväylälle ja näkyvyydestä pääradalle. Alueet vaativat kuitenkin liikenneverkon huomattavia parannustoimenpiteitä. Lisäksi radan välittömässä läheisyydessä sijaitsevien alueiden käyttöön ottaminen vaatii yhteistyötä Tuusulan kanssa.

TPres-alueet ovat luonteeltaan osin varsin puustoisia ja niillä harjoitetaan paikoin myös maa- ja metsätaloutta. Ne toimivat myös nykyisellään asukkaiden lähi- ja virkistysmetsinä. Yleiskaavojen työpaikka-alueet eivät ole metsälain piirissä, joten niillä tehtäviä puunhakkuita ja muita metsänhoitotoimia ei metsälain nojalla valvota. TPres-alueille onkin kaavassa asetettu Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamennettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä asukkaille aiheudu liiallista maisemahaittaa. Maa- ja metsätalouden harjoittaminen saa Ares-alueilla jatkaa ennen asemakaavoittamista.

Alue varataan teollisuuden, tuotannon ja varastoinnin toiminnoille. Alueelle saa sijoittaa pääkäyttötarkoitukseen liittyvää toimisto- ja myymälätilaa tai lähialueen asukkaita palvelevaa kauppaa. Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä tai useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan keskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa vähittäiskaupan suuryksikköön. Alueelta tulee varmistaa sujuvat yhteydet seudullisille ja valtakunnallisille pääväylille.

Teollisuuden, tuotantotoiminnan ja varastoinnin alueet on pyritty osoittamaan erilleen asuinalueista, jotta esimerkiksi haitalliset liikenteen vaikutukset jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. T-merkinnällä osoitetut Wärtsilän ja Jampan teollisuusalueet sekä Lidlin logistiikkakeskuksen alueet ovat asemakaavoitettuja. Eniten potentiaalia työpaikkatonttien kehittämiselle on Wärtsilän teollisuusalueella, mutta tämä vaatii yhteistyötä maanomistajien kanssa. Wärtsilän alueelle on sijoittunut useampia suuronnettomuusvaaraa aiheuttavia laitoksia, joiden Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) määrittämät konsultointivyöhykkeet tulee huomioida suunnittelussa. Teollisuus ja varastoalueelle ei suositella sijoitettavaksi asuntoja.

Alue varataan jätteenkäsittelyn ja kiertotalouden toiminnoille.

Kiertotaloustoimintojen alueella Saunakalliossa toimii tällä hetkellä Puolmatkan jätteenkäsittelyalue. Alue on edelleen varattu jätteenkäsittelyyn. Alueelle sallitaan myös muuta kiertotalouteen liittyvää toimintaa, joka ei lisää alueelle tai sen ympäristöön aiheutuvia haittoja. Kiertotaloustoimintojen alueen eteläpuolella kaavamerkinnällä EJ/V osoitetulla alueella on maankaatopaikka ja suljettu kaatopaikka. Maanläjitustoiminnan arvioidaan jatkuvan 2030-luvulle saakka, jonka jälkeen alue on tarkoitettu maisemoida ja kehittää sitä virkistystoimintojen alueena. Kiertotaloustoimintojen alueen kehittämisessä tulee huomioida ympäröivän alueen mahdollinen käyttötarkoituksen muutos, luonto- ja vesistöarvot sekä asutuksen läheisyys.

3.4. Liikkuminen

Liikennejärjestelmää ja liikkumista on tarkasteltu koko kaavaprosessin ajan osana suunnittelua ja vaikutusten arviointia. Erillisenä selvityksenä teemakohtaisen valmistelun yhteydessä tuotettiin Yleiskaavan liikenneselvitys, vaihe 1 (Trafix 2017), joka sisälsi pääasiassa periaatteellisia linjauksia liikennejärjestelmää koskien. Rakennemallivaiheessa liikenteellisiä vaikutuksia arvioitiin (Strafica 2018) ja tehtiin erillistarkastelu Haa-rajoen ja keskustan välisten liikenneyhteyksien kehittämistarpeista (Sitowise 2018). Lisäksi erillisenä selvityksenä toteutettu Järvenpään pyöräliikenteen kehittämissuunnitelma (Strafica 2019) on toiminut lähtökohtana yleiskaavan pyöräilyn pääreitit -merkkien sijainneille.

Kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä laadittiin yksityiskohtaisempi ja laajempi liikennejärjestelmän mallinnus- ja suunnittelutyö (Sitowise 2020a). Liikennejärjestelmäsuunnitelma toimii yleiskaavan taustaselvityksenä ja osana kaupungin maankäytön suunnittelua pitkällä aikavälillä. Sen tuloksia on hyödynnetty laajasti yleiskaavaratkaisujen suunnittelussa ja arvioinnissa.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa laadittujen liikenne-ennustemallien mukaan kaupungin katuverkkoa voidaan pitää hyvin kattavana. Yleiskaavassa osoitettujen uusien asuin- ja työpaikka-alueiden sekä vanhojen alueiden tiivistämisen aiheuttamat, nykyistä suuremmat ajoneuvoliikennemäärät ovat kohtuudella hallittavissa vuoden 2040 tilanteessa. Yleiskaavan tavoitevuoteen mennessä eniten kuormittuvat tieosuudet ovat sisääntuloväyliä ja merkittäviä kokoojakatuja. Liikennejärjestelmän mallinnoiksi mukaan mahdollisilla pääkaupunkiseudun ruuhkamaksuilla ei ole merkittävää vaikutusta liikennetuotoksiin Järvenpäässä.

Seudullisen liikennejärjestelmäkokonaisuuden tärkeimmät osat Järvenpäässä ovat pääradan ja oikoradan rautatieyhteydet sekä Helsinki-Lahti-moottoritieyhteys kaupungin itäpuolella (E-75, valtatie 4). Yleiskaava 2040 mahdollistaa näiden lisäksi merkittävän seudullisen logistiikkaväylän kehittämisen Vähänummentien (1452) jatkeena länteen päin.

Kaupungin sisäisessä liikenteessä pyritään voimakkaasti parantamaan pyöräilyn olosuhteita osoittamalla pyöräliikenteen kehittämissuunnitelman pääverkon tavoitetilaa mukaileva pyöräilyn pääreitistö. Tiiviillä keskusta-alueilla panostetaan erityisesti kävelyolosuhteisiin. Järvenpään kaupunkirakenteen kehittämisessä on keskeisessä asemassa kävelyn ja pyöräilyn olosuhteet. Tähän on kiinnitetty huomiota myös asuinalueiden aluevarausten määräyksissä.

Joukkoliikenteessä Järvenpää tukeutuu jatkossakin voimakkaasti raskaaseen rataliikenteeseen, mikä näkyy asemaseutujen tiivistämistavoitteissa. Rautatieliikenteen merkittävyys näyttäytyy keskusta-alueilla liityntäpysäköintipaikkojen korkeina käytöasteina. Paikallisen linja-autoliikenteen tavoitteita kuvataan yleiskaavassa kehityskäytäväajattelun kautta, jolla tunnistetaan paitsi nykytilassa, myös tulevaisuudessa merkittävät kaupungin sisäisen joukkoliikenteen suunnat. Joukkoliikenteen kehityskäytävä-merkinnöillä ei oteta kantaa tarkkoihin reitteihin tai palvelutasoon. Yleiskaavan osoittama maankäytön tiivistyminen itsessään parantaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä.

Liikennealue

Liikennealueeksi on merkitty oikoradan ja Lahden moottoritien välinen alue, jonka osalta ei eritellä liikenteellistä käyttöä yksityiskohtaisesti. Alue ei sovellu muun maankäytön sijoittumiseen.

Moottoritie

Merkintä osoittaa olemassa olevan Helsinki-Lahden moottoritien.

Eritasoliittymävaraus

Eritasoliittymävarausmerkinnällä osoitetaan Pohjoisväylän ja Vähänummentien logistiikkaväylän risteyskohta, johon todennäköisesti tulevaisuudessa edellytetään liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden vuoksi eritasoliittymäratkaisua.

Päätie/-katu tai merkittävä kokoojakatu

Paikallista ja seudullista liikennettä palveleva vaikutuksiltaan merkittävä katu- tai tieyhteys, jonka suunnittelussa ja tilavarauksissa huomioidaan eri kulkumuotojen tarpeet.

Liikenteen pääteitä ja -katuja ja merkittäviä kokoojakatuja osoittava kaavamerkintä sisältää maankäytön kannalta ensisijaiset katuyhteydet. Se ei pääsääntöisesti pidä sisällään asuntokatuja tai ensisijaisesti tonille ajoon tarkoitettuja katuyhteyksiä.

Liikenteen yhteystarve

Yhteystarpeen toteutus ratkaistaan maankäytön kehittymisen myötä. Yhteyden tarkka sijainti ja tilavaraukset ratkaistaan jatkosuunnittelun yhteydessä.

Ajoneuvoliikenteen yhteystarpeet konkretisoituvat tulevaisuuden maankäytön kehityksen myötä. Liikenteen yhteystarve -merkinnän osoittaman yhteyden tarkka sijainti, tilavaraukset ja liikenteen jaottelu tehdään jatkosuunnittelun yhteydessä. Pietilässä Vähänummentieltä luoteeseen Tuusulan ja Hyvinkään suuntaan on osoitettu seudullinen yhteystarve (Itäinen radanvarsitie), joka toteutetaan Järvenpään osalta Svengin yritysalueen katuyhteytenä. Yhteyden seudullinen toteutuminen vuoteen 2040 mennessä on kuitenkin epätodennäköistä.

Haarajoen aseman ja Järvenpään keskustan välinen uusi katuyhteys todettiin rakennemallivaiheessa ja kaavan ehdotusvaiheen valmistelussa tehtyjen liikenteellisten selvitysten mukaan olevan tarpeen vasta vuoden 2040 jälkeen (Sitowise 2018, 2020). Jos kuitenkin Haarajoen asemaseudun ja Isokydön maankäytön kehittyminen on odotettua nopeampaa, tulee katuyhteyden tarvetta tarkastella uudelleen. Haarajoen mahdollinen katuyhteys toteutetaan ensisijaisesti asuinalueiden rakentumisen myötä, jotta uudet alueet eivät nojaisi pelkästään vanhaan katuverkkoon. Liikenteen yhteystarpeen metsäinen keskiosa toteutuu viimeisenä, jos liikenteen sujuvuus tulevaisuudessa sitä edellyttää.

Ainolan aluekeskuksen eteläpuolelle, Ristinummentieltä Tuusulaan Ristikydön suuntaan osoitettu seudullinen yhteystarve palvelee Järvenpään ja Keravan välistä liikennettä ja kytkeytyy mahdolliseen Ristikydön asemaseudun kehittämiseen pidemmällä aikavälillä.

Rautatie

Rautatiemerkinällä osoitetaan kaupungin sisäiset rautatieyhteydet: päärata, oikorata ja Wärtsilän teollisuusalueen teollisia toimintoja palveleva päätyvä rataosuus. Merkinän yhteydessä ei erikseen merkitä lisäraiteita tai muita radan aluevarauksia. Wärtsilän teollisuusalueen ratayhteyttä on lyhennetty verrattuna aiemman yleiskaavan merkintään, jotta se noudattaisi paremmin raskaan teollisuuden oletettuja tulevaisuuden tarpeita. Teollisuusraiteen mahdollinen jatkuminen tarkastellaan jatkosuunnittelun yhteydessä.

Rautatieasema

Aseman ja sen lähiympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä tulee ottaa huomioon auto- ja pyöräliikenteen liityntäpysäköinnin tarpeet sekä varmistaa sujuvat jalankulun ja pyöräilyn yhteydet asemalaitureille ja joukkoliikenteen vaihtopysäkeille. Maakunnallisen liityntäpysäköinnin edellytykset tulee huomioida erityisesti Ainolan ja Haarajoen asemien läheisyydessä.

Rautatieasemamerkinällä on osoitettu Ainolan, Saunakallion ja Haarajoen rautatieasemat. Järvenpään rautatieasema on osoitettu informatiivisuuden vuoksi, vaikka se sijaitseekin kaava-alueen ulkopuolella. Rautatieasemien saavutettavuuden ylläpito ja parantaminen on tärkeää joukkoliikenteen kilpailukyvyyn kannalta. Liityntäpysäköinnin painopistettä pyritään tulevaisuudessa siirtämään keskustan ympäristöstä Ainolan ja Haarajoen asemien yhteyteen. Haarajoen ja Ainolan asemat on tunnistettu seudullisesti merkittäviksi liityntäpysäköinnin sijainneiksi. Saunakallion asemalla liityntäpysäköinnin kehittyminen on toteutuneen maankäytön takia epätodennäköistä.

Joukkoliikenteen kehityskäytävä

Joukkoliikenteen kehityskäytävä, jonka katualueiden tilavarauksissa ja katujen suunnittelussa huomioidaan bussiliikenteen tarpeet pysäkkijärjestelyjen, kulkuyhteyksien ja katurakenteiden sijoittumisen osalta.

Joukkoliikenteen kehityskäytävä -merkinnällä kuvataan kaupungin joukkoliikenteen kehityssuuntia periaatteellisella tasolla. Yhteydet perustuvat bussiliikenteeseen. Paikallisen bussiliikenteen palvelut ovat

tulevaisuudessakin merkittävässä asemassa Haara-
joen, Jampan ja Nummenkylän alueilla. Eteläisessä
Järvenpäässä Lepolan ja Ainolan aluekeskuksen tiiviit
alueet tukevat paikallisliikenteen kehittymistä. Seu-
dullisista linja-autoliikenteen yhteyksistä merkittävin
on yhteys Hyrylään Järvenpääntietä pitkin. Pohjois-
väylän merkitystä joukkoliikennekäytävänä pyritään
vahvistamaan tulevaisuudessa.

..... Pyöräilyn pääreitti

Pyöräilyn pääreitti, jolla kiinnitetään erityistä huomiota pyöräilyn järjestelyjen sujuvuuteen, selkeyteen ja turvallisuuteen. Pyöräilyn pääreittien tarkat sijainnit ja toteutustavat ratkaistaan jatkosuunnittelun yhteydessä.

Pyöräilyn pääreiteillä on osoitettu tavoiteverkko, jolla arkipyöräilyn edellytyksien tulee olla hyvällä tasolla. Pääreitit yhdistävät kaupungin asuinalueet ja palvelut sekä mahdollistavat sujuvan ja tasavauhtisen pyöräilyn. Pääreitit sisältävät sekä olemassa olevaan katuverkkoon tukeutuvia osuuksia että uusia ja kehitettäviä yhteystarpeita. Tarkempaa reittien priorisointia ja laatutason ja ratkaisujen määrittämistä tehdään jatkosuunnittelun yhteydessä. Yleiskaavatyön kanssa samanaikaisesti toteutettu kaupungin pyöräiliikenteen kehittämissuunnitelma on ohjannut pääreittien linjauksia (Strafica 2019).

↔ Kehitettävä logistiikkaväylä

Erityisesti seudullisen logistiikan ja autoliikenteen tarpeita palveleva merkittävästi kehitettävä yhteys. Logistiikkaväylän kanssa risteävän jalankulku- ja pyöräiliikenteen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen.

Vähänummentietä merkittävästi kehitettävää, seudullista logistiikkaväyläyhteyttä on selvitetty erilliselityksessä yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa (ELY 2016). Kehitettävä logistiikkaväylä palvelisi merkittävästi Keski-Uudenmaan ja valtakunnallisten yhteysyhteisöjen tarpeita ja muodostaisi sujuvamman yhteyden valtatie 3:n ja valtatie 4:n välille. Kehitettävän väylän päätavoitteena on logistiikka-alueiden liikennevirtojen ohjaaminen, mutta sillä on myös merkittäviä positiivisia liikenneturvallisuuteen ja -sujuvuuteen liittyviä vaikutuksia. Vähänummentien kanssa risteävän liikenteen turvallisuus tulee varmistaa ja huolehtia siitä, että tien parantamisen yhteydessä rakennetaan esimerkiksi tarpeelliset alikulkuratkaisut.

↑ ↑ ↑ Tiivistyvä asemanseutu

Ainolan, Haara-joen ja Saunakallion asemanseutujen (600 metriä) ja keskusta-alueen (1 kilometri) vyöhykemerkinällä osoitetaan alueet, joilla pyritään täydennysrakentamismahdollisuuksien hyödyntämiseen ja eri kulkumuotojen yhteensovittamiseen. Suunnittelussa tulee huomioida vaihtoyhteyksien sujuvuus ja turvallisuus.

Lähtökohtana tiivistyvä asemanseutu -merkinnälle on ollut Valitut kasvusuunnat -rakennemallissa osoitetut yhden ja 1,5 kilometrin vyöhykkeet. Näitä tarkennettiin tutkimalla asemien saavutettavuutta eri kulkumuodoin ja tuloksia verrattiin asemanseutujen kehittämisestä saatuihin kansallisiin ja kansainvälisiin kokemuksiin (ELIAS/asemanseudut.fi).

Hyvä rautatieyhteys 600-1000 metrin etäisyydellä mahdollistaa alueen maankäytön tukeutumisen kestäviin liikkumismuotoihin niin, että auton käyttö ei ole välttämätöntä. Koska monet henkilöautoliikenteen matkat kuitenkin suuntautuvat asemien liityntäpysäköintiin ja asemanseutujen tarjoamiin muihin palveluihin, tulee liikennemuotojen yhteensovittamiseen panostaa normaalia enemmän. Keskustan vyöhyke on muita laajempi, koska palvelutaso ja joukkoliikenteen liikennöinti tiheys tulevat olemaan houkuttelevampia jatkossakin. Lisäksi Saunakallion tiivistyvä asemanseutu -merkinnällä haluttiin osoittaa myös Jampan asuinalue, jonka kytkentää Saunakallion asemalle tulisi parantaa.

3.5. Virkistys ja luontoarvot

Tiivistyvässä ja kasvavassa kaupungissa viheralueverkoston kohdistuu sekä maankäyttöisiä intressejä että kasvavaa virkistyskäytön painetta. Yleiskaavassa pyritään tunnistamaan ja turvaamaan yhtenäisen viheralueverkoston kannalta merkittävät alueet ja kriittiset yhteydet, varmistamaan virkistysalueiden ja -yhteyksien riittävyys sekä turvaamaan arvokkaat luontokohteet ja monimuotoinen kaupunkiluonto. Yleiskaavamerkinnoillä osoitetaan koko kaupungin tasolla tai seudullisesti merkittävimmät viheralueet ja -yhteydet, virkistysalueiden tarpeet sekä luontoarvot. Paikalliset kohteet, kuten pienet puistot ja paikallisesti arvokkaat luontokohteet huomioidaan tarkemmassa suunnittelussa. Jatkosuunnittelussa tulee myös tarkentaa yleiskaavassa osoitettujen viheralueiden rajausta ja viheryhteyksien sijainti ja toteutustapa.

Viheralueverkostoa osoittamaan on käytetty alue-, viiva- ja kohdemerkintöjä. Viheralueverkoston lukeutuvia aluevarauksia ovat V-, VU-, EH-, EV-, SL-, S-, RM-, RP-, M-, MY- ja EJ/V-alueet. Nämä aluevaraukset esitetään sekä maankäytön ja liikkumisen kartalla (1/4) että virkistystä ja luontoarvoja käsittelevällä kartalla (2/4), jolla osoitetaan myös kyseisten alueiden kehittämistä ohjaava viheralueverkoston kaavamerkintä.

Aluevarausten lisäksi kaavakartalla 2/4 osoitetaan viheryhteydet, jotka olennaisesti täydentävät laajempia viheralueita ja kytkevät niitä yhtenäiseksi verkostoksi. Lisäksi osoitetaan lähipuistot, virkistysalueiden ulkoilun pääverkosto, Natura-alueet, luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet, luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet sekä luonnonmuistomerkit. Virkistystä ja luontoarvoja käsittelevät merkinnät määräyksineen tulee huomioida tarkemmassa suunnittelussa alueen pääkäyttötarkoitusta osoittavan aluevarauksen rinnalla.

Viheralueverkosto

Viheralueverkostoa ylläpidetään ja kehitetään virkistystoiminnoiltaan ja luonnonympäristöltään monimuotoisena, kullekin alueelle luonteenomaisena ja eri käyttäjäryhmiä palvelevana kokonaisuutena. Viheralueverkoston kehittämisessä tulee ottaa huomioon alueiden tarjoamat ekosysteemi-palvelut. Tarkemmassa suunnittelussa tulee varmistaa ekologisten ja virkistysyhteyksien jatkuvuus sekä keskeisten virkistyspalveluiden hyvä saavutettavuus kävelen ja pyörällä. Viheralueverkoston alueella noudatetaan ensisijaisesti kunkin aluevarausmerkinnän määräyksiä.

Viheralueverkoston suunnittelun ohjauksella pyritään säilyttämään ja kehittämään viheralueita yhtenäisenä ja monimuotoisena verkostona, johon kuuluu kaupunkimaista puistoympäristöä, puistometsiä ja laajempia metsäalueita sekä maatalouskäytössä olevia peltomaisemia. Tiivistyvässä kaupungissa on tärkeää varmistaa etenkin kaupunkirakenteen keskelle jäävien pienempien viheralueiden kytkeytyneisyys laajempiin viheralueisiin. Tämä edesauttaa kaupunkiluonnon säilymistä elinvoimaisena sekä mahdollistaa sujuvat virkistysyhteydet kaupunkialueelta laajemmille virkistysalueille.

Ekosysteemipalveluilla viitataan erilaisten viherympäristöjen ihmiselle tarjoamiin hyötyihin. Tällaisia ovat esimerkiksi veden kiertoa tai lämpövaihteluita tasaavat säätely- ja ylläpitopalvelut, tuotantopalvelut, kuten viljely, ja kulttuuriset palvelut, kuten oppimisympäristöt luonnossa. Keskeistä on tunnistaa kunkin alueen ominaispiirteet ja huomioida olemassa olevat ekosysteemipalvelut alueiden kehittämisessä. Viherrakenteen luonnetta eri alueilla ja ekosysteemipalveluiden tarjonnan potentiaalia on kuvattu liitekartoilla.

Viheralueverkoston määräys kattaa kaikki kaavakartalla 2/4 osoitetut aluevaraukset. Ensisijaisesti alueita koskevat kunkin aluevarauksen määräykset, joiden rinnalla alueiden suunnittelussa ja kehittämisessä tulee edesauttaa viheralueverkoston tavoitteiden toteutumista.

Alue varataan yleiseen virkistystoimintaan, ulkoiluun ja luonnon kokemiseen. Alueella sallitaan vain ulkoilua tai muuta virkistystoimintaa palveleva rakentaminen, hulevesien hallintaan tarkoitetut rakenteet sekä yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevat rakennukset ja rakenteet (MRL:n mukainen rakentamisrajoitus). Toimintojen tarkemmassa suunnittelussa ja ylläpidossa tulee ottaa huomioon erilaisten virkistystoimintojen yhteensovittaminen ja alueen ekologiset, maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot. Alueella olevat rakennukset voidaan säilyttää ja rakennusten peruskorjaaminen, vähäinen laajentaminen ja tuhoutuneen rakennuksen korvaaminen ovat sallittuja. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Virkistysalueet on tarkoitettu varattavaksi yleiseen virkistystoimintaan, ulkoiluun ja luonnon kokemiseen. Alueet palvelevat sekä päivittäisen lähivirkistykseen alueina että koko kaupungin kannalta ja seudullisestikin merkittävänä virkistysalueina, kuten Kaakkolan ja Saunakallion laaja kaupunkimetsä tai Paavonpolun ja Terholan kuntoratojen alueet.

Virkistysalueilla sallitaan virkistystoimintojen kannalta tarvittava pienimuotoinen rakentaminen ja rakenteet, mikäli toiminnot voidaan sovittaa yhteen alueen ekologisten, kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen kanssa samalla mahdollistaen virkistykseen tarpeet monipuolisesti eri käyttäjäryhmät ja lajit huomioiden. Myös hulevesien hallinnan sekä muun yhdyskuntateknisen huollon kannalta tarvittava rakentaminen sallitaan. Tällöinkin rakentaminen tulee suunnitella ja toteuttaa virkistykseen tarpeet huomioiden niin, että rakenteilla ei esimerkiksi estetä keskeisten virkistysreittien säilymistä tai toteuttamista.

Virkistysalueilla on voimassa Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä asukkaille aiheudu liiallista maisemahaittaa. Metsätaloustoimintaa saa harjoittaa virkistysalueilla, mutta se tulee yhteensovittaa virkistyskäytön ja luonnonarvojen kanssa.

Alue varataan urheiluun, liikuntaan ja yleiseen virkistystoimintaan. Alueella sallitaan vain urheilua, liikuntaa tai muuta virkistystoimintaa palveleva rakentaminen, hulevesien hallintaan tarkoitetut rakenteet sekä yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevat rakennukset ja rakenteet (MRL:n mukainen rakentamisrajoitus). Toimintojen sijoittelussa tulee ottaa huomioon virkistysreittien jatkuvuus ja tilantarve. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alueita on varattu Jampaan nykyisen jalkapallohallin ja Koivusaaren kentän alueelle, keskusurheilukentän ympäristöön sekä Hajarajoen koulun itäpuolelle. Urheilu- ja virkistyspalvelujen alueilla (VU) sallitaan virkistysalueita (V) merkittävämpi urheilutoimintaan tarkoitettu rakentaminen, kuten urheilukenttärakenteet katsomoihin ja paikoitusalueisiin. Kaavaratkaisulla, jossa urheilutoimintojen alueet tunnistetaan muusta virkistyksestä erillisinä aluevarauksina, pyritään ohjaamaan keskitettyä urheilutoimintaa hyvien jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen yhteyksien varrelle sekä alueille, joilla rakentaminen ei muodosta huomattavaa ristiriitaa luontoarvojen kanssa. Myös urheilun rakennetummilla alueilla tulee kuitenkin huomioida luontoarvot sekä varmistaa vihverkon ja erityisesti virkistysreittien, kuten latuyhteyksien säilyminen ja riittävät tilavaraukset. Urheilu- ja virkistyspalveluiden alueilla on voimassa Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä asukkaille aiheudu liiallista maisemahaittaa.

Hautausmaa-alueeksi on osoitettu Pietilän kaupunginosassa sijaitsevan hautausmaan alue.

EV

Suojaviheralue

Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Suojaviheralueeksi osoitettu alue sijaitsee Järvenpään koillisosassa moottoritien itäpuolella. Alueella on voimassa toimenpiderajoitus. Alueelle voidaan tutkia esimerkiksi aurinkopaneelien sijoittamista tai maisemoidun meluvallin rakentamista maanlajityksellä. Suojaviheralueella on voimassa Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista ja muuta maisemaa muuttavaa toimintaa siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä viheralueen suojaava vaikutus heikenny.

EJ/V

Jätteenkäsittelyalue, jota kehitetään virkistykseen

Aluetta kehitetään virkistystoimintaan jätteenkäsittelyn ja maanlajitystoimintojen päätyttyä.

Puolmatkan maankaatopaikan ja suljetun kaatopaikan alue sijaitsee Saunakalliolla. Alueella toimitaan ympäristölupaehdojen mukaisesti ja tehdään säännöllistä tarkkailua muun muassa vesien ja kaasujen osalta. Maankaatopaikan läjitystoiminnan arvioidaan jatkuvan 2030-luvulle saakka. Maanlajitystoiminnan päätyttyä alue on tarkoitus maisemoida ja kehittää sitä virkistystoimintojen alueena. Virkistystoimintojen sekä alueelle johtavien virkistysyhteyksien suunnittelussa tulee huomioida eteläpuolisen virkistysalueen merkittävät luontoarvot ja ohjata virkistystä niin, että luontoarvot turvataan. Alueelle voidaan sallia virkistystoimintoja palvelevaa rakentamista.

RP

Siirtolapuutarha-alue

Olemassa oleva siirtolapuutarha-alue sijaitsee Myllyn kaupunginosassa. Nykyinen siirtolapuutarha-alue on edelleen osoitettu siirtolapuutarhakäyttöön, mutta pohjoispuolella sijainnutta laajennusvarausta ei enää varata siirtolapuutarhatoiminnoille.

RM

Retkeily- ja matkailupalveluiden alue

Aluetta kehitetään seudullisena matkailupalveluiden ja virkistysalueena. Alueen kulttuurihistoriallisten, rakennussuojelu- ja luontoarvojen tulee olla suunnittelun lähtökohtana. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Matkailupalveluiden potentiaalin hyödyntäminen on tärkeää koko kaupungin alueella, mutta erityisesti Vanhankylänniemen alueen kehittämiseksi retkeily, virkistys ja kulttuurin lähtökohdista on selkeä tarve jo nykyisellään. Aluevarausmerkintä mahdollistaa alueen kulttuuripalveluiden kehittämisen ja tapahtumien järjestämisen hyvin laajasti. Vanhankylänniemen alueen käytön kehittämissuunnitelmassa (VSU-maisema-arkkitehdit 2018) ja miljöösuunnitelmassa (Sitowise 2019) on kuvattu tarkemmin alueelle suunniteltuja toimenpiteitä ja jatkokehittämistarpeita.

Alueen kehittämisessä on huomioitava alueen herkat luontokohteet ja kulttuuriperintö. Kulttuuriympäristön arvot on kuvattu selostuksen luvussa 3.6. ja Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa (Ramboll 2017). Asemakaavoja laadittaessa on oltava yhteistyössä museoviranomaisten kanssa. Luontoarvot on kuvattu selostuksen luvussa 3.5. ja liitekartoilla 9-14. Tarkempaa tietoa luontoarvoista löytyy luontonselvityksistä ja kaupungin luontotietokannasta. Retkeily- ja matkailupalveluiden alueella on voimassa Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista ja muuta maisemaa muuttavaa toimintaa siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä alueen asukkaille tai käyttäjille aiheudu liiallista maisemahaittaa.

Vanhankylänniemen RM-alue sijaitsee Tuusulanjärven lintuveden Natura-alueen lähellä ja alueet kytkeytyvät toisiinsa virkistysreiteillä. RM-alueella toimintojen kehittämisessä tulee huomioida lisääntyvän virkistyskäytön vaikutukset myös läheiseen Natura-alueeseen. Alueen lisääntyvän käytön mahdollisesti aiheuttamat häiriöt eivät saa levitä Natura-alueelle.

Tuusulanjärven ja Keravanjoen lähiympäristöjä kehitettäessä tulee huomioida vesistön ja sen rantojen ekologiset arvot ja ekosysteemipalvelut siten, että edistetään pintavesien hyvän tilan saavuttamista ja vaalitaan julkisen virkistyskäytön mahdollisuuksia.

Vesistöt ja niiden ympäristöt ovat sekä ekologisilta että virkistyksellisiltä arvoiltaan ainutlaatuisia ja vaalimisen arvoisia. Virtavedet muodostavat keskeisiä ekologisia käytäviä, jotka mahdollistavat lajien liikkumisen ja ylläpitävät kaupunkiluonnon monimuotoisuutta. Vesistöt ovat merkittävä tekijä kaupungin viihtyisyydessä ja niiden mahdollistamat virkistys- ja urheiluaktiviteetit luovat hyvinvointia järvenpääläisten lisäksi seudulla laajemminkin.

Tuusulanjärvi on tunnistettu merkittäväksi kaupungin imagotekijäksi. Tuusulanjärven ekologisen ja kemiallisen tilan parantamiseksi on tehty töitä jo usean vuosikymmenen ajan ja tavoitteena on, että järven hyvä tila saavutettaisiin vuoteen 2027 mennessä. Tuusulanjärven välittömässä läheisyydessä on runsaasti merkittäviä luontoarvoja, jotka on huomioitu yleiskaavaratkaisussa, kuten länsirannalla sijaitseva linnustonsa vuoksi perustettu Natura-alue. Virkistystoiminnot keskittyvät Järvenpään puolella muun muassa Järvenpään keskustassa sijaitsevaan rantapuistoon ja Tervanokkaan, Vanhankylänniemeen sekä järvelle kalastuksen, veneilyn, hiihdon ja luistelun muodossa. Tuusulanjärven virkistys- ja luontokokonaisuus sijoittuu sekä Järvenpään että Tuusulan alueelle. Järven ja sen lähiympäristön kehittämisessä tulee tehdä yhteistyötä naapurikunnan kanssa muun muassa järveä kiertävien reittien ja muiden virkistys- ja matkailupalveluiden vahvistamiseksi.

Keravanjoki toimii maakunnallisesti merkittävänä pohjois-eteläsuuntaisena ekologisena yhteytenä. Joki kulkee Lemmenlaakson luonnonsuojelualueen läpi. Myös Lemmenlaakson pohjois- ja eteläpuolella on runsaasti merkittäviä luontoarvoja. Jokivarsi puustoineen toimii siirtymäreittinä lepakoille ja muodostaa ekokäytävän myös useille muille lajeille. Keravanjoki ja sen sivuhaarat ovat kalastollisesti merkittäviä. Keravanjokeen laskee useita vesilain suojelemlia luontoarvoiltaan merkittäviä noroja.

Keravanjokivarren merkittävimmät luontoarvot on huomioitu kaavaratkaisussa vesialuetta koskevan määräyksen lisäksi osoittamalla merkittävimmät luontotyyppikohteet suojelumerkinnöin ja MY-aluevarauksilla. Lisäksi AP-h- ja Ares-alueilla on voimassa toimenpiderajoitus (ks. selostuksen kohta 3.2.). Keravanjoen varressa erityisesti puustoisien ympäristön säilyttäminen edesauttaa elinympäristöjen ja kulureittien säilymistä.

Viheralueverkostoon liittyvä viheryhteys tai lähivirkistysalueiden sarja. Tarkemmassa suunnittelussa tulee varmistaa lähivirkistysalueiden riittävyys sekä ekologisten ja virkistysyhteyksien jatkuvuus. Viheryhteys tulee ylläpitää tai toteuttaa riittävän leveänä ja laadultaan alueen ekologisia arvoja ja virkistyskäyttöä tukevana. Viheryhteys on sijainniltaan ohjeellinen.

Viheryhteydet ovat osa viheralueverkostoa. Merkinnällä osoitetaan laajempien viheralueiden väliset yhteydet tai yhteystarpeet. Merkinnällä pyritään turvaamaan kaupunkirakenteen keskellä sijaitsevien virkistysalueiden riittävyys ja kytkeytyminen laajempiin viheralueisiin. Vihreän ja puustoisien ympäristön säilyttäminen kaupunkialueella edesauttaa elinvoimaisen kaupunkiluonnon säilymistä sekä tarjoaa viihtyisiä liikkumisympäristöjä jalankulun, pyöräilyn ja virkistys-tarpeisiin.

Viheryhteydet palvelevat monin paikoin paitsi ekologisina myös virkistysyhteyksinä. Tarkemmassa suunnittelussa tulee tarkastella laajasti kunkin kohteen arvot, jotka tulee ottaa viheryhteyden suunnittelun lähtökohdaksi.

Yleiskaavassa osoitettu viheryhteys voi vaihdella luonteeltaan puistojen sarjasta aina tonttivihreään. Keskeisimmät virkistysyhteydet ja ulkoilun sekä pyöräilyn reitit on osoitettu erillisillä kaavamerkinnöillä. Viheryhteyden suunnittelussa tulee kuitenkin varmistaa, että alueella tarvittavat paikallisetkin ulkoilun ja virkistysreitit mahdollistetaan. Viheryhteydellä ei tarkoiteta täysin rakennettuun ympäristöön sijoittuvaa jalankulun tai pyöräilyn reittiä.

Asemakaavoituksessa yleiskaavan viheryhteys tulisi ensisijaisesti osoittaa virkistysaluevarauksina, joiden kautta varmistetaan pääsy laajemmalla viheralueelta toiselle, yleiskaavan yhteyden osoittamalla tavalla. Tarkka sijainti ja laajuus ratkaistaan asemakaavoituksen yhteydessä. Toteutuksessa tulee tavoitella alueen ominaispiirteitä hyödyntävää vihreää yhteyttä tai puistojen sarjaa. Laajuus voi vaihdella alueen ominaisuuksista riippuen. Esimerkiksi pientaloalueella yhteyden laatua voidaan parantaa huolehtimalla runsaasta viherpinta-alasta ympäröivillä kiinteistöillä.

Luonto- tai vesistöarvoiltaan merkittävien viheryhteyksien suunnittelussa tulee huomioida luonto- ja pienvesiselvityksissä annetut ohjeistukset muun muassa ympäristön laadusta ja suoja-alueiden leveyksistä. Tilavarauksissa tulee huomioida mahdolliset tilatarpeet istutettaville puille, hulevesien hallinnalle ja ulkoilun reiteille.

○ ○ ○ ○ Virkistykseen ja ulkoilun pääreitti

Virkistykseen ja ulkoilun kannalta merkittävä yhteys tai yhteystarve. Reitin suunnittelussa ja toteutuksessa tulee pyrkiä eri liikkumismuodot ja niiden tilatarpeet huomioivaan yhtenäiseen verkostoon. Asuinalueilta ja keskeisiltä palveluilta tulee varmistaa sujuvat ja turvalliset jalankulun ja pyöräilyn yhteydet pääreittien varrelle. Merkintä on sijainniltaan ohjeellinen.

Virkistykseen ja ulkoilun pääreiteillä tunnistetaan merkittävimmät virkistykseen ja ulkoilun yhteydet ja yhteystarpeet. Kaavaratkaisulla on pyritty varmistamaan pitkien yhtenäisten reittien säilyminen ja toteutuminen. Reittien suunnittelussa ja ylläpidossa tulee huomioida eri käyttäjäryhmien tarpeet sekä pyrkiä yhtenäisiin reitteihin, jotka mahdollistavat pääsyn laajemmilta virkistysalueilta toisille. Kaavakartalle merkityistä reiteistä osa on jo toteutettuja reittejä, osa tarkemmin suunniteltuja ja osa yhteystarpeita, joiden tarkka sijainti, linjaus ja luonne määritellään tarkemmassa suunnittelussa.

Virkistykseen ja ulkoilun pääreitit tulee toteuttaa mahdollisuuksien mukaan virkistysalueilla ja viheryhteyksien varrella, välttämällä vilkasliikenteisiä katualueita. Reittien luonne voi kuitenkin vaihdella rakennetummasta luonnonmukaisempaan. Esimerkiksi keskustassa reitti voi tarvittaessa paikoin kulkea katu ympäristössä. Virkistysalueella pääreitti voidaan toteuttaa esimerkiksi hiihdon sekä kävelyn ja pyöräilyn rinnakkaisina reiteinä. Keravanjoen varrella Lemmenlaaksossa virkistykseen pääreitti voi olla ylläpidetty polku, jonka avulla ohjataan ulkoilua pois herkimmiltä luonnonympäristöiltä.

Kaavaratkaisussa osoitetut pääreitit pitävät sisällään myös latuyhteyksiä, jotka vaativat riittäviä tilavaroja ja yhteensovittamista muiden liikkumismuotojen kanssa. Nykyiset ja kehitettävät hiihtoväylät on kuvattu selostuksen liitekartalla 17. Latuverkoston kehittämisen tavoitteena on ylläpitää ja edelleen parantaa kaupungin kiertävää yhtenäistä, kävelymatkan päässä asutuksesta sijaitsevaa latuverkostoa. Keskeisiä yhteysvälejä ovat etenkin Terholan ja Paavonpolun yhdistävä reitti sekä kehitettävänä hiihtoyhteys Haara-joelle ja Tuusulanjärvelle. Latuyhteyksiä on tärkeää kehittää myös ylikunnallisesti yhteistyössä naapurikuntien kanssa. Latuyhteyden tilavaurauksen tulisi olla vähintään neljän metrin levyinen, jotta reitti voidaan ajaa latukoneella.

Ulkoilureitit pyritään ensisijaisesti toteuttamaan kaupungin omistamalla mailla. Kaikki tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Yksityisille maille osoitettujen virkistysyhteyksien toteuttaminen edellyttää sopimista maanomistajan kanssa tai tarkempaa ulko-

lureittisuunnitelmassa tai asemakaavassa määriteltyä linjausta (ks. tarkemmin Ulkoilulaki 1973/606). Virkistykseen ja ulkoilun pääreitti ei siis viittaa erityisesti ulkoilulain tarkoittamaan ulkoilureittiin, vaan reitit voidaan perustaa joko sopimuksilla tai ulkoilulain mukaisesti.

Virkistykseen ja ulkoilun pääreittejä on osoitettu myös asumisen reservialueille. Näillä alueilla ulkoilureitistöä voidaan kehittää jo lähivuosina, ennen alueen rakentamista. Rakentamisen yhteydessä tulee uudelleen tarkastella ulkoilureittien sijainti ja laatu osana asuinalueen suunnittelua.

Virkistykseen ja ulkoilun pääreittien lisäksi sekä virkistysalueilla että esimerkiksi asumiseen tai maa- ja metsätalouteen varatuilla alueilla kulkee runsaasti paikallisia virkistykseen kannalta tärkeitä reittejä. Asuinalueilta ja keskeisiltä palveluilta tulee varmistaa sujuva ja turvallinen pääsy virkistykseen pääreiteille, mikä edesauttaa muun muassa virkistysalueille ja -palveluille saapumista kävellen ja pyöräillen.

Lähipuisto

Päivittäiseen virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitettu puisto. Puistoa ylläpidetään alueelle luonteenomaisena ja eri käyttäjäryhmiä palvelevana lähivirkistysalueena. Puistoon tulee varmistaa sujuva ja turvallinen saapuminen. Alueen käyttäjämäärä tulee huomioida puiston ylläpidossa ja kehittämisessä. Puiston tarkka sijainti ja rajausta ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa.

Lähipuistomerkinällä osoitetaan sellaiset virkistyskohteet, jotka eivät suoraan kytkeydy laajempiin viheralueisiin, mutta ovat ympäröivän asuinalueen keskeisiä lähivirkistyskohteita, ja täydentävät siten viheralueverkostoa. Lähipuistojen tunnistaminen on erityisen tärkeää alueilla, joilla on täydennysrakentamisen painetta. Siten varmistetaan, että tiivistyvilläkin alueilla säilytetään riittävät lähivirkistykseen palvelut, ja mahdollinen rakentaminen ohjataan muualle kuin tärkeimmille puistoalueille. Lisäksi kohdemerkinnällä on osoitettu lähipuiston tarpeita uusille rakennettaville asuinalueille, kuten Ristinummen eteläosan asuinalueelle ja Pietilään Laurilantien pohjoispuolelle. Kohdemerkintä, sekä taulukossa 6 kuvattu listaus puistokohteista, osoittavat puiston sijainnin yleiskaavan tarkkuudella. Puiston tarkempi rajausta ja mahdolliset kehittämistarpeet tarkastellaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaupunginosissa, joissa ei ole erikseen osoitettu lähipuistokohteita, merkittävimmät virkistysalueet on osoitettu aluevarauksina tai puistojen sarjoja on tunnistettu viheryhteyksillä.

Taulukko 6. Yleiskaavassa osoitetut lähipuistot

Kaupunginosa (nro)	Kohde	Asemakaava-merkintä	YK2020 pääkäyttötarkoitus	YK2040 pääkäyttötarkoitus	Kuvaus
Keskus (1)	Kirkkopuisto	YO-5	PY	AK	Rakennettava puisto
Keskus (1)	Tapiolapuisto	VP	PY	PY/AK	Rakennettu puisto
Loutti (2)	Satakielenpuisto	P (puisto)	AP	AP	Puistometsä
Kyrölä (4)	Kyrölänpuisto	VP	PY/V	A	Metsäinen puisto
Kyrölä (4)	Leimupuisto ja Kaunokkipuisto	P	AP	AP	Rakennettu puisto
Kyrölä (4)	Orvokkipuisto	P	AP	AP	Rakennettu puisto
Kinnari (5)	Kukkakumpu	VK	AP	AP	Rakennettu puisto
Kinnari (5)	Oritmurrenpuisto	P	AP	AP	Puistometsä
Pöytäalho (6)	Marianpuisto	VL	V	AP	Puistometsä, kaupunkikuvallisesti merkittävä
Pöytäalho (6)	Pihapuisto	P	AK	AK	Rakennettu puisto
Sorto (8)	Kivipuisto	VL	AP	AP	Rakennettu puisto
Jamppa (9)	Jampanpuisto	P	PY	AK	Rakennettu puisto
Jamppa (9)	Mielikinpuisto	P	AP	AP	Puistometsä
Nummenkylä (11)	Ruukkupuisto	VP	AP	AP	Rakennettu puisto
Peltola (12)	Kaurapuisto	P	AP	AP	Metsäinen puisto
Isokytö (13)	Hollolanpuisto	P	AP	AP	Rakennettu ja metsäinen puisto
Isokytö (13)	Mankalanpuisto	VP	AP	AP	Rakennettu puisto
Pietilä (14)	Teuvanpuisto ja Jepuanpuisto	VL	AP	AP	Puistometsä
Pietilä (14)	Uusi asemakaavoituksessa tutkittava lähipuisto		AP-2	A	Puistometsä, luontoarvoja
Mikonkorpi (17)	Hirvipuisto	VL	AP	AP	Puistometsä
Ristinummi (21)	Valse Tristen puisto (AK-luonnos)	VP (luonnos)	P (palvelut)	AK	Rakennettava puisto
Ristinummi (21)	Uusi asemakaavoituksessa tutkittava lähipuisto		Amin	AP	Rakennettava puisto
Lepola (22)	Keudan ammattiopiston puisto	YO-12	PY	PY	Kulttuurihistoriallisesti arvokas puisto
Kaakkola (25)	Kaakkolanmetsä ja leikkipaikka	PL	AP	AP	Rakennettu puisto ja puistometsä

Luonnonsuojelulain nojalla perustettu tai perustettava luonnonsuojelualue. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Alueella saa suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Yleiskaavan suojelumääräykset ovat voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi suojelualueeksi, kuitenkin enintään viisi vuotta tämän yleiskaavan voimaantulosta lukien. Mikäli alueelle ei perusteta suojelualuetta viiden vuoden sisällä, alueella astuu voimaan maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jolloin maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa.

Järvenpäässä on kaksi suojelualuetta: Lemmenlaakson lehto (91,2 hehtaaria) ja Pietilän kaupunginosassa Laurilantien varressa sijaitseva ketosukkulakoin suojelualue (0,7 hehtaaria). Näiden lisäksi yleiskaavassa on osoitettu uusia luonnonsuojelualuevarauksia, jotka on tarkoitettu rauhoittamaan ja perustamaan luonnonsuojelualueiksi luonnonsuojelulain nojalla. Näillä alueilla on luontoselvityksissä tunnistettu kansallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä luontoarvoja, joka puoltaa alueiden varaamista luonnonsuojelualueiksi.

Uusia luonnonsuojelualueita on kaavaratkaisussa osoitettu seuraaviin kohteisiin: Vanhankylänniemien jalopuulehto, Isokydön purolehto ja Haarajoen jokivarsilehto. Näistä Vanhankylänniemien jalopuulehto on kokonaan kaupungin omistamalla maalla, kun taas Isokydön ja Haarajoen kohteet sijoittuvat kaupungin maanomistuksen lisäksi yksityisen maanomistuksen alueille. Isokydön purolehdon kaupungin omistama osa on jo osoitettu suojelualueeksi asemakaavassa, ja yleiskaavarajaus noudattelee tätä rajausta sekä kaupungin maanomistusta. Rajauksen ulkopuolelle jäävät kyseisen luontotyyppikohteen osat on osoitettu luo-merkinnöin. Uusien suojelualueiden perustamista pyritään edistämään yhteistyössä maanomistajien kanssa niin, että kaupunki sitoutuu suojelemaan oman osuutensa, mikäli aluekokonaisuudelle haetaan suojelua.

Jo suojeltujen alueiden sekä täysin uusien suojeltavien alueiden lisäksi SL-merkinnällä on osoitettu Tuusulanjärven luonnonsuojelualue, joka on osittain jo yleiskaava 2020:ssä varattu luonnonsuojelutarkoitukseen ja kuuluu Tuusulanjärven lintuveden Natura-alueeseen. Osa alueesta on valtion omistuksessa ja se tullaan perustamaan luonnonsuojelualueeksi ympäristöministeriön asetuksella. Alue on rajattu valtion maanomistusta noudatellen sekä yksityisen maanomistuksen alueella asemakaavan mukaisesti. Rajauksen ulkopuolelle jäävät kyseisen luontotyyppikohteen osat on osoitettu luo-merkinnöin.

Luonnonsuojelualueiksi osoitetut alueet sekä niiden keskeiset luontoarvot ja suojelun perusteet on eritelty taulukossa 7. Kohteiden luontoarvoja on kuvattu tarkemmin vuonna 2015 laaditussa ja 2019 päivitettyssä Järvenpään luontotyyppiselvityksessä (Niemi & Manninen 2019; Manninen 2015) sekä muissa luontoselvityksissä. Paikkatietona olevat luontotiedot on esitetty myös selostuksen liitekartoilla 9-14.

Jo perustetuilla luonnonsuojelualueilla noudatetaan suojelupäätöksen ja hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisia rajoitteita. Uusilla luonnonsuojelualueilla luontoarvot turvataan yleiskaavan suojelumääräyksillä ennen suojelupäätöstä. Yleiskaavan suojelumääräysten mukaisesti alueilla ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi kaivaminen, louhiminen, täyttäminen, tasoittaminen, puunkaato ja muut näihin verrattavat toimenpiteet. Alueella saa kuitenkin suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sen suojeluarvojen säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Suojelumääräykset ovat voimassa viisi vuotta yleiskaavan voimaantulosta lukien. Jos luonnonsuojelualuetta ei ole viiden vuoden jälkeen perustettu, astuu alueella voimaan toimenpiderajoitus eli suojelumääräyksen tarkoittamat kokonaan kielletyt toimet muuttuvat luvanvaraisiksi. Tällöin kunta voi maisematyölupamenettelyn kautta ohjata esimerkiksi kaivamista, puiden kaatamista tai muita maisemaa muuttavia toimia luontoarvojen säilyttämiseksi.

Taulukko 7. Luonnonsuojelualueiksi osoitetut alueet ja suojelun perusteet

Ote kaavakartasta, jossa SL-alueet korostettu	Suojelun perusteet	Suojelun tilanne	Yleiskaavan aluevarauksen pinta-ala	Lisätietoa kohteesta
 <p>Lemmenlaakson lehto</p>	<p>Natura 2000-alue. Kansainvälisesti arvokas kokonaisuus. Alueella erittäin uhanalaisia luontotyyppejä.</p>	<p>Perustettu yksityinen suojelualue (91,2 ha)</p>	<p>97,1 ha</p>	<p>Lemmenlaakson hoito- ja käyttösuunnitelma, Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 55)</p>
 <p>Ketosukkulakoin suojelualue</p>	<p>Luonnonsuojelulain 47 §:n perusteella suojeltavaksi tarkoitettu uhanalaisen eliölajin (ketosukkulakoi) esiintymisalue.</p>	<p>Perustettu yksityinen suojelualue (0,7 ha)</p>	<p>0,7 ha</p>	<p>Suojelualan hoito- ja seurantaraportit (Järvenpään kaupunki)</p>
 <p>Tuusulanjärven lintuvesi</p>	<p>Natura 2000-alue. Kansainvälisesti arvokas kokonaisuus.</p>	<p>Keskiosa: Yksityinen maanomistus. Mahdollinen suojelu haetaan maanomistajan toimesta. Alueelle on laadittu suunnitelma ohjaamaan alueen hoitoa ja käyttöä.</p> <p>Eteläosa: Valtion omistama alue, joka tullaan perustamaan luonnonsuojelualueeksi YM:n asetuksella, joka on valmistelussa. Alueelle on laadittu suunnitelma ohjaamaan alueen hoitoa ja käyttöä. Yhtäaikaisesti suojeltava kokonaisuus koostuu kahdesta osa-alueesta, joista pohjoisempi sijaitsee Järvenpään keskustan osayleiskaavan 2030 alueella.</p>	<p>Keskiosa: 8,6 ha</p> <p>Eteläosa: 6,2 ha</p>	<p>Tuusulanjärven länsirannan käytön ja hoidon periaatteet 2001, Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 113)</p>
 <p>Vanhankylänniemen jalopuulehto</p>	<p>Luonnonsuojelulain 29 § mukainen ja erittäin uhanalainen luontotyyppi. Metsälain kriteerit täyttävä rehevä lehtolaikku. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** I-luokan kriteerit.</p>	<p>Kaupungin omistama alue. Suojelu haetaan maanomistajan toimesta.</p>	<p>1,8 ha</p>	<p>Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 103)</p>

Ote kaavakartasta, jossa SL-alueet korostettu	Suojelun perusteet	Suojelun tilanne	Yleiskaavan aluevarauksen pinta-ala	Lisätietoa kohteesta
 Haarajoen jokivarsilehto	Maakunnallisesti arvokas, laajin Haarajoella säilynyt jokivarsilehto. Metsälain kriteerit täyttävä rehevä lehtolaikku. Erittäin uhanalainen luontotyyppi. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** I-luokan kriteerit.	Yksityinen ja kaupungin maanomistus. Mahdollinen suojelu haetaan maanomistajan toimesta.	3,0 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 91)
 Isokydön purolehto länsiosa	Kansallisesti arvokas purolehto. Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro. Metsälain kriteerit täyttävä rehevä lehtolaikku ja pienvesien välitön lähiympäristö. Osalla alueesta (1,58 ha) pienveden välitön lähiympäristö on rajattu myös Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmään metsälain 10 § mukaisena monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeänä elinympäristönä. Erittäin uhanalainen luontotyyppi. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** I-luokan kriteerit.	Yksityinen ja kaupungin maanomistus. Mahdollinen suojelu haetaan maanomistajan toimesta.	7,9 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 51)
 Isokydön purolehto itäosa	Kansallisesti arvokas purolehto. Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro. Metsälain kriteerit täyttävä rehevä lehtolaikku ja pienvesien välitön lähiympäristö. Erittäin uhanalainen luontotyyppi. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** I-luokan kriteerit.	Kaupungin omistama alue. Suojelu haetaan maanomistajan toimesta.	1,8 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 51)

*Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle

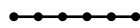
** Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2014-2025

Luonnonsuojelulain perusteella suojeltavaksi tarkoitettu luontotyyppikohde. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Alueella saa suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Yleiskaavan suojelumääräykset ovat voimassa, kunnes alue on rajattu ja päätös annettu tiedoksi luonnonsuojelulain mukaisesti.

Kansallisesti arvokas luontotyyppikohde. Kohdetta ei saa muuttaa niin, että sen ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu. Hulevesien hallinnan kannalta tarvittavat toimenpiteet voidaan sallia, jos ne eivät heikennä kohteen luontoarvoja.

S-1- ja S-2-merkinnöillä osoitetaan sellaiset luonnonsuojelullisesti huomattavan arvokkaat alueet, joiden suojelu toteutetaan muulla tavoin kuin luonnonsuojelualueena. S-1-kohteet ovat luonnonsuojelulain suojelemissa luontotyyppinä (LsL 1996/1096 §29). Näissä kohteissa arvot suojellaan yleiskaavan suojelumääräyksellä, kunnes elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Tällöin alueella astuu voimaan luonnonsuojelulain mukainen kieltäminen, jonka myötä aluetta ei saa muuttaa niin, että luontotyyppin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu. S-2-merkinnällä on osoitettu Kartanonseudun purolehto, jonka luontoarvot suojellaan ensisijaisesti kaavoituksella.

Suojelualueiksi osoitetut alueet sekä niiden keskeiset luontoarvot ja suojelun perusteet on eritelty taulukossa 8. Kohteiden luontoarvoja on kuvattu tarkemmin vuonna 2015 laaditussa ja 2019 päivitettyssä Järvenpään luontotyyppiselvityksessä (Nieminen & Manninen 2019; Manninen 2015) sekä muissa luontotietokannissa. Paikkatietona olevat luontotiedot on esitetty myös selostuksen liitekartoilla.

Valtioneuvoston Natura 2000 -päätöksen mukainen alue. Alueen suojeluarvot tulee ottaa huomioon luonnonsuojelulain mukaisesti.

Järvenpäässä on kaksi Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa aluetta, Lemmenlaakson lehto ja Tuusulanjärven lintuvesi. Lemmenlaakson lehdon Natura-alue on pinta-alaltaan 94 hehtaaria.

Lemmenlaakso on hyvin edustava boreaalinen lehto, jonka monimuotoisuutta lisää melko luonnontilaisessa uomassa virtaava Keravanjoki. Alueen rinnelehdot on todettu arvokkaiksi valtakunnallisessa lehtojensuojeluohjelmassa. Alueelle perustettu lehtojensuojeluohjelmaan kuuluva luonnonsuojelualue (91,2 hehtaaria) kattaa käytännössä koko Natura 2000 -alueen. Aivan pohjoisosassa jokiuoma ei kuulu luonnonsuojelualueisiin, joten siellä Natura-alueen toteutuskeinona on vesilaki. Perustettu luonnonsuojelualue on merkitty kaavakarttaan SL-aluevarauksella.

Tuusulanjärven lintuveden Natura-alue on pinta-alaltaan yhteensä 200 hehtaaria. Natura-alue koostuu kolmesta erillisestä Tuusulanjärven vesi- ja rantakosteikkoalueesta, joista pohjoisin sijaitsee Järvenpäässä Tuusulanjärven länsirannalla, keskimäinen Järvenpään kaupungin eteläräjällä Tuusulan puolella ja eteläisin järven eteläpäässä Tuusulassa. Alue on todettu valtakunnallisesti arvokkaaksi lintuvodeksi. Alue kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Alueen suojelutavoitteet toteutetaan vesilain ja/tai luonnonsuojelulain nojalla. Luonnonsuojelulain nojalla perustettavaksi tarkoitettujen luonnonsuojelualueiden merkitys kaavakarttaan SL-aluevarauksella.

Natura-alueiden arvoja on kuvattu tarkemmin aluekohtaisilla Natura-tietolomakkeilla, Natura-alueista yleiskaavaluonnoksen pohjalta laaditussa Natura-arvioinnissa (Nieminen 2019) sekä muissa luontotietokannissa ja kaupungin luontotietokannassa. Natura-arvioinnissa on kuvattu alueiden luontoarvoja laajemminkin kuin Naturan perusteena olevien arvojen osalta.

Taulukko 8. Suojelualueiksi osoitetut alueet ja suojelun perusteet

Ote kaavakartasta, jossa S-1- ja S-2-alueet korostettu	Suojelun perusteet	Yleiskaavan aluevarauksen pinta-ala	Lisätietoa kohteesta
 <p>Tuusulanjärven itärannan tervaleppäkorvet pohjoinen</p>	<p>Kansallisesti arvokas tervaleppäkorpi, Luonnonsuojelulain 29 § mukainen ja erittäin uhanalainen luontotyyppi. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** I-luokan kriteerit.</p>	1,2 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 74)
 <p>Tuusulanjärven itärannan tervaleppäkorvet eteläinen</p>	<p>Kansallisesti arvokas tervaleppäkorpi, Luonnonsuojelulain 29 § mukainen ja erittäin uhanalainen luontotyyppi. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** I-luokan kriteerit.</p>	1,1 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 77)
 <p>Kartanonseudun purolehto</p>	<p>Kansallisesti arvokas purolehto. Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro. Metsälain kriteerit täyttävä rehevä lehtolaikku ja pienvesien välitön lähiympäristö. Äärimmäisen uhanalainen luontotyyppi. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** II-luokan kriteerit.</p>	2,5 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 38)

*Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle

** Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2014-2025

Luonnonsuojelulain nojalla suojellun tai erityisesti suojeltavaksi määritellyn lajin esiintymisalue tai lisääntymis- ja levähdyspaikka. Alueella ei saa suorittaa toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen lajisuojelun kannalta merkittävää arvoa. Tarkemmassa suunnittelussa tulee tutkia esiintymisalueen laajuus ja suojelun tarve yksityiskohtaisesti. Sulkeissa oleva numero viittaa selostuksessa eriteltyihin arvoihin kussakin kohteessa.

Sl-merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltujen tai erityisesti suojeltavaksi määriteltyjen lajien esiintymispaikkoja ja lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Tiedot perustuvat Järvenpäässä laadittuihin luontoselvityksiin. Kaavakartassa osoitetut kohdenumerot ja niihin liittyvät suojelun perusteet on kuvattu taulukossa 9.

Luonnonsuojelulain nojalla suojellulla lajilla viitataan luonnonsuojelulain (LsL 1096/1996) 49 §:ssä tarkoitettuihin, luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittuihin eläinlajeihin. Näihin lajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Järvenpäässä on havaittu ja yleiskaavassa osoitettu näistä lajeista liito-oravan, viitasammakon, jättisukeltajan ja täplälampikorenon varmistettuja tai mahdollisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Erityisesti suojeltavaksi määritellyllä lajilla viitataan luonnonsuojelulain (LsL 1096/1996) 47 §:ssä tarkoitettuihin, asetuksella erityisesti suojeltavaksi määriteltyihin uhanalaisiin eliölajeihin. Tällaisten lajien säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Järvenpäässä on havaittu ja yleiskaavassa sl-alueina osoitettu näistä lajeista ketosukkulakoin esiintymisalueita.

Useilla sl-alueista on muitakin luontoarvoja, jotka puoltavat kohteiden turvaamista ja hoitoa luontoarvojen säilyttämiseksi. Luontoarvoja on kuvattu kohteittain taulukossa 9 sekä selostuksen liitekartoilla. Tarkempaa tietoa arvoista ja elinympäristöjen hoidosta löytyy luontoselvityksistä ja kaupungin luontotietokannasta.

Alueen suunnittelussa, käytössä ja hoidossa tulee turvata luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja vesilain mukaisten kohteiden säilyttämisedellytykset. Alueella ei saa suorittaa sen luonnonarvoja heikentäviä toimenpiteitä. Sulkeissa oleva numero viittaa selostuksessa eriteltyihin arvoihin kussakin kohteessa.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet pitävät sisällään kaikki Järvenpään luontotyyppiselvityksessä (Manninen 2015) tunnistetut huomattavan arvokkaat ja arvokkaat kohteet sekä vuoden 2018 luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin mukaisesti erittäin tai äärimmäisen uhanalaiset luontotyyppit (Nieminen 2019; Nieminen & Manninen 2019), lukuun ottamatta muilla suojelumerkinnöillä osoitettuja alueita tai kohteita, joilla arvot ovat merkittävästi heikentyneet selvitystilanteen jälkeen.

Luo-merkinnällä on osoitettu myös sellaiset vesilain 2. luvun 11 §:n suojelemat kohteet, joita ei ole jo osoitettu sl-, SL-, tai S-1- ja S-2-merkinnöin muiden suojeluarvojensa takia. Vesilain suojelemia vesiluontotyyppijä ovat muun muassa luonnontilaiset tai siihen verrattavat lammet ja norot. Vesilakikohteiden luonnontilaisuuden säilyttämisen kannalta on tärkeää huomioida vaikutukset koko valuma-alueella, jotta kohteiden vesitase voidaan säilyttää, eikä kohteisiin aiheudu laadullista haittaa esimerkiksi hulevesien mukana kaupunkialueelta kulkeutuvista aineista. Vesilakikohteiden ympärillä tulee mahdollisuuksien mukaan säilyttää vähintään 20-30 metrin suojavyöhyke, jolla puita ei kaadeta ja jolta ei korjata pois lahopuita. Tarkempia suosituksia vesilain kohteiden turvaamiseen ja hoitoon on kirjattu pienvesi- ja lampiselvityksiin (Pöyry 2017a, Pöyry 2017b) sekä muihin luontoselvityksiin. Arvokkaat pienvedet ja tiedossa olevat vesilain suojelemat kohteet on esitetty selostuksen liitekartalla 10.

Lisäksi luo-alueina on osoitettu sellaisten luontotyyppikohteiden osia, jotka kuuluvat SL-alueeksi varattuun luontotyyppikohteeseen, mutta ulottuvat esimerkiksi asuinkiinteistöjen pihapiiriin ja on siksi jätetty SL-rajauksen ulkopuolelle. Tällaisia luo-merkintöjä on esimerkiksi Tuusulanjärven Natura-alueen ympäristössä (luo 29 ja 30) sekä Isokydönpuron asuinkiinteistöillä, pihapiirissä sijaitsevat osat (luo 24 ja 25). Useat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet ovat arvokkaita paitsi luontotyyppikohteina, myös monimuotoisina elinympäristöinä ja kasvi- ja eläinlajistonsa puolesta. Valtaosa on myös metsälain 10 §:n kriteerit täyttäviä erityisen tärkeitä elinympäristöjä.

Yleiskaavan luontoarvoja koskeva yleismääräys velvoittaa huomioimaan muutkin kuin erillisin merkinnöin osoitetut luontoarvot suunnittelussa. Luontoarvoja on kuvattu selostuksen liitekartoilla. Tarkempaa tietoa luontotyypeistä, lajistosta, elinympäristöjen hoidosta ja arvojen huomioimisesta suunnittelussa löytyy luontoselvityksistä ja kaupungin luontotietokannasta.

Taulukko 9. Luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet ja suojelun perusteet

Merkintä	Kaupunginosa (nro)	Kohde	Suojelumerkinnän perusteet	Merkinnän pinta-ala	YK2040 pääkäyttö-tarkoitus
sl (1)	Wärtsilä (10)	Purolantien ympäristö	Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (liito-orava) mahdollinen lisääntymis- ja levähdyspaikka.	4,8 ha	V, T
sl (2)	Haarajoki (15)	Keravanjoen varsi, Sumutie	Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (liito-orava) todettu lisääntymis- ja levähdyspaikka.	0,8 ha	AP-h
sl (3)	Peltola (12)	Taaninontien lammikot	Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (viitasammakko) lisääntymis- ja levähdyspaikka.	0,2 ha	V
sl (4)	Wärtsilä (10)	Kiilahännänkallion lampi	Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (viitasammakko) lisääntymis- ja levähdyspaikka. Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu lampi. Rajauksessa huomioitu lammen lähiympäristö, jossa vesitasetta tai lammen veden laatua ei saa muuttaa. Kohteeseen sisältyy Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmään rajattu metsälain 10 § mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä elinympäristö, vähäpuustoinen suo (0,43 ha).	8,1 ha	V
sl (5)	Wärtsilä (10)	Kiilahännänkallion laskuoja	Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (viitasammakko) lisääntymis- ja levähdyspaikka. Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty.	0,3 ha	V, AP-h
sl (6)	Nummenkylä (11)	Nummenlampi	Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (viitasammakko) lisääntymis- ja levähdyspaikka.	0,05 ha	AP
sl (7)	Vanhakylä (24)	Möllärinmäen lammikko	Seudullisesti arvokas, erittäin uhanalainen luontotyyppi; luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (jättisukeltaja) lisääntymis- ja levähdyspaikka; luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (täplälampikorento) todennäköinen lisääntymis- ja levähdyspaikka. Kohde on vesistönsuojeluun rakennettu ravinteita pidättävä laskeutusallas.	4,5 ha	V
sl (8)	Wärtsilä (10)	Purolantien pohjoispuoli	Luonnonsuojelulain 47 § :n perusteella suojeltavaksi tarkoitettu uhanalaisen eliölajin (ketosukkulakoi) esiintymisalue. Uhanalaisen pronssisukkulakoin esiintymisalue.	1,9 ha	V, TPres
sl (9)	Haarajoki (15)	Keravanjoen eteläpuoli, Näretie	Luonnonsuojelulain 47 § :n perusteella suojeltavaksi tarkoitettu uhanalaisen eliölajin (ketosukkulakoi) esiintymisalue. Uhanalaisen pronssisukkulakoin esiintymisalue.	1,6 ha	MY
sl (10)	Haarajoki (15)	Vähänummentien pohjoispuoli	Luonnonsuojelulain 47 § :n perusteella suojeltavaksi tarkoitettu uhanalaisen eliölajin (ketosukkulakoi) esiintymisalue.	0,2 ha	VU, Ares

Taulukko 10. Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet ja suojelun perusteet

Merkintä	Kaupunginosa (nro)	Kohde (Luontotyyppi-selvityksen id)	Merkinnän perusteet	Merkinnän pinta-ala	YK2040 pääkäyttö-tarkoitus
luo (1)	Saunakallio (3) Kaakkola (25)	Kaakkolan metsät (2, 12, 18 + pienempiä paikallisia kohteita)	Maakunnallisesti, seudullisesti ja paikallisesti arvokaiden luontotyyppikohteiden kokonaisuus. Sisältää erittäin uhanalaisia luontotyyppisiä ja metsälain kriteerit täyttäviä kohteita.	32,3 ha	V
luo (2)	Saunakallio (3)	Saunakallion metsät, Puolmatka (21-24)	Maakunnallisesti, seudullisesti ja paikallisesti arvokaiden luontotyyppikohteiden kokonaisuus. Sisältää metsälain kriteerit täyttäviä kohteita. Alueella on luontoarvoja sisältävä uoma.	4,1 ha	V
luo (3)	Saunakallio (3)	Eriksnäsiintien varren lehto (29)	Seudullisesti arvokas, erittäin uhanalainen luontotyyppi. Metsälain kriteerit täyttävä kohde.	0,8 ha	V
luo (4)	Saunakallio (3)	Saunakallion pohjoisosassa sijaitseva korpi (30)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi. Metsälain kriteerit täyttävä kohde.	0,5 ha	V
luo (5)	Jamppa (9)	Jampan urheilutoimintojen alueella sijaitseva korpi (44)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,4 ha	VU
luo (6)	Nummenkylä (11)	Paavonpolulla sijaitseva korpi (82)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,9 ha	V
luo (7)	Peltola (12)	Loutinoja välillä Sammonkatu-Jäppilänkatu (41)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Osa alueesta on metsälain kriteerit täyttävä.	1,1 ha	AP, V
luo (8)	Isokytö (13)	Isokydönpuron pohjoisosassa (56)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi. Huomionarvoinen ekokäytävä, joka yhdistyy luonnonsuojeluun varattuihin alueisiin ja Lemmenlaaksoon.	3,7 ha	V
luo (9)	Isokytö (13)	Isokydössä sijaitseva korpi (65)	Seudullisesti arvokas luontotyyppikohte. Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmään rajattu metsälain 10 § mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä elinympäristö, rehevä korpi.	0,9 ha	V
luo (10)	Isokytö (13)	Isokydössä sijaitseva räme (63)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi. Metsälain kriteerit täyttävä kohde.	1,3 ha	V
luo (11)	Isokytö (13)	Isokydössä sijaitseva räme (64)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi. Metsälain kriteerit täyttävä kohde.	0,7 ha	V
luo (12)	Pietilä (14)	Pihtikallio (85)	Arvokkaiden luontotyyppikohteiden kokonaisuus, joista osa seudullisesti arvokkaita. Kohteeseen sisältyy Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmään rajattu metsälain 10 § mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä elinympäristö, kallio (0,26 ha).	4,1 ha	MY
luo (13)	Haarajoki (15)	Pietilänojan alaosan noro ja lehto (97)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Erittäin uhanalainen luontotyyppi ja metsälain kriteerit täyttävä kohde.	1,2 ha	V
luo (14)	Haarajoki (15)	Haarajoen pohjoisosassa sijaitseva noro (90)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,2 ha	AP-h
luo (15)	Haarajoki (15)	Keravanjoen pohjoisosassa sijaitseva lehto (92)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,3 ha	MY
luo (16)	Haarajoki (15)	Keravanjokivarren koilliskulman lehto (94)	Seudullisesti arvokas, erittäin uhanalainen luontotyyppi ja metsälain kriteerit täyttävä kohde.	1 ha	AP-h
luo (17)	Haarajoki (15)	Oikoradan itäpuolella sijaitseva lähde (68)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu lähde, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Metsälain kriteerit täyttävä kohde.	0,04 ha	MY
luo (18)	Mylly (16)	Keravanjoen varressa sijaitseva lehto (88)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,6 ha	AP-h / MY
luo (19)	Mylly (16)	Lemmenlaakson lehdon pohjoiskärki (55)	Osa kansainvälisesti arvokasta luontotyyppikohteesta. Natura-alueen välitön lähiympäristö. Potentiaalinen liito-oravakohde.	0,6 ha	AP-h

Merkintä	Kaupunginosa (nro)	Kohde (Luontotyyppi-selvityksen id)	Merkinnän perusteet	Merkinnän pinta-ala	YK2040 pääkäyttö-tarkoitus
luo (20)	Mylly (16)	Lemmenlaakson jatke, Vaahteratie pohjoispuoli (54)	Seudullisesti arvokas luontotyyppikohde. Alueella sijaitsee rauhoitetun kasvilajin populaatio. Metsälain kriteerit täyttävä kohde.	0,8 ha	V
luo (21)	Mylly (16)	Lemmenlaakson sorakuopalla sijaitseva tuore pienruohoniitty (52)	Äärimmäisen uhanalainen luontotyyppi. Ketosukkulakoille potentiaalinen ympäristö. Niitty on siirretty ketosukkulakoin elinympäristönä Nummenkylästä 2006.	0,1 ha	V
luo (22)	Mikonkorpi (17)	Mikonkorven lehto ja noro (49)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Erittäin uhanalainen luontotyyppi ja metsälain kriteerit täyttävä kohde.	1,6 ha	MY
luo (23)	Mikonkorpi (17)	Keravanjoen ja sivuhaarojen ympäristö Mikonkorvessa (50)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Erittäin uhanalainen luontotyyppi ja metsälain kriteerit täyttävä kohde.	3,4 ha	AP-h, MY, AP, V
luo (24)	Satumetsä (18)	Isokydön purolehdon itäreuna (51)	Osa kansallisesti arvokasta, erittäin uhanalaista luontotyyppikohdetta.	1,5 ha	AP-h, AP, M
luo (25)	Satumetsä (18)	Isokydön purolehdon lähialue (51)	Osa kansallisesti arvokasta, erittäin uhanalaista luontotyyppikohdetta (Isokydönpuro, merkitty SL).	0,5 ha	V
luo (26)	Terhola (19)	Rousun alueella sijaitseva korpi (57)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi ja metsälain kriteerit täyttävä kohde.	0,1 ha	AP
luo (27)	Ristinummi (21)	Itä-Ristinummella sijaitseva metsälakikohde, rajaus ML-kohteen mukainen (80)	Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmään rajattu metsälain 10 § mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä elinympäristö, tuore lehto.	0,9 ha	V
luo (28)	Ristinummi (21)	Itä-Ristinummella sijaitseva noro (Poikkitie luontoselvitys 2014)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Metsälain kriteerit täyttävä kohde.	0,9 ha	V
luo (29)	Terioja (23)	Tuusulanjärven itärannan lehto ja rantakallio (76, 78)	Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat luontotyyppikohteet. Metsälain kriteerit täyttäviä.	0,3 ha	V
luo (30)	Vanhakylä (24)	Vanhankyläniemen perinnebiotooppi (104)	Valtakunnallisesti arvokas, äärimmäisen uhanalainen luontotyyppi, ainutlaatuinen Järvenpään alueella. Alueella sijaitsee Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (lepakko) lisääntymis- ja levähdyspaikka.	2,9 ha	RM
luo (31)	Vanhakylä (24)	Tuusulanjärven Natura-alueen lähiympäristö (112, 113)	Osa kansainvälisesti arvokasta luontotyyppikohdetta. Natura-alueen välitön lähiympäristö.	1 ha	V
luo (32)	Kaakkola (25)	Tuusulanjärven Natura-alueen lähiympäristö (113)	Osa kansainvälisesti arvokasta luontotyyppikohdetta. Natura-alueen välitön lähiympäristö.	3,8 ha	AP, V

● Luonnonmuistomerkki

Luonnonmuistomerkillä tarkoitetaan luonnonmuodostumaa, jota sen kauneuden, harvinaisuuden, maisemallisen merkityksen, tieteellisen arvon tai muun vastaavan syyn takia on aihetta suojella. Luonnon-

muistomerkit suojellaan luonnonsuojelulain nojalla. Järvenpäässä on yhdeksän luonnonsuojelulla rauhoitettua puuta ja yksi siirtolohkare, jotka on kaikki osoitettu yleiskaavassa. Kohteet on eritelty taulukossa 11.

Taulukko 11. Luonnonmuistomerkit

Kaupunginosa (nro)	Kohde	Rauhoitettu vuonna
Pöytäalho (6)	Suuri pihakuusi Pöytäalhossa	1991
Isokytö (13)	Isokydön siirtolohkare	1985
Lepola (22)	Kyrölän mänty	1993
Vanhakylä (24)	Vanhankyläniemen kuusi tammea	2017
Vanhakylä (24)	Vanhankyläniemen mänty	2017

M**Maa- ja metsätalousvaltainen alue**

Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen. Rakentaminen voidaan sallia tiloille, jotka on muodostettu rakennuspaikaksi ennen vuonna 2004 hyväksyttyä Järvenpään yleiskaava 2020:tä. Alueella jo olevia rakennuksia saa laajentaa, peruskorjata ja korvata uusilla. Rakennuspaikan tulee olla vähintään kahden hehtaarin suuruinen. Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa enintään 200 k-m² asuintiloja ja lisäksi enintään 70 k-m² taloustiloja. Rakentamisen on sijainniltaan liittyttävä olemassa olevaan asutukseen, tilakeskukseen ja tiestöön siten, että ranta-alueet ja pellot säilyvät vapaina rakentamiselta. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä tai muuta tähän verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

MY**Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja**

Alueella on paikallisesti merkittäviä luonto- tai maisema-arvoja, jotka on kuvattu kaavaselostuksessa. Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen. Rakentaminen voidaan sallia tiloille, jotka on muodostettu rakennuspaikaksi ennen vuonna 2004 hyväksyttyä Järvenpään yleiskaava 2020:tä. Alueella jo olevia rakennuksia saa laajentaa, peruskorjata ja korvata uusilla. Rakennuspaikan tulee olla vähintään kahden hehtaarin suuruinen. Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa enintään 200 k-m² asuintiloja ja lisäksi enintään 70 k-m² taloustiloja. Rakentamisen on sijainniltaan liittyttävä olemassa olevaan asutukseen, tilakeskukseen ja tiestöön siten, että ranta-alueet ja pellot säilyvät vapaina rakentamiselta. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä tai muuta tähän verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

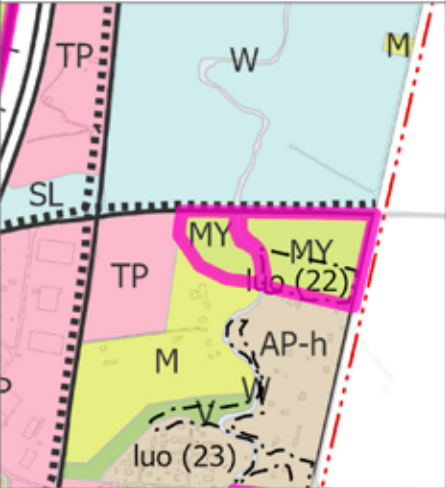
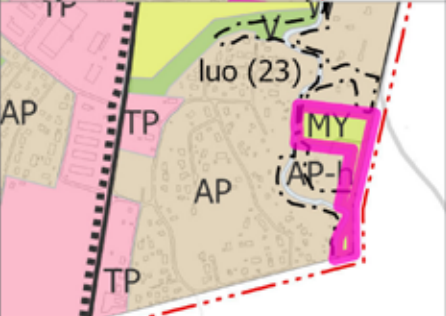
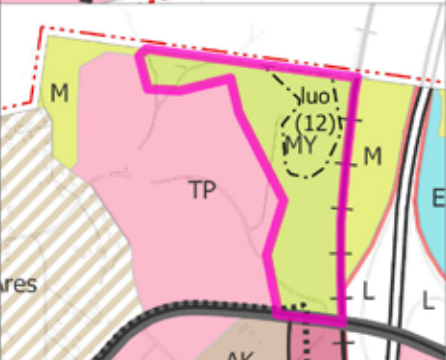
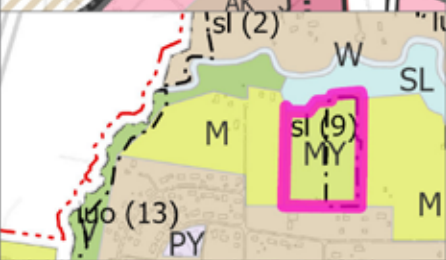

Sekä M- että MY-alueilla maisematyöluvanvaraisuus on selvitettävä maisemaa muuttavien toimenpiteiden osalta. Maankäyttö- ja rakennuslakiin 2017 tehdyn muutoksen takia toimenpiderajoitus ei kuitenkaan yleiskaavojen maa- ja metsätalouteen varatuilla alueilla koske enää puunkaatoja, joten M- ja MY-alueilla maanomistajien rajoitukset ovat siltä osin väljemmät kuin edellisessä yleiskaavassa (Järvenpään yleiskaava 2020).

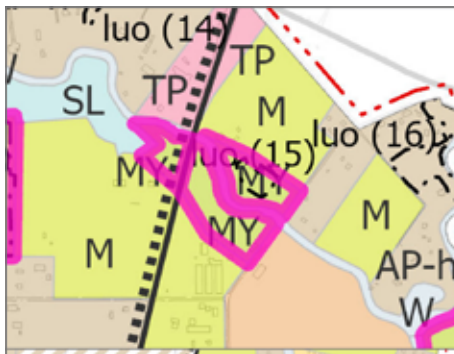
Järvenpäässä metsäpinta-ala on kuitenkin rajallista, ja virkistyskäyttöä on paljon myös maa- ja metsätalouteen varatuilla alueilla. Siksi metsien hoidossa ja metsätalouden harjoittamisessa on hyvä pyrkiä monikäyttömahdollisuuksien säilyttämiseen ja mahdollisuuksien mukaan huomioida metsään liittyvät erilaiset, mahdollisesti ristiriitaisetkin tarpeet ja pyrkiä yhteensovittamaan toimintoja.

Sellaiset maa- ja metsätalousalueet, joilla on tunnistettu joko yleiskaavassa suojelu- tai luo-merkinnoin osoitettuja luontoarvoja tai paikallisesti merkittäviä luonto- ja maisema-arvoja, on osoitettu aluevarausmerkinnällä MY. Arvot on kuvattu alueittain (taulukko 12) ja niiden huomioimisesta osana metsänhoitoa on annettu suosituksia. Luo- ja sl-merkinnät velvoittavat maanomistajia niitä koskevien määräysten mukaisesti. Myös Metsäkeskuksen rekisterissä olevat metsäläki-kohteet on merkitty luo-alueiksi. Muutoin MY-merkintä ei vaikuta metsänomistajan vastuisiin, mutta osoittaa alueet, joilla on suositeltavaa kiinnittää erityistä huomiota metsien käsittelyyn monikäyttömahdollisuuksien huomioimisen lisäksi.

Sekä M- että MY-alueilla voidaan sallia maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen tiloilla, jotka on muodostettu ennen vuonna 2004 hyväksyttyä Järvenpään yleiskaava 2020:tä. Myös olemassa olevien rakennusten korvaaminen ja laajentaminen voidaan sallia. Määräyksessä viitataan päivään (9.8.2004), jolloin kaupunginvaltuusto hyväksyi Järvenpään yleiskaava 2020:n (§ 64). Jos kiinteistönmuodostustoimenpiteitä on jouduttu syystä tai toisesta suorittamaan vuoden 2004 ajankohdan jälkeen, tarkastellaan asiaa kiinteistörekisterin muodostumisketjujen perusteella. Lohkominen ei tuo lisää rakennusoikeutta, vaikka kiinteistöjen kahden hehtaarin kokoehto täytyisikin.

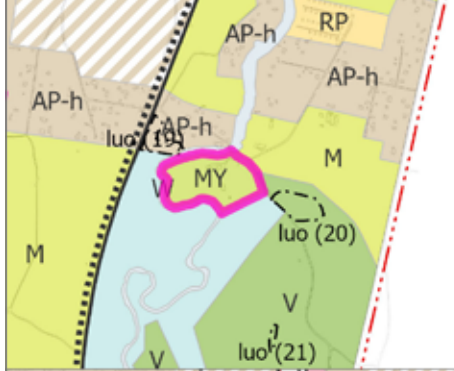
Taulukko 12. MY-alueiden luonto- ja maisema-arvot ja niiden huomioiminen

Ote kaavakartasta, jossa MY-alueet korostettu	Kohteiden luonto- ja maisema-arvot ja niiden huomioiminen (Tarkempaa tietoa alueiden luontoarvoista liitekartoilla ja kaupungin luontotietokannassa)
	<p>Alue sijaitsee Lemmenlaakson luonnonsuojelualueen ja Natura-alueen välittömässä läheisyydessä. Alueen käyttöä suunniteltaessa on selvítettävä Natura-arvioinnin tarve (LsL § 65). Myös Keravanjoki on kokonaisuudessaan tärkeä elinympäristö ja ekologinen yhteys.</p> <p>Keravanjoen varressa on lehtoja, jotka ovat metsälakikohteita. Lehtojen yhteydessä on arvokkaita vesilain suojelemia puro- ja noroympäristöjä, jotka on rajattu yleiskaavan virkistys ja luontoarvot -kartalle luo-merkinnöin. Sipoontien eteläpuolen pelto- ja laidunmaisemat ovat perinnebiotooppeja, joilla esimerkiksi sarkaojat ovat säilyneet. Alueella on silmälläpidettävän ja alueellisesti uhanalaisen ojatädykkeen esiintymä. Alueella esiintyy kirjojokikorentoa.</p> <p>Ojatädykkeen esiintymien ja perinnebiotooppien suositeltu hoitomuoto on niittäminen ja pensaikkoitumisen estäminen. Lisäksi lannoittamista on syytä välttää. Joen varressa on havaittu vieraslajien (esim. karhunköynnös, lupiini, jättiputki) leviämistä, jota olisi suositeltavaa ehkäistä kasveja poistamalla. Alue sijaitsee Keravanjoen välittömässä läheisyydessä, joten maa- ja metsätaloustoiminnassa on hyvä pyrkiä minimoimaan kiintoaineksen ja ravinteiden huuhtoutuminen ja liikkeelle lähteminen virtaveden mukana.</p>
	<p>Keravanjoki on kokonaisuudessaan tärkeä elinympäristö ja ekologinen yhteys. Joen varressa on lehtoja, jotka ovat metsälakikohteita. Lehtojen yhteydessä on arvokkaita vesilain suojelemia puro- ja noroympäristöjä, jotka on rajattu yleiskaavan virkistys ja luontoarvot -kartalle luo-merkinnöin. Alueella esiintyy kirjojokikorentoa.</p> <p>Alue sijaitsee Keravanjoen välittömässä läheisyydessä, joten maa- ja metsätaloustoiminnassa on hyvä pyrkiä minimoimaan kiintoaineksen ja ravinteiden huuhtoutuminen ja liikkeelle lähteminen virtaveden mukana.</p>
	<p>Alueella on reheviä lehtolaikkuja, runsaspuustoista kangasmetsää, vähäpuustoisia avokallioita ja louhikko. Näistä osa on myös metsälakikohteita. Alueen tärkeimmät luontotyyppikohteet on rajattu yleiskaavassa luo-merkinnällä. Alue on linnustollisesti arvokas ja liito-oravalle sopiva ympäristö.</p> <p>Lehtoympäristöissä metsänhoitotoimenpiteet on hyvä tehdä maan ollessa jäässä ja pyrkiä säilyttämään eri-ikäisrakenteisuus ja välttää hakkuuaukeiden syntymistä. Kemiallisia torjunta-aineita tulee välttää ja tuulenkaatamat lehtipuut on syytä jättää korjaamatta. Pellon ja metsän vaihettumisvyöhykkeellä on syytä edistää rakenteellista monimuotoisuutta, mutta välttää metsänreunan katkeamista.</p> <p>Metsänhoidossa tulee huomioida virkistys-, maisema- ja luontoarvojen yhteensovittaminen.</p>
	<p>Alueella on havaittu erittäin uhanalaisen ja erityisesti suojeltavan ketosukkulakoin sekä erittäin uhanalaisen pronssisukkulakoin esiintymät.</p> <p>Lajille sopivat matalakasvuiset laikut ovat merkittävästi vähentyneet kohteessa. Elinympäristön säilyttäminen ketosukkulakoille sopivana edellyttäisi visakoivujen poistoa ja vuosittaista niittoa.</p>
	<p>Alue on osa useiden lepakkolajien siirtymäreittiä. Lisäksi MY-alueet ovat linnustollisesti arvokkaita jokirantojen lehtolaikkuja, joista arvokkain on rajattu yleiskaavan virkistys ja luontoarvot -kartalle luo-merkinnällä.</p> <p>Lehtoympäristössä metsänhoitotoimenpiteet on syytä suorittaa vain maan ollessa jäässä. Kemiallisia torjunta-aineita tulee välttää ja tuulenkaatamat lehtipuut on syytä jättää korjaamatta. Hakkuuaukeiden syntymistä tulee välttää ja puuston eri-ikäisrakenteisuuden säilyttämiseen tulee pyrkiä. Keravanjoen varren puusto on syytä pitää katkeamattomana. Alue sijaitsee Keravanjoen välittömässä läheisyydessä Lemmenlaakson suojelualueen yläjuoksulla, joten metsänhoidossa on hyvä pyrkiä minimoimaan kiintoaineksen ja ravinteiden huuhtoutumisen ja liikkeelle lähteminen virtaveden mukana.</p>

Alueella on reheviä lehtolaikkuja, joista osa on metsälakikohteita. Lisäksi alue on osa useiden lepakkolajien siirtymäreittä ja sen lähellä on potentiaalisia liito-orava-alueita.

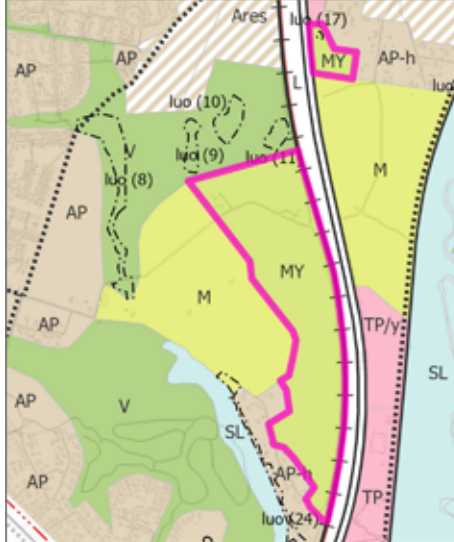
Alue sijaitsee Keravanjoen välittömässä läheisyydessä, joten maa- ja metsätaloustoiminnassa on hyvä pyrkiä minimoimaan kiintoaineksen ja ravinteiden huuhtoutuminen ja liikkeelle lähteminen virtaveden mukana. Lehtoympäristössä metsänhoitotoimenpiteet on syytä suorittaa vain maan ollessa jäässä. Kemiallisia torjunta-aineita tulee välttää ja tuulenskaatamat lehtipuut on syytä jättää korjaamatta. Hakkuuaukeiden syntymistä tulee välttää ja puuston eri-ikäisrakenteisuuden säilyttämiseen tulee pyrkiä.

Alue sijaitsee Lemmenlaakson luonnonsuojelualueen ja Natura-alueen välittömässä läheisyydessä. Alueen käyttöä suunniteltaessa on selvítettävä Natura-arvioinnin tarve (LsL § 65). Myös Keravanjoki on kokonaisuudessaan tärkeä elinympäristö ja ekologinen yhteys. Kohde sijaitsee Myllylän pohjavesialueella.

Alueella on havaittu vuollejokisimpukkaa, kirjojokikorentoa ja liito-oravaa. Lisäksi alue on osa useiden lepakkolajien siirtymäreittä ja linnustollisesti arvokas.

Alue sijaitsee Keravanjoen välittömässä läheisyydessä, joten maa- ja metsätaloustoiminnassa on hyvä pyrkiä minimoimaan kiintoaineksen ja ravinteiden huuhtoutuminen ja liikkeelle lähteminen virtaveden mukana ja säilyttää rantaviivan puustoisuus.

Satumetsän metsäalue on kokonaisuudessaan linnustollisesti arvokas, ja sillä on laajana yhtenäisenä metsäalueena myös maisemallista arvoa. Alueella on ravinteisuudeltaan eriasteisia lehtolaikkuja ja mestälakikohteeksi luettava korpi. Pohjoisella MY-alueella on lähde, joka on rajattu yleiskaavan virkistys ja luontoarvot -kartalle luo-merkinnällä.

Metsässä on tarpeen säilyttää monipuolinen puusto, jotta linnuille on riittävästi erilaisia kolopuita. Myös lahoppuuta on hyvä jättää mahdollisuuksien mukaan eikä laajoja avohakkuita suositella, jotta metsäalue säilyy yhtenäisenä. Jos lähdeä pyritään ennallistamaan, on sen lajisto selvítettävä ja ennallistamistoimet suunniteltava huolella. Korvessa tehtävät mahdolliset hakkuut suositellaan tehtäväksi vain, kun maa on roudassa.

3.6. Kulttuuriympäristö ja muinaismuistot

Järvenpää on nuori ja nopeasti kehittynyt asutuskeskus verrattuna moneen muuhun Uudenmaan maakunnan keskukseen. Vaikka kaupunki on kehittynyt merkittäväksi asutuskeskukseksi vain noin sadan vuoden aikana, kaupunkikuvassa voi nähdä ajallisia kerrostumia. Historian eri vaiheet näkyvät usein maankäytössä, josta ne muodostuvat osaksi kaupunkilaisen yksityistä ja jaettua kokemusmaailmaa. Kaupungin maankäytössä näkyvät historialliset kehityspolut vaikuttavat siihen, millaisena Järvenpää nähdään niin asukkaan kuin ulkopaikkakuntalaisenkin silmin. Siksi kulttuuriympäristön vaalimisella on tärkeä merkitys kaupunki-imagon tuottamisessa ja koetun paikallisidentiteetin luojana, toisin sanoen yksittäisen asukkaan vetovoima- ja pitovoimatekijänä.

Kaavaratkaisun lakiperusteet, ylikunnalliset taustaselvitykset ja periaatteet

Yleiskaavaratkaisu perustuu kulttuuriympäristön suojeluun liittyviin lakeihin sekä valtakunnallisiin, maakunnallisiin ja paikallisiin kulttuuriympäristöinventointeihin. Inventoinneista keskeiset ovat viimeisin valtakunnallinen rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009 -inventointi (Museovirasto 2009; Valtioneuvoston periaatepäätös 22.12.2009), Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaan tehty Missä maat on mainiommat -selvitys (Uudenmaan liitto 2012) sekä Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma 2017 (KV 23.4.2018 § 37). Merkittävimmät suojelukohteet perustuvat valtakunnallisiin inventointeihin, kun taas määrällisesti eniten arvokkaita kohteita on tunnistettu kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa.

RKY 2009 on otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellyttämäksi kulttuuriympäristöinventoinniksi 1.1.2010 alkaen. Yleiskaavassa tulee huomioida sekä RKY-alueet että maakuntakaava kaavaratkaisua ohjaavina selvityksinä ja suunnitelmina.

RKY 2009 perustuu Museoviraston 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä käytettävissä olleisiin maakuntien liittojen, ympäristöhallinnon, Museoviraston ja maakuntamuseoiden inventointeihin ja aineistoihin. Inventoinnilla pyritään sekä kulttuuriperinnön turvaamiseen että alueiden kehittämiseen niiden ominaisuus säilyttäen ja erityispiirteitä vahvistaen. Tavoitteena on valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilymisen turvaaminen. Tavoitteena on myös mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisuuteeseen ja erityispiirteisiin. Jos alueeseen kohdistuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden lisäksi myös maakunnallisia ja paikallisia maankäyttötavoitteita, kaavoituksen tehtävänä on sovittaa nämä yhteen.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa määritellään maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt Uudenmaan alueella. Kulttuuriympäristöjä käsitellään myös yleiskaavaprosessin kanssa samaan aikaan valmistellussa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa, joten myös sen ratkaisut vaikuttavat taustatietona yleiskaavaratkaisuun. Kulttuuriympäristöjä ohjaa maakuntakaavan merkintä valtakunnallisesti ja/tai maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, sillä maakuntakaavaan on merkitty myös valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma kaavaratkaisussa

Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma (Ramboll 2017) on Järvenpään alueelta tehty kulttuuriympäristöinventointi. Hoitosuunnitelmaan on kerätty perustiedot rakennuskulttuurista ja kulttuurimaisemasta. Hoitosuunnitelman ratkaisut eivät ole suoraan ohjanneet yleiskaavaratkaisuja. Yleiskaavalla on yhtäältä oikeudellinen sitovuus ja toisaalta velvoitteet, joita hoitosuunnitelmalla ei ole. Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma on kuitenkin kaupunginvaltuuston hyväksymä ja kuvaa tahtotilaa, jolla kulttuuriympäristöjä halutaan kaupungissa suojella. Niinpä yleiskaava ja kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma tulee nähdä toisiaan tukevin ja kaupungin yhteistä tahtoa vahvistavina suunnitelmina.

Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa kohteiden ja alueiden arvot perustuu niiden ilmentämiin arvoihin, joita ovat harvinaisuus, tyypillisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoi-

maisuuksien, historiallinen kerroksisuus, rakennustaiteelliset arvot ja ympäristöarvot. Toimenpideluokitus perustuu nykyiseen suojelutilanteeseen tai suositukseen kohteen/alueen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämisestä. Kaavaratkaisussa yleiskaavallinen arvo annetaan toimenpideluokille yksi ja kaksi, jotta arvokaimmat kulttuuriympäristöt tulisivat huomioituiksi toisarvoisia merkittävämmällä painoarvolla ja toisaalta sen takia, että kulttuuriympäristön turvaaminen olisi tasapainossa kaupungin muiden maankäyttötarpeiden kanssa. Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman kolmannessa hoitoluokassa olevien kohteiden säilyttämisen tavoitteet ja suojelutarve selvitetään ja ratkaistaan myöhemmän suunnittelun yhteydessä. Kolmannen luokan kohteita ei esitetä yleiskaavassa, mutta ne on esitetty yleiskaavaselostuksen liitemateriaalissa (liitekarta 18).

Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman toimenpideluokitukset sisältävät sekä aluekohteita että rakennuskohteita. Rakennuskohteet osoitetaan kartassa pisteinä. Paikallisesti merkittävät suojellut tai arvokkaat aluekohteet viittaavat rakennetun kulttuuriympäristön kannalta yksittäisiä rakennuksia laajempiin, inventoinnissa yhtenäisiksi tunnistettuihin aluekokonaisuuksiin. Aluekohteet voivat sisältää pistemäisiä rakennuskohteita, joilla on lisäksi oma kaavamääräys. Erityistä huomiota aluekohteiden suunnittelussa on kiinnitettävä alueiden kulttuuri- ja rakennushistoriallisiin ydinarvoihin ja niiden miljöön kannalta merkittävään luonteeseen. Paikallisesti merkittävät suojellut tai arvokkaat rakennuskohteet viittaavat yksittäisiin rakennuksiin tai rakennuskokonaisuuksiin sekä osassa niiden pihapiireihin ja lähimiljööseen.

Valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset tavoitteet kulttuuriympäristön turvaamiseksi voivat olla päällekkäisiä. Esimerkiksi Järvenpään kirkon alue on huomioitu sekä RKY 2009:ssä että kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa. Niissä tapauksissa, joissa on päällekkäisiä suojeluarvoja, tulee ottaa huomioon alueen kaikki kaavamääräykset. Kulttuuriympäristöaluekohteille ja rakennuskohteille suositellaan laadittavaksi rakennushistoriallinen selvitys, jonka laajuuden määrittää kohteen merkittävyys.

Muinaismuistokohteet

Järvenpäässä on suoritettu vuonna 2017 koko kaupungin kattava historiallisen ajan arkeologinen inventointi, jonka yhteydessä on todettu kymmenen entuudestaan tuntematonta kohdetta. Kohteet ovat pääosin vanhoja asuinpaikkoja. Eniten kohteita sijaitsee Vanhankylän alueella. Yleiskaavan kulttuuriympäristöä kuvaavalla kartalla (3/4) esitetään kiinteät muinaisjäännökset ja muut muinaisjäännösrekisterin kulttuuriperintökohteet. Varmistamattomia, mahdollisia muinaisjäännöksiä ei esitetä.

SR

Rakennuslainsäädännön nojalla suojeltava alue

Kulttuuriympäristöä koskevien toimenpiteiden tulee turvata, ylläpitää ja edistää kulttuuri- ja rakennushistoriallisten arvojen säilymistä. Alueen käyttötarkoitus määrätään asemakaavassa. Rakennusten purkaminen on kielletty, kunnes rakennussuojelu on ratkaistu asemakaavassa. Toimenpiteistä ja suunnitelmista tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa.

Tähän kohdeluokkaan kuuluvat Järvenpään arkkitehtonisesti tai kulttuurihistoriallisesti merkittävimmät aluekohteet, joita ei alueina ole huomioitu Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa 2017. Kaavaratkaisulla halutaan varmistaa, että maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ympäristö. Niillä on kulttuurihistoriallisen merkityksen lisäksi myös erityistä imagollista merkitystä kaupungin markkinoinnissa ja matkailun vetovoimakohteina.

Kohteet:

- Ainola
- Suviranta
- Villa Kokkonen

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee huomioida kulttuuri- ja rakennushistorialliset sekä maisemalliset arvot. Suunniteltaessa toimenpiteitä tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa.

Merkinällä turvataan Museoviraston RKY 2009:ssä valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi arvoitettujen alueiden suojeluarvot. Järvenpään kirkon suojeluarvo perustuu Museoviraston mukaan korkeatasoiseen ja kansainvälisestikin arvostettuun 1960-luvun betoniarkkitehtuuriin. Suojeltavaksi kuuluu myös ulkotilaisuuksia varten alun perin suunniteltu piha-alue. Tuusulan rantatien kulttuurimaisema ulottuu ylikunnallisena kokonaisuutena myös Tuusulan puolelle lähelle Hyrylän keskustaa. Alue muodostaa kansallisesti, rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävän kokonaisuuden. Rantatie on vuosisatoja vanha tie, jolla on ollut suuri merkitys asutukselle ja alueen huvilayhdyskunnan synnylle. Järvenpään osalta alueen merkittäviä kulttuurihistoriallisia suojelukohteita ovat huvilakohteet Ainola, Ahola, Erkkola, Kallio-Kuninkala sekä oppilai-

toskokonaisuus, johon kuuluvat kotitalousopettajaopiston ja maatalousnormaalikoulun rakennukset ja alueet.

Alueet:

- Järvenpään kirkko
- Tuusulan rantatien kulttuurimaisema
- Tuusulan reservikomppania

Maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävä kulttuuriympäristö

Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee huomioida kulttuuri- ja rakennushistorialliset sekä maisemalliset arvot. Suunniteltaessa toimenpiteitä tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa.

Kaavaratkaisu perustuu Missä maat on mainiommat -kulttuuriympäristöselvitykseen (Uudenmaan liitto 2012). Selvityksen tavoite on ollut tuottaa ajantasaista tietoa Uudenmaan arvokkaista kulttuuriympäristöistä maakunta- ja kuntakaavoituksen tueksi. Selvityksessä saatua tietoa on käytetty Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan tausta-aineistona. Jo valtakunnallisissa inventoinneissa huomioitujen alueiden lisäksi maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä ovat Pajalan teollisuusympäristö, joka ilmentää Järvenpään kehittymistä teollisuuskeskittymänä 1900-luvun alkuvuosikymmeninä, ja Tuusulanjärvi länsipuolen rantoineen.

Alueet:

- Järvenpään rautatieasema (Kuuluu KOYK 2030 alueeseen, ei esitetä)
- Pajalan teollisuusympäristö (Kuuluu suurimmaksi osaksi KOYK 2030 alueeseen, esitetään osittain)
- Tuusulan reservikomppania
- Tuusulanjärven ympäristö

Paikallisesti merkittävä suojeltu kulttuuriympäristö

Alue- tai rakennuskohde on suojeltu asemakaavalla tai lainsäädännöllä. Muutettaessa asemakaavaa ja suunniteltaessa toimenpiteitä tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa. Kohteet on lueteltu kaavaselostuksessa.

Kaavamääräys perustuu Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmaan (Ramboll 2017). Merkintä paikallisesti merkittävistä suojelluista kulttuuriympäristöistä vastaa kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman ensimmäisen hoitoluokan kohteita, joihin sisältyvät

asemakaavalla tai erityislaila jo suojellut kulttuuriympäristöt. Aluekohteiden eheyden sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaan tai miljöön kannalta merkittävän luonteen säilymiseen tulee kiinnittää huomiota. Rakennuskohteita ei saa purkaa eikä niiden ulkoasua muuttaa ilman perusteltua syytä.

Paikallisesti merkittäviä suojeltuja kulttuuriympäristöjä ovat:

- Kotitalousopettajaopiston alue
- Kallio-Kuninkalan alue
- Lemmenlaakso
- Maatalousnormaalikoulun alue

Paikallisesti arvokas kulttuuriympäristö

Alue- tai rakennuskohteen suojelu ratkaistaan asemakaavan laatimisen yhteydessä. Laadittaessa asemakaavaa ja suunniteltaessa toimenpiteitä tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa. Kohteet on lueteltu kaavaselostuksessa.

Määräys pitää sisällään Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman (Ramboll 2017) toisen hoitoluokan kohteet, joiden säilymistä hoitosuunnitelmassa suositellaan edistettäväksi kaavoituksella. Laadittaessa asemakaavoja valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaille kulttuuriympäristöille tai maisema-alueille on oltava yhteistyössä museoviranomaisen kanssa.

Aluekohteiden eheyden sekä niiden kulttuurihistorian ja kaupunkikuvan kannalta arvokkaiden piirteiden säilymiseen tulee kiinnittää huomiota. Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa suositellaan, että aluekohteille laaditaan rakentamistapaohjeet ja ympäristönhoitosuunnitelmat, joita sovelletaan viranomaistoiminnassa ja kaavoituksessa. Pientaloalueiden täydennysrakentamisessa tulee ottaa huomioon alueen yhtenäisyys ja ominaispiirteet. Myös pieneköt muutokset kuten ulkomaalaus, aitaaminen ja katto-tyylin vaihtaminen saattavat olla kokonaisuuden säilymistä kannalta merkityksellisiä. Maisemakohteita tulee hoitaa niin, ettei maiseman luonne muutu esimerkiksi pusikoitumalla.

Kohteiden osalta tullaan harkitsemaan suoje- lua asemakaavalla tai muita toimenpiteitä, joilla voidaan luoda edellytykset kohteiden säilymiselle yhteis- työssä rakennusten omistajien kanssa. Asemakaavan tarkistamista on harkittava niiden kohteiden osalta, joita ei koske asemakaavassa suojelumerkintä tai jotka on kaavassa suojeltu vain osittain. Rakennuksia ei saa purkaa ilman lupaa (MRL § 127) eikä niiden ulkoasua saa muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti

arvokas tai miljöön kannalta merkittävä luonne turmeltu. Rakennusten säilyttämisestä aiheutuvien erityisten kustannusten korvaamiseksi sovelletaan ensi sijassa rakennusten käyttötarkoituksen tai tonttien rakennusoikeuden määrittelyyn liittyviä kaavallisia keinoja. Myös rakennusperintölain mukainen suojelu saattaa joissain tapauksissa tulla kyseeseen. Lisäksi tulee pohtia, miten rakennusten ylläpidossa ja käytössä voitaisiin edistää rakennusten säilymistä ja tuoda esiin niiden historiallista arvoa.

Paikallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöaluekohteita ovat:

- Anttila
- Aero
- Eriksnäsintie ja pelto
- Huhtaportinkatu
- Kallio-Kuninkala, ranta-alue
- Kirkonmäki
- Koulukeskus
- Lippumäki
- Loutin kortteli
- Ristinummen asemanseutu
- Tanhuniitty
- Vanhankylän alue
- Vanhojen tilojen ympäristöt, Eriksnäs
- Vanhojen tilojen ympäristöt, Isokytö

Kiinteä muinaisjäännös

Muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäännös. Aluetta koskevista maankäyttösuunnitelmista tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa. Kohteet on lueteltu kaavaselostuksessa.

Kiinteät muinaisjäännökset on Suomessa rauhoitettu muinaismuistolain (295/1963). Museovirasto ylläpitää muinaisjäännösrekisteriä (Museovirasto 2020), johon on kirjattu perustiedot kaikista Manner-Suomen kiinteistä muinaisjäännöksistä. Muinaismuistolain mukaan kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty.

Järvenpäässä muinaismuistolain 2 §:n mukaisia kohteita on yhteensä 12, joista 11 sijaitsee kaavan suunnittelualueella. Yleiskaava 2040:n suunnittelualueen ulkopuolella oleva muinaisjäännös sijoittuu Järvenpään keskustan osayleiskaava 2030:n alueelle, joka on hyväksytty 21.9.2015. Kohteet voivat olla laajoja pinta-alaltaan. Kohteen laajuuden tutkimustarve tulee selvittää tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Varsinaisen pääkohteen lisäksi kiinteillä muinaisjäännöksillä voi olla alakohteita silloin, kun muinaisjäännösrekisterin kohde on muinaisjäännösryhmä. Tällöin muinaisjäännösrekisterin alakohteiden tiedoissa kuvataan kukin ryhmään kuuluva erillinen kohde. Yleiskaavaan on merkitty ainoastaan pääkohteet. Kaavassa esitetyistä kiinteistä muinaisjäännöksistä alakohteita on varsinaisen pääkohteen lisäksi seuraavilla muinaisjäännöksillä: Vanha Myllymäki (1 kpl), Vanha Myllymäki 2 (7 kpl) ja Vanhankylänniemi (1 kpl).

Kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännösrekisterin mukainen muu kulttuuriperintökohde. Aluetta koskevista maankäyttösuunnitelmista tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa. Kohteet on lueteltu kaavaselostuksessa.

Muita kulttuuriperintökohteita on yksi kappale, ja sillä on yksi alakohde. Kulttuuriperintökohteissa muinaismuistolaki ei aseta esteitä maankäytölle. Kohteessa sijaitsevien historiallisten rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua perustellusta syystä ja riittävän arkeologisen dokumentoinnin jälkeen. Muinaisjäännösrekisterin mukaisten muiden kulttuuriperintökohteiden osalta alueella olevat historialliset rakenteet on säilytettävä ja suuremmista kohdetta koskevista suunnitelmista (esimerkiksi kaivutyöt) tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa.

Taulukko 13. Paikallisesti merkittävät suojellut kulttuuriympäristöt

Kohde nro	Nimi	Osoite
01.003	Viljamakasiini	Sibeliuksenväylä 53c
01.004	Kyrölän mallitila	Mallitilanpolku 4
01.005	Punainen rakennus, mökki	Sibeliuksenväylä 48a
01.006	Mäyrylä	Mallitilanpolku 5
01.008	Yrjö Paloheimon talo	Ristinummentie 4
01.009	Kallio-Kuninkala	Ristinummentie 8
01.012	Perttilän talo	Linnaistenkuja 6
02.005	Horttanaisen talo	Invantie 8b
05.015	Nummenkylän mylly	Vanha valtatie 117, Kiillekatu 2
07.001	Cooperin huvila, Villa Enckell	Myllytie 14
07.009	Harjuvaaran huvila	Mannilantie 25
07.026	Talusenin huvila	Pykälistöntie 40
07.035a	Funkistalot, Vuoritie 21	Loutinkatu 1a
07.035b	Funkistalot, Vuoritie 19	Vuoritie 19b
07.041	Kurkkusuolaamo, rivitalo	Pöytäalhonkuja 3
07.043	Jouhikaisen huvila	Pykälistöntie 33
07.044	Hjortin huvila	Pykälistöntie 33
07.048	Holvikiven huvila	Erkinkuja 10
07.061	Vanha valtatie 101	Vanha valtatie 101
07.063	Vanha valtatie 92	Vanha valtatie 92
07.079	Vanha valtatie 110	Vanha valtatie 110
07.110	Sorapolku 1	Sorapolku 1
07.115	Mäkelä	Erkinkuja 15b
08.002	Ahola	Sibeliuksenväylä 57
08.003	Ainola	Ainolantie 1
09.001	Haarajoen vanha koulu	Haarajoenkatu 2
09.005a	Kinnarin koulu, C rakennus	Koulukuja 3
09.005b	Kinnarin koulu, D rakennus	Koulukuja 3
09.006	Sahan koulu	Puistotie 83
09.009a	Invalidiliiton Järvenpään koulutuskeskus	Mannilantie 27-29
09.012	Notkon koulu	Sibeliuksenväylä 48b
09.014	Kotitalousopettajaopisto, Paatela	Sibeliuksenväylä 57
09.015	Kotitalousopettajaopisto, Peltola	Sibeliuksenväylä 55
09.026	Maaseutuopisto, päärakennus	Sonni Greyn aukio 1
09.027	Rehtorin asuinrakennus	Lepolan puistokatu 4
09.028	Autotalli	Sonni Greyn aukio 1
09.029	Yliopettajan asuinrakennus	Lepolan puistokatu 3
09.030	Karjanhoitokoulu	Lehtorinkatu 2
09.031	Lehtorinmäen asunto	Lehtorinkatu 3
09.032	Lehtorinmäen ulkorakennus	Lehtorinkatu 3
09.033	Maaseutuopisto, asuinrakennus	Puimalanpolku 6
09.034	Maaseutuopisto, asunto-verstas	Verstaspihankatu 3
09.035	Maaseutuopisto, sauna	Verstaspihankatu 7
09.036	Maaseutuopisto, navetta	Puimalanpolku 6
09.037	Maaseutuopisto, puimala	Puimalanpolku 6
09.039	Maaseutuopisto, puutyöpaja	Verstaspihankatu 5
11.001	Reservikomppanian alue	Hahlakatu 11a

Taulukko 14. Paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt

01.013	Kaunissaari	Horsmatie 46
01.015	Seppälän kiinteistö (Stenbacka)	Puistotie 34b
01.017	Kaitaranta	Raitatie 6
01.020	Kotiranta	Kuusitie 36
01.021	Haarajoen kartano	Kuusitie 38
01.024	Vanhankylän kartanon päärakennus	Stålhanentie 26
01.025	Yläpytinki	Stålhanentie 26
01.026	Sepän asunto	Tuulimyllyntie 11
01.027	Muonamiesrakennus	Tuulimyllyntie 2a
01.028	Muonamiesrakennus	Tuulimyllyntie 4
01.029	Muonamiesrakennus	Tuulimyllyntie 2b
01.030	Entinen meijeri	Tuulimyllyntie, ei osoitetta
01.031	Paja	Tuulimyllyntie 16
01.032	Varastot ja maakellarit	Stålhanentie 26
01.034	Luhtiaitta	Luhtiaitta
01.035	Keskitalon tila	Ylänkötie 43
01.043	Ristinummentie 12	Ristinummentie 12
02.002	Kokkosen talo	Torpantie 50
02.011	Hytösen talo	Tuomonkatu 6
05.001	Haarajoen mylly	Vaahteratie 13
05.004	Veha-kenkä	Puistotie 58
06.022	Ahomaan kauppa	Vanha valtatie 98, Ruukkupolku 1
07.002	Sundholmin talo	Arolantie 10
07.003	Nybergin huvila	Arolantie 8
07.004	Niemelän talo	Arolantie 6
07.019	Louhon huvila	Kisällinkuja 6
07.021	Harjanteen (Kaurasen) talo	Tanhumäentie 21
07.025	Samaletdinin huvila	Tataarikuja 5
07.029	Korten talo, Lehtorinteen talo	Erkinkuja 11
07.030	Pietilän huvila	Heikinkatu 2, Tuomonkatu 2
07.036	Toivolän talo	Savitie 1, Alankotie 14
07.065	Mankisen talo	Torpantie 27
07.066	Ilmari Kokkosen talo	Torpantie 32
07.069	Alankotie 28	Alankotie 28
07.074	Päivärinne/Peltola	Vanha valtatie 74
07.075	Välilä	Vanha valtatie 78
07.085	Vuorela	Purolantie 3
07.091	Ylämaankatu 9	Ylämaankatu 9
07.092	Loutinkatu 5a	Loutinkatu 5
07.116	Kuusimäki	Tuomalantie 7
07.117	Mäntylä	Radanvarsitie 93
07.118	Stenbacka	Radanvarsitie 95
07.127	Loutinkatu 79	Loutinkatu 79
07.140	Vilhola	Erkontie, ei osoitetta
07.142	Hilkkala	Erkontie 1
07.143	Perkiö	Erkontie, ei osoitetta

Kohde nro	Nimi	Osoite
07.145	Puutarhurin talo	Ristinummentie 21
07.146	Muonamiesten talo	Ristinummentie 23
07.160	Sipoontie 51	Sipoontie 51
07.179a	Kotilinna 1	Kotilinnantie 5
07.179b	Kotilinna 2	Kotilinnantie 3
07.329	Niemennokantie 25	Niemennokantie 25
08.001	Kirjailija Martin Löfbergin (Marton Taigan) talo	Harjutie 15
08.004	Suviranta	Suvirannankatu 5
08.005	Akateemikko Joonas Kokkosen talo, Villa Kokkonen	Tuulimyllytie 5
09.010	Keskuskoulu, Keskustan ala-aste	Kansakoulunkatu 1
09.016	Harjulan koulu	Harjutie 9
10.001	Venäläinen vanhainkoti Betania	Vaahteratie 16
10.002	Hautausmaan kappeli	Kaukotie 47
10.003	Ortodoksinen kirkko	Kartanontie 45
10.004	Islamilainen moskeija	Keskitalontie 3
10.006	Vanha kirkko	Kirkkotie 2-6
10.009	Kirkko	Kirkkotie 2-6
11.009	Vanha kaupungintalo	Urheilukatu 6, Mannilantie 4
11.018	Setlementti Louhela	Mannilantie 19b

Taulukko 15. Muinaisjäännökset

Kohde nro	Kohde	Kuvaus	aikakausi
Kiinteät muinaisjäännökset			
M1	Harjanne	kivirakenteet	ajoittamaton
M2	Lemmenlaakso	kivirakenteet	ajoittamaton
M3	Vanhakylä Hiirimäki	asuinpaikat	historiallinen
M4	Vanhakylä Myllymäki	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen
M5	Vanhakylä Myllymäki 2	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen
M6	Vanhakylä Myllymäki 3	maarakenteet	historiallinen
M7	Vanhankylän kartano	asuinpaikat	historiallinen
M8	Vanhankylänniemi	asuinpaikat	keskiaikainen
M9	Änä	asuinpaikat	kivikautinen
M10	Lemmenlaakson silta	kulkuväylät	historiallinen
M11	Kattula	asuinpaikat	historiallinen
Muut kulttuuriperintökohteet			
K1	Kyrölä	kivirakenteet	historiallinen

3.7. Yhdyskuntatekninen huolto ja vesitalous

Yleiskaavarteknisessä kaavakartalla 4/4 osoitetaan kaupungin toiminnan ja kehityksen kannalta merkittävimmät energia- ja vesihuollon, vesiensuojelun ja huulivesien hallinnan tilavaraukset, runkolinjat tai -reitit ja kohteet. Kaupungin teknisen infrastruktuurin suunnittelu tapahtuu pitkälti yleiskaavaa yksityiskohtaisemmilla suunnittelutasoilla, mutta keskeiset olemassa olevat ja tarvittavat rakenteet on tarpeen osoittaa yleiskaavassa, sillä ne asettavat huomattavia reunaehdoja muulle maankäytölle.

EN

Energiahuollon alue

Merkinnällä osoitetaan voimalaitosalue, jolla toimii sähköä ja kaukolämpöä tuottava biovoimalaitos.

et

Yhdyskuntateknisen huollon kohde

Merkinnällä osoitetaan varalämpölaitoksen varaus, Vähänummen, Järvenpään ja Kyrölän sähköasemat, sekä muita yhdyskuntateknisen huollon kohteita.

vj

Vesijohto

Lännessä Tuusulan Jäniksenlinnan vedenottamolta tuleva talousvesi ohjataan Järvenpäässä Kertälämmitteisenkadun linjassa olevaa vesijohtoa pitkin ja se yhdistyy pohjois-eteläsuuntaiseen runkolinjaan.

z

Sähkölinja

Sähköverkon osalta linjataan 110 kilovoltin voimalinjat, joihin kuuluvat valtakunnan kantaverkon linjat sekä paikallisesti merkittäviä sähkölinjoja. Voimalinja Järvenpään ja Kyrölän sähköasemien välillä on toteutettu maakaapelina. Muuten voimajohtot on toteutettu ilmakaapeleina. Voimajohtojen käytön ja kunnossapidon vaatimat toimenpiteet ovat sallittuja voimajohtoalueella myös luontoarvoja osoittavien merkintöjen kohdalla, jolloin luontoarvot tulee huomioida mahdollisuuksien mukaan. Jakeluverkon osalta sähköjohtojen ja jakelumuuntamoiden sijoituksia käsitellään tarkemmin asemakaavatasolla.

vj

Uusi ohjeellinen vesijohto

Vähänummentien suuntaisesti Puurtajankadun ja Vanhan valtatie välille on merkitty linja talousveden uutta yhteysputkea varten. Jos Vanhankylän Stälhanentien varren rakentaminen toteutetaan, tulee vesihuollon varmuuden turvaamiseksi rakentaa uusi vesijohtoyhteys Tuusulanjärven poikki.

jv

Jätevesiviemäri

Viemäroinnin kannalta tärkein linja on pohjois-eteläsuuntainen jätevesiviemäri Länsi-Järvenpäässä Purolasta Saunakallion ja Loutin kautta keskustaan, josta se jatkaa Lepolaan, Ristinummelle ja Keravalle. Tämä linja kerää Järvenpään jäteveden, joka johdetaan etelään puhdistamoon. Vesihuolto perustuu kuntien väliseen yhteistyöhön ja ylikunnallisiin sopimuksiin, mikä tulee huomioida kaikissa viemäri-infrastruktuuriin vaikuttavissa toimissa.

Vesihuollon osalta kaavassa jää käsittelemättä Tervanokan jätevedenpumppaamo, joka on huomioitu Järvenpään keskustan yleiskaava 2030:ssä. Pumppaamon sijainti on ihanteellinen Järvenpään matalimmalla kohdalla korkeutena merenpinnasta mitattuna, ja siksi jätevedet valuvat sinne luonnostaan. Jätevedenpumppaamo ei voida siirtää toiseen paikkaan ilman mittavia investointeja putki- ja pumppaamoinfrastruktuuriin.

Uusi ohjeellinen jätevesiviemäri

Itäiseen Järvenpäähen, Pietilän alueelta etelään valtatie 4:n vartta pitkin on osoitettu ohjeellinen linjaus uutta jäteveden paineviemäriä varten. Viemäri on tarpeellinen, mikäli kaupungin väestönkasvu jatkuu ennusteiden mukaisesti ja yleiskaavassa osoitetut Terholan, Pietilän ja Isokydön asuinalueet rakennetaan.

Maakaasun runkoputki

Järvenpään alueella on korkeapaineista maakaasun siirtoputkistoa sekä venttiiliasemia, paineenvähennysasemia ja muuta maakaasuputkistoon liittyvää laitteistoa. Järvenpäässä on myös maakaasun jakeluyhtiöiden ja käyttäjien maakaasuputkistoja. Rakennusten ja rakenteiden suojaetäisyyksistä ja muista maakaasun käyttöön ja turvallisuuteen liittyvistä asioista säädetään maakaasun käsittelyn turvallisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (551/2009). Maakaasun korkeapaineisten siirtoputkien suojaetäisyysvaatimus asetuksessa tarkoitettuihin kohteisiin vaihtelee välillä 5-16 metriä maakaasuputken halkaisijasta ja rakennuksen tai kohteen käyttötarkoituksesta riippuen. Venttiili- ja paineenvähennysasemin suojaetäisyysvaatimus on vastaavasti 25 tai 50 metriä. Suojaetäisyys mitataan paineenvähennysasemalla suojarakennuksesta ja venttiiliasemalla uloimmasta venttiilistä tai kaavinloukusta.

Suojaetäisyyksiä määritettäessä ulkopuoliset rakennukset jaetaan ryhmiin A ja B. Ryhmään A kuuluvat yleiset kokoontumiseen tarkoitetut rakennukset, kokoontumishuoneistot ja kerrostalot sekä räjähteitä tai vaarallisia kemikaaleja käsittelevät laitokset. Ryhmään B kuuluvat omakotitalot, rivitalot, työpaikat ja muut rakennukset, missä ihmisiä säännöllisesti oleskelee, sekä eräät erityiskohteet.

Asetuksessa 551/2009 on määräyksiä maakaasuputkiston alueluokituksesta, joka perustuu alueen asukastiheyteen. Maakaasuputkiston alueluokitus saattaa rajoittaa alueen asukastiheyttä. Asetuksessa ja sen nojalla annetuissa ohjeissa ja määräyksissä on lisäksi asetettu yksityiskohtaisempia rajoituksia ympäröivälle maankäytölle. Maakaasuputken läheisyydessä ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, josta aiheutuu haittaa tai vaaraa maakaasuputken pitämislle.

Päävedenjakaja

Päävedenjakaja osoittaa, mille laajemmalle vesistöalueelle vedet valuvat miltäkin alueelta. Järvenpää sijaitsee Vantaanjoen vesistöalueella ja jakautuu Tuusulanjärven ja Keravanjoen osa-alueisiin. Taulukossa 16 on eritelty, kumpaan osa-alueeseen mikäkin valuma-alue kuuluu.

Valuma-alue

Alueella tapahtuvassa toiminnassa ja maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon kaavaselvityksessä sekä muissa selvityksissä mainitut valuma-alueen ominaispiirteet.

Kaavaratkaisussa osoitetut valuma-alueet perustuvat Järvenpään tekniseen hulevesisuunnitelmaan (Pöyry 2016). Kaavaratkaisussa valuma-alueet on nimetty joko niiden merkittävimmän purkuojan mukaan, tai nimetyin ojan tai puron puuttuessa tien tai muun paikannimen mukaan. Näitä nimiä on jatkossa tarkoitus käyttää myös muussa suunnittelussa valuma-alueita käsiteltäessä.

Taulukossa 16 on eritelty ja numeroitu kyseiset valuma-alueet sekä mainittu, mikäli valuma-alueella tai sen vaikutuspiirissä sijaitsee vesilakikohteita tai muita hulevesien hallinnan kannalta huomionarvoisia luontoarvoja. Nämä ja muut valuma-alueen ominaispiirteet tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa ja arvioida maankäytön muutosten vaikutukset valuma-alueella. Etenkin valuma-alueen latvaosissa tehtävät muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi koko alapuolisen valuma-alueen vesitalouteen.

Laajempaa valuma-alueiden ominaispiirteiden tunnistamista tullaan jatkamaan osana kaupungin hulevesityötä. Tietoa aiheesta kertyy jatkuvasti ja maankäytön suunnittelussa onkin tärkeää aktiivisesti kehittää vesitalouden ja hulevesien hallinnan huomiointia. Hulevesien hallinnan merkitystä lisää pinnoittamattoman maan väheneminen kaupungin tiivistyessä sekä ilmastomuutoksen myötä lisääntyvä sadanta ja sääääri-ilmiöt.

Taulukko 16. Valuma-alueet ja vesilakikohteet

Valuma-alueen nro	Valuma-alueen nimi	Vantaanjoen vesistön osa-alue (kaavakartalla päävedenjakaja)	Valuma-alueella tai sen alapuolisella valuma-alueella sijaitsevat tiedossa olevat vesilakikohteet	Muita hulevesien kannalta merkittäviä luontoarvoja
1	Mäyränojan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)	Kaavamerkinnt sl (4, 5), Aallopinonjan alaosa ja Lokkipuro Tuusulassa, mahdolliset muut selvittettävä Tuusulasta	Kaavamerkintä sl (7)
2	Jusliininojan valuma-alue	Keravanjoki (21.092)	Tuusulassa inventoitu vesilain kohde Jusliininojan alaosalla (noro), mahdolliset muut selvittettävä Tuusulasta	
3	Loutinojan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)	Kaavamerkinntä luo (7), S-2	Kaavamerkinntä sl (3, 6), Tuusulanjärven Natura-alue
4	Loutin valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Tuusulanjärven Natura-alue
5	Eriksnäsinonjan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Tuusulanjärven Natura-alue
6	Kupukalliononjan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Tuusulanjärven Natura-alue
7	Linjahakanonjan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Tuusulanjärven Natura-alue
8	Tuusulanjärven lähivaluma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Tuusulanjärven Natura-alue, kaavamerkinntä SL (Natura), sl (7), luo (29, 30), S-1
9	Keskuksen valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Tuusulanjärven Natura-alue
10	Kinnarin valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		
11	Kylänalusen valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Kaavamerkintä S-1
12	Räikilänojan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)	Kaavamerkintä luo (28)	Kaavamerkintä S-1
13	Pelinojan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)	Mahdolliset kohteet selvittettävä Tuusulasta	
14	Pietilän valuma-alue	Keravanjoki (21.092)	Tuusulassa inventoitu vesilain kohde (noro), mahdolliset muut selvittettävä Tuusulasta	
15	Kittiläntien valuma-alue	Keravanjoki (21.092)		
16	Isokydönpuron valuma-alue	Keravanjoki (21.092)	Kaavamerkintä SL (Isokydönpuro)	Kaavamerkinntä luo (8, 24, 25), kalastollisesti potentiaalinen alue
17	Mikonkorven valuma-alue	Keravanjoki (21.092)	Kaavamerkintä luo (23)	kalastollisesti potentiaalinen alue
18	Huhtimononjan valuma-alue	Keravanjoki (21.092)	Mahdolliset kohteet selvittettävä Tuusulasta	kalastollisesti potentiaalinen alue
19	Pietilänojan valuma-alue	Keravanjoki (21.092)	Kaavamerkinntä luo (13, 17)	
20	Kotirannan valuma-alue	Keravanjoki (21.092)		
21	Katajatien valuma-alue	Keravanjoki (21.092)		
22	Keravanjoen lähivaluma-alue	Keravanjoki (21.092)	Kaavamerkinntä luo (13, 22, 23, 14), SL (Lemmenlaakso)	Keravanjokivarren lajisto- ja luontotyyppiärvot, kalastollisesti merkittävä alue, merkittävä ekologinen käytävä

Purkuoja

Mmerkinnällä osoitetaan kunkin valuma-alueen keskeisimmät vesien purkureitit. Purkuojat ovat paikoin avo-ojia ja paikoin sadevesiviemäreitä. Avo-ojat tulee ensisijaisesti säilyttää avoimina ja pyrkiä hyödyntämään ojien luontaista mutkittelua ja muita luonnonmukaisia ratkaisuja hulevesien hallinnassa. Merkittävä osa kaupunkialueella syntyvistä hulevesistä kulkeutuu purkuoja pitkin Tuusulanjärveen tai Keravanjokeen.

Purkuojien läheisyydessä tulee huomioida ja riittävässä määrin selvittää muun muassa vettä läpäisemättömien pintojen lisääntymisen ja lisääntyvän sadannan aiheuttamat vaikutukset ojien vesimääriin ja tulvimiseen sekä tarpeet viivyttää hulevesiä ojan varrella. Mahdollinen tulviminen tai vesimäärien lisääntyminen tulee huomioida rakennusten sijoittamisessa purkuojien lähistölle.

Hulevesien hallinnan kannalta merkittävä alue

Alueen suunnittelussa tulee varmistaa riittävä tilavarauus hulevesien hallinnalle. Hulevesiratkaisut tulee toteuttaa vesiensuojelu, alueen virkistyskäyttö ja luontoarvot huomioiden ensisijaisesti luonnonmukaisen hallinnan keinoin. Tarkka sijainti, laajuus ja toteutustavat määritellään jatkosuunnittelussa.

Hulevesien hallinnan kannalta merkittävillä alueilla tulee suunnittelussa varata riittävä tila viivytyks- ja imeytysrakenteille. Kohteet on osoitettu yleisille alueille, joilla on tarvetta hulevesien hallinnan keskitetyille ratkaisuille. Kohteissa on sekä olemassa olevia hulevesirakenteita että tilavarauksia tuleville hulevesirakenteille. Merkinnät ovat yleispiirteisiä ja sijainniltaan ohjeellisia. Tarkempi toteutus määritellään jatkosuunnittelussa.

Hulevesien hallintaa toteutetaan Järvenpään hulevesisuunnitelman (FCG 2013) sekä tämän yleiskaavan hulevesien hallinnan yleismääräyksen mukaisesti. Kuten muussakin hulevesien hallinnassa, viivytyksrakenteiden toteutuksessa tulee pyrkiä luonnonmukaisiin ratkaisuihin, sekä huomioida ja mahdollisuuksien mukaan vahvistaa vesiensuojelullisia ja muita luontoarvoja. Yleisten alueiden hulevesien hallinnan ratkaisuissa tulee pyrkiä myös virkistysympäristöä ja kaupunkikuvaa parantaviin ratkaisuihin.

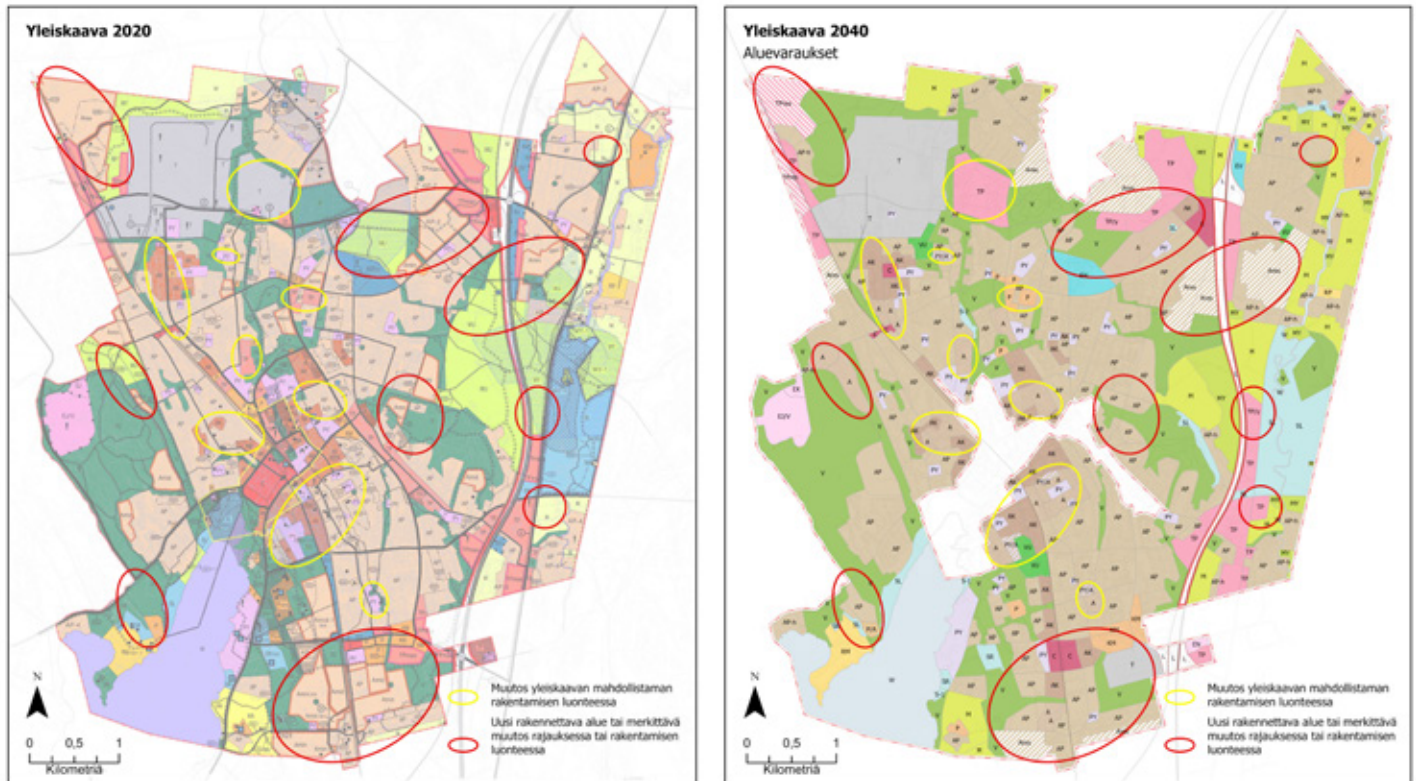
Tärkeä pohjavesialue

Alueella tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojelemiseen. Maankäytön suunnittelussa tulee arvioida riskit ja vaikutukset pohjaveden laadulle ja määrälle sekä maaperän laadulle. Lisäksi tulee selvittää mahdolliset paineellisen pohjaveden esiintymisalueet. Tarvittavat toimet riskien ehkäisemiseksi ja paineellisen pohjaveden huomioimiseksi tulee osoittaa ennen rakentamista. Alin kaivutaso ei saa olla kahta metriä lähempänä ylintä pohjaveden pintaa. Alueelle ei saa sijoittaa laitoksia tai toimintoja, joissa käsitellään tai varastoidaan pohjavedelle vaarallisia aineita, poikkeuksena öljysäiliöt. Öljysäiliöt on sijoitettava rakennuksen sisällä olevaan säiliöön tai maanpäälliseen suoja-altaaseen. Maanpäällisen suoja-altaan tulee olla vesitiivis ja katettu ja suoja-altaan tilavuuden tulee olla suurempi kuin varastoitavan öljyn enimmäismäärä. Maalämpökaivojen sijoittaminen alueelle on kielletty. Pohjavesialueilla on sallittua imeyttää vain puhtaita hulevesiä.

Järvenpäässä on kolme pohjavesialuetta. Suurin niistä on Nummenkylän pohjavesialue, jonka Järvenpään puoleisen alueen kokonaispinta-ala on 3,6 km² ja varsinaisten muodostumisalueiden yhteenlaskettu pinta-ala 1,1 km², josta Järvenpään puolella on noin 0,4 km². Myllylän pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 1,9 km² ja varsinaisten muodostumisalueiden yhteenlaskettu pinta-ala 0,7 km². Nummenkylän ja Myllylän pohjavesialueet kuuluvat pohjavesien alueluokkaan yksi: vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Keskustan tuntumassa sijaitseva Järvenpään pohjavesialue (pinta-ala 0,5 km²) kuuluu alueluokkaan kaksi: muu vedenkäyttöön soveltuva pohjavesialue. Pohjavesialueita koskevan yleiskaavamääräyksen lisäksi Nummenkylän ja Myllylän vedenottamoiden suoja-alueilla on voimassa Länsi-Suomen vesioikeuden päätöksissä niille annetut määräykset. Pohjavesien suojelua ohjataan myös alueille laadituissa suojelusuunnitelmissa (Kivimäki 2018; Kantelinen 2001). Nummenkylän pohjavesialueen suojelusuunnitelma tullaan päivittämään vuoden 2020 aikana. Pohjavesialueet ja niihin liittyvät vedenottamoiden suojavyöhykkeet on esitetty liitekartassa 21.

4. Muuttuvat alueet ja vertailu voimassa olevaan yleiskaavaan

Kuva 11. Merkittävimmät muutokset rakentamisen alueissa yleiskaava 2020:n ja yleiskaava 2040:n välillä

4.1. Merkittävimmät muutokset suhteessa yleiskaava 2020:een

Asumisen alueet

Suurin osa asumiseen varattavista alueista on osoitettu jo yleiskaava 2020:ssä (kuva 12). Kokonaan uusia pääasiassa asumiselle varattavia alueita ovat Vanhankylän Stålhantien varsi, Terholan ja Saunakallion laajentumisalueet sekä Vanhan valtatie varren pientaloalue hautausmaan pohjoispuolella. Erityisesti Vanhankylän alueiden toteutuksessa tulee tutkia kokonaistaloudellisesti parasta vaihtoehtoa. Alueen toteuttamisen edellytyksenä on vesihuollon toimintavarmuuden turvaaminen Tuusulanjärven alittavalla putkella.

Täydennysrakentamiseen ja alueiden käyttötarkoituksen muuttamiseen asumiseen on varauduttu useilla alueilla. Kaupungin kasvaessa Pietolan työpaikka-alueella tullaan kehittämään vuoteen 2040 mennessä pääosin asuinalueena. Yleiskaava mahdollistaa aikaisemmin julkisessa käytössä olleiden alueiden

käyttötarkoituksen muutokset muun muassa Järvenpään Yhteiskoulun sekä Kyrölän ja Koivusaaren koulujen alueilla.

Asumisen alueiden aluevarauksissa on tapahtunut muutoksia esimerkiksi AP-alueesta A-alueeksi. Tämä tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa asuinalueita kehitetään nykyistä tehokkaampana ja kerrostalovaltaisempana, mutta alueella voi yhä olla omakotitaloja vuonna 2040. Asemanseuduille ja erityisesti Ainolan aseman alueelle osoitetaan yleiskaavassa tehokkaampaa maankäyttöä kuin aiemmissa suunnitelmissa.

Harvaan asuttujen pientaloalueiden alueita ei enää luokitella useaan luokkaan vaan merkintä ja määräys on yhdenmukaistettu (ks. luku 3.2.). Määräyksessä ei enää viitata oikeuteen sivuasunnon rakentamisesta vaan ratkaisut tehdään suunnittelutarveratkaisuiden

myötä. Suunnitelma asuinalueiden toteutuksesta on päivitetty vastaamaan seuraavien vuosikymmenten todennäköistä tarvetta. Leppätien alueelle ei ole enää tavoitteena laatia asemakaavaa lähiaikoina vaan siellä voidaan toimia kuten muillakin harvaan asutuilla alueilla (AP-h). Kaupungin ei ole tarkoituksenmukaista myöskään kasvaa Wärtsilän suunnalla Purolan aseman lakkauttamisen jälkeen. Kaavaratkaisu ei varaa aluetta asumisen reservialueeksi vaan nykyinen asutus on osoitettu AP-h-merkinnällä.

Suunnittelukauden jälkeen käyttöön otettavat reservialueet ovat olleet mukana jo aikaisemmissa yleiskaavoissa ja ovat osin jo nyt asutettuja. Merkittävin uusi reservialue on Haarajoen asemanseudun eteläpuolelle osoitettu alue. Etelä-Järvenpään reservialueissa tärkeintä on yhteensovitus ajallisesti Tuusulan Ristikydön rakentumisen kanssa.

Keskustat, palvelut, elinkeinojen ja työpaikkojen alueet

Keskustatoimintojen alueita (C-merkintä) on laajennettu Ainolan ja Haarajoen asemien ympäristöissä. Jampan asuinalueen keskukseen on osoitettu uusi keskustatoimintojen alue, joka korvaa yleiskaava 2020:ssä palveluihin, julkisiin palveluihin ja hallintoon sekä asumiseen tarkoitettuja alueita (P-, PY- ja AK-merkinnät). Yleiskaavassa ei osoiteta enää erillisiä P-alueita pieniä lähikauppoja varten. Asuntoalueille (AK, AP ja A) on mahdollista sijoittaa lähipalveluita asemakaavoituksessa tarkemmin osoitettaville paikoille.

Asuinrakentamisen ympäröimiä työpaikka-alueita (TP) muutetaan asumiseen Sorron kaupunginosassa. Työpaikka-alueita on jo keskustan osayleiskaava 2030:ssa osin osoitettu kaupallisiin toimintoihin muun muassa Terholassa. On oletettavaa, että tämä kehitys jatkuu muuallakin. Laurilan teollisuusalue ja alue Pohjoisväylän varresta Peltolasta on osoitettu palveluiden alueeksi (P). Vähänummenkylän teollisuusalueen merkintää on muutettu teollisuusalueesta (T) työpaikka-alueeksi (TP), mikä ohjaa alueelle ympäristöhäiriötöntä toimintaa. Mikonkorven kaupunginosaan Sipoontien ja Vanhan Lahdentien (mt 140) risteykseen on osoitettu uusi alue työpaikkatoiminnoille (TP).

Julkisten palveluiden alueita on määrällisesti vähennetty, mutta useissa tapauksissa myös laajennettu verrattuna edelliseen yleiskaavaan. Laajennukset koskevat erityisesti koulujen piha-alueita ja kenttiä. Isoja päiväkotieja on myös syntynyt alueille, joita ei ole tähän käyttötarkoitukseen osoitettu yleiskaava 2020:ssä. Näistä suurimmat on merkitty nyt yleiskaavaan toteavasti. Merkittävä muutos on muutamien julkisten palvelualueiden (PY) mahdollisuus muuttua asumiseen (PY/A) vuoteen 2040 mennessä. Tämä mah-

dollistaa palveluverkon joustavamman käsittelyn ja päätöksenteon. Jatkossakin kaupungin palveluverkosuunnitelma ohjaa ensisijaisesti päiväkotien ja koulujen sijoittumista.

Liikenne

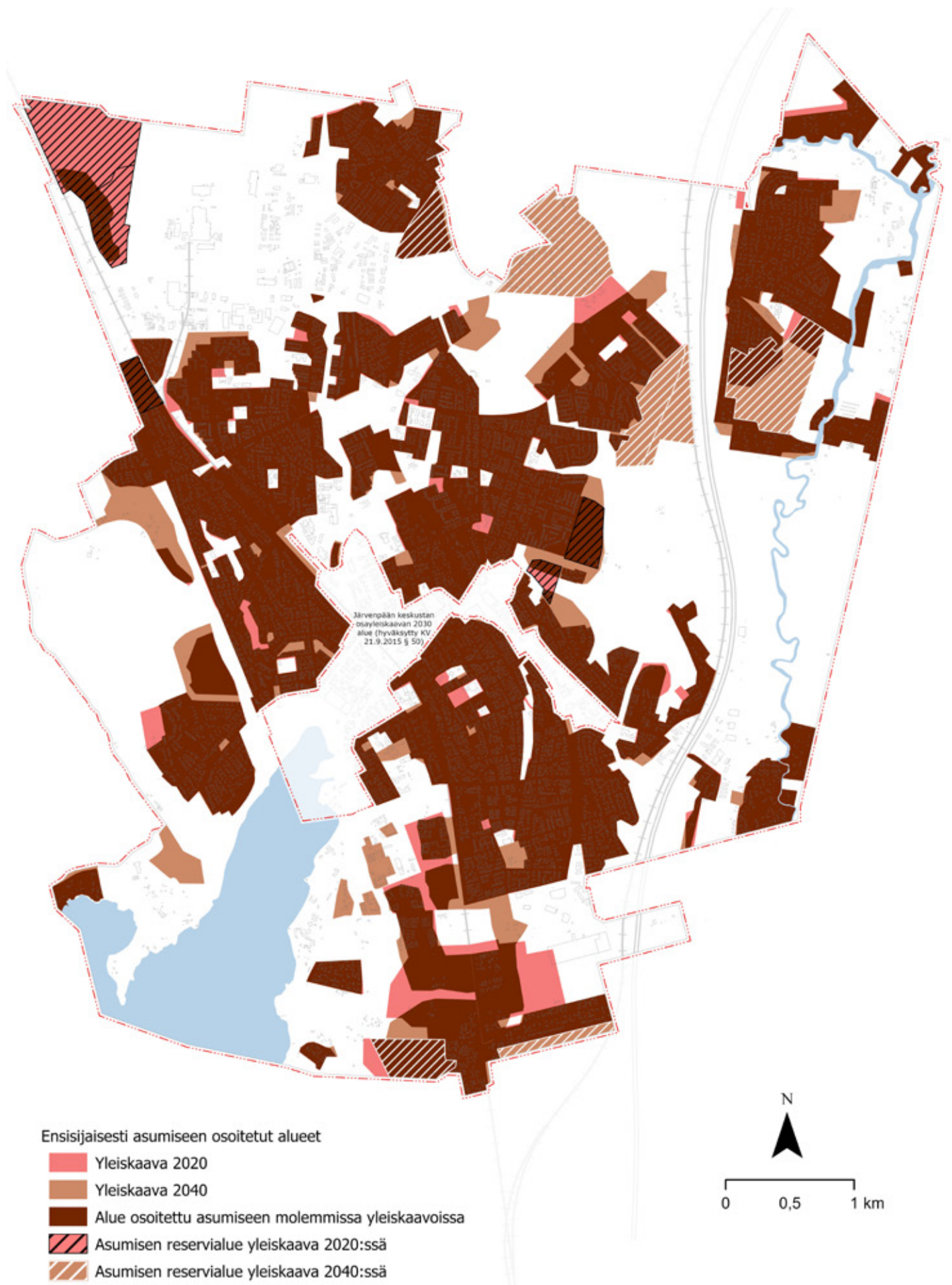
Suhteessa edelliseen yleiskaavaan, on liikennettä koskevia merkintöjä katuverkon osalta yksinkertaistettu. Seututie/pääkatu- ja yhdystie/kokoojakatu-merkinnät on yhdistetty päätie/-katu tai kokoojakatu -merkinnäksi, joka ei ota laajemmin kantaa merkintään sisältyvien katujen toiminnalliseen luokitteluun. Katuverkko on pääosin yleiskaava 2020:n mukainen, mutta joitakin linjauksia, esimerkiksi Ainolan aluekeskuksessa ja Lepolanväylän liittymisessä Ainolanväylälle, on tarkennettu. Vähänummentien merkitystä on korostettu kehitettävä logistiikkaväylä -merkinnällä, sillä väylää on tarkoitus kehittää osana Keski-Uudenmaan poikittaisyhteyttä. Uutena merkintänä on käytetty liikenteen yhteystarvetta, jolla osoitetaan merkittäviä uusia yhteyksiä, joiden toteutuminen on sidoksissa maankäytön kehittämiseen.

Uutena merkintänä on otettu käyttöön myös pyöräilyn pääreitti, jolla osoitetaan pyöräliikenteen kannalta keskeisimmät yhteydet. Pääreittimerkinnät vastaavat linjauksiltaan pääosin kaupungin pyöräliikenteen kehittämissuunnitelman tavoiteverkkoa. Kaupungin sisäisen joukkoliikenteen tärkeimmät kehityskäytävät on edellisestä yleiskaavasta poiketen merkitty uudella joukkoliikenteen kehityskäytävä -merkinnällä.

Yleiskaava 2020:ssä eriteltiin kaupungin alueella olevat rautatiet kahteen eri merkintään. Yleiskaava 2040:ssä rautatiemerkinän linjausta Wärtsilän teollisuusalueella on lyhennetty kattamaan vain rakentunut rataosuus, ja kaikki kaupungin alueella kulkevat radat on osoitettu samalla kaavamerkinnällä. Purolan aseman merkintä on poistettu, sillä asema on poistunut liikennekäytöstä, eikä sitä odoteta otettavan käyttöön vuoteen 2040 mennessä.

Virkestys ja luontoarvot

Yleiskaavaratkaisussa on edelliseen yleiskaavaan nähden otettu käyttöön uusia viheralueverkoston liittyviä merkintöjä ja toisaalta karsittu joitakin merkintätyyppejä. Uusia merkintöjä ovat viheryhteys ja lähipuisto. Viheryhteysmerkinnällä on osoitettu viheralueverkoston aluevarauksia täydentäviä yhdyskuntarakentamiseen sijoittuvia viherverkoston osia. Myös lähipuistot täydentävät laajempaa viheralueverkostoa. Sen sijaan leikkipuistoja ei ole erikseen osoitettu tässä yleiskaavassa, vaan ne sijoittuvat lähipalveluina asumisen pääkäyttötarkoituksen alueille tai niiden läheisyyteen.

Kuva 12. Asumisen alueiden vertailu yleiskaava 2020:n ja yleiskaava 2040:n välillä

Yleiskaava 2040 perustuu edellistä yleiskaavaa yleispiirteisempään ja toisaalta strategisempaan tarkasteluun myös viherrakennetta koskevissa ratkaisuisa. Sen myötä esimerkiksi jotkin pienet V-aluevaraukset ovat muuttuneet ympäröivän alueen luonteen mukaisesti esimerkiksi asumiseen tarkoitetuiksi alueiksi, mutta kyseiselle paikalle on osoitettu viheryhteys. Tämä antaa joustavuutta tarkemman tason suunnitteluun, esimerkiksi korttelirakenteen määrittelyyn. Lisäksi ratkaisu osoittaa pienen viheralueen roolin osana laajempaa viheralueverkostoa, mikäli viheryhteyden jatkuvuus ja kytkeytyminen laajempiin viheralueisiin on tärkeää. Lähipuistomerkinällä on voitu osoittaa ne päivittäisen virkistykseen kannalta strategisesti merkittävimmät alueet, joiden säilyminen halutaan varmistaa tiivistyvän kaupunkirakenteen keskellä päivittäisten virkistysmahdollisuuksien säilyttämiseksi ja kehittämiseksi. Lisäksi uudella viheralueverkostomerkinällä ohjataan viheralueiden suunnittelua viherrakenteen jatkuvuuden, ekosysteemipalveluiden ja erilaisten viheralueiden ominaispiirteiden tunnistamiseen.

Joitakin yleiskaava 2020:ssä maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (M, MY tai MU) osoitettuja alueita on tässä yleiskaavassa osoitettu ensisijaisesti virkistykseen tarkoitetuiksi alueiksi (V) (kuva 13). Muutoksia M-alueesta V-alueeksi on tehty sellaisilla alueilla, joiden läheisyyteen on osoitettu uusia asumisen alueita tai joille muuten kohdistuu virkistyskäytön painetta. Joitakin edellisessä yleiskaavassa viheralueiksi osoitettuja alueita on jouduttu kaventamaan ja varaamaan rakentamiselle, kuten osia Pietilän metsistä ja Terholan virkistysalueista. Toisaalta kaavaratkaisussa on luovuttu joistakin asumisen reservialueista, joille laajentamista ei nähty enää tarkoituksenmukaiseksi, ja varattu ne virkistykseen.

Tiettyjen jo rakentuneiden alueiden aluevarauksia on muutettu niin, että ne noudattelevat toteutunutta maankäyttöä ja jättävät merkittävät luontoarvot virkistysalueille. Tällä ohjataan toimintojen mahdollista laajentamista luontoarvot huomioiden. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi Puolmatkan jätteenkäsittelyalueen ja maankaatopaikan EJ/V-aluevaraus sekä Wärtsilän teollisuusalueen luoteiskulma. Muutokset eri käyttötarkoitusten pinta-aloissa on kuvattu taulukossa 17.

Kaavaratkaisussa on otettu laajasti huomioon edellisen yleiskaavan jälkeen kertynyt tieto alueen luonto- ja lajistoarvoista. Kaavassa on osoitettu uusia luonnonsuojelualueita Vanhaankylään, Isokytöön ja Haarajoelle. Lisäksi kokonaan uusina merkintätyyppeinä osoitetaan useita luonnonsuojelullisesti ja luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita alueita sekä Järvenpäässä sijaitsevat luonnonmuistomerkit. Lisäksi useiden aluevaraus- ja muiden kaavamerkin-
töjen määräyksissä veloitetaan huomioimaan alueen luontoarvot.

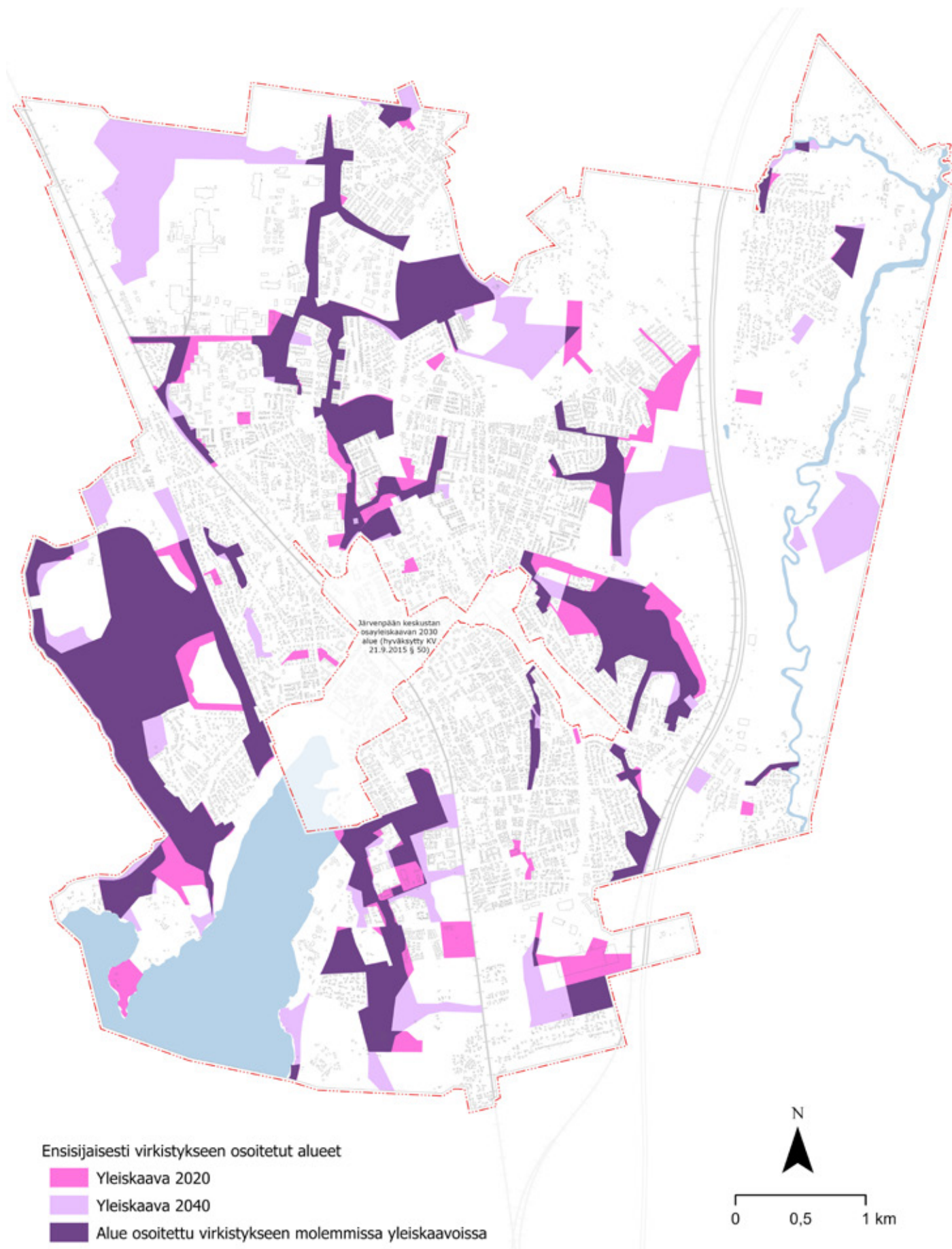
Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristön osalta yleiskaavaratkaisu perustuu kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmaan, kuten edellisinkin yleiskaavan tapauksessa. Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman edelliset vaiheet (1 ja 2) hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa (9.8.2004 § 65) samaan aikaan yleiskaava 2020:n kanssa. Vuonna 2017 tehdyssä hoitosuunnitelman päivityksessä (KV 23.4.2018 § 37) kohteiden arvotusta on pyritty yhdenmukaistamaan ja arvoja on tarkasteltu soveltaen rakennusperinnön suojelusta annetun lain (LaRS 498/2010) kriteerejä. Aiempia inventointeja on täydennetty ottamalla mukaan keskeisiä uudempia julkisia rakennuksia ja aluekokonaisuuksia. Kohteet on osoitettu yleiskaava 2040:ssä päivitetyn kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman mukaisesti niin, että purettuja kohteita ei kuitenkaan esitetä.

Valtakunnalliset ja maakunnalliset kulttuuriympäristön merkinnät on päivitetty ajantasaisiin tietoihin pohjautuen. Merkinnät ovat laajentuneet valtakunnallisen RKY 2009:n uuden rajauksen ja maakunnallisten arvojen myötä. Lukuun ottamatta yleiskaava 2020:ssä muinaismuistoalueena (SM) osoitettua valtatie 4:n itäpuolella sijaitsevaa kiinteää muinaisjään-
nöstä, ei muinaismuistoja aiemmin osoitettu lainkaan. Kaikki tiedossa olevat muinaismuistot osoitetaan nyt kohdemerkinnällä.

Vesitalous

Vesitalouden suojelu on tullut entistä tärkeämmäksi osaksi maankäytön suunnittelua. Tämän vuoksi yleiskaavaan on vesistöjen ja pohjavesialueiden lisäksi merkitty uusina merkintöinä päävedenjakaja, valuma-alueet ja niiden purkuoajat sekä hulevesien hallinnan kannalta merkittävät alueet. Hulevesien hallinnan merkitystä korostetaan myös yleismääräyksellä. Vesistönsuojelua korostetaan osoittamalla vesilain mukaiset kohteet, kuten lammet ja norot, suojelumerkin-
noin. Vesialueen (W) kaavamerkintään, joka koskee Tuusulanjärveä ja Keravanjokea, on liitetty määräys, jolla ohjataan huomioimaan vesiluonnon ja virkistyk-
sen arvot lähialueiden toimintoja kehitettäessä.

Kuva 13. Virkistysalueiden vertailu yleiskaava 2020:n ja yleiskaava 2040:n välillä

Taulukko 17. Aluevarausten pinta-alojen muutokset yleiskaava 2020:n ja yleiskaava 2040:n välillä

	Yleiskaava 2020 Pinta-ala km²	Yleiskaava 2040 Pinta-ala km²	Muutos Pinta-ala km²
Asumisen alueet	15,58	16,44	0,86
Keskustatoiminnot	0,09	0,27	0,18
Palveluiden alueet	1,63	1,54	-0,09
Työpaikka-alueet	1,72	2,27	0,55
Teollisuus- ja varastointialueet	1,95	1,87	-0,08
Virkistysalueet	5,83	6,92	1,09
Retkeily- ja siirtolapuutarha- toiminnot	0,26	0,29	0,03
Jätteenkäsittelyn ja yhdyskunta- teknisen huollon alueet	0,42	0,33	-0,09
Suojaviheralueet	0,30	0,06	-0,24
Suojelualueet	1,33	1,41	0,08
Maa- ja metsätalousalueet	5,86	3,55	-2,31

4.2. Merkittävimmät asemakaavan muuttamista edellyttävät alueet

Suurin osa yleiskaavan merkinnöistä on varsin joustavia. Esimerkiksi työpaikka-alueella voi toimia logistiikkayritys, leipomo tai vaikka toimistohotelli. Asemakaavan muutos tarvitaan kuitenkin lähes aina silloin, kun alueen pääkäyttötarkoitusta halutaan muuttaa. Jos yleiskaavaratkaisu osoittaa tällaisen muutoksen edellyttävään yleiskaavaan nähden, ei muutos pakota kiinteistönomistajaa (tai toimijaa) muuttamaan toimintaa, vaan olemassa oleva toiminta voi jatkua, kunnes asemakaavamuutokseen päätetään ryhtyä.

Asumiseen osoitetut alueet, jotka edellyttävät asemakaavan muutosta:

- Kyrölän koulun entinen alue
- Terholan uusi asuinalue
- Järvenpään Yhteiskoulun (JYK) alue
- Pietolan teollisuusalue: työpaikka-alueen muuttaminen asuinpainotteiseksi

Mahdollisesti kehitettävät alueet:

- Pajalan piha Pohjoisväylän vieressä (uudelleen tarkastelu)
- Koivusaaren koulun alue
- Nykyisen Kyrölän koulun ja päiväkodin alue
- Päiväkoti Kinnarin (mukaan lukien Ratamo) ja islamilaisen rukoushuoneen alue
- Tulevan Järvenpään Yhteiskoulun (JYK) läheiset alueet
- Jampan keskuksen ja kaupunginosan kehittämiseen liittyvät asemakaavat

Työpaikka-alueet, jotka edellyttävät asemakaavan muutosta

- Fox Centerin alue, joka on aiemmin osoitettu julkisten palveluiden alueeksi

Lisäksi useat uudet alueet edellyttävät toteutuakseen ensimmäisen asemakaavan laatimista. Näistä merkittävimpiä ovat Ainolan asemanseudun ja Ristinummen alueet, Haarajoen asemanseutu sekä Vanhakylä. Järvenpään maapolitiikan mukaisesti ensimmäinen asemakaava laaditaan aina kaupungin omalle maalle.

5. Maapolitiikka ja yleiskaavan oikeusvaikutukset

Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Järvenpään yleiskaava 2040 kumoaa aiemmin voimassa olleen yleiskaava 2020:n. Samoin kumoutuu yleiskaava 2020:n kanssa rinnakkain voimassa ollut Lepolan osayleiskaava. Keskuksen osayleiskaava 2030 jää voimaan, ja sen alueelle osoitetut reitti- ja ominaisuusmerkinnät eivät ole oikeusvaikutteisia vaan luonteeltaan informatiivisia.

Niillä alueilla, joilla käyttötarkoitus yleiskaavassa muuttuu (luku 4), voivat nykyiset toiminnot jatkaa toistaiseksi. Esimerkiksi nykyistä Sorron kaupunginosassa sijaitsevaa Pietolan työpaikka-alueita tullaan kehittämään vuoteen 2040 mennessä pääosin asuinalueena. Nykyiset toimijat voivat jatkaa ympäristöhäiriötöntä toimintaa normaalisti, mutta niillä on myös mahdollisuus yhteistyössä kaupungin kanssa lähteä laatimaan asumisen mahdollistavaa asemakaavan muutosta.

Yleiskaavassa osoitettavat kehitettävät alueet, jotka eivät ole kaupungin maanomistuksessa eikä niillä ole tällä hetkellä asemakaavaa, ovat ensisijaisen maanhankinnan alueita. Kaupunki tekee maanhankintaa näillä alueilla aktiivisesti voimassa olevan maapoliittisen ohjelman mukaisesti. Yleiskaavaa laadittaessa on ollut voimassa kaupunginvaltuuston 25.3.2019 (§ 10) hyväksymät asiakirjat. Kaupungin maanhankinta kohdistuu ensisijaisesti asemakaavoittamattomiin asumisen alueisiin (A, AP ja AK) sekä elinkeinotoiminnan alueisiin (TP). Kaupunki valmistautuu myös hankkimaan asumisen reservialueilta (Ares) suurempia maa-aluekokonaisuuksia tulevaisuuden tarpeisiin maapolitiikkansa mukaisesti. Reservialueiden aktiivisempi maanhankinta on aloitettava viimeistään 2030-luvulla, jotta yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle voidaan jättää riittävästi aikaa. Yleiskaavaratkaisuun perustuen tullaan valmistelemaan maanhankintaohjelma, jossa tar-

kennetaan maanhankintajärjestystä. Yleiskaava ei ota kantaa alueiden myymiseen tai vuokraamiseen.

Järvenpään kaupungille voidaan asianomaisen ministeriön toimesta myöntää lupa lunastaa alue, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuinrakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen, ja jota tarvitaan kunnan suunnitelman mukaiseen yhdyskuntakehitykseen, sekä alueen, joka on tarkoitettu kunnan tai kuntayhtymän laitokselle tai muihin näiden tarpeisiin. Asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen lunastettavaan alueeseen voi sisältyä myös virkistys- ja suojelualuetta (MRL 99 § 3 mom.). Lisäksi kunnalla on etuosto-oikeus kunnassa sijaitsevan kiinteistön kaupassa. Etuosto-oikeutta voidaan käyttää maan hankkimiseksi yhdyskuntarakentamista sekä virkistys- ja suojelutaroituksia varten (Etuostolaki 1 §).

Oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa voidaan osoittaa suunnittelutarvealueeksi alue, jolla on odotettavissa suunnittelua edellyttävää yhdyskuntakehitystä, tai jolla on erityisten ympäristöarvojen tai ympäristöhaittojen vuoksi tarpeen suunnitella maankäyttöä. Järvenpään yleiskaava 2040:ssä suunnittelutarvealueeksi on yleismääräyksellä osoitettu asemakaavoittamattomat alueet. Yleiskaava ei siis voi suoraan toimia rakennusluvan perusteena näillä alueilla, vaan on lähtökohtana suunnittelutarveratkaisuja myönnettäessä. Aikaisempaan yleiskaavaan verrattuna vaikutukset ovat yksittäisen maanomistajan kannalta myönteiset AP-h-alueilla. Laskennallisesti rakennusoikeus lisääntyy harvaan asutuilla pientaloalueilla 77 kiinteistöllä ja uusia rakennuspaikkoja tulee kaavaratkaisun myötä viisi kappaletta.

Oikeusvaikutukset mahdollisen maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen myötä eivät tuo tämän kaavan tulkintaan muutoksia. Kun määräyksissä viitataan maankäyttö ja rakennuslakiin (MRL) tai muihin lakeihin, käytetään pohjana niitä lakipykäläiä, jotka ovat olleet voimassa tätä kaavaa hyväksyttäessä.

6. Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi kaavoituksessa perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin (MRL 9 §). Kaavan tulee perustua sen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunniteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Yleiskaavassa vaikutuksia ei ole tarpeen selvittää yhtä tarkalla tasolla kuin asemakaavoituksessa ja rakennushankkeissa. Useat yleiskaavan selvitykset palvelevat kuitenkin myös yksityiskohtaista suunnittelua.

Yleiskaavan valmistelussa on tehty selvityksiä ja vaikutusten arviointia koko suunnitteluprosessin ajan. Monien vaikutusten osalta on merkittävää, että yleiskaavan uusi maankäyttö tukeutuu vahvasti jo olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Osoitetut laajennusalueet kytkeytyvät olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen ja tekevät mahdolliseksi olemassa olevien verkostojen tehokkaamman hyödyntämisen.

6.1. Arviointi suhteessa laajempiin maankäytön tavoitteisiin ja suunnitelmiin

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on huomioitu yleiskaavatyön valmistelussa. Yleiskaavaratkaisu vahvistaa Järvenpään toimivaa yhdyskuntarakennetta. Liikennejärjestelmän toimintaa ja taloudellisuutta edistetään eri liikennemuodoin valtakunnallisia liikenneyhteyksiä unohtamatta. Terveelliseen ja turvalliseen elinympäristöön liittyy muun muassa ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautuminen ja ympäristöhäiriöiden tunnistaminen. Viherrakenteen arvokkaimpien alueiden vaaliminen on nostettu yleiskaavan valmistelussa keskeiseksi kaupungin kehittämisen reunaehdoksi. Myös tärkeimmät virkistys- ja viheralueet turvataan yleiskaavassa. Kulttuuriympäristön elinvoimaista säilymistä edistetään tunnistamalla tärkeimmät kulttuuriympäristön kohteet. Kaupungin huolto- ja toimintavarmuus on huomioitu osoittamalla vesihuollon investointitarpeet ja turvaamalla energiahuollon verkosto.

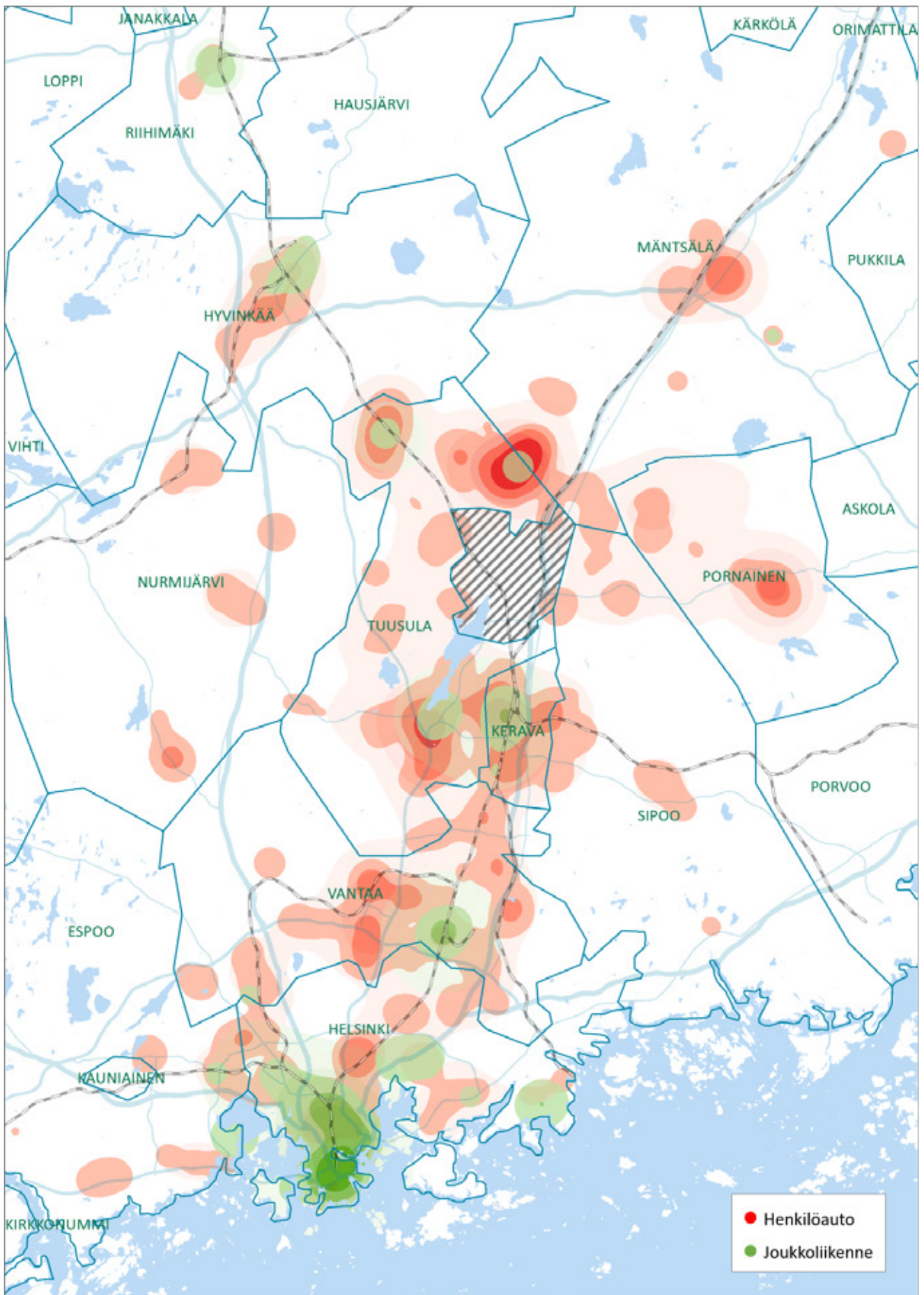
Maakuntakaavat ja seudulliset suunnitelmat

Yleiskaavassa varaudutaan Uudenmaan liiton maakunnallisia ennusteita ja Helsingin seudun MAL-suunnitelmaa suurempaan väestönkasvuun Järvenpään osalta. Kasvu kuitenkin ohjataan nykyisen taajamarakenteen yhteyteen ja lähes kokonaan MAL-suunnitelmassa osoitetuille ensisijaisille kehittämisvyöhykkeille. Tämä ja suunnitelmien tavoitevuosien vaihtelu huomioiden, yleiskaavan lähtökohtana käytetty asukasmäärä (60 000 vuonna 2040) ei ole merkittävästi ristiriidassa ylempitasoisten suunnitelmien kanssa.

Yleiskaavaa on valmistelu voimassa olevien maakuntakaavojen ja syksyllä 2020 hyväksytyin Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan aluevarausten ja muiden merkintöjen mukaisesti. Suurimpana muutoksena on maakuntakaavoituksen muuttuminen strategisemmaksi. Tämä näkyy esimerkiksi 2. vaihemaakuntakaavassa esitettyjen taajamarajausten muuttumisena yleispiirteisemmiksi kehittämisperiaatemerkinnöiksi. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa esitetyt viheryhteydet ovat ohjanneet Järvenpään viheralueverkoston ratkaisua. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Järvenpään alueella on ainoastaan yksi viheryhteys Keravanjoen kohdalla, joka on myös huomioitu yleiskaavassa. Maakuntakaavoituksessa osoitetut uudet luonnonsuojelualueet huomioidaan yleiskaavassa. Tuusulan puolella sijaitsevan, tulevaisuudessa kehitettävän Ristikydön aseman ja asuinalueen rakentuminen huomioidaan Ristinummentien ja kunnanrajan väliin sijoittuvalla reservimerkinnällä (Ares).

Helsingin seudun MAL-suunnitelmassa ja valtion kanssa tehtävässä MAL-sopimuksessa on määritelty seudun tärkeimmät liikenneinvestoinnit. Yleiskaavan toteutuminen Etelä-Järvenpään osalta on kiinni Pasila-Riihimäki lisäradan 2. vaiheen toteutumisesta ja aikataulun sovittamisesta Ainolan keskuksen suunnitteluun. Tämä pääradan hanke on käynnistymässä MAL-sopimuksen 2020-2031 neuvottelutuloksen (2.6.2020) mukaisesti vuosina 2020-2023. Järvenpään elinkeinoelämän kehittymiselle merkittävän Keski-Uudenmaan logistiikan poikittaisyhteyden on suunniteltu toteutuvan 2024-2027.

Asuntotuotantotavoite MAL-suunnitelmassa on Järvenpään osalta 566 asuntoa vuodessa, joka on huomattavasti enemmän kuin aiempina kausina. Toisaalta Järvenpää on viime vuosina ylittänyt asun-

Kuva 14. Henkilöauto- ja joukkoliikenteen suuntautuminen Järvenpään ja lähikuntien välillä nykytilanteessa. Punaisilla alueilla on potentiaalia joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvamiseen (Sitowise 2020a).

totuotantotavoitteensa reippaasti, joten tavoite on realistinen. Asuntotavoitteen toteutuminen vaatii kaupungin asemakaavavarannon kasvattamista. Samalla asuntotuotantotavoitteen toteutuminen on luonnollisesti kytköksissä markkinatilanteiden kehittymiseen. Asuntorakentamisesta kaikki muut paitsi Stålhanentien varren alue sijoittuvat MAL-suunnitelman mukaiselle ensisijaiselle kehittämisvyöhykkeelle.

Naapurikunnat

Järvenpään yhdyskuntarakenteen kehittämisellä on vaikutuksia naapurikuntiin muun muassa liikenteen, kaupallisten palveluiden ja viherrakenteen kautta. Merkittävin vaikutus seudullisiin liikennevirtoihin on Keski-Uudenmaan poikittaisväylän rakentuminen. Helsinkiin suuntautuvan junaliikennöinnin paineet kasvavat väestömäärän kasvaessa. Liikenneyhteydet Tuusulan Kellokoskelle ja Hyrylään ovat jatkossakin tärkeitä ja myös joukkoliikenteen kannalta niissä on kasvupotentiaalia (kuva 14).

Yleiskaava mahdollistaa vahvan väestönkasvun ja työpaikkojen ja palveluiden monipuolisen sijoittumisen. Tämä osaltaan parantaa Järvenpään mahdollisuuksia kehittyä vetovoimaisena kaupunkikeskuksena ja parantaa asemaansa seudullisessa keskusverkossa. Järvenpään kehittäminen naapurikuntia kaupunkimaisempana erottaa Järvenpään Tuusulasta, Sipoosta ja Mäntsälästä. Tämä on kuntien välisen kilpailun ja aluerakenteen monimuotoisuuden kannalta hyvä asia. Muutokset aluerakenteessa ja seudullisessa keskusverkossa tapahtuvat kuitenkin hitaasti, ja kaavoituksen lisäksi moni muu asia vaikuttaa aluerakenteen kehittymiseen.

Myös naapurikuntien yleiskaavoissa on varauduttu kasvuun (kuva 15). Tuusulan yleiskaava 2040:tä on valmisteltu jo useamman vuoden ajan ja samaan aikaan käynnissä olleet kaavoitusprosessit ovat mahdollistaneet maankäytön yhteensovittamisen. Tuusula kasvaa seuraavina vuosikymmeninä pääasiassa Hyrylän taajaman ympärillä, mutta myös Jokelan ja Kellokosken kasvuun on kaavaehdotuksessa varauduttu. Purolaan ei ole osoitettu Tuusulan puolelle väestökasvua. Näin ollen Järvenpään puolta Purolasta ja Wärtsilästä kannattaa kehittää kaavaratkaisussa osoitettuna työpaikka-alueena. Pidemmällä aikavälillä Tuusulan puolella sijaitsevan Ristikydön kehittyminen tulee vaikuttamaan merkittävästi Järvenpään etelärajan maankäyttöön ja liikenteellisiin ratkaisuihin. Tähän on varauduttu yleiskaavoissa, mutta tarkempaa suunnittelua alueen osalta tarvitaan myös jatkossa.

Järvenpään itärajalla oleva alue on Sipoon yleiskaava 2025:ssä pääosin haja-asutusaluetta, jossa maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen on sallittua. Valmisteilla olevassa Pohjois-Paippisten osayleiskaavassa alueelle on osoitettu huomattava määrä uu-

sia rakennuspaikkoja ja alueen kehittyminen voikin lisätä palveluhakuista liikennöintiä Sipoontien suunnasta Järvenpään. Järvenpään yleiskaavassa osoitetut reitit mahdollistavat liikennevirrat jatkossakin.

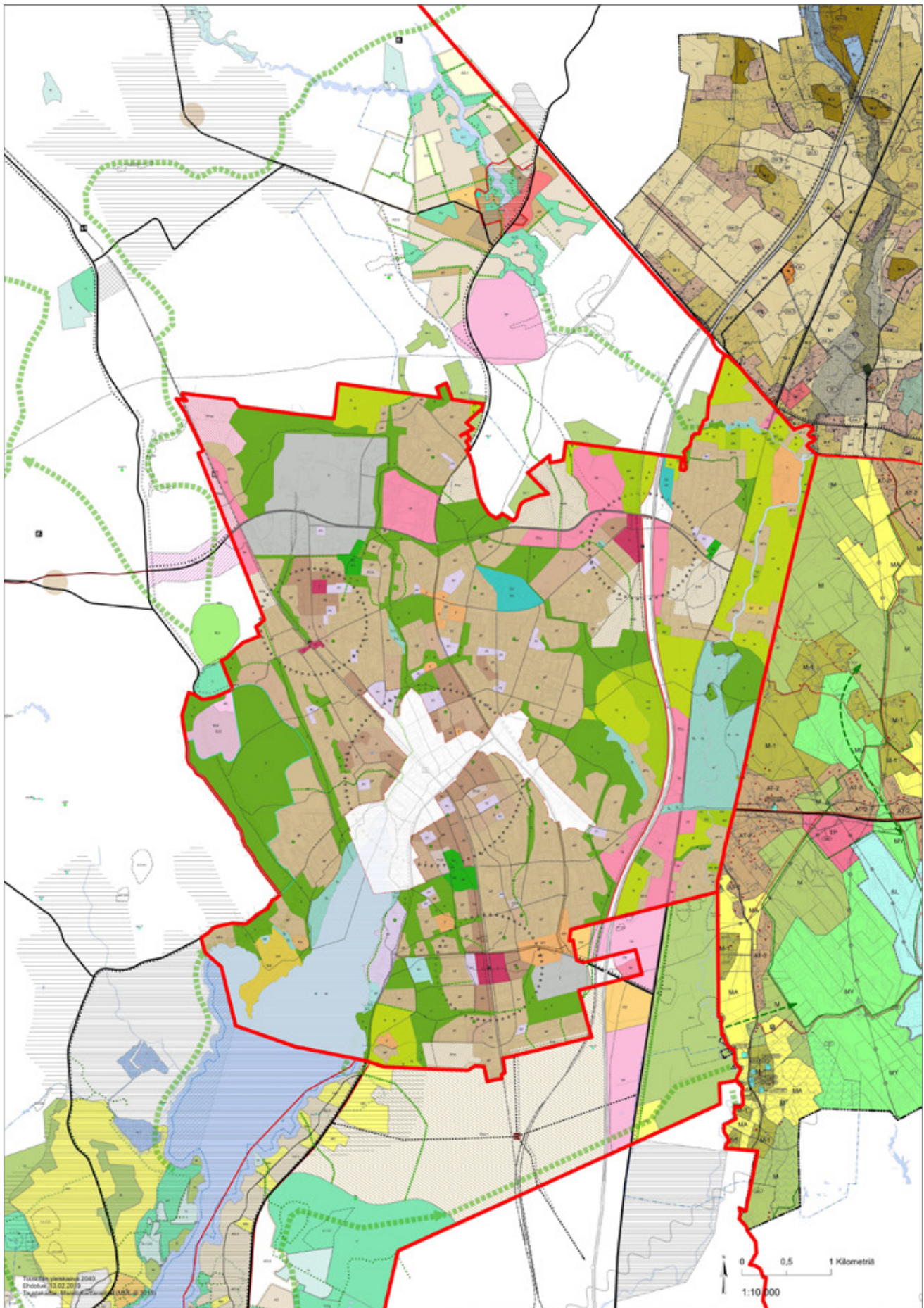
Järvenpään koillisrajalla Mäntsälässä kehitys on varsin maltillista. Arolan-Jokelanseudun osayleiskaavassa alueelle on osoitettu pääasiassa maa- ja metsätalousvaltaista aluetta ja maaseutumaista asumista. Mäntsälän kunta on aloittanut koko kunnan alueen yleiskaavoituksen.

Kerava ei ole Järvenpään naapurikunta, mutta maankäytön suunnitelmien yhteensovittaminen on liikenneyhteyksien, ulkoilureittien ja Ristikydön tulevan maankäytön osalta tärkeää. Keravan yleiskaava 2035 on vahvistettu ja viherkaavan valmistelu on aloitettu.

Helsingin seudulla kaupallisia palveluja haetaan yli kuntarajojen. Oletettavaa on, että Helsingin vetovoima vahvistuu seuraavien vuosikymmenten aikana. Järvenpään, Keravan ja Hyrylän kaupalliset vaikutusalueet ovat osittain päällekkäisiä. Järvenpään monipuoliset kaupan palvelut vetävät asiakkaita erityisesti Kellokoskelta, Jokelasta ja Pornaisista. Kaupalliset palvelut on kuitenkin kaavaratkaisussa mitoitettu ja osoitettu ensisijaisesti Järvenpään paikallista kysyntää ajatellen. Haarajoelle tai Ainolan alakeskuksiin sijoittuvat kaupalliset toiminnot eivät tule olemaan niin vetovoimaisia, että ne itsessään tulisivat aiheuttamaan merkittäviä asiointisiirtymiä lähikunnista. Poikkitien alueen toteutuminen voi vauhdittaa myös Tuusulan puoleisen Tuomalan alueen kehittymistä.

Viher- ja sinirakenteen kannalta keskeisiä naapurikuntiin kytkeytyviä alueita ovat Tuusulanjärven ympäristö ja Keravanjoki sekä yhteydet laajemmille metsäalueille. Viheryhteyksien jatkuminen kuntarajoilla on varmistettu suunnitelmien yhteensovittamisella. Länsi-Ristinummella viheryhteys etelään Tuusulan suuntaan tulee kapenemaan alueen rakentumisen myötä niin Järvenpään kuin Tuusulan puolella, mutta alueella on varmistettu viheryhteyden säilyminen Tuusulan suuntaan. Alueen suunnittelussa on tärkeää jatkossakin tehdä yhteistyötä Tuusulan kanssa. Tuusulan ja Keravan kanssa on tehty yhteistyötä myös ulkoilureiteissä ja liikuntapaikkasuunnittelussa. Hyvän seudullisen yhteistyön jatkuminen on tärkeää myös käytännön toteutuksessa.

Nummenkylän pohjavesialue ulottuu myös Tuusulan alueelle ja alueen maankäyttö vaikuttaa siten ylikunnallisesti pohjaveden suojelun tasoon. Nummenkylän ja Kellokosken pohjavesialueen suoje-lusuunnitelmaa päivitetään parhaillaan yhteistyössä Tuusulan kanssa. Pohjavesivaikutuksia on arvioitu tarkemmin luvussa 6.4.

Kuva 15. Seudun yleiskaavojen epävirallinen yhdistelmä

6.2. Vaikutukset ihmisten elinoloihin, elinympäristöön ja yhteisöön

Asuminen ja palvelut

Järvenpään nopea väestönkasvu luo paineita asunto- ja palvelutuotannolle. Asuntotuotannon osalta merkittävää on paitsi asuntojen määrä, myös niiden sijainti liikenteellisesti edullisissa paikoissa ja lähellä palveluja. Vaikka Järvenpää on nykyisellään varsin tiiviisti rakennettu, on kerrostaloasuminen keskittynyt lähes yksinomaan keskustaan ja Jamppaan. Yleiskaavan myötä näiden molempien tiivistäminen on edelleen mahdollista sekä AK-, A-, ja C-aluevarausten että tiivistyvä asemanseutu -merkinnän avulla. Tiivistyviksi asemanseuduiksi on osoitettu myös Ainolan ja Haaraajoen asemien ympäristöt. Asemanseutujen tiivistäminen monipuolistaa Järvenpään erilaisten asuinpaikkojen tarjontaa luomalla pientaloalueiden oheen kaupunkimaisempaa ympäristöä, jossa palvelut ja joukkoliikenneyhteydet ovat kävely- ja pyöräilymatkan päässä. Myös asumisen ja palveluiden määräyksissä painotetaan saavutettavuutta kestäväillä kulkumuodoilla. Nämä seikat mahdollistavat entistä paremmin myös autottomien kotitalouksien asumisen kaupungissa ja monipuolistavat siten väestörakennetta, sillä esimerkiksi opiskelijat ja nuoret työssäkäyvät saattavat aiempaa useammin valita asuinpaikakseen Järvenpään.

Yksinasuminen on pitkäaikaisenakin asumismuotona yleistynyt voimakkaasti kaikkialla Suomessa, eikä pelkkä pientalotarjonta todennäköisesti vastaa tämän ihmisjoukon tarpeisiin parhaalla mahdollisella tavalla. Monipuolisempi asuinpaikka- ja asuntovälikoima tukee myös elinkaariasumista ja pidempiä asumisaikoja kaupungissa, joka osaltaan edistää alueellisen identiteetin ja yhteisöllisyyden rakentumista. Kaupunkirakenteen eheyttäminen asemien seuduilla voi myös tuoda kaupunkiin uusia palveluita ja kohtaamispaikkoja, jotka lisäävät ihmisten välistä vuorovaikutusta ja osaltaan houkuttelevat urbaanista elämäntavasta kiinnostuneita ihmisryhmiä.

Järvenpäässä päivittäistavarakaupan verkko ei ole täysin pystynyt seuraamaan kunnan asukasmäärän voimakasta kasvua. Olemassa olevien päivittäistavarakauppojen myynnin volyyymi on kasvanut, mikä toisaalta on nostanut esille myymälöiden laajennustarpeet. Kaupungin kehittyvillä alueilla on ollut selkeä tarve myös uusille kauppapaikoille. Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa kaupallisten palveluiden toiminnan jatkumisen nykyisillä alueilla ja uusien kaupan palveluiden kehittymisen erityisesti tiivistyvien asemakeskusten yhteyteen. Näillä alueilla kaupan palvelut ovat pääosin hyvin saavutettavissa niillekin väestöryhmille, jotka eivät käytä henkilöautoa. Yleiskaava mahdollistaa myös kaupallisten lähipalveluiden sijoittumisen

asuinalueiden yhteyteen. Riskinä voi olla kuitenkin Ainolan ja Haaraajoen asemanseutujen muodostuminen palvelutarjonnaltaan vaatimattomiksi asuinalueiksi. Tämä puolestaan voi vaikuttaa asuinalueiden houkuttelevuuteen ja yleiseen ympäristön laatutasoon. Järvenpään eteläisen liittymän KM-merkinnän alueilla on hyvät edellytykset kehittyä kaupallisten palveluiden alueena. Kaupan liiketilaa on siellä tällä hetkellä (2019) noin 21 000 k-m² ja rakenteilla on noin 10 000 k-m².

Elinvoimaisten lähipalveluiden kehittäminen voi olla haastavaa, koska Järvenpään pienen pinta-alan ansiosta keskusta on varsin lähellä kaikkia asuinalueita. Lisäksi Helsingin ylivoimainen palvelutarjonta on puolen tunnin matkan päässä. Vanhoilla asuinalueilla voikin olla haasteena säilyttää olemassa olevat palvelut. Asumisväljyys on Järvenpäässä varsin suurta, joten erityisesti pientaloalueiden asukasmäärät eivät välttämättä ole riittäviä palveluiden turvaamiseksi tai uusien palveluiden syntymiseksi. Täydennysrakentaminen voi osaltaan auttaa tähän haasteeseen ja ylläpitää asuinalueiden houkuttelevuutta.

Vaikka kaupunkirakenteen täydentymisellä on paljon positiivisia vaikutuksia kaupungin kehitykseen, muuttaa se väistämättä kaupunkikuvaa ja erityisesti rakentamiskohteiden läheisyydessä asuvien lähiympäristöä, mikä voidaan kokea negatiivisena. Erityisesti täydennysrakentamisessa onkin kiinnitettävä huomiota siihen, että uusi rakentaminen sopii yhteen vanhan rakennuskannan kanssa, eikä vähennä liikaa virkistys- ja viheralueita tai lisää liikennettä kohtuuttomasti. Tämän huomioimiseen ohjaa erityisesti keskustatoimintojen alueen määräys. Täydennysrakentaminen tulee suunnitella ja toteuttaa riittäviin selvityksiin sekä hyvään ja riittävään vaikutusten arviointiin ja vuorovaikutukseen pohjautuen.

Yleiskaava on laadittu yhteistyössä opetuksen- ja kasvatuksen palvelualueen kanssa, joka vastaa palveluverkkosuunnitelman valmistelusta. Lapsiin ja lapsiperheisiin vaikuttavat muutokset koulu- ja päiväkotiverkossa ovat viime vuosina olleet seurausta opetustilojen peruskorjaustarpeesta. Yleiskaava mahdollistaa väliaikaisten opetustilojen eli moduulikoulujen sijoittamisen koulujen kenttäalueille. Vuoden 2025 jälkeen syntyy tarve tarkastella koulu- ja päiväkotiverkoston laajuutta erityisesti Etelä-Järvenpäässä. Väestöennusteet ja erityisesti niitä viime aikoina paljon muuttanut syntyvyyden voimakas lasku tekevät koulu- ja päiväkotitarpeen tulevaisuuden arvioinnista haasteellista. Joustava kaavamerkintä PY/A antaa tarvittua

liikkumavaaraa, jotta julkinen palveluverkko voi vastata väestörakenteen muutoksiin. Toisaalta epävarmuus koulupalveluiden säilymisestä lähellä voi toimia myös työntävänä tekijänä lapsiperheiden muuttopäätöksissä.

Elinkeinotoiminnan edellytykset

Yleiskaava edistää uusien toimijoiden mahdollisuuksia sijoittua kilpailukykyisille liikepaikoille, mikä on edellytys toimivalle yritystoiminnalle. Työpaikka-alueet sijaitsevat pääasiassa liikenteellisesti edullisissa paikoissa sekä yritysten että asiakkaiden kannalta. Asutuksen lähellä ja liikenteen risteyskohdissa on mahdollisuuksia päivittäistavarakauppojen ja kaupan erikoisliikkeiden sijoittumiselle. Lyhyet etäisyydet ja tehokas maankäyttö luovat edellytykset tiiviille yritys- ja liikenteen keskittymille, joissa yritykset voivat hyötyä toistensa läheisyydestä. Läheinen sijainti suhteessa Helsinki-Vantaan lentoasemaan ja Vuosaaren satamaan vahvistaa alueiden toimintaedellytyksiä.

Yleiskaava yhdessä keskustan osayleiskaavan kanssa mahdollistaa erikoiskaupan kehittymisen. Tilaa vaativan kaupan ja erikoiskaupan suurmyymälöiden on edullista sijoittua keskustan ulkopuolelle, koska niiden toiminta edellyttää suuria maa-aloja, niissä asioidaan verrattain harvoin ja alueet ovat hyvin saatavissa. Edellä mainituille kaupan toiminnoille on Järvenpäässä lisäksi selkeää kysyntää. Järvenpäästä suuntautuu erikoiskaupan asiointia kuitenkin edelleen merkittävästi myös pääkaupunkiseudulle. Samalla uusien kaupan alueiden kehittämisessä tulee huolehtia siitä, että erikoiskauppa ei kilpaile keskustan kaupan kanssa. Nämä seikat vaikuttavat osaltaan kaupan toimintojen laatuun alueilla. Työpaikkoja on yleiskaavaratkaisussa arvioitu laskennallisesti syntyvän paljon myös palvelualalle erityisesti keskuksiin ja asemaseuduille. Kaupan sijoittumisen esteitä on lisäksi purettu mahdollistamalla asumisen määräyksissä alueen luonteeseen sopiva elinkeinotoiminta.

Järvenpään kokoisessa, pinta-alaltaan pienessä ja tiiviissä kaupungissa haaste on tonttimaan riittävyys elinkeinotoiminnoille. Yleiskaavassa ei osoiteta merkittäviä uusia työpaikka- ja yritysaluevarauksia. Boogien, Svengin ja Intron yritysalueet mahdollistavat kuitenkin laajojakin maa-aloja tarvitsevien yritysten sijoittumisen Järvenpäähän. Yleiskaavalla vaikutetaan välillisesti kaupungin työpaikkaomavaraisuuteen ja työllisyyteen. Esimerkiksi uusien alueiden rakentamisaikaiset työllisyysvaikutukset ovat merkittävät. Yleiskaavaa merkittävämpää on kuitenkin Järvenpään elinkeinopolitiikka ja talouden suhdanteet. Kustantamien osayleiskaava 2030:n alueelle sijoittuvien työpaikkojen merkitys on myös erittäin suuri. Työpaikka-alueet ovat riittävät huomioiden kaavan tavoitevuosi 2040 ja

työpaikkojen painottuminen tulevaisuudessa vahvemmin palvelualoille.

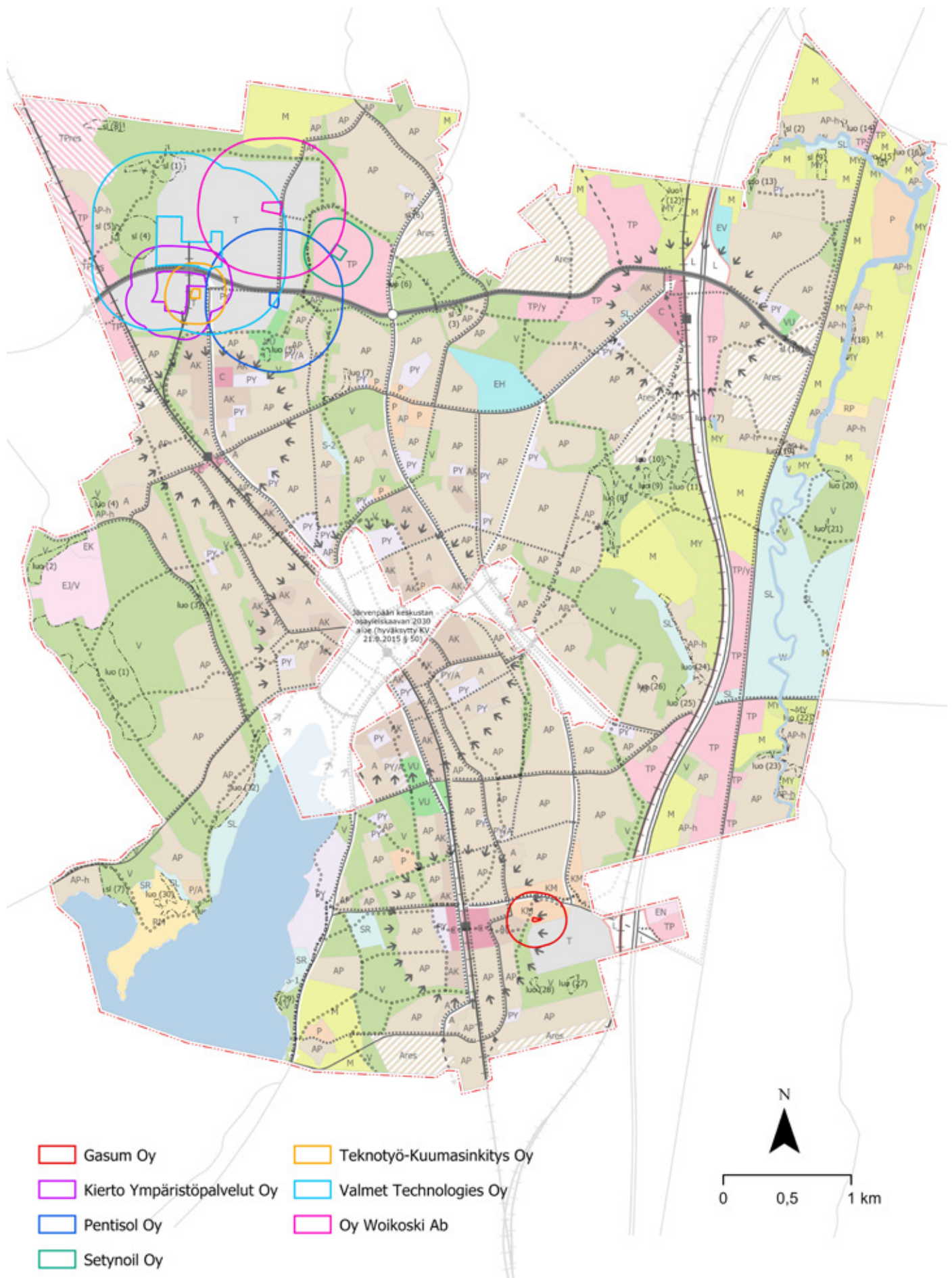
Suuronnettomuusvaarallisiksi luokiteltuja Seveso III -direktiivin alaisia kohteita on Järvenpäässä yksi: Oy Woikoski Ab. Lisäksi kansallisen säädöksen mukaisia vaarallisia kemikaaleja varastoivia ja käsitteleviä lupalaitoksia on kuusi. Pääosin nämä sijaitsevat Wärtsilän, Jampan ja Vähänummen teollisuusalueilla, mutta Gasumin tankkausasema sijoittuu Boogien yritysalueelle vuoden 2020 aikana. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on määritellyt edellä luetelluille kohteille konsultointivyöhykkeet (kuva 16), joiden sisällä tapahtuvista maankäytön suunnitelmista täytyy pyytää Tukesin lausunto. Konsultointivyöhykkeet on laskettu laitoksen sijoittumiskiinteistön rajasta.

Herkiksi kohteiksi (kuten asuminen, päiväkodit ja koulut, sairaalat, herkat luontokohteet, vilkkaat liikenneväylät) luokiteltuja toimintoja on sijoittuneena lähes kaikkien laitosten konsultointivyöhykkeille. Suurimmaksi osaksi nämä ovat liikenneväyliä tai jo rakentuneiden pientaloalueiden reuna-alueita. Nämä toiminnat saattavat vaikeuttaa yritysten toimintojen laajentamista.

Pentisolin konsultointivyöhykkeellä sijaitsee Koivusaaren koulu ja Jampan urheiluhallit. Koivusaaren koulun alue on osoitettu merkinnällä PY/A, joka mahdollistaa sen muuttamisen asumiskäyttöön. Uuden asumista sisältävän asemakaavan laatiminen saattaa asettaa rajoitteita Pentisolin toiminnan laadulle tai mahdolliselle laajenemiselle. Sama koskee Jampan urheiluhallien alueen kehittämistä. Pentisolin nykyisen luvan mukainen toiminta saattaa asettaa rajoitteita myös asuinalueen suunnittelulle.

Valmetin konsultointivyöhykkeen sisään on osoitettu kolme sl-alueita. Näiden kohteiden elinympäristöt ja lajit ovat kuitenkin jo muulla lainsäädännöllä suojeltuja, joten yleiskaava lähinnä toteaa ne eikä siten luo itsessään uusia rajoitteita yrityksen toiminnalle.

Lupalaitoksista Setynoil sijaitsee Vähänummen teollisuusalueella, joka on yleiskaavassa osoitettu TP-alueeksi. Kaavamääräyksessä kielletään kohtuutonta ympäristöhaittaa aiheuttavat toiminnot. Setynoililla ei kuitenkaan nykyisellään ole laajenemissuunnitelmia tai sellaisia toiminnankehittämissuunnitelmia, jotka vaikuttaisivat konsultointivyöhykkeen laajuuteen ja Setynoil voi siten jatkaa toimintaansa nykyisessä sijainnissa yleiskaavan merkinnästä huolimatta. TP-merkintä saattaa kuitenkin rajoittaa uusien laajamittaisten vaarallisten kemikaalien tuotantolaitosten sijoittumista alueelle.

Kuva 16. Järvenpään vaarallisia kemikaaleja säilyttävien ja käsittelevien laitosten Tukesin määrittämät konsultointivyöhykkeet (tilanne 9.9.2020)

Vaikka Järvenpää on tiivistii rakennettu ja pinta-alaltaan pieni, harjoitetaan kaupungissa myös maa- ja metsätaloutta. Maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla (M) hakkuut toteutetaan metsälain sallimissa rajoissa ja Suomen metsäkeskus toimii niitä valvovana viranomaisena metsänkäyttöilmoitusmenettelyn kautta. Muiden maisemaa muuttavien toimien, kuten ojitusten, osalta tulee luvanvaraisuus tarkistaa kaupungin rakennusvalvonnasta. Myös maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla, joilla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) toimitaan hakkuiden osalta metsälain mukaisesti ja muun maiseman muutoksen osalta luvanvaraisuuden arvioinnin kautta. MY-alueilta on kuitenkin tunnistettu paikallisesti arvokkaita luontotyyppisiä, joiden huomiointi hakkuista suunniteltaessa olisi suotavaa (taulukko 12), vaikka merkintä ei aiheuta varsinaisia rajoitteita hakkuille. Alueille osoitettujen ominaisuus- ja suojelumerkintöjen (luo, sl) määräyksiä on kuitenkin niiden rajausten sisällä noudatettava. M- ja MY-alueilla erityisesti metsätalouden lupamenettelyt keventyvät yleiskaavan myötä.

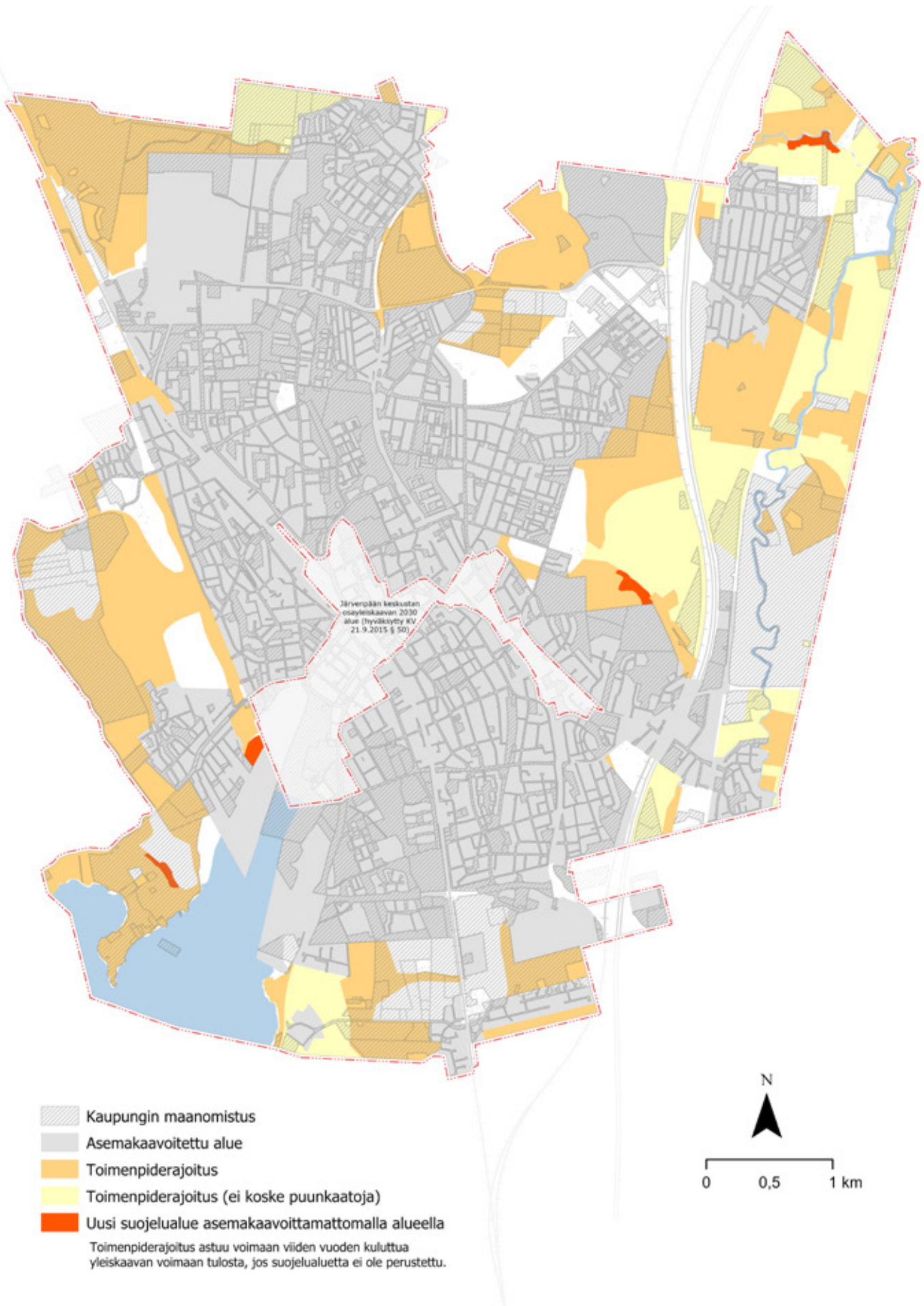
Järvenpäässä suurin osa metsätalouskäytössä olevista alueista on myös asukkaiden lähimetsiä ja siten niiden hoidossa on hyvä ottaa huomioon monikäyttömahdollisuudet. Yleiskaavassa onkin merkitty virkistysalueiksi sellaiset metsät, jotka ovat sijoittuneet asuinalueiden välittömään läheisyyteen tai niiden läpi kulkee kaavassa osoitettu virkistykseen ja ulkoilun pääreitti. Metsänhoito on kuitenkin hyvä keino ylläpitää myös virkistysolosuhteita esimerkiksi lisäämällä helpokulkuisuutta ja valoisuutta, eikä sen toimintaedellytyksiä ole siten tarkoituksenmukaista kohtuuttomasti haitata virkistysalueillakaan. Kuitenkin virkistyskäytön näkökulmasta erityisesti laajempia avohakkuita on

kunnan toimesta rajoitettava, joten V-alueille on asetettu toimenpiderajoitus koskemaan myös puunkaatoja. Maisematyöluvanvaraisuuteen virkistysalueilla vaikuttaa asutuksen läheisyys ja hakkuun näkyminen maisemassa sekä alueen luontoarvot, mutta kuitenkin siten, että maanomistaja pystyy halutessaan käyttämään maataan kohtuullista arvoa tuottavalla tavalla.

Yksityisessä metsätalouskäytössä olevia alueita on yleiskaavassa osoitettu myös asumisen reservialueiksi (Ares). Näillä alueilla metsälaki ei ole voimassa, joten kaavoitus on ainoa tapa ohjata metsänhakkuita, ja siksi myös näille alueille on asetettu toimenpiderajoitus. Osalla alueista on ollut yleiskaava 2020:n merkintöjenkin nojalla voimassa toimenpiderajoitus, joten maanomistajan velvoitteet eivät tältä osin kaikilla Ares-alueilla muutu uuden yleiskaavan myötä. Tosin metsänkäyttöilmoitusta ei tarvitse tehdä, joka osaltaan vähentää maanomistajan velvoitteita. Maisematyöluvanvaraisuutta tulkitaan Ares-alueilla pääasiassa virkistysalueita väljemmin, eikä toimenpiderajoitus siten estä metsätalouden harjoittamista.

Järvenpään kaupunki tulee laatimaan selkeän sisäisen ohjeistuksen maisemaa muuttavien toimenpiteiden vähäisyyden arviointiin kaupungin eri alueilla. Tietoa vähäisistä toimenpiteistä toimenpiderajoitetuilla alueilla tullaan julkaisemaan maanomistajien käyttöön myös Järvenpään kaupungin internetsivuilla ja karttapalvelussa.

Oheisessa kartassa (kuva 17) näkyy kaikki yleiskaavassa toimenpiderajoituksen alaisiksi osoitetut alueet. Lisäksi on kuvattu kaupungin maanomistus ja asemakaavoitettu alue, jota toimenpiderajoitus kokonaisuudessaan koskee.

Kuva 17. Toimenpiderajoitetut alueet (MRL 128 §)

Virkistys

Yleiskaavaratkaisussa on osoitettu koko kaupungin tasolla tai seudullisesti merkittävimmät viheralueet ja -yhteydet, virkistykseen tarpeet sekä luontoarvot. Yleiskaavan yksi lähtökohta on ollut turvata yhtenäisen viheralueverkoston kannalta merkittävät alueet ja kriittiset yhteydet, varmistaa virkistysalueiden ja -yhteyksien riittävyys sekä turvata arvokkaat luontokohdet ja monimuotoinen kaupunkiluonto.

Yleiskaavan pääosin tiivistämiseen pyrkivä ratkaisu säästää laajoja viheralueita ja turvaa niiden hyvän kattavuuden ja saavutettavuuden kävellen ja pyörällä. Kaupungin pienen pinta-alan vuoksi laajojen virkistys- ja ulkoilualueiden määrä on kuitenkin jo nyt rajallinen, ja kaupungin kasvu tuottaa paineen kaupunkirakenteen tiivistämiselle sekä uusien alueiden ottamiselle rakentamisen piiriin. Tietyillä alueilla viheryhteyksien jatkuvuus on jo nykytilanteessa heikko, joka vaatii erityisiä panostuksia virkistysalueverkoston suunnitteluun. Tällaisia epäjatkuvuuskohtia on esimerkiksi keskustan ja koillisten kaupunginosien välillä, sillä moottoritie ja oikorata muodostavat merkittävän katkeaman viherrakenteeseen.

Laajojen virkistysalueiden lisäksi pienemmät kaupunkipuistot, leikkipaikat ja urheilukentät ovat tärkeä keskeinen osa virkistysalueverkostoa. Virkistysalueiden riittävyteen ja riittävyden kokemukseen vaikuttaakin paitsi pinta-ala, myös useat muut tekijät, kuten muoto, saavutettavuus, jatkuvuus ja laatu. Minimikokona lähivirkistystä palvelevalle, alle 300 metrin päässä kotoa sijaitsevalle virkistysalueelle on pidetty 1,5 hehtaaria. Kaupunkirakenteen keskellä tätä pienemmätkin viheralueet voivat kuitenkin olla tärkeitä etenkin, jos ne kytkeytyvät osaksi virkistysalueverkostoa ulkoilureittien kautta. Yleiskaavaratkaisuun on siksi tuotu uutena merkintänä lähipuistot, joita osoittamalla voidaan turvata ja täydentää viheralueverkostoa tiiviimmillä alueilla ja luoda myös vaihtelevampia virkistysalueita esimerkiksi rakennetumpien puistojen muodossa.

Kuvassa 18 on tarkasteltu virkistysalueiden saavutettavuutta yleiskaavan tavoitevuoden 2040 väestöön peilaten. Yleiskaava mahdollistaa väestönkasvun noin 60 000 asukkaaseen, ja kasvu kohdistuu sekä uusille alueille että olemassa olevaan rakentamiseen, merkittävässä määrin myös keskustan osayleiskaava 2030:n alueelle. Vuoden 2040 tilanteessa noin 95 % asukkaista asuu korkeintaan 300 metrin etäisyydellä lähimmästä virkistykseen soveltuvasta alueesta. Tarkastelussa on huomioitu ensisijaisesti virkistykseen tarkoitettujen V-aluevarausten lisäksi muut virkistykseen soveltuvat ja virkistysympäristöä luovat alueet (VU, SL, S-1, S-2, EH, RM, RP, M, MY) sekä lähipuistot ja viheryhteydet (kuva 18, oikea). Mikäli lähipuistot

ja viheryhteydet otetaan pois tarkastelusta (kuva 18, vasen), noin 70 % asukkaista asuisi korkeintaan 300 metrin säteellä virkistysalueista. Etenkin laajoilla pientaloalueilla julkiset puistot ja lähivirkistysalueet ovat usein harvemmassa, joskin yksityispihat vastaavat pientaloalueilla tiettyyn virkistykseen tarpeeseen. Tarkastelu kuitenkin osoittaa, että esimerkiksi Kyrö-län alueella lähipuistot ja viheryhteydet ovat erittäin tärkeä osa viherrakennetta ja parantavat lähivirkistysalueiden kattavuutta laajempien alueiden sijoittuessa kaupungin laiduille.

Myös kaikkein tiiviimmillä keskustan läheisillä alueilla viheralueet ovat selvästi harvemmassa, ja kerrostalovaltaisilla alueilla julkisten oleskelutilojen tarve korostuu. Tämän tarkastelun osalta tulee kuitenkin huomioida, että keskustan osayleiskaavan alue ei kuulu yleiskaava 2040:n kaava-alueeseen, minkä takia esimerkiksi Rantapuisto ja Westermarckin puisto jäävät pois saavutettavuustarkastelusta. Todellisuudessa viheralueiden saavutettavuus on siis keskusta-alueella tarkastelun antamia tuloksia huomattavasti parempi, ja keskustassa puistojen ylläpidon taso on myös korkea. Erityisesti Pöytäalhosssa Helsingintien eteläpuolella lähipuistot korvaavat pidempää etäisyyttä laajoille virkistysalueille. Tiiviisti rakennetuilla keskusta-alueilla tulisikin panostaa pientenkin virkistysalueiden laatuun ja huomioida myös suuren asukastiheyden aiheuttama kulutus. Yleiskaavan yleismääräyksissä ohjataan huomioimaan tämä väestönkasvun ja keskustan tiivistymisen aiheuttama lisääntyvä kulutus viheralueilla.

Laadukkaasti toteutetut hulevesirakenteet voivat nekin osaltaan luoda uudella tavalla kokemuksellista viherympäristöä. Kaavaratkaisussa on otettu laajasti huomioon hulevesien hallinta, ja yleisille alueille on osoitettu hulevesien hallinnan alueita, joissa maisemasuunnittelulla voidaan yhtäaikaaisesti parantaa hulevesien hallintaa ja laadukasta kaupunkiympäristöä.

Myös vesistöt muodostavat keskeisen elementin virkistysalueverkostossa. Tuusulanjärven ja Kervanjoen virkistysmahdollisuuksien kehittäminen on huomioitu yleiskaavaratkaisussa painottamalla virkistysmahdollisuuksien vaalimista vesialueiden (W) kaavamääräyksessä. Tuusulanjärven ympärille on osoitettu myös sekä virkistykseen ja ulkoilun että pyöräilyn pääreitit koko matkalle Tuusulan rajalta Vanhankylänniemestä Järvenpään keskustan ja rantapuiston kautta järven itärantaa pitkin etelärajalle.

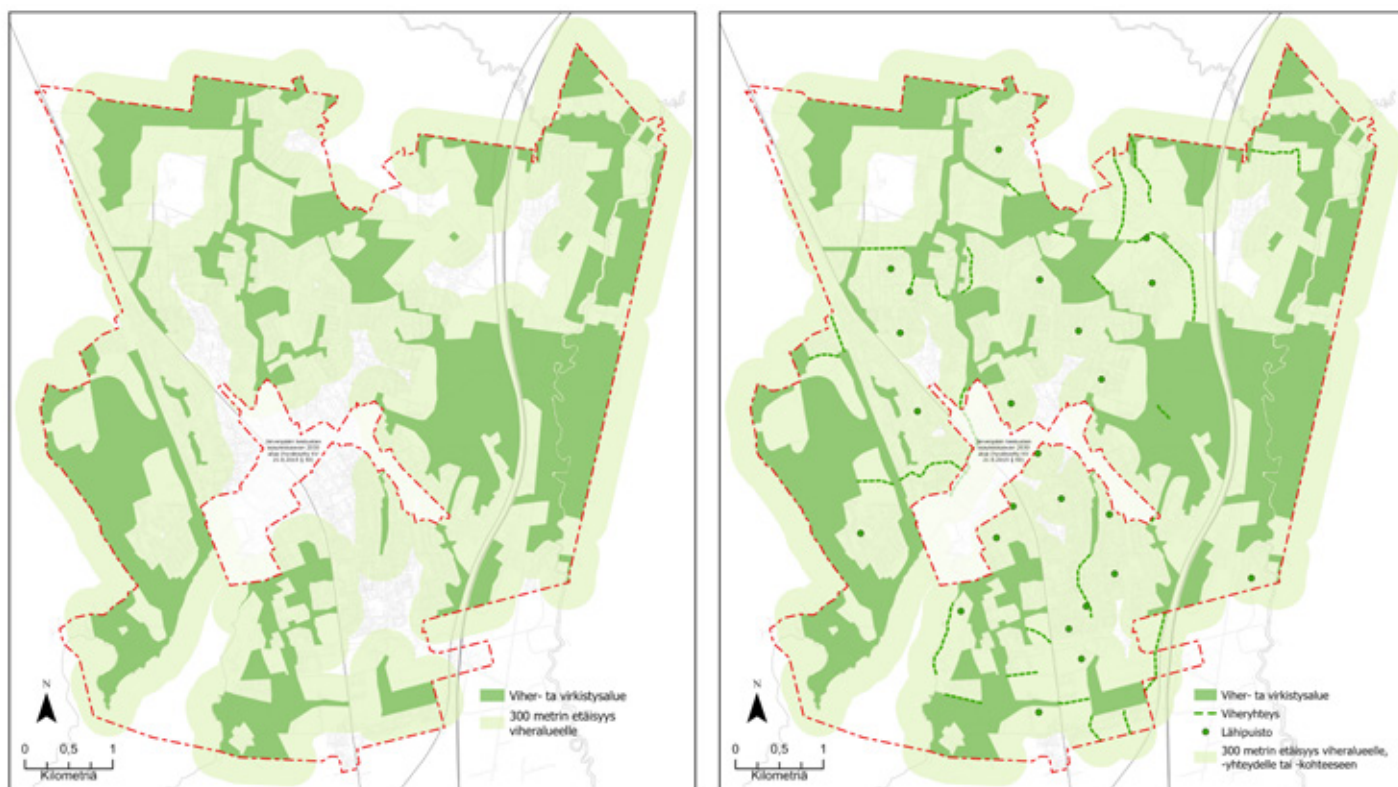
Sekä Tuusulanjärven ympäristössä, että muilla virkistysreiteillä on tärkeää varmistaa reittien jatkuvuus myös kuntarajojen yli. Tekemällä yhteistyötä naapurikuntien kanssa, voidaan luoda laadukas reittiverkosto monien seudullisesti tärkeiden viheralueiden välille. Yleiskaavan valmistelun rinnalla on käynnistetty yhteisprojekti ylikunnallisten, pitkien ulkoilureittien

kehittämiseksi. Työssä ovat mukana Järvenpään lisäksi Tuusula, Kerava ja Sipoo ja reittiyhteyksiä haetaan keskeisten virkistyskohteiden, kuten Sipoonkorven ja Tuusulanjärven välille.

Urheiluhalleja ja muita laajempia liikuntapalveluiden rakenteita sallivia VU-aluevarauksia on yleiskaavassa huomattavasti entistä vähemmän: vain noin 200 000 neliometriä. Monet edellisen kaavan VU-alueet sijaitsivat Saunakallion ja Kaakkolan kaupunginosien metsissä, mutta sinne ei ole rakentunut liikuntapaikkoja eikä niitä ole suunnitteilla tulevaisuudessakaan. Vaikka VU-alueet siis laskennallisesti vähenevät, on uusi kaavaratkaisu urheilurakentamisen näkökulmasta aiempaa totuudenmukaisempi. VU-alueita on osoitettu kolmeen sijaintiin kaupungin eri puolilla

(keskusta, Jamppa, Haarajoki), jotta kasvavan väestön liikunta- ja harrastustarpeisiin voidaan vastata myös tulevaisuudessa. Myös Ares-alueille on mahdollista tutkia liikuntapaikkarakentamista osana muita palveluita ja asumista. Lähipalveluluonteisia liikuntatoimintoja voi lisäksi sijoittaa myös asumisen, palveluiden ja keskustatoimintojen alueille, kun taas V-aluevaraukset mahdollistavat kevyemmät ulkoliikuntarakenteet.

Panostamalla hyviin vapaa-ajan palveluihin voi järvenpääläisten sosiaalinen elämä ja harrastaminen tapahtua yhä useammin kotikaupungissa, vaikka työ- tai opiskelupaikka sijaitsisikin jonkin muun kunnan alueella. Tämä tukee alueeseen kiinnittymistä ja yhteisen alueidentiteetin muodostumista.

Kuva 18. Virkistysalueiden saavutettavuus (300 metrin säde). Vasemman puoleisessa kuvassa tarkastelussa on vain viheralueet ja virkistykseen soveltuvat ympäristöt ja maisemat, kuten V- tai M-merkinnät. Oikeanpuoleisessa kuvassa tarkasteluun on lisätty yleiskaavan lähipuistot ja viheryhteydet. Näiden lisäksi asemakaava-alueella on useita pieniä puistoja, joita ei ole erikseen osoitettu yleiskaavassa.

Melu ja tärinä

Yleiskaavan tavoitteet ja kaavaratkaisu pyrkivät vaa- limaan terveellistä ja turvallista toimintaympäristöä. Kuitenkaan kaikilta negatiivisilta vaikutuksilta ei voida välttyä. Järvenpään alueella merkittävimpiä melun- lähteitä ovat tie- ja rataliikenne. Kaavassa uutta raken- tamista ja tiivistymispotentiaalia osoitetaan erityisesti rautateiden varsille, jotka ovat taas melun ja tärinän kannalta haastavia sijainteja erityisesti asuinraken- tamiselle. Lisääntyvä rataliikenne vaikuttaa myös nykyisten asuinrakennusten ja muiden häiriöalttiita toimintoja sisältävien rakennusten tärinä- ja runkome- luhaittoihin.

Yleiskaavan liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteydessä laadittiin koko kaupungin kattava melu- selvitys. Meluselvityksessä on otettu huomioon kau- pungin alueella kulkevat radat sekä tiet ja kadut, joilla keskimääräinen arkivuorokausiliikenne on yli 2000 ajo- neuvoa. Laaditun meluselvityksen rataliikenteen ny- kytilan tiedot perustuvat Liikenneviraston rautateiden EU-meluselvityksen 2017 tietoihin. Meluselvityksessä käsitellyt ennustetilanteen 2040 rataliikennemäärä- tiedot perustuvat ”Pasila-Riihimäki, välityskyvyn nos- taminen, vaihe 2, ympäristömeluselvitys” -suunnitel- man vuoden 2035 arvoihin (ELY 2015).

Hyvällä suunnittelulla ja rakennusmassoja hy- väksikäyttäen voidaan saavuttaa meluohjearvojen mu- kainen tilanne piha- ja oleskelualueilla myös paikois- sa, jotka ovat melulle alttiita. Radan varteen sijoitetut kerrostalot voivat toimia tehokkaina melumuureina taaempina oleville pientaloalueille. Siten lisärakenta- minen voi paikoin jopa vähentää melua. Meluhaittoja voidaan torjua myös hyvin suunnitelluilla hybridira- kennuksilla. Radan läheisyyteen rakentaminen asettaa kuitenkin aina erityisvaatimuksia muun muassa raken- teiden osalta.

Tärinän osalta vaikutusten arviointia on tehty perustuen VTT:n julkaisuun Suositus liikennetärinän arvioimiseksi maankäytön suunnittelussa (Törnqvist & Talja 2006). Tärinää syntyy erityisesti junaratojen lähei- syydessä ja sen voimakkuuteen vaikuttavat liikennöi- vien junien tyyppi, nopeus ja pituus, maapohjan laatu ja radan kunto. Järvenpäässä sekä pääradalla että oi- koradalla kulkee pikajunaliikenteen lisäksi tavaraju- nia. Wärtsilän teollisuusalueella on myös teollisuustoimintoja palveleva rataosuus.

Erityisesti tavarajunat aiheuttavat runsaasti tä- rinää. Tämä yhdistettynä siihen, että maapohja on Jär- venpäässä monin paikoin pehmeää savea, kasvattaa aluetta, jolle tärinän mahdolliset vaikutukset leviävät. Suositeltu turvaetäisyys alueilla, joilla radalla kulkee tavarajunaliikennettä ja maapohja koostuu myös peh- meistä maalajeista, on VTT:n julkaisun mukaan 500 metriä. Tämä vyöhyke on kuvattu kartalla (kuva 19).

Myös kumipyöräliikenteen osalta nopeuksilla ja maa- pohjalla on vaikutuksia tärinän syntymiseen ja leviä- miseen, mutta myös esimerkiksi hidastetöyssyt lisää- vät tärinää. Suositeltu turvaetäisyys pehmeällä maalla on monissa tapauksissa 100 metriä.

Runkomelu on värähtelyä, joka siirtyy maa- perän kautta rakennukseen ja muuttuu ääneksi, joka voidaan kokea häiritsevänä ja epämiellyttävänä. Run- komeluhaittoja esiintyy erityisesti silloin, jos raken- nuksen ja väylän perustukset ulottuvat peruskallioon tai muuhun kovaan maalajiin. Tieliikenne ei useinkaan aiheuta runkomeluhaittoja. Runkomeluhaittaa ei usein esiinny yhtä laajalla alueella kuin tärinästä aiheutuvaa haittaa, mutta tietyissä olosuhteissa haittoja voi esiin- tyä useiden satojen metrien päässä radasta.

Tärinä- ja runkomeluriskit on luontevaa arvioi- da yhdessä tarkemman tason suunnitelmia tehdessä. Yleiskaavassa aiheesta määrätään yleismääräyksellä, jossa veloitetaan arvioimaan tärinästä ja runkome- lusta aiheutuvat haitat, jos suunnittelualue sijaitsee alle 500 metrin päässä radasta tai alle 100 metrin pääs- sä muusta liikenneväylästä.

Ilmanlaatu

Autoliikenteen päästöt ja katupöly ovat ELY-keskuk- sen Ilmanlaatu Uudellamaalla vuonna 2018 ja kehitys 2004-2018 -raportin (Väkevä & Loukkola 2019) mukaan merkittävin ilmalaatua heikentävä tekijä Järvenpääs- sä. Pahimmat ongelmat rajoittuvat nykyisellään sekä typenoksidien että katupölyn kannalta Helsinki-Lah- ti-moottoritien lähialueille ja keskustan pääkaduille Liikenne-ennustemallin mukaan moottoriajoneuvoli- kenteen määrät kasvavat kaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä noin 30 %, mikä voi heikentää ilmanlaatua entisestään erityisesti pääkatujen ympäristössä.

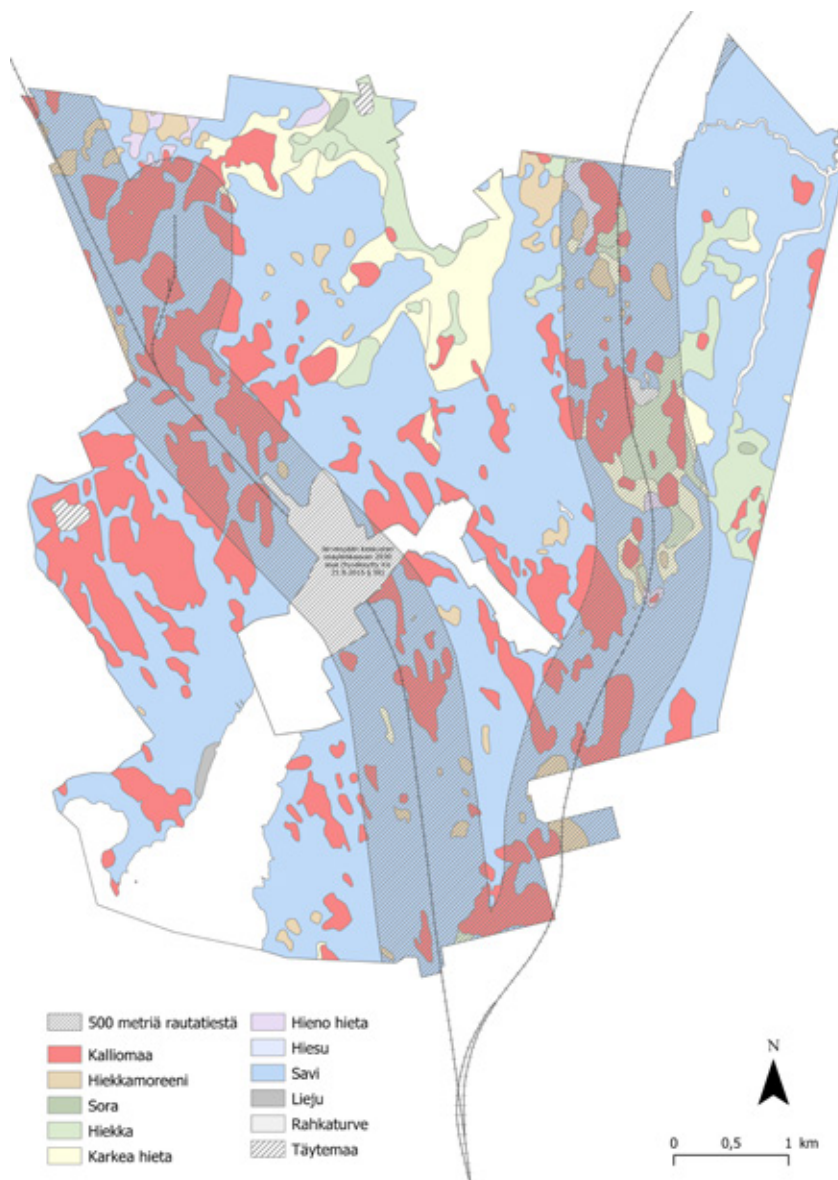
Yleiskaava tähtää kaupunkirakenteen tiivisty- miseen, joka altistaa yhä suuremman väestöjoukon katupölylle. Uudet rakennushankkeet lisäävät nekin paikallisesti ja väliaikaisesti pölyisyyttä. Parhaita kei- noja ehkäistä liikenteen ja rakentamisen ilmanlaatu- haittoja ovat kitkarenkaiden käytön lisääntyminen ja rakennustyömaiden parempi pölynhallinta.

Erityisesti tiiviisti rakennetuilla pientaloval- taisilla alueilla myös kotitalouksien puun poltolla on merkittävä ilmanlaatua heikentävä vaikutus ja suu- rin osa suorista hiukkaspäästöistä ja VOC-yhdisteiden (haihtuvat orgaaniset yhdisteet) päästöistä onkin pe- räisin tästä lähteestä. Puun pienpoltosta aiheutuneet haitat ovat Suomessa kertaalleen vuosikymmenien aikana vähentyneet, mutta lähteneet uudelleen nou- suun 2000-luvulla, koska puun suosio paitsi lämmi- tylähteenä myös tunnelmanluojana on kasvanut. Järvenpäässä puun poltosta johtuvat terveydelle hai- talliset päästöt ovat varsin korkeita seudullisestikin tarkasteltuna (SYKE 2018).

Yleiskaavasuunnittelun kautta voidaan varsin rajallisesti vaikuttaa pientaloalueiden varaavista takoista ja puukiukaista aiheutuviin päästöihin. Pientaloista päästöt purkautuvat savupiipuista ilmaan matalalta, mikä lisää niistä aiheutuvia haittoja. Oleellista onkin mahdollisuuksien mukaan välttää tiiviiden pientaloalueiden osoittamista notkelmiin, joissa ilma ei pääse vaihtumaan riittävästi ja päästöt siten laimenemaan. Tarkemmassa suunnittelussa haittoja voidaan osin ehkäistä huomioimalla vallitsevat tuulensuunnat ja korkeuserot rakennusten sijoittelussa siten, etteivät savut purkautu naapuritalojen kannalta haitallisesti. Rakennusvalvonnassa voidaan kiinnittää huomiota teknisiin ratkaisuihin ja siihen, että polttopuun säilyttämiseen tarkoitettut tilat ovat kunnollisia. 2010-luvulla ja sitä myöhemmin rakennetuissa omakotitaloissa puunkäyttö on kuitenkin hieman vähäisempää kuin vanhemmassa talokannassa, sillä saunoissa on useammin sähkökiukaat eikä takkoja välttämättä ole.

Uudemmat tulisijat ja kiukaat tekevät myös puunpolttamisesta vähäpäästöisempää, mikä saattaa osaltaan vähentää haittoja uusilla alueilla.

Yleiskaava 2040:ssä on osoitettu joitakin uusia tiiviin pientaloasutuksen (AP) alueita. Ne eivät kuitenkaan ole sijoittuneet siten, että tarkemmassa suunnittelussa korkeuserot ja rinteiden suunnat huomioimalla ei voitaisi pyrkiä päästöhaittojen minimoimiseen. Kaavassa on lisäksi osoitettu A-aluevarauksia, joiden tehokkuutta ei ole erikseen määritelty, jolloin niille voidaan tulevaisuudessa tarpeen mukaan asemakaavoittaa myös tiiviitä pientaloalueita. Näistä huomionarvoisen puun pienpolton näkökulmasta on Eriksnäsintien itä- ja pohjoispuolelle osoitettu A-alue. Sen Ristikadun eteläpuolinen osa sijaitsee kahden noin kymmenen metriä muuta maastoa korkeamman kohdan välissä. Se on myös vallitsevan, lounaisen tuulensuunnan vastainen. Pientalorakentamisen sijoittumiseen on tällä alueella kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kuva 19. Pintamaalajit ja rautateistä 500 metrin päähän ulottuvat alueet

6.3. Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä yhdyskunta- ja kaavatalouteen

Alue- ja yhdyskuntarakenne

Tulevien vuosien vahva kasvu edistää Järvenpään seudullista asemaa tulevaisuuden kaupunkikeskuksena. Kaupunki sijaitsee erinomaisten liikenneyhteyksien varrella kahden radan välisessä kolmiossa ja siksi erityisesti asemanseutujen kehittäminen on kaupungin vetovoimaisuuden kannalta merkittävässä roolissa. Järvenpään keskusta tulee säilyttämään keskeisen asemansa kaupunkirakenteessa.

Yleiskaavaratkaisun mukainen uusi maankäyttö tukeutuu vahvasti jo olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Kaavassa osoitetut laajennusalueet sijoittuvat kaupunkirakenteen välittömään läheisyyteen ja mahdollistavat olemassa olevien verkostojen tehokamman hyödyntämisen. Tiivistettävillä alueilla asukastiheyden kasvattaminen lisää alueen elinvoimaa ja luo paremmat edellytykset alueen kehittämiselle sekä palveluiden lisääntymiselle. Uudet alueet sijaitsevat saavutettavuudeltaan pääosin hyvillä sijainneilla. Erittäin tiivein ja tehokkain kerrostalovaltainen rakentaminen on perustellusti keskitetty joukkoliikenteen saavutettavuuden kannalta parhaille paikoille: asemanseutujen ja radan varren läheisyyteen.

Tiiviiden kaupunkimaisten ja kerrostalovaltaisten alueiden mitoituksessa tavoitteellinen suositus tonttitehokkuudeksi ($et > 1$) voi tuottaa haasteita toteuttamisvaiheessa ja tehokkuudet saattavat jäädä toivottua alhaisemmiksi. Tonttitehokkuuden toteutuminen on kytköksissä muihin maankäytöllisiin ja kaupunkikuvallisiin reunaehtoihin, kuten pysäköinnin järjestämiseen ja rakennusten korkeuteen, joiden toteuttamisedellytykset vaihtelevat alueittain.

Yhdyskunta- ja kaavatalous

Yhdyskuntarakenteen kehittäminen taloudellisesti edullisella tavalla edellyttää uudisrakentamisen suunnasta ensisijaisesti niille alueille, jotka sijaitsevat mahdollisimman keskeisesti ja ovat jo tehtyjen infrastruktuuri- ja palvelurakennelainvestointien piirissä.

Suurin osa yleiskaavaratkaisun uusista aluevarauksista sijoittuu olemassa olevan kunnallisteknisen infran ja palveluverkon piiriin siten, että alueiden infran toteuttaminen on kaavatalouden kannalta edullista. Osa uusista asumisen aluevarauksista sijoittuu kuitenkin siten, että infran kynnyskustannukset nousevat hyvinkin korkeiksi. Esimerkiksi Vanhankylän uuden pientalovaltaisen asuinalueen toteuttaminen tulee edellyttämään merkittäviä infrainvestointeja. Kaavataloudellisten kriteerien rinnalla uusien asuinalueiden toteuttamiseen vaikuttaa myös pyrkimys monipuoliseen tonttitarjontaan sekä erilaisten asumisen ratkaisujen mahdollistaminen pitkällä aikajänteellä. Lisäksi tavoitteena on luoda erilaisen profiilin omaavia asuinalueita. Tällöin alueiden toteuttamisen kannattavuutta ei voida tarkastella vain kaavatalouden kannalta. Arvio kunnallistekniikan kustannuksista uusien alueiden ja keskeisten kehityskohteiden osalta antaa alustavan arvion tarvittavista investoinneista. Suurin yksittäinen kustannus ja investointipäätös tulee olemaan paineistetun jätevesiviemärin rakentaminen Isokydön ja Pietilän kaupunginosiin. Tämän investoinnin jälkeen on edullisempaa kehittää ja ottaa käyttöön myös Haara-joen asemanseudun reservialueita.

Yleiskaavan toteutumisella on kasvattava vaikutus kiinteistöveron tuottoon uudisrakentamisen myötä. Asukasmäärän kasvaessa kaupungin veropohja kasvaa, joka parantaa edellytyksiä selvittää taloudellisista haasteista. Järvenpään kiinteistönomistajille ja maanomistajille syntyy positiivisia taloudellisia vaikutuksia maan ja kiinteistön arvonnoususta tehostuvan maankäytön ja palveluiden kehittymisen myötä.

6.4. Vaikutukset luonnonympäristöön

Maa- ja kallioperä

Kaavan mukaisen rakentamisen vaikutukset maa- ja kallioperään ovat vähäisiä ja jäävät paikallisiksi.

Pintavedet

Taajama-alueella hulevesillä on huomattava vaikutus pintavesien laatuun. Hulevesien mukana vesistöihin kulkeutuu muun muassa ravinteita ja kiintoainetta. Haitalliset vaikutukset voidaan minimoida hulevesien viivyttämisen ja imeyttämisen ratkaisulla ja varaamalla virtavesien ympärillä riittävästi tilaa hallitulle tulvimiselle.

Järvenpäässä hulevedet kulkeutuvat joko Tuusulanjärveen tai Keravanjokeen ja lopulta Itämereen. Yleiskaavaratkaisussa on osoitettu hulevesien hallinnalle eli erilaisille viivytys- ja imeytysratkaisuille tarkoitettuja alueita sekä tunnistettu valuma-alueittain vesien purkureitit. Lisäksi vesialueiden (W) kaavamääräyksessä edellytetään, että Tuusulanjärven ja Keravanjoen lähiympäristöjä kehitettäessä tulee huomioida vesistön ja sen rantojen ekologiset arvot ja ekosysteemipalvelut siten, että edistetään pintavesien hyvän tilan saavuttamista. Vesilakikohteet, kuten lammet ja norot, on listattu selostuksessa valuma-alueittain, jotta ne voidaan huomioida tarkemmassa suunnittelussa hulevesien hallinnan ratkaisussa ja vaikutusten arvioinnissa valuma-alueeseen nähden. Sekä Isokydönpuron että Loutinojan arvokkaimmat purolehdot on osoitettu suojelumerkinnöin (SL ja S-2), mikä edesauttaa kohteiden luontoarvojen säilymistä ja pintavesien suojelua.

Kaavaratkaisu osoittaa huomattavan määrän uutta asumista sekä uusina alueina että tiivistäen nykyistä kaupunkirakennetta. Uusien alueiden suunnittelussa sekä ja erityisesti kaupunkirakennetta tiivistettäessä tulee huolehtia, että pinnoittamattoman maan väheneminen ei aiheuta määrällistä tai laadullista haittaa pienvesille. Jo nyt osaan puroista ja pienvesistä kohdistuu huomattavaa eroosiota osin hulevesien aiheuttamana. Keskeisiä pienvesiä, joiden ympäristöön yleiskaava osoittaa uutta rakentamista ovat Loutinoja, Isokydönpuuro ja Räikilänoja. Näillä alueilla on tärkeää panostaa luonnonmukaiseen hulevesien hallintaan ja varmistaa, että maankäytön muutos ei heikennä pintavesien laatua tai aiheuta lisääntyvää eroosiota, tulvimista tai muuta hulevesien määrästä aiheutuvaa haittaa.

Tuusulanjärven tilan parantamiseksi on tehty pitkäjänteistä työtä Tuusulanjärvi-hankkeessa. Vuon-

na 2019 järvi nousikin ekologiselta tilaltaan välttävistä tyydyttäväksi. Tavoitteena on järven hyvä tila vuoteen 2027 mennessä. Hankkeessa on nyt siirrytty järvellä tehtävien kunnostustoimien ohella entistä enemmän valuma-alueilla tapahtuvaan työhön. Järvenpäässä tämä tarkoittaa ennen kaikkea luonnonmukaisen hulevesien hallinnan kehittämistä. Yleiskaavaratkaisu tukee tätä määrittelemällä valuma-alueittain hulevesien hallinnan periaatteet Järvenpään hulevesisuunnitelmaa (FCG 2013) vahvistaen ja lähtökohdiksi tarkemmalle maankäytön suunnittelulle.

Mycs Keravanjoen tila on tyydyttävä. Yleiskaavaratkaisu ei osoita huomattavaa määrää lisärakentamista Keravanjoen valuma-alueelle. Alueella sijaitsee kuitenkin muun muassa työpaikkarakentamista, maataloutta ja merkittäviä liikenneväyliä, joilla on vaikutusta Keravanjoen laatuun. Jatkosuunnittelussa Keravanjokeen kohdistuvia laatuhaittoja voidaan pyrkiä ehkäisemään muun muassa uusien ja laajenevien työpaikka-alueiden suunnittelussa, suunnittelutarveratkaisujen yhteydessä ja vesihuoltoverkon ja hulevesien hallinnan suunnittelussa.

Ilmastovaikutusten arvioinnin yhteydessä kappaleessa 6.7. käsitellään lisääntyvän sadannan ja muiden muuttuvaan ilmastoon liittyvien tekijöiden vaikutuksia hulevesien muodostumiseen ja siten pintavesien laatuun.

Pohjavedet

Yleiskaava 2040:ssä Myllylän ja Nummenkylän pohjavesialueille on osoitettu uudet TP/y-alueet ja Vanhan valtatieen varteen lisäksi uusi pientaloaluevaraus. Muilta osin pohjavesialueilla sijaitsevilla aluevarauksissa ei ole merkittäviä muutoksia.

Vaikka pohjavesialueille on yleiskaavassa osoitettu työpaikka-alueita, ovat ne kooltaan maltillisia. Lisäksi ne ovat merkintätyypiltään TP/y, joka asettaa erityisiä vaatimuksia alueelle sijoittuvalle toiminnalle: ympäristön ja pohjaveden tilaa mahdollisesti heikentävää toimintaa ei sallita. Vedenhankinnan turvaamiseksi nämäkin aluevaraukset on rajattu vedenottamoiden lähisuojavyöhykkeiden ulkopuolelle.

Vanhan valtatieen itäpuolelle osoitettu uusi pientaloalue jää pohjavesialueen eteläosaan. Vedenottamon lähisuojavyöhykkeelle Vanhan valtatieen ja Vähänummentien risteyskseen on osoitettu virkistysalue. Vanhan valtatieen itäpuolinen AP-varaus tukeutuu olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen, ja Vanhan valtatieen länsipuolelle on jo asemakaavoitettu pientaloja, joten ratkaisu täydentää kaupunkikuvaa luontevasti.

Erityisesti Nummenkylässä pohjavesi on varsin pinnassa: sen päällä on monin paikoin vain noin viisi metriä irtomaata. Tämä vaatii rakentamishankkeissa erityisen hyvää suunnittelua ja voi jopa osin rajoittaa rakentamista ja tehdä siten erityisesti TP/y-alueista vähemmän houkuttelevia sijoittumispaikkoja. Myös pohjaveden kannalta haitallisten aineiden päätymistä maaperään tulee ehkäistä kaikin mahdollisin keinoin ohuen pintamaakerroksen vuoksi. Pohjavesialueita koskevan kaavamääräyksen mukaisesti alueilla rajoitetaan öljysäiliöiden sijoittamista, jotta mahdollisilta öljyvahingoilta välttyttäisiin tilanteissa, joissa öljylämmitys valikoituu esimerkiksi kotitalouden lämmitysmenetelmäksi. Nummenkylän osalta TP/y-määräys ei salli tuotantotoimintaa erityisesti ohuen pintamaan vuoksi.

Sekä asuin- että työpaikkarakentamisessa on lämmitysjärjestelmän valinnan lisäksi kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja imeytyspinnan riittävyteen, jotta yleiskaavan myötä koituvat haitat pohjavedelle jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Yleiskaavassa pohjavesialueille osoitetut asuinalueet ovat pientaloasumisen alueita, joilla imeytyspintaa syntyy pihojen ja tonttien väliin jäävien alueiden kautta todennäköisesti riittävästi. Tosin katualueilta virtaavat hulevedet voivat sisältää haitallisia aineita, jonka takia niitä ei pohjavesialueilla voida imeyttää sellaisenaan, vaan ne on joko puhdistettava tai johdettava viemäriin. Puhtaiden hulevesien riittävään imeytyspintaan tulee kiinnittää huomiota tarkemmassa suunnittelussa. Jo rakentamisenkin aikana on suositeltavaa kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojeluun ja tarvittaessa tutkia rakentamisen vaikutukset pohjaveden virtausolosuhteille ja maakerrosten rakenteelle.

Pohjavesialueilla harjoitettava maa- ja metsätalous voi aiheuttaa kohtalaista haittaa lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttämisen kautta. Järvenpään alueella olevilla maa- ja metsätalousalueilla ei kuitenkaan ole juurikaan peltoalueita, jolloin haittojen voidaan katsoa jäävän vähäisiksi.

Tärkeimmät pohjavesialueet Myllylä ja Nummenkylä sijaitsevat molemmat tärkeiden tieliikenneyhteyksien varrella: Myllylä Helsinki-Lahti moottoritien ja Nummenkylä Vähänummentien. Molempien teiden varteen ovat keskittyneet lähes kaikki Järvenpään työpaikka-, teollisuus- ja varastoalueista, joten ne toimivat myös tärkeinä logistiikan tieyhteyksinä. Uudet työpaikka-alueet on osoitettu näiden alueiden läheisyyteen myös yleiskaava 2040:ssä. Vaarallisten aineiden kuljetukset liikkuvat todennäköisesti pääosin Vähänummentietä, mikä saattaa aiheuttaa onnettomuuden sattuessa riskin pohjavedelle. Järvenpään tärkeimmät teollisuuskeskittymät ovat kuitenkin jo rakentuneet Vähänummentien varteen, joten myös uusien aluevarausten keskittäminen saman tien varteen on maankäytöllisesti ja liikenteen hallinnan näkökulmasta perusteltua. Riskejä voidaan ehkäistä paranta-

malla tieyhteyksien laatua ja panostamalla kunnossapitoon. Talvella liukkauden estämisestä on pidettävä huolta, mutta samalla on hyvä tutkia pohjaveden kannalta suolausta parempia vaihtoehtoja.

Viherrakenne ja ekosysteemipalvelut

Yleiskaavaratkaisussa on osoitettu uutta rakentamista ensisijaisesti olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen maankäytön muutosalueina ja täydennysrakentamisena sekä kaupunkirakenteen jatkeeksi pelloille ja muille avoimille alueille. Myös metsäalueille osoitetaan kuitenkin rakentamista, sillä kaupungin pienen pinta-alan vuoksi rakentamiseen soveltuvia alueita on rajallisesti.

Nykyisistä metsistä noin 27 % sijaitsee yleiskaavaratkaisussa rakentamiselle varatuilla alueilla. Tosiasiassa puustoa säilyy myös rakennettavilla alueilla ja osa näistä rakentamiseen varatuilla alueilla sijaitsevista metsistä onkin osoitettu esimerkiksi lähipuistoksi, jolloin todennäköisesti valtaosa puustosta säilyy, mikäli puistoa ylläpidetään puistometsänä. Jos vaikutusarvioinnissa huomioidaan myös asumisen ja työpaikkojen reservialueet, on 35 % metsistä rakentamiseen varatuilla alueilla. Reservialueet otetaan kuitenkin käyttöön vasta tarvittaessa ja mahdollisesti kaavan tavoitevuoden 2040 jälkeen. Vaikka huomattava määrä metsää otetaan rakentamiseen, kohdistuu pelloille ja niityille suhteellisesti enemmän rakentamista. Noin 36 % pelloista ja niityistä sijaitsee yleiskaavaratkaisussa rakentamiselle varatuilla alueilla ja reservialueet huomioiden 45 %.

Tiiviissä kaupungissa viherrakenteen kannalta tärkeitä alueita ovat myös puistot, tonttivyhreä ja suojavyheralueet. Yleiskaavan tarkastelutasolla nämä lukeutuvat usein asumisen tai muun maankäytön aluevarauksiin, ja lähivyhreän riittävyteen tulee kiinnittää huomiota tarkemmassa suunnittelussa.

Ekosysteemipalveluiden näkökulmasta uuden rakentamisen osoittaminen pelto- ja metsäalueille heikentää kyseisten alueiden tuotantopalveluiden potentiaalia. Ekosysteemien sääntely- ja ylläpitopalveluiden säilymistä varmistetaan muun muassa varaamalla riittävästi pinnoittamatonta maa-alaa kaupunkirakenteen sisään ja välittömään läheisyyteen sekä säästämällä pieniäkin kaupunkimetsiköitä tarkemmassa suunnittelussa. Kaavassa osoitetuilla lähipuistoilla sekä viheralueverkoston erilaisilla viheralueilla, kuten Lemmenlaakson suojelualue tai Ristinummen peltomaisemat, pyritään edistämään virkistysalueiden monipuolisuutta ja siten kulttuuristen ekosysteemipalveluiden kirjoa. Järvenpään ekosysteemipalveluita on tarkasteltu tarkemmin julkaisussa Järvenpään viherrakenteen arvot ja hyödyt (Kopperoinen ym. 2016).

Ekologiset yhteydet

Kaavaratkaisu säilyttää keskeiset ekologisia yhteyksiä toimivat virtavedet, erityisesti Keravanjoen ja sen lähiympäristön, merkittävältä osin rakentamattomana. Tämä tukee monien lajien elinympäristöjen ja siirtymäreittien säilymistä kaupunkirakenteen laajenemisesta huolimatta.

Merkittävän estevaikutuksen eläinlajistolle aiheuttavat olemassa olevat pää- ja oikorata sekä Lahden moottoritie (valtatie 4). Näiden estevaikutusten sekä korkean taajama-asteensa vuoksi Järvenpään alue ei koko Uudenmaan ekologisen verkoston kannalta ole Uudenmaan liiton teettämien analyysien mukaan perusteella merkittävässä asemassa (Kuusterä 2015). Maakunnalliset viheryhteystarpeet ja virkistystarpeet on kuitenkin huomioitu sekä aiemmin voimassa olleen Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan että tuoreen syksyllä 2020 hyväksytyyn Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan mukaisesti. Kytkeytyneisyys seudullisiin viheryhteyksiin on merkittävää paikallisten luontoarvojen säilymistä ja virkistyspalveluiden kannalta. Kaavaratkaisussa osoitetut kehitettävät liikenteen yhteydet ja uudet rakennettavat alueet vaikuttavat paikallisiin ekologisiin yhteyksiin jonkin verran heikentävästi. Laadukkaalla, luontoarvot ja ekologiset yhteydet huomioivalla suunnittelulla voidaan kuitenkin vähentää rakentamisen aiheuttamia kielteisiä vaikutuksia.

Ekologisia yhteyksiä voidaan myös vahvistaa. Erityisesti virtavesien ja niiden lähiympäristöjen kunnostaminen edesauttaa ekologisten yhteyksien elinvoimaisuutta. Yhtäaikaaisesti tämän yleiskaavan valmistelun kanssa on käynnissä Loutinoja kuntoon -hanke, jossa laaditaan luonnonmukaisen hulevesien hallinnan toimintamallia ja samalla tunnistetaan keinoja, joilla yhtä kaupungin keskeisistä ekologisia yhteyksistä voidaan ennallistaa ja vahvistaa. Yleiskaavassa yhteys on osoitettu viheralue- ja viheryhteysmerkinnöin, purkuojana ja hulevesien hallinnan alueina sekä arvokkain osa, Kartanonseudun purelehto, S-2-merkintänä.

Toinen paikallisesti merkittävä ekologinen yhteys on Isokydönpuuro, joka on osoitettu kaavaratkaisussa arvokkaimmilla osillaan SL-merkinnällä sekä yläjuoksun osalta luo-merkintänä, juuri ekologisen yhteyden osoittamiseksi. Purolla on käynnistetty myös kalastus selvitys yleiskaavan valmistelun aikana, jonka yhteydessä tunnistetaan keinoja, joilla ekologista yhteyttä voidaan vahvistaa. Esimerkiksi tierummut voivat aiheuttaa esteitä eliöstön liikkumiselle, mutta niitä voidaan myös kunnostaa yhteyden parantamiseksi.

Ekologisia yhteyksiä sekä toimenpide-ehdotuksia niiden säilyttämiseksi ja vahvistamiseksi on kuvattu tarkemmin muun muassa yleiskaavan tueksi laaditussa selvityksessä Viheralueverkoston nykytila ja kehitystarpeet kasvavassa kaupungissa (Järvenpään kaupunki 2016).

Luonnon monimuotoisuus ja arvokkaat luontokohteet

Kaavaratkaisulla tuetaan luonnon monimuotoisuuden säilymistä turvaamalla keskeisimmät ekologiset yhteydet sekä osoittamalla arvokkaimpia luontotyyppikohteita ja elinympäristöjä suojelumerkinnöin. Osoittamalla uusia luonnonsuojelualueita pyritään edesauttamaan suojelun toteutumista luontoarvoille merkittävimmillä alueilla. Näiden ohella myös muilla luonnonsuojelua ja luonnon monimuotoisuutta osoittavilla kaavamerkinnöillä turvataan luontoarvojen säilymistä tiivistyvän yhdyskuntarakenteen keskellä.

Pääosa paikallisesti arvokkaista luontotyyppi-kohteista tai lajien elinympäristöistä, joita ei ole erikseen osoitettu kaavakartalla, sijoittuu yleiskaavan viheralueverkoston alueelle. Osa kuitenkin sijoittuu kaupunkirakenteen keskelle tai välittömään läheisyyteen, jolloin tarkemmassa suunnittelussa on tärkeää pyrkiä minimoimaan rakentamisen haitat luonnonympäristölle. Paikoin myös infrarakentaminen sijoittuu hyvin lähelle arvokkaita luontokohteita. Esimerkiksi pohjois-eteläsuuntaisesti Isokytöön osoitettu varaus uudelle paineviemäriksi, kulkee hyvin lähellä Isokydönpuuron muodostamaa ekologista yhteyttä. Paineviemäri suunnittelussa on erittäin tärkeää suunnitella linjaus niin, että Isokydönpuuron muodostama ekologinen yhteys ei katkea, ja haitat alueen luontoarvoille ovat mahdollisimman vähäiset. Luontoarvoja koskeva yleismääräys velvoittaa huomioimaan luontoarvot tarkemmassa suunnittelussa.

Osa linnustollisesti arvokkaista pelto- ja metsäalueista muun muassa Ristinummella ja Pietilässä tulee kapenemaan uuden rakentamisen myötä. Myös väestönkasvun myötä lisääntyvä virkistyskäyttö voi heikentää alueiden luonnonalaisuutta. Kulumista voidaan ehkäistä muun muassa ohjaamalla ulkoilua reitien ja opastusten avulla.

Tämän yleiskaavan valmistelun aikana on teetetty useita luontoselvityksiä ja päivitetty kaupungin luontotietokantaa. Selvityksissä kuvataan kohteita yksityiskohtaisesti sekä esitetään toimenpide-ehdotuksia kohteiden vaalimiseksi, kunnostamiseksi ja suojelemiseksi. Keskeisiä selvityksiä ovat muun muassa Järvenpään luontotyyppiselvitys ja sen päivitys (Nieminen & Manninen 2019; Manninen 2015) ja Järvenpään pienvesi- ja lampiselvitykset (Pöyry 2017a, 2017b) sekä lukuisat lajistosiselvitykset.

Natura-alueet

Yleiskaavaluonnoksesta laadittiin Natura-vaikutusten arviointi (Nieminen 2019). Arviointia täydennettiin luonnoksen jälkeen muuttuneiden kaavaratkaisuiden osalta. Erillinen täydentävä raportti laadittiin kaupungin ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen asiantuntijatyönä ennen kaavan hyväksymistä (Järvenpään kaupunki 2020). Yleiskaavaluonnoksesta tehdyn arvioinnin johtopäätöksenä oli sekä Lemmenlaakson että Tuusulanjärven Natura-alueiden osalta, että yleiskaavaluonnoksen toteuttaminen ei merkittävästi heikennä niitä luontoarvoja, joiden suojelemiseksi alueet on liitetty Natura 2000 -verkostoon, kun arviointiraportissa esitetyt lievennystoimet toteutetaan. Täydentävän Natura-arvioinnin johtopäätöksenä oli, että yleiskaavaluonnoksen jälkeen esitetyt muutokset ovat joko positiivisia tai eivät merkittäviä ja kaavaratkaisu ei siten merkittävästi heikennä niitä luontoarvoja, joiden suojelemiseksi alueet on liitetty Natura 2000 -verkostoon, kun arvioinneissa esitetyt lievennystoimet toteutetaan.

Lemmenlaakson tarkastelualueella ainoa olennainen muutos nykytilaan verrattuna on työpaikka-alueiden (TP ja TP/y) laajeneminen Natura-alueen etelä- ja länsipuolella. Tämä lisää jonkin verran meluvaikutusta TP-alueen lähellä olevissa Natura-alueen osissa, mutta vaikutuksen suuruus riippuu alueelle sijoitettavien toimintojen luonteesta ja tämä tulisi huomioida alueen jatkosuunnittelussa. Uusien TP-alueiden hulevesistä voi aiheutua heikentäviä vaikutuksia Natura-alueelle sekä rakentamisen aikana että myöhemmin. Tarkastelualueesta pohjoiseen on palveluiden alue (P) eli sosiaalisairaalan alue. Tämä laaja alue rajautuu pitkältä matkalta suoraan Keravanjokeen, joten sen hulevesien käsittelyyn on tärkeää kiinnittää huomiota, mikäli maankäyttöä kehitetään tai muutetaan. Hulevesien hallinnalla ja jokivarren kasvillisuuden säästämällä on huomattava merkitys Keravanjoen vedenlaatuun.

Tuusulanjärven lintuveden tarkastelualueen lähiympäristössä ainoa merkittävä muutos nykytilaan verrattuna on Vanhaankylään Stälhanentien varteen osoitettu pientalovaltainen asuntoalue (AP). Siitä aiheutuu jossain määrin kasvavaa virkistyskäyttöpainetta lähialueelle. Lisäksi Vanhankylänniemen RM-alueen kehittäminen lisää virkistyskäyttöpainetta, erityisesti mahdollisten lisääntyvien tapahtumien aikana. Uuden asuinalueen rakentamisen jälkeen sekä Vanhankylänniemen matkailutoiminnan kehittyessä tulee seurata alueen virkistyskäyttöpaineen kohdentumista. Mikäli alueiden kehittyminen lisää olennaisesti Natura-alueella liikkumista (maalla tai vesillä), tulee siihen puuttua esimerkiksi opastuksella. Vanhankylänniemen RM-alueeseen liittyvän kaavamääräyksen mukaisesti kehittämisessä on huomioitava alueen herät

luontokohteet. Mahdollisesti lisääntyvän alueen käytön aiheuttamat häiriöt eivät saa levitä Natura-alueen Järvenpäässä sijaitsevan pohjoisosan tai Tuusulassa sijaitsevan keskiosan alueille.

Myös taajama-alueen täydennysrakentaminen Tuusulanjärven pohjoispäähän laskevan Loutinojan valuma-alueella voi vaikuttaa haitallisesti Tuusulanjärven Natura-alueen luonnonympäristöön vesistöhaittoina. Loutinojan valuma-alueella laaditaan kuitenkin kokonaisvaltaista hulevesien hallinnan toimintamallia, ja mahdollisia rakentamisen aiheuttamia muutoksia tarkastellaan suunnittelussa jo hyvissä ajoin tarvittavien hulevesien hallinnan ratkaisujen tunnistamiseksi ja toteuttamiseksi. Natura-alueen suojelun edistämiseksi myös alueen keskiosa, joka ei ole valtion maanomistuksessa, on osoitettu SL-alueeksi.

Natura-alueille kohdistuvia vaikutuksia sekä tarvittavia lievennystoimia on kuvattu tarkemmin Natura-arvioinneissa (Nieminen 2019, Järvenpään kaupunki 2020).

Metsäluonto ja metsien terveys

Kaupungin kasvaessa on metsäluonnon kannalta tärkeää pyrkiä osoittamaan uusi rakentaminen yhtenäisten metsäalueiden ulkopuolelle. Yleiskaavassa laajempia metsäalueita sisältävät alueet on pääosin osoitettu maa- ja metsätalouteen tai virkistykseen. Näin ollen niillä on voimassa metsälaki, joka velvoittaa huomioimaan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt ja uudistamaan metsää hakuun jälkeen. Myös metsätuhojen torjunnasta tulee huolehtia asianmukaisella tavalla.

Metsälaki ei ole voimassa muilla yleiskaavan aluevarauksilla kuin V- ja M-alkuisilla, jolloin esimerkiksi hyvinkin metsäisillä reservialueilla ei ole metsälain suojaa. Näille alueille on kaavassa asetettu toimenpiderajoitus, jotta kunta voi ohjata hakkuita ja muita toimia. Metsätuhojen ehkäisyyn maanomistajilla ei kuitenkaan ole juridista velvoitetta, joka saattaa aiheuttaa haasteita etenkin tulevaisuudessa ilmaston lämmetessä. Myrsky- ja hyönteistuhoihin liittyvät puunkaadot eivät ole toimenpiderajoitetuillakaan alueille koskaan luvanvaraisia, mikä edesauttaa niiden toteuttamista myös alueilla, joilla lainsäädäntö ei siihen velvoita.

V-, M- ja MY-alueille sijoittuu luonnonsuojelullisesti arvokkaita alueita (sl) ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita (luo), joiden kaavamerkinnot ohjaavat maanomistajia tarkistamaan kohteen luontoarvot ennen metsänhoitotoimiin ryhtymistä. Luontoarvoja on avattu taulukoiden muodossa myös kaavaselostuksessa (taulukot 9 ja 10). MY-alueille ei kuitenkaan maankäyttö- ja rakennuslain nojalla voi nykyisellään asettaa puunkaatoja toimenpiderajoi-

tuksen alaisiksi, joten uuden yleiskaavan laatimisella on osin mahdollisesti negatiivinen vaikutus joidenkin metsäalueiden luontoarvoille. MY-alueita on runsaasti erityisesti Keravanjoen varressa sekä Lemmenlaakson etelä- että pohjoispuolella. Näiden alueiden puusto on tärkeää erityisesti lepakoiden siirtymäreitin kannalta. Kaavassa väljän pientalorakentamisen AP-h-alueille asetettu toimenpiderajoitus ehkäisee kuitenkin haittoja varsin tehokkaasti, koska AP-h-alueet vuorottelevat MY-alueiden kanssa joen varrella.

Väestönkasvu ja virkistyskäyttö

Väestönkasvu vaikuttaa luonnonympäristöön paitsi maankäytön muutoksena, myös lisääntyvän virkistyskäytön kautta. Lisääntyvä virkistyskäyttö aiheuttaa kulutusta erityisesti luonnonmukaisemmissa kaupunkimetsissä ja viheralueilla. Rakennetussa ympäristössä kasvavan käyttäjämäärän aiheuttamaan viherympäristöjen kulumiseen voidaan varautua laadukkaalla viherrakentamisella. Kaavaratkaisussa kasvavaan virkistyskäytön paineeseen varaudutaan osoittamalla merkittävimmät lähivirkistysalueet sekä viheryhteydet kaupunkirakenteen keskellä. Virkistysalueisiin kohdistuva käyttöpaine veloitetaan huomioimaan myös yleismääräyksellä. Virkistysalueille kohdistuvaa käyttöpainetta jakaa edelleen jatkosuunnittelussa varattavat pienemmät paikalliset viheralueet, joilla on merkittävä vaikutus myös asuinalueiden viihtyisyyteen ja kaupunkiluonnon monimuotoisuuteen.

6.5. Vaikutukset liikenteeseen

Sujuvat liikenneyhteydet yhdistävät Järvenpään muihin kaupunkeihin ja koko Helsingin seutuun. Yhdyskuntarakenteessa asumisen, työpaikkojen ja palveluiden keskinäinen sijoittuminen vaikuttaa liikenteen määrään ja laatuun. Yleiskaavaratkaisu ohjaa maankäyttöä voimakkaasti rataliikenteen vaikutuspiiriin ja edistää kaupunkirakenteen eheytymistä, mikä vähentää autoriippuvuutta ja kannustaa kestävien liikkumismuotojen valitsemiseen.

Yleiskaavan mahdollistaman maankäytön kehittymisen liikenteellisiä vaikutuksia on selvitetty rakennemallien yhteydessä ja yleiskaavan luonnosvaiheen valmistelun aikana. Erillisiä selvityksiä on

laadittu periaatteellisemmalla tasolla (Trafix, Linea, Akordi 2017), sekä yksityiskohtaisemman liikennejärjestelmäsuunnitelman muodossa (Sitowise 2020). Tämän ohella erillisiä selvityksiä on laadittu Haarajoen katuyhteyden tarpeen arvioinnista (Sitowise 2018) ja rakennemallivaiheessa eri vaihtoehtojen liikenteellisiä vaikutuksia koskien (Strafica 2018a).

Järvenpään liikennejärjestelmäsuunnitelma pitää yleiskaavan vaikutusten arvioinnin ohella sisällään erityisesti kaupungin hiilineutraaliustavoitteisiin tähtäävän liikenteen toimenpideohjelman ja tavoitteen kaupungin kulkumuoto-osuuksista vuonna 2040.

Kuva 20. Vuoden 2040 ennustettu liikennemäärä kaupungin katuverkolla ja liikennemäärien ennustettu kasvu nykytilasta vuoteen 2040 (Sitowise 2020a)

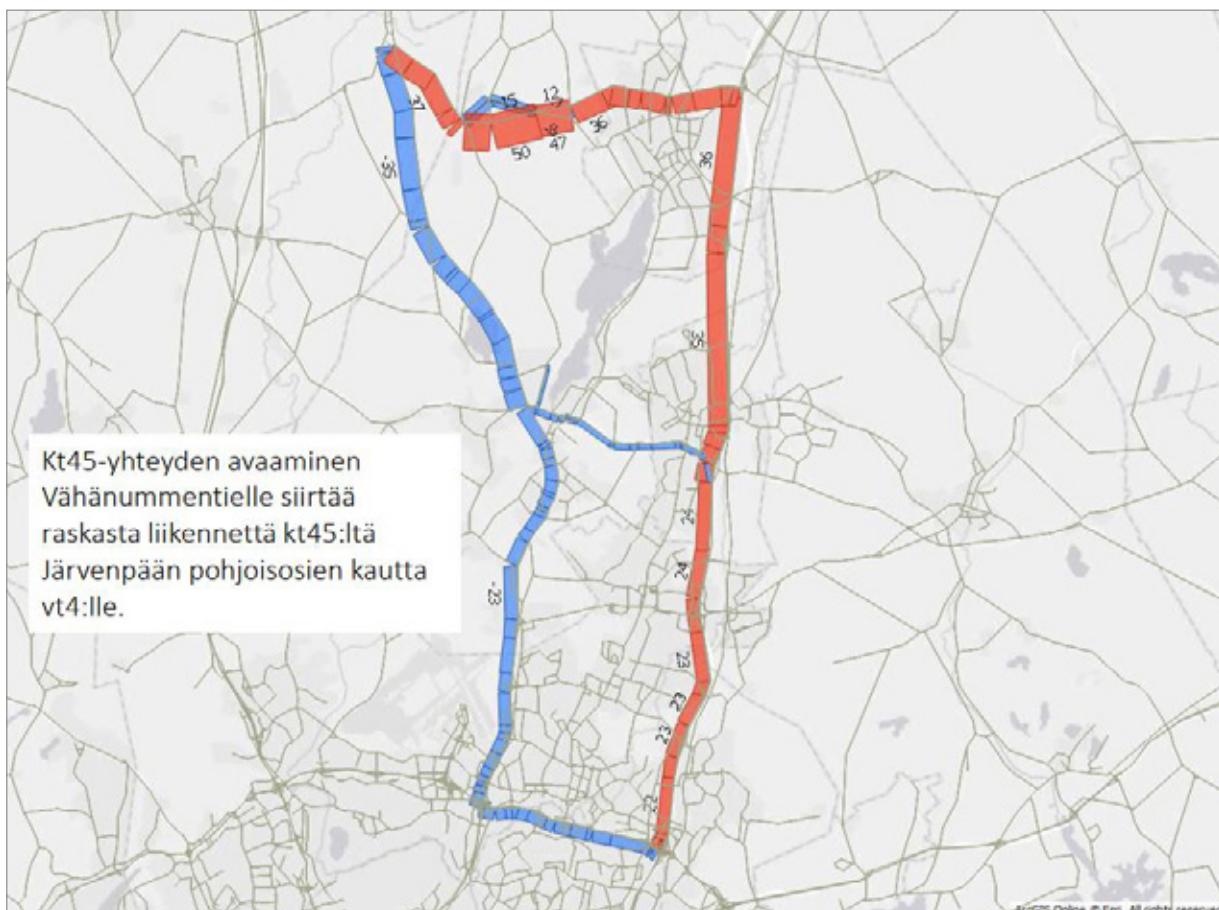
Liikenneverkon toimivuus

Alueen väestömäärän kasvu synnyttää liikennemäärien kasvun myötä liikenneverkon lisääntyneitä kuormitusta erityisesti pääväylillä sekä pienemmässä mittakaavassa pääkaduilla ja kokoojakaduilla. Yleiskaavan yhteydessä laaditun liikenne-ennustemallin päivityksen perusteella kaupungin moottoriajoneuvo-liikennemäärät kasvavat vuoteen 2040 mennessä noin 30-35 % vuoden 2018 liikennemääriin verrattuna (kuva 20). Liikennemäärän kasvuennuste pitää sisällään kaupungin ja seudun asukasluvun ja yhdyskuntarakenteen kehityksen.

Liikennemäärien kasvu painottuu kaupungin merkittävillä pää- ja kokoojakaduille. Tämän ohella erityisesti liikennemäärien suhteellinen kasvu painottuu voimakkaasti kehittyville alueille, kuten Ainolan aluekeskuksen ja Lepolan asuinalueiden sekä Haara-joen aseman ympäristöön. Osalla vanhemmista asuinalueista liikennemäärien kasvu on hyvin vähäistä tai lähes olematonta.

Merkittäviä liikenteen suuntautumiseen vaikuttavia, yleiskaavassa osoitettuja uusia liikenneyhteyksiä ovat Lepolanväylän jatkuminen Poikkitielle ja Ristinummelle asti, Vähänummentien logistiikkaväylän kehittyminen ja Ainolan aluekeskuksen katujen toteutuminen. Näistä Lepolanväylän jatkuminen vähentää erityisesti Järvenpääntien kuormitusta ja parantaa keskustan saavutettavuutta. Seudullisesti merkittävin liikennehanke on Vähänummentien logistiikkaväylän kehittyminen, joka vaikuttaa myös seudulliseen raskaan liikenteen suuntautumiseen (kuva 21).

Mallinnuksen perusteella kaupungin katuverkon liikennemäärän muutokset ovat hallittavissa ainakin vuoteen 2040 asti ilman merkittäviä lisäyksiä jo suunniteltuihin katuverkon investointeihin. Mahdollisiin odottamattomiin paikallisiin liikenneverkon toimivuusongelmiin voidaan puuttua liikenteen ohjauksen keinoin niiden ilmetyä.

Kuva 21. Vähänummentien logistiikkaväylän vaikutukset raskaan liikenteen suuntautumiseen seudulla liikenteen iltahupputuntina

Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteet

Yleiskaavan osoittama maankäytön sijoittuminen tukee merkittävässä määrin kaupungin kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittymistä. Tiivis ja sekoittunut kaupunkirakenne mahdollistaa lähipalveluiden ja liikennejärjestelmän kehittymisen siten, että autoilu ei ole välttämätöntä arjen liikkumistarpeiden tyydyttämiseksi. Erityisesti keskustatoimintojen alueella ja kaupungin ydinkeskustassa tullaan liikennejärjestelmää kehittämään kävely-ympäristöltään viihtyisäksi ja eläväiseksi. Kävely-ympäristön kehittämisessä erityisesti keskustatoimintojen alueiden suunnittelu on tärkeänä osa-alueena huomioitu yleiskaavassa.

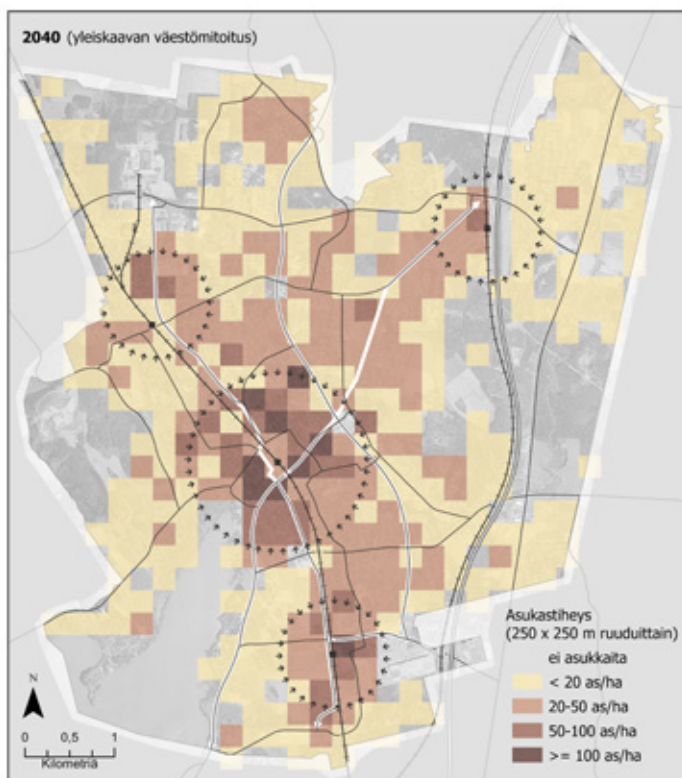
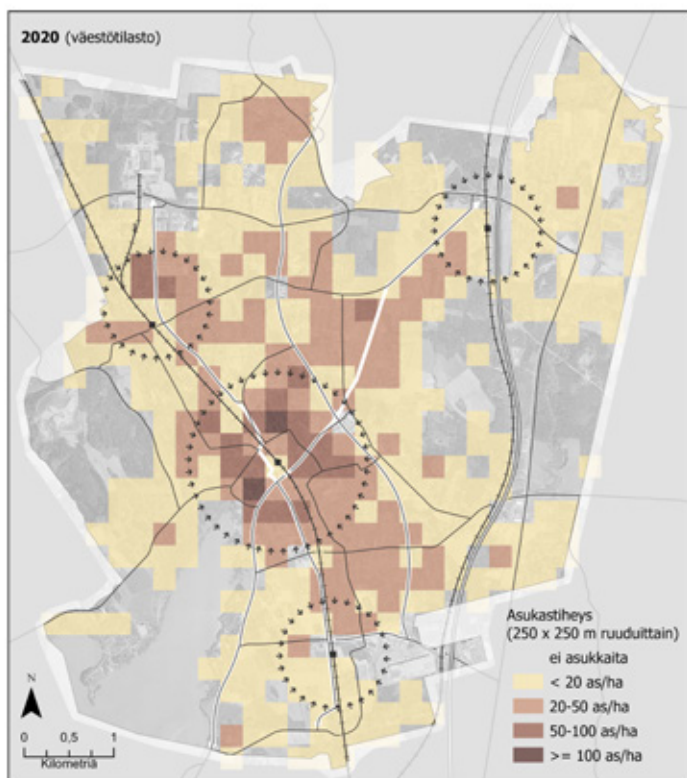
Järvenpään pyöräliikennettä on alettu viime vuosien aikana suunnitella huomattavasti aiempaa enemmän ja yksityiskohtaisemmin, kaupungin strategiset tavoitteet huomioiden. Järvenpään kaupungissa pyöräilyn kulkumuoto-osuus on noin 14 %, joka on yksi Helsingin seudun suurimmista. Merkittävimpänä syyinä pyöräilyn suosioon on pidetty Järvenpään tiivistä kaupunkirakennetta ja laajaa pyörätieverkkoa. Kulkumuoto-osuus ei kuitenkaan ole viime vuosina noussut, toisin kuin useissa muissa kunnissa ja kaupungeissa.

Järvenpäessä on hyväksytty vuonna 2019 pyöräilyn kehittämissuunnitelma (Strafica 2019), joka toimii pohjana yleiskaavassa osoitetuille pyöräilyn pääreiteille. Pyöräilyn edellytyksiä on jatkossa tavoitteena

kehittää erityisesti pyöräilyn järjestelyiden laadun parantamisen ja tarkemman suunnittelun kautta. Kaupungissa otetaan vuoteen 2040 mennessä laajalti käyttöön yksisuuntaiset pyörätieratkaisut, jotka nostavat pyöräilyn asemaa liikkumismuotona suhteessa autoiluun ja luovat myös edellytykset parempien kävelyolosuhteiden syntymiselle. Yleiskaava ohjaa erityisesti kaupungin sisäisen liikenteen painopistettä pyöräilyn kehittämiseen, mutta myös kuntarajoja ylittäviä merkittäviä pyöräteiden kehittämistarpeita on tunnistettu. Erityisesti radan varren Järvenpää–Kerava-yhteyden toteutumista tulisi edistää kuntien kesken yhteistyössä.

Joukkoliikenne

Järvenpään joukkoliikenteen ehdoton painopiste nyt ja tulevaisuudessa ovat pääradan ja oikoradan mahdollistamat junaliikenteen yhteydet Järvenpään, Ainolan, Saunakallion ja Haarajoen asemille. Järvenpään ulkopuolelle suuntautuvista matkoista lähes viidenes tehdään junaa käyttäen, päivittäisen matkustajamäärän noustessa noin 13 000 matkaan. Kaupungin sisäisissä matkoissa junaliikenne ei näyttäydä kovin tärkeänä liikkumismuotona tiiviin kaupunkirakenteen vuoksi. Helsingin seudun liikenteen (HSL) liikkumistutkimusaineiston mukaan Järvenpästä junaa käytetään erityisesti Helsinkiin, Espooseen, Hyvinkäälle ja

Kuva 22. Väestötiheys vuonna 2020 ja 2040. Korkeamman väestötiheyden alueella on paremmat edellytykset kannattavan joukkoliikenteen järjestämiselle. Vuoden 2040 tilanteessa osa A-alueista näkyy alle 20as/ha alueina, vaikka suurempikin väestötiheys on niillä mahdollinen.

Vantaalle suuntautuvien työmatkojen pääsääntöisenä kulkumuotona.

Nykytilassa alle prosentti järvenpääläisten tekemistä kaupungin sisäisistä matkoista tehdään joukkoliikenteellä. Kaupungin sisäisessä liikenteessä joukkoliikenteen rooli tulee säilymään kaupungin tiivistä rakenteesta ja joukkoliikenteen kanssa kilpailevan pyöräilyn edistämisen toimenpiteistä johtuen suhteellisen vähäisenä. Kuitenkin yleiskaavan erityisesti asemakeskusten yhteyteen osoittama tehokas maankäyttö edistää sekä juna- että bussiliikenteen toimintamahdollisuuksia tulevaisuudessa. Asemien yhteydessä on tärkeää tulevaisuudessakin varmistaa myös riittävä autojen ja pyörien liityntäpysäköintikapasiteetti, joka mahdollistaa joukkoliikenteen käyttämisen matkan pääasiallisena liikkumismuotona.

Yleiskaavassa osoitettavilla joukkoliikenteen kehityskäytävillä luodaan edellytykset myös sisäisen bussiliikenteen pitkäjänteisemmälle suunnittelulle. Järvenpään mahdollinen liittyminen HSL:n jäseneksi vuoden 2022 alusta (KV 21.10.2019 § 69) tulee myös osaltaan edistämään bussiliikenteen roolia kaupungin sisäisissä matkoissa. HSL:ään liittyminen mahdollistaisi yhtenäisemmän ja laadukkaamman matkustajainformaation sekä junien ja bussien yhtenäiset lipputuotteet.

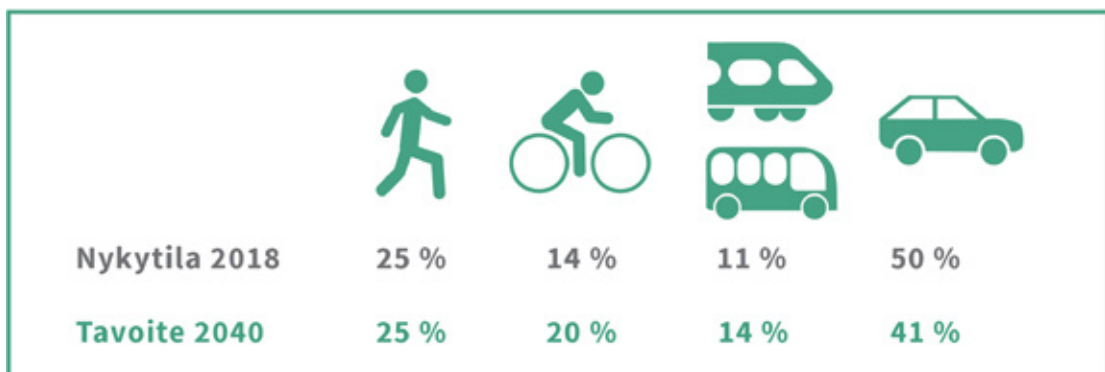
Kuvassa 22 on esitettyä nykyinen ja ennustettu väestötiheys. Vähintään 20 as/ha asukastiheyttä voidaan pitää nyrkkisääntönä, kun arvioidaan mahdollisuuksia taloudellisesti kannattavan joukkoliikenteen järjestämiseksi. Tulee kuitenkin huomioida, että joukkoliikenteen kannattavuus riippuu useasta tekijästä, jotka täytyy arvioida tapauskohtaisesti (Söderman ja Saarela 2011). Tämän yleiskaavan kohdalla etenkin asemanseudut ja muut olemassa olevat alueet voivat täydennysrakentamisen myötä kehittyä selvästi tehokkaammiksikin, kuin mitä kuvan 20 tarkastelussa oletetaan.

Nyt ja tulevaisuudessa heikoimmin joukkoliikenteen palveluiden äärellä ovat Länsi-Järvenpään Saunakallioon, Kaakkolaan ja Vanhaankylään osoitetut uudet asuinalueet sekä nykyisistä asuinalueista Kyrölä ja Satukallio, joiden osalta palvelutaso tulee kuitenkin todennäköisesti parantumaan.

Liikenneturvallisuus

Moottoriajoneuvoliikenteen määrän lisääntymisellä saattaa olla heikentävä vaikutus liikenneturvallisuuden katuverkolla, mikäli kaupunki ei toimi aktiivisesti turvallisuuden edistämiseksi. Yleiskaavassa elinympäristön turvallisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota julkisten palveluiden (PY) ja asuinalueiden aluevarausmerkintöjen määräyksissä, myös liikenneturvallisuutta koskien. Yleiskaava velvoittaa näin ollen kiinnittämään aiempaa enemmän huomiota koulureittien turvallisuuteen. Erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen halutaan kiinnitettävän niillä reiteillä, joita liikenneturvallisuuden kannalta heikommassa asemassa olevat pääasiassa käyttävät.

Järvenpään katuverkolla on hyvä liikenteen välityskyky, joten katuverkkoa ei jouduta rakentamaan merkittävässä määrin lisää. Liikenneturvallisuuden edistämistoimenpiteitä tullaan kuitenkin todennäköisesti tarvitsemaan keskeisissä liittymissä, kuten Pohjoisväylällä ja Vähännummentielle erityisesti logistiikkayhteyden kehittymisen myötä. Valtaosa liikenneturvallisuuden edistämistoimenpiteistä tehdään kuitenkin yleiskaavaa yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Tällaiseen suunnitteluun kuuluu muun muassa asuntokatujen liikenneympäristön rauhoittaminen sekä pyöräilyn kehittämissuunnitelman esittämät toimenpiteet.

Kuva 23. Järvenpään asukkaiden kulkumuotojakauman tavoitteet

Järvenpääläisten liikkuminen 2040

HSL ja Helsingin seudun kunnat laativat säännöllisin väliajoin liikkumistutkimuksen, jossa selvitetään kyselytutkimuksen keinoin asukkaiden liikkumistottumuksia. Liikkumistutkimusaineistoa käytetään Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinnassa sekä esimerkiksi Järvenpään liikennejärjestelmäsuunnitelmassa käytettyjen liikenne-ennustemallien kehittämisessä. Liikkumistutkimuksen tuloksena saatava kulkumuotojakauma on usein käytetty kuvaaja kuntien asukkaiden tekemien matkojen suhteellisista kulkumuotovalinnoista.

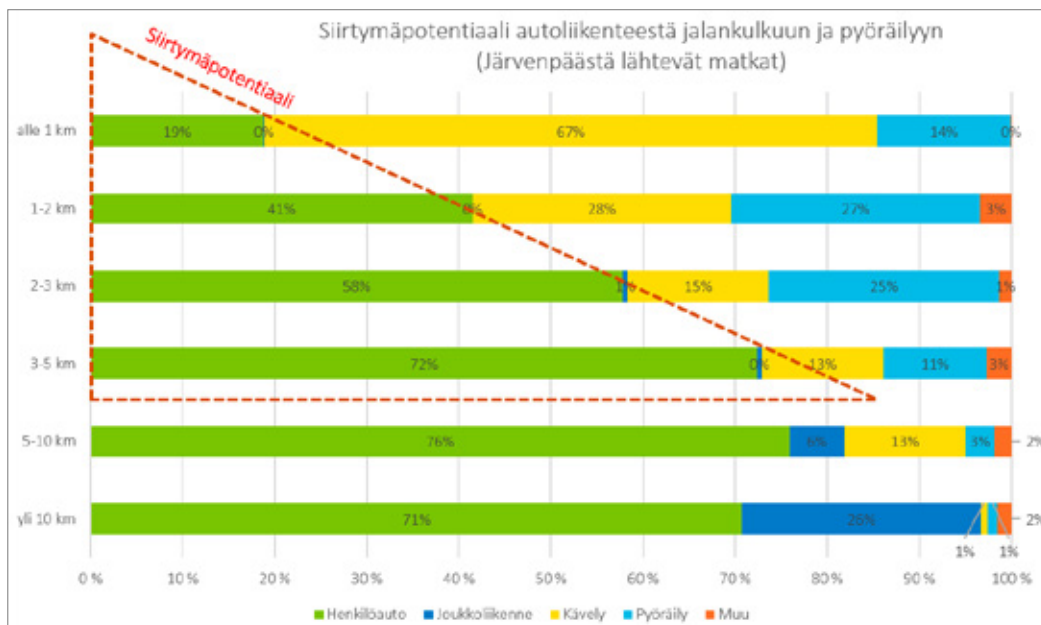
Liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteydessä laadittiin Järvenpään kaupungille kulkumuotojakaumatavoite vuoteen 2040 (kuva 23). Asetettujen tavoitteiden taustalla vaikuttivat muun muassa kaupungin hiilineutraaliustavoite, kansallinen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma ja MAL 2019-suunnitelman kestävien kulkumuotojen tavoite.

Pyöräilyn kulkumuoto-osuus pyritään nostamaan nykyisestä 14 %:sta 20 %:iin. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää pyöräilyn kehittämissuunnitelman toimenpiteiden toteutumista sekä muita pyöräiliikenteen kilpailukykyä parantavia ratkaisuja. Jalankulun osalta 25 %:n kulkumuoto-osuus pyritään säilyttämään ennallaan. On oletettavaa, että pyöräilyn kulkumuoto-osuuden tavoitellusta kasvusta osa muodostuu pyöräilyn houkuttelevuudesta jalankulun rinnalla. Jalankulun toivotaan olevan ensisijainen kulkumuoto erityisesti keskusta-alueella, yleisesti asemien läheisyydessä ja päivittäisten palvelujen sijoittuessa sekoittuneesti asumisen kanssa. Näillä alueilla tulee kiinnittää erityistä huomiota kävely-ympäristön viihtyisyyteen.

Joukkoliikenteen osalta kulkumuoto-osuuden nostamistavoite 11:stä 14 %:iin koostuu sekä juna- että bussiliikenteen suosion kasvusta. Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuutta on Järvenpäässä vaikeaa kasvattaa, sillä valtaosa pendelöivistä järvenpäälaisistä käyttää jo nyt junaa pääasiallisena kulkumuotonaan. Seudullisessa liikenteessä vaihtoehtoina tulevat käytännössä jatkossakin olemaan juna- ja bussiliikenne tai henkilöautoilu.

Kestävien kulkumuotojen käytön kasvun tavoitellaan Järvenpäässä tulevan siirtymänä henkilöautoiliikenteestä. Henkilöautoilun kulkumuoto-osuuden laskun tavoitellaan tulevan nimenomaan lyhyistä matkoista, joilla on HSL:n liikkumistutkimuksen mukaan hyvä siirtymäpotentiaali kestäviin liikkumismuotoihin (kuva 24).

Autoliikenteellä tulee jatkossakin olemaan tärkeä rooli järvenpääläisten liikkumisessa. Autoliikenteen kulkumuotojakauman laskusta huolimatta autoliikenteen absoluuttinen määrä kasvaa vuoteen 2040 mennessä. Kulkumuotojakauman muutos autoiluista muihin liikkumismuotoihin syntyy muun muassa ihmisten liikkumistottumuksiin vaikuttamisesta, joka käytännössä tapahtuu pitkällä aikavälillä autoilun kilpailukykyyn mahdollisesti heikentyessä ja muiden kulkumuotojen palvelutason parantuessa. Lähipäästöttömien ajoneuvojen osuuden kasvaessa ja teknologian kehittyessä autoliikenteen vaikutus hiilidioksidipäästöihin laskee. Voi siis olla, että kaupungin kulkumuotojakaumaa ohjaaviin hiilineutraaliustavoitteisiin päästään siitä huolimatta, saavutetaanko tavoiteltu kulkumuotojakauma vai ei.

Kuva 24. siirtymäpotentiaali autoliikenteestä jalankulkuun ja pyöräilyyn. Kuvassa on esitetty Järvenpäästä lähtevien matkojen kulkutavat eri matkapituuksilla (HSL liikkumistutkimus 2018).

6.6. Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Kaupunkikuva ja täydennysrakentaminen

Täydennysrakentaminen ja tiivistäminen muuttavat kaupunkikuvaa erityisesti keskusta-alueen ympäristössä ja asemanseuduilla. Korkea rakentaminen tulee muuttamaan kaupungin siluettia suurmaisemassa ja korostamaan kaupunkirakenteen painopistealueita. Merkittävin korkea rakentaminen kuitenkin kohdistuu voimaan jäävän keskustan osayleiskaava 2030:n alueelle, eikä yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa keskitytä siksi näihin vaikutuksiin. Korkean rakentamisen sekä kaupunkitilan ja -rakenteen kehittyminen muodostavat nykyistä vaihtelevampaa ja mielenkiintoisempaa kaupunkiympäristöä ja vahvistavat kaupunki-identiteettiä koko Järvenpään alueella. Samalla korkean rakentamisen ja kaupunkirakenteen tiivistämisen vaikutukset voidaan kokea myös suurena kontrastina tai jopa kielteisenä erityisesti suhteessa olemassa olevaan, pienipiirteisempään asuinrakenteeseen.

Vahva tiivistäminen edellyttää kaupunkikuvalisestisesti hallittua suunnittelua, jonka tulee perustua riittäviin kokonaisvaltaisiin selvityksiin kaupunkirakenteen toteuttamisen vaiheistuksesta, mittakaavallisista vaikutuksista ja uuden rakentamisen kytketymisestä vanhaan rakenteeseen. Tehokkaassa rakentamisessa tulee huomioida mittakaavaltaan ja laatutekijöiltään viihtyisän kaupunkitilan syntyminen. Yleiskaavan toteutuminen mahdollistaa keskustan reuna-alueiden kaupunkirakenteen muuttumisen vaiheittain tehokkaammin rakennetuiksi alueiksi. Näillä alueilla tulee huomioida muuttuvan kaupunkirakenteen vaikutukset ja suhde pienempimittakaavaiseen ja säilyvään kaupunkirakenteeseen. Myös viherympäristön laadun kehittämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota kaupunkirakenteen tiivistämisen yhteydessä.

Tiivistyvä radanvarsi mahdollistaa uutta kaupunkimaista ilmettä Järvenpäälle ja vahvistaa seudullista nauhakaupunkirakennetta. Asemanseutujen keskuksiin sijoittuu voimakkain rakentaminen, joka korostaa asemanseutujen aluekeskusmaista luonnetta. Asumisen keskittäminen asemanseuduille vaikuttaa lähiympäristön laadun kriteereihin. Asemakeskusten laatutekijöihin ja toimintoihin tulee hankesuunnittelussa ja asemakaavoitusvaiheessa kiinnittää erityistä huomiota, jotta syntyy viihtyisää ja houkuttelevaa asuinympäristöä.

Oikoradan ja moottoritien varrelle toteutuvat työpaikka-alueet tuovat näkyvän ja hyvin saavutettavan sijainnin yrityksille. Yritysalueiden toteuttamisessa on kuitenkin riskinä, että syntyy kaupunkikuvalisestisesti sekavaa ja epämiellyttävää ympäristöä. Kaupunkiku-

van kannalta haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää kiinnittämällä huomiota kaupunkikuvalisisiin laatutekijöihin kaavoituksessa, tontinluovutuksessa ja rakennuslupavaiheessa erityisesti tärkeimpien kulkuyhteyksien varrella.

Maisema

Maisemakuva muuttuu, kun nykyisiä luonto- ja virkistysalueita sekä maa- ja metsätalousalueita muutetaan rakentamisen alueiksi. Yleiskaavan toteuttaminen laajentaa ja täydentää vaiheittain nykyisiä asuin- ja työpaikka-alueita. Uuden yleiskaava 2040:n tausta-aineistoksi on laadittu Järvenpään yleiskaavaluonnoksen maisemaselvitys (Ramboll 2019). Selvitys täydentää vuonna 2000 koko kaupungin alueelle laadittua maisemaselvitystä merkittävien muutosalueiden osalta. Muutosalueita sijaitsee osin maisemallisesti merkittävässä kohdissa, kuten Vanhankylän Stålhanentien ja Eriksnäsin tien varsilla, Isokydössä, Mikonkorvessa ja Länsi-Ristinummella.

Vanhankylän Stålhanentien asuinalueen toteutuminen muuttaa maisemaa merkittävästi, erityisesti tarkasteltaessa aluetta pohjoisesta. Rakentamisen sijoittuminen Stålhanentien varteen ja entisen terveyskeskuksen alueelle vähentää maisemallisia vaikutuksia, jotka ovat suuremmat avoimella peltoalueella. Rakentamisella voi olla vaikutuksia kaukomaisemaan esimerkiksi tarkasteltaessa aluetta järven itäpuolelta, Sipoontien suunnalta. Vaikutuksia voidaan lieventää asutuksen sijoittelulla, säästämällä olemassa olevaa puustoa ja sovittamalla rakentamiskorkeudet ympäröivään puustoon. Vanhakylä soveltuu selvitysten perusteella kuitenkin maisemakuvallisesti tarkasteltuna kohtalaisesti rakentamiselle. Keskeistä on laajan peltoalueen ja näkymien säilyminen riittävän yhtenäisinä.

Eriksnäsin peltoalueella uusi rakentaminen on suositeltua sijoittaa täydentämään olemassa olevaa kaupunkirakennetta nykyisen rakentamisen yhteyteen ja puustoa säästään. Rakentamisen sijoituessa Eriksnäsinpellon reunoille säilyy laajempi yhtenäinen peltoalue avoimena ja alueen merkittävä näkymälinja säilyy.

Isokydössä uusi rakentaminen tulee muuttamaan alueen maisemakuvaa rakennetummaksi ja pienentämään laajan peltoalueen kokoa sen länsireunalta. Uusi rakentaminen on suositeltua sijoittaa nykyisen laajan asuinalueen ja puustoisien reunavyöhykkeen yhteyteen, jolloin maisemallisesti tärkeän laajan peltoalueen reunavyöhykkeet eivät muutu merkittävästi

nykyisestä. Alueen maankäytönsuunnittelun yhteydessä tulisi säilyttää keskeisimpiä näkymälinjoja.

Mikonkorvessa nykyinen avoin maisemati-la rakentuu ja sulkeutuu, jolloin alueen avoin luonne ja nykyinen toiminta muuttuu. Rakentamisen sijoittuessa olemassa olevan teollisuusalueen yhteyteen maisemallisten vaikutusten voidaan nähdä olevan vähemmän haitallisia. Rakennusten vaihtelevalla mas-soittelulla ja ympäristön maisemoinnilla voidaan vähentää rakentamisen aiheuttamia maisemallisia muutoksia. Vaikka maisemakuva muuttuu tietyillä alueilla merkittävästikin, voidaan maiseman ominaispiirteet tunnistavalla suunnittelulla ja toteutuksella luoda uusia monipuolisia ja laadukkaita asuinalueita.

Yleiskaavan M- ja MY-alueilla voi syntyä maisemahaittoja, jos laajoja avohakkuuta toteutetaan tai hakkuuaukeat sijoittuvat asutuksen, virkistysreittien, rantojen tai pellonreunan läheisyyteen. Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista puunkaatojen ohjaamista toimenpiderajoituksen avulla maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla ja näin ollen myöskään maisemallisesti arvokkaita peltojen keskelle sijoituvia metsäsaarekkeitä ei voida suojella yleiskaavoituksen keinoin, jos ne ovat yksityisomistuksessa. Muille metsäisille alueille on yleiskaavassa asetettu toimenpiderajoitus koskemaan myös puunkaatoja ja se on voimassa myös asemakaavoitetuilla alueilla.

Kulttuuriympäristö ja -perintö

Kaavan toteutumisella on vaikutuksia valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) sekä maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen maisemakuvaan Länsi-Ristinummella ja Vanhankylän pelloilla. Uusien alueiden rakentaminen tulee muuttamaan kohtalaisen merkittävästi alueiden maisemallisia ominaispiirteitä, jotka muodostuvat ensisijaisesti metsäsaarekkeiden välisistä laajoista avoimista peltoalueista. Yleiskaava ottaa huomioon rakennetun kulttuuriympäristön arvojen säilymisen varaamalla riittävästi viheralueita kohteiden ympäristöön sekä säilyttämällä tärkeät avoimet näkymät suurmaisemassa.

Osa Tuusulan Rantatien kulttuurimaisemasta (RKY) on Järvenpään puolella, Länsi-Ristinummella. Siihen kuuluvat taiteilijahuvilat pihapiireineen sekä maa- ja kotitalouden oppilaitokset ovat kansallisesti, rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita. Keskeinen kulttuurikohte on Ainolan alue, joka sijaitsee näkyvällä paikalla Länsi-Ristinummella, pellon ympäröimällä metsäsaarekkeella. Ristinummen rakentamisen vaikutusten lieventämisen kannalta keskeistä on rakentamisen mittakaava ja etäisyys Ainolasta sekä keskeisten näkymien ja peltoalueiden säilyminen rakentamattomina. Ristinummen avoin, laaja peltomaisema on jo pirstaloitunut koillis-

ja lounaiskulmasta yksittäisten alueiden rakennuttua. Uusimmat koillisikulman asuinalueet korostuvat toistaiseksi maisemakuvassa sijaitessaan toisistaan erillisinä talosaarekkeina. Tuleva rakentaminen voi sijoittuessaan nykyisten asuinalueiden yhteyteen täydentää alueen nykyistä maisemati-la ja sen reunaa. Avoimet peltomaisemat ovat keskeisiä maisema-arvoja alueella, ja niiden säilyminen maisemallisen maankäyttösuosituksen osoittamilla paikoilla on kriittistä haitallisten maisemavaikutusten minimoimisessa (Ramboll 2019).

Länsi-Ristinummen alueen yhdyskuntarakenteen osittainen muutos maanviljelytoiminnasta asuamiseen ei kuitenkaan heikennä merkittävästi alueen RKY:n mukaisia arvoja, kun rakentaminen toteutetaan siten, että maisemalliset ja kulttuurihistoriallisten kohteiden miljöiden arvot ja historialliset kerrostumat säilyvät ja näkyvät ympäristössä. Ristinummen maisemakuvallisesti tärkeän peltoalueen rakentua on syytä huomioida myös alueen virkistysreitistön kehittämisen ja hulevesien luonnonmukaisen hallinnan mahdollisuudet.

Tuusulanjärven ympäristö on maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö (Uudenmaan liitto 2012). Rakentuaessaan Stälhanentien varteen osoitettu pientaloalue muuttaa alueen peltomaisemaa. Alueen suunnittelussa maisemalliset arvot on otettava tarkasti huomioon. Toteutuksessa tulee huomioida Sipoontien näkemälinja Tuusulanjärven yli Vanhankylän pelloille. AP-määräyksessä edellytetään kulttuuriympäristön huomioiminen rakentamisessa. Rakentamiskorkeuden, massoittelun ja ympäristöön soveltuvan arkkitehtuurin avulla ympäristön kulttuuriarvot voidaan turvata niin, etteivät ne alueen rakentuaessa vaarannu.

Paikallisen kulttuuriympäristön osalta kaavaratkaisu vahvistaa kaupungille historiallisesti ja imagollisesti tärkeitä kohteita. Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa osoitettujen arvokkaiden rakennetun ympäristön kohteiden esittäminen kahdessa eri luokassa osoittaa keskeisimmät suojellut ja suojeltavat kohteet turvaten erityisesti niiden suojelutarpeen. Rakennetun ympäristön suojelemisella vahvistetaan kaavassa kaupungin identiteettiä ja omaleimaista kehityspolkua, mikä edistää ulkoapäin Järvenpään kaupungin tunnettuuden lisääntymistä ja sisältäpäin kaupunkilaisten kiinnittymistä kotiseutuunsa ja alueidentiteetin vahvistumista.

Muinaismuistokohteiden säilymistä edistää niiden esittäminen yleiskaavassa. Kiinteän muinaisjäännöksen (ÄnäS) kohdalle Mikonkorven kaupunginosassa on osoitettu mahdollisuus Intron työpaikka-alueen laajenemiseen. Muinaismuistoalueiden päälle voidaan pääsääntöisesti osoittaa rakentamista vasta sen jälkeen, kun kohde on tutkittu ja muinaisjäännöksiä ei ole havaittu

6.7. Vaikutukset ilmastoon ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen

Yleiskaavoituksessa tehtävillä yhdyskuntarakenteen ohjaamisen, liikkumisen ja viherrakenteen perusratkaisuilla on vaikutusta sekä alueella syntyvien päästöjen määrään että alueen kykyyn sopeutua muuttuvaan ilmastoon. Tässä vaikutusarvioinnissa keskitytään kaavaratkaisun laadulliseen arviointiin päästöjen vähentämisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta. Tarkempia päästölaskelmia ja skenaariotarkasteluja on esitetty resurssi- ja viisauden tiekartan skenaariotarkastelussa (Styrman & Monni 2019) ja liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (Sitowise 2020a).

Järvenpään kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Tämä tarkoittaa, että Järvenpään alueella syntyviä päästöjä tulisi vähentää vähintään 80 % vuoden 1990 tasosta, sekä kompensoida jäljelle jäävät päästöt esimerkiksi hiilinelujen, muualla tehtävien päästövähennysten tai hiilensidonnan kautta. Myös seudullisesti Järvenpää on sitoutunut sekä Uudenmaan maakunnan päästötavoitteeseen (hiilineutraalius 2035 mennessä) että MAL-suunnitelmaan, jonka tavoitteena on, että liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen tulee vähentyä vähintään 50 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Samoin Suomi on asettanut tavoitteeksi olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä.

Keskeisimmät päästösektorit liikenne ja energia

Päästösektoreista yleiskaavoituksella voidaan vaikuttaa merkittävimmin liikenteen, energiantuotannon ja energiankulutuksen päästöihin. Yleiskaavalla luodaan siis edellytykset kokonaispäästöjen kannalta erittäin keskeisille sektoreille. Järvenpäässä tiiliikenteen osuus kokonaispäästöistä on noin 37 %, kun keskimäärin Suomessa liikenteen päästöjen osuus on 25 %. Rakennusten lämmitys tuottaa Järvenpäässä noin 35 % kaikista päästöistä ja sähkönkulutus noin 12 %. Yksin maankäyttö ei kuitenkaan ratkaise päästökehitystä, vaan esimerkiksi liikkumistottumusten ja energiankulutuksen kannalta olennaisia ratkaisuja tehdään kaikilla suunnittelutasoilla ja kaupungin palvelutuotannossa.

Järvenpään päästöt kääntyivät laskuun vuoden 2010 jälkeen, ja tällä hetkellä kokonaispäästöt ovat noin 34 % pienemmät kuin vuonna 1990. Viime vuosina päästömäärä ei kuitenkaan ole juuri vähentynyt, ja tulevana vuosina kaupungin kasvu asettaa lisähaasteen päästövähennyksille. Kokonaispäästöjä tulee pystyä vähentämään samaan aikaan, kun asukasluku kasvaa merkittävästi. Yleiskaavan mahdollis-

tamalla väestönkasvulla (noin 60 000 asukasta vuonna 2040) hiilineutraalius tarkoittaisi, että asukaskohtaisten päästöjen tulisi olla vain noin viidesosa nykyisestä (78 %:n vähennys asukaskohtaisiin päästöihin, laskenta perustuu hiilineutraaliuden skenaariolaskelmiin, Styrman & Monni 2019). Kuvassa 25 havainnollistetaan tähänastista päästökehitystä sekä lisätoimien tarvetta päästötavoitteiden saavuttamiseksi.

Merkittävimmin kasvihuonekaasupäästöjä lisäävät kaupungin kasvun myötä lisääntyvä henkilöautoliikenne sekä sähkön- ja lämmönkulutus. Vaikka väestönkasvu asettaa huomattavan haasteen, se tuo myös merkittäviä mahdollisuuksia erityisesti liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Kasvava väestöpohja ja kasvun ohjaaminen tiiviiseen kaupunkirakenteeseen luovat edellytykset joukkoliikenteen palvelutason nostamiselle ja siten autoriippuvuuden vähenemiselle sekä liikkumistarpeen vähentämiseksi monipuolisemman lähipalvelutarjonnan kautta.

Kasvavan väestön myötä kasvaa myös alueen vaikuttavuus kokonaispäästöihin seudullisesti ja kansallisesti. Seudullisesti tarkasteltuna rakentamisen keskittäminen asemansuonille on päästövaikutusten kannalta järkevää. Merkittävän väestönkasvun mahdollistava suunnittelu asettaa kuitenkin myös kasvavan vastuun koko suunnitteluprosessille kiinnittää huomiota vähäpäästöisiin ja ilmastoviisasta asumista edistäviin ratkaisuihin. Energia- ja liikkumistarpeen potentiaalinen kasvu on huomioitava kaikessa suunnittelussa, jotta ei hukata tiiviin kaupunkiasumisen mahdollisuuksia asukaskohtaisten päästöjen vähentämisessä.

Järvenpäässä yleiskaavan keskeisimpiä ohjauskeinoja päästöjen vähentämiseksi ovat yhdyskuntarakenteen eheyden säilyttäminen, olemassa olevaan infrastruktuuriin tukeutuminen sekä riittävän aluete-hokkuuden varmistaminen uusilla ja olemassa olevilla alueilla. Näillä ratkaisuilla edesautetaan rakentamattoman alueen säilymistä, liikkumistarpeen vähentämistä ja kestävien kulkumuotojen osuuden lisääntymistä, sekä ehkäistään energiatarpeen kasvua pitkällä aikavälillä. Lisäksi kaavaratkaisulla parannetaan edellytyksiä liikkumistarpeen vähenemiselle ja kestävien kulkumuotojen osuuden lisäämiselle.

Erityisesti liikkumistottumuksiin vaikuttavat ratkaisut ovat keskeisiä päästövähennysten kannalta. Liikenteen aiheuttamat välittömät kasvihuonepäästöt koostuvat pääosin autoliikenteestä. Autoliikenteen päästöjä voidaan leikata vähentämällä liikennesuoritetta, lisäämällä kestävien kulkumuotojen osuutta ja käyttämällä autoliikenteessä vaihtoehtoisia käyttövoimia, kuten uusiutuvalla energialla tuotettua sähköä

tai biokaasua. Yleiskaavan lisäksi tarvitaan kuitenkin lukuisia muita toimenpiteitä liikenteen päästöjen vähentämiseksi tavoitetasolle. Näitä keinoja on tarkasteltu Järvenpään liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (Sitowise 2020a).

Yhdyskuntarakenne ja energiatalous

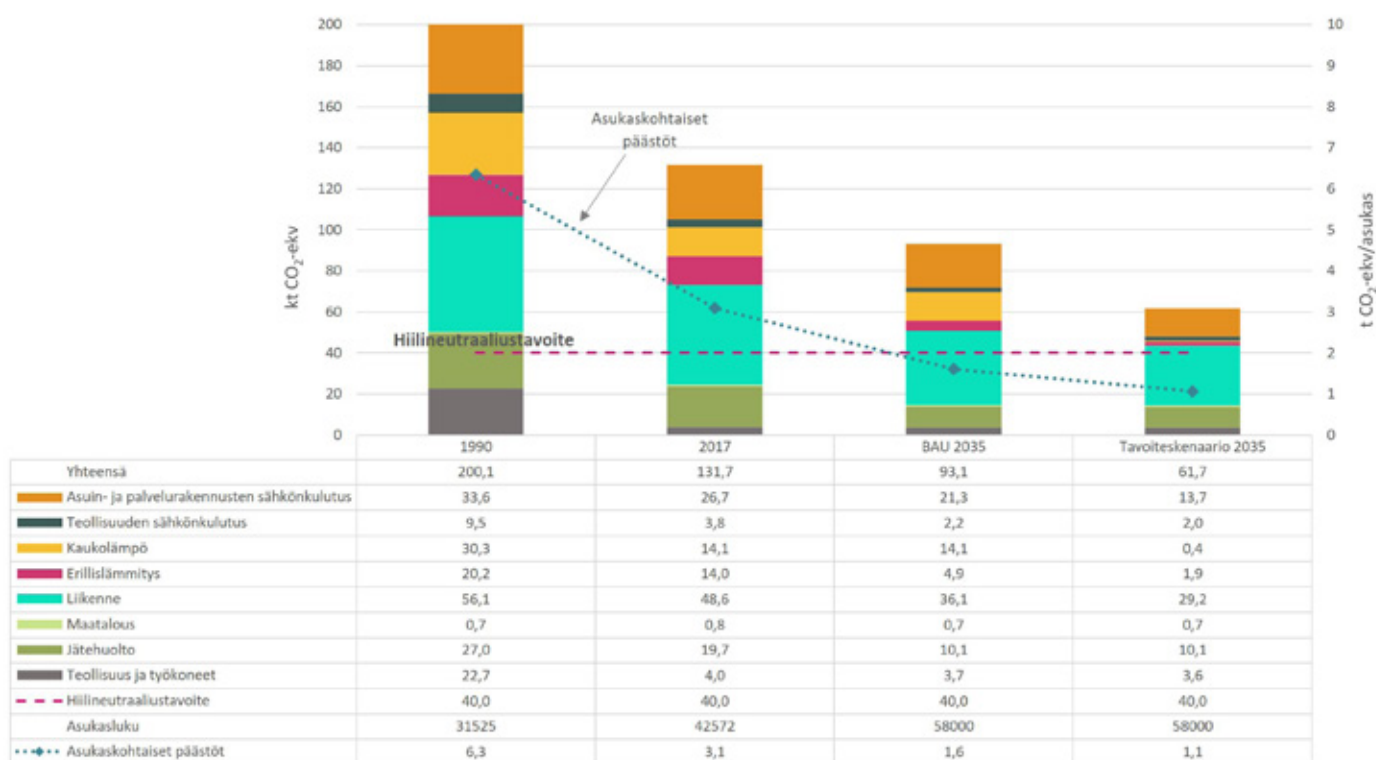
Järvenpää on pinta-alaltaan pieni ja siten väistämättä yhdyskuntarakenteeltaan eheä kaupunki seudullisesti tarkasteltuna. Suuremmassa mittakaavassa yleiskaavan keskeisimpiä ilmastonmuutoksen hillintää tukevia ratkaisuja onkin raideliikenteeseen tukeutuvan asumisen ja työpaikkojen mahdollistaminen, jonka tarkoitus on osaltaan ehkäistä yhdyskuntarakenteen hajautumista seudullisella tai maakunnallisella tasolla.

Olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen ja infrastruktuuriin tukeutumalla vähennetään infrarakentamisen tarvetta (muun muassa uusi katu- ja vesijohtoverkosto). Yleiskaavaratkaisu ohjaa tähän mahdollistamalla nykyistä voimakkaampaa täydennysrakentamista (tehokkuudeltaan joustavat A-merkinnät asemanseuduilla) sekä osoittamalla uudet asuinalueet pääsääntöisesti olemassa olevan kaupunkirakenteen jatkoksi. Uusista asuinalueista ainoastaan Stålhanentien varren pientaloalue sijoittuu selvästi irti nykyisestä kaupunkirakenteesta. Tässäkin tapauksessa alue tukeutuu kuitenkin olemassa olevaan katuverkostoon. Sen sijaan vesihuollon toimivuuden var-

mistamiseksi alueen rakentaminen edellyttää uuden vesijohdon vetämistä. Aluetta kuitenkin kehitetään myös matkailuun, joten tarve uudelle yhdyskuntatekniikalle voisi ylittyä asumisesta huolimatta.

Tukeutuminen olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen mahdollistaa myös energiaratkaisuissa olemassa olevan kaukolämpöverkoston hyödyntämisen sekä verkoston laajentamisen uusille alueille. Järvenpäässä tuotetaan kaukolämpöä ja sähköä biovoimalaitoksessa. Voimalaitos käyttää pääosin uusiutuvia energianlähteitä, joten se on tällä hetkellä varteenotettava vähäpäästöinen lämmitysratkaisu.

Merkittävimmät uudet alueet Ainolan ja Haarajoen asemien ympäristössä ovat mitoitukseltaan tehokkaita ja jatkavat olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta, joten kaukolämpöverkkoa olisi todennäköisesti kannattavaa laajentaa kyseisille alueille niiden rakentuessa. Myös Haarajoen asemanseutu ja Laurilantien varsi olisivat potentiaalisia alueita verkon laajentamiselle. Vielä voimakkaampi energiasektorin päästöjä hillitsevä vaikutus olisi kuitenkin esimerkiksi maalämpö- tai aurinkoenergiaratkaisuilla. Myös uudet pientaloalueet, joille kaukolämpöverkon laajentaminen ei välttämättä ole ensisijainen ratkaisu, on siis mahdollista toteuttaa päästötavoitteita tukevin lämmitysratkaisuin paikallisella uusiutuvan energian tuotannolla. Yleiskaavalla ei voida vaikuttaa lämmitystapavalintaan, mutta kaavaratkaisu ei estä energiasektorin päästöjen vähentämistä alueella.

Kuva 25. Kokonaispäästöjen kehitys ja skenaariolaskennan tulokset. Hiilineutraalius edellyttää lisätoimien tunnistamista erityisesti liikenteen ja sähkönkulutuksen osalta (Styrman & Monni 2019).

Järvenpään pienen pinta-alan vuoksi mahdollisuudet esimerkiksi laajoille tuulivoimapuistoille tai aurinkopaneelikentille ovat hyvin rajalliset. Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa kuitenkin esimerkiksi aurinkovoimalan sijoittumisen suojaviheralueelle moottoritien yhteyteen.

Aluetehokkuus ja toimintojen sijoittuminen

Riittäväällä aluetehokkuudella luodaan edellytykset kattavalle joukkoliikenteelle sekä palveluiden tarjonnalle asutuksen ja työpaikkojen lähellä. Tällä hetkellä 72 % järvenpääläisistä asuu alueella, jolla on joukkoliikenteen kannalta riittävä väestöpohja. Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa tilanteen, jossa 79 % asukkaista asuisi joukkoliikenteen toteutumisen kannalta riittävän tiiviillä alueella. Lisäksi kaavaratkaisu sallii monin paikoin tiivistämisen olemassa olevilla alueilla ja on ratkaisultaan joustava erityisesti asemansuodilla. Tätä tiivistämistä ei ole huomioitu asukastiheyden tarkasteluissa.

Yleiskaavaratkaisu ohjaa siis kasvua tiiviimpään ja tehokkaampaan rakenteeseen, mikä edesauttaa liikkumistarpeen vähentämistä sekä kestävien kulkumuotojen käyttöä. Toisaalta yleiskaavan tavoitevuonna 2040 yhä noin joka viidennen voidaan arvioida asuvan joukkoliikenteen kannattavuuden kannalta liian väljillä alueilla. Järvenpäässä välimatkat ovat kuitenkin lyhyitä, joten väljemmilläkin alueilla on hyvät edellytykset kestäväälle liikkumiselle, esimerkiksi pyöräilyyn ja raideliikenteeseen tukeutuen. Asukastiheyden riittävyttä suhteessa joukkoliikenteen kehittämiseen sekä asemansuotujen potentiaalin hyödyntämiseen on käsitelty tarkemmin liikenteen vaikutusarvioinnin yhteydessä.

Riittävän aluetehokkuuden lisäksi yleiskaavaratkaisulla on pyritty tukemaan lähipalveluita ja siten liikkumistarpeen vähentämistä joustavilla kaavamääräyksillä. Kaikille asumisen alueille sallitaan lähipalveluiden sijoittuminen ja asemien ympäristöt on osoitettu C-merkinnällä, joka sallii monipuolisesti palveluiden, työpaikkojen ja asumisen sijoittumisen. Samalla palvelukeskittymiä ohjataan joukkoliikenteen solmukohtiin. Yleiskaavassa osoitetut tiivistyvät ja uudet työpaikkakeskittymät sijoittuvat asemansuotujen lisäksi autoliikenteen solmukohtiin. Tämä voi aiheuttaa lisääntyvää autoiluun nojaavaa työmatkaliikennettä. Vaikutuksia voidaan ehkäistä panostuksilla liikkumisen ohjaukseen työmatkaliikkumisessa sekä parantamalla pyöräilyn ja joukkoliikenteen yhteyksiä raideliikenteen asemien ja työpaikkakeskittymien välillä.

Yleiskaavaratkaisussa pyritään edistämään kestävästä liikkumisesta myös kaavamerkinnoin osoittamalla keskeiset joukkoliikenteen kehityskäytävät, pyö-

räilyn pääreitit sekä virkistykseen ja ulkoilun pääreitit. Osoittamalla keskeisimmät bussiliikenteen, pyöräilyn ja ulkoilun reitit yleiskaavatasolla varmistetaan reittien jatkuvuuden, tarvittavien tilavarausten ja viihtyisän liikkumisympäristön huomioiminen jatkosuunnittelussa ja siten osaltaan edistetään kulkumuotojakauman kehitystä kestävien kulkumuotojen hyväksi.

Hiilinielut

Järvenpää on pinta-alaltaan pieni ja tiiviisti rakennettu, joten kaupungin alueella olevien metsien hiilinielupotentiaali on hyvin rajallinen. Kaupungin hiilinielusta ei ole tehty laskelmaa, mutta voidaan olettaa, että metsien hiilinielu ei riittäisi kompensoimaan tavoiteltujen 80 %:n päästövähennysten jälkeen edelleen syntyviä päästöjä. Pienilläkin metsäalueilla on kuitenkin merkitystä paitsi hiilinieluna, myös ennen kaikkea elinympäristön viihtyisyyden ja kaupungin ilmasto-kestävyyden eli muuttuviin sääoloihin sopeutumisen kannalta.

Hiilinielujen näkökulmasta kielteisiä vaikutuksia syntyy, kun yhdyskuntarakennetta laajennetaan nykyisille metsäalueille. Hiilitase pienenee, kun metsän tilalle tulee rakentamista. Hiilinielua voidaan lisätä vahvistamalla olemassa olevien metsäalueiden hiilensidontapotentiaalia tai istuttamalla avoimille alueille. Käytännössä Järvenpään kohdalla jäljelle jäävien kasvihuonekaasupäästöjen kompensointi edellyttäisi todennäköisesti jonkinlaisia seudullisia tai valtakunnallisia ratkaisuja, joilla esimerkiksi edesautetaan toimintojen sijoittumista raideliikenteen yhteyteen ja hiilinielujen säästämistä harvemmin asutuilla alueilla. Muutoksia metsä- ja peltopinta-aloissa on tarkasteltu vaikutusarvioinnin kohdassa 6.4.

Välilliset vaikutukset ja resurssiviisaus

Kaupungin kasvu kuluttaa luonnonvaroja monin tavoin. Uudet alueet pienentävät rakentamatonta maata, ja rakentamiseen tarvitaan huomattavia määriä luonnonvaroja ja kasvavan väestön myötä myös energiatarve kasvaa. Laajemmin tarkasteltuna tiivis maankäyttö toisaalta mahdollistaa muun muassa vähemmän luonnonvaroja kuluttavat liikkumisen ratkaisut. Yleiskaavalla ei voida suoraan vaikuttaa esimerkiksi asukkaiden kulutusikäytymiseen. Henkilökohtaisesta kulutuksesta aiheutuvia päästöjä ei myöskään lasketa kaupunkien kasvihuonekaasupäästöihin. Yleiskaavalla ja erityisesti sen toteutusohjelmalla voidaan kuitenkin välillisesti vaikuttaa alueiden kehittämiseen palvelurakenteen kannalta kestäväan suuntaan. Esimerkiksi uusien alueiden toteuttamisjärjestystä ohjaamalla voidaan pyrkiä vaikuttamaan siihen, millaisiksi uusien asukkaiden kulutus- ja liikkumistottumukset

kehittyvät. Huolehtimalla, että lähipalvelut, kestävän liikkumisen ratkaisut ja kierrätysmahdollisuudet toteutuvat jo alueiden rakentuessa, edesautetaan näiden palveluiden omaksumista osaksi arkirutiineja.

Tiivistyvissä kaupungissa voidaan vaikuttaa päästökehitykseen ja resurssiviisauteen myös alueiden kehittämisen kokonaisvaltaisella tarkastelulla, jossa otetaan huomioon esimerkiksi olemassa olevan alueen tiivistämisen eri keinot ja niiden vaikutukset päästökehitykseen ja rakennusten hiilijalanjälkeen. Erityisesti asemanseuduille osoitetuilla tiivistämisvyöhykkeillä on niin sanotun hiilipiikin riski, jossa lyhyellä aikavälillä aiheutuu runsaasti päästöjä, mikäli tiivistäminen toteutetaan merkittävässä määrin purkavana uudisrakentamisena. Monessa tapauksessa purkaminen voi kuitenkin olla pitkällä aikavälillä kannattavin keino kaupunkirakenteen tiivistämiseksi ja asemanseutujen vahvistamiseksi. Onkin tärkeää, että alueiden kehittämisessä arvioidaan elinkaari vaikutuksiltaan järkevimät ratkaisut tapauskohtaisesti. Jossakin tapauksessa elinkaari vaikutuksiltaan paras ratkaisu voi olla korvata olemassa olevaa rakennuskantaa uudella mitoitukseltaan tiiviimmällä ja energiatehokkaammalla rakentamisella, kun taas toisessa tapauksessa paras ratkaisu voi olla esimerkiksi energiaremontti ja lisäkerosten rakentaminen.

Rakentamisessa luonnonvarojen kulutukseen voidaan vaikuttaa muun muassa materiaalivalinnoilla ja energiaratkaisuilla. Rakentamisessa tulee pyrkiä energia- ja materiaalitehokkuuteen ja pienen hiilijalanjäljen ratkaisuihin rakennusten ja infrastruktuurin koko elinkaarella. Etenkin uusilla alueilla voidaan vaikuttaa alueen hiilijalanjälkeen myös resurssiviisaalla mitoituksella (ei tuhlailevaa katuverkkoa, riittävästi viherpinta-alaa). Yleiskaavaratkaisussa tätä on pyritty edesauttamaan uusien asumisen alueiden riittävän väljällä rajauksella, joka jättää joustovaraa korttelirakenteiden huolelliseen suunnitteluun.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Yleiskaavaratkaisun mukainen kehitys ei merkittävästi lisää elinympäristöön kohdistuvia ilmastonmuutoksen tuomia riskejä Järvenpäässä. Ilmastonmuutoksen aiheuttamiin maaperän ominaisuuksien muutoksiin, sademäärien kasvuun, keskilämpötilojen nousuun ja sään ääri-ilmiöiden yleistymiseen tulee kuitenkin varautua kaikessa suunnittelussa, erityisesti tiivistyvillä kaupunkialueilla.

Yleiskaava osoittaa sekä kokonaan uusia rakentamisen alueita että ohjaa täydennysrakentamista olemassa olevaan rakenteeseen ja sallii myös esimerkiksi omakotitaloalueiden tiivistämisen. Yhdessä ilmastonmuutoksen tuoman lisääntyvän sateisuuden ja rankkasateiden kanssa vettä läpäisevien pintojen

vähentyminen aiheuttaa kasvavia hulevesien hallinnan haasteita. Vesipitoisuuden kasvu heikentää myös maaperän lujuutta ja alentaa sen kantavuutta. Valtaosa Järvenpään maaperästä on savimaata, jolla rakenteet ovat erityisen alttiita maaperän elämiselle. Savimaa on myös imeytyvyydeltään heikkoa, mikä entisestään lisää kokonaisvaltaisen hulevesien hallinnan tarvetta. Maaperän eläminen voi johtaa vaurioihin rakennuksissa ja infrastruktuurissa. Myös valuma-alueiden rajalla tapahtuvat maankäytön muutokset ja siten valuma-alueiden muuttuminen voivat vaikuttaa hulevesien määrään. Kesäisin yleistyvä kuivuus taas voi aiheuttaa pohjaveden pinnan alentumista ja siten maan painumista. Etenkin keskustan täydennysrakentamisessa on tärkeää varautua näihin mahdollisiin muutoksiin.

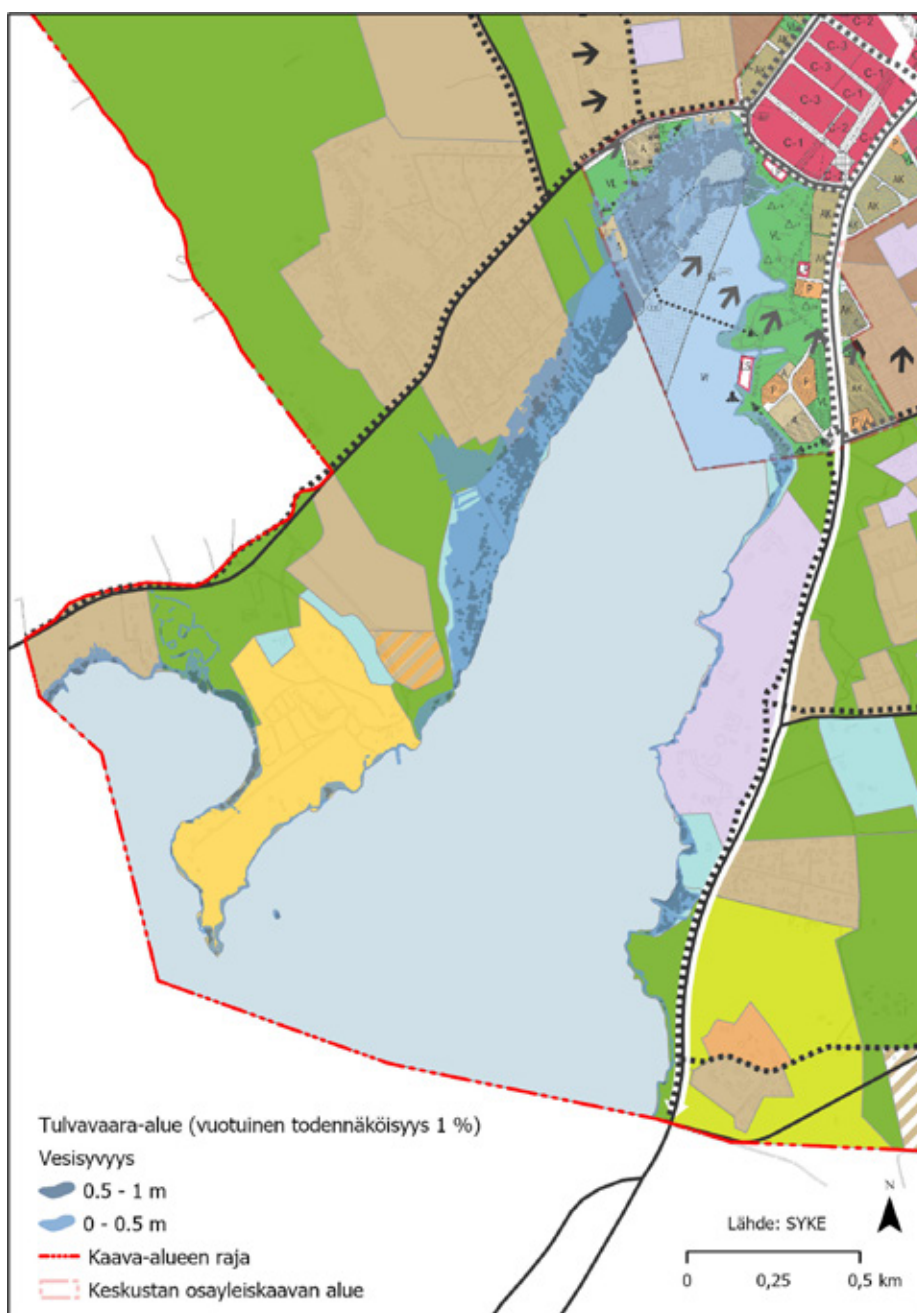
Tällä hetkellä Järvenpäässä ei ole yhtäkään merkittävän hulevesitulvariskin aluetta, joskin paikallisetkin hulevesien hallinnan ongelmat voivat aiheuttaa huomattavia taloudellisia ja ympäristöllisiä haittoja muun muassa talojen rakenteisiin ja vesistöluontoon. Yleiskaavaratkaisussa varaudutaan hulevesimäärien kasvuun varaamalla tilaa hulevesien hallinnan ratkaisuille yleisillä alueilla. Myös osoittamalla valuma-alueet ja valuma-aluekohtaiset hulevesien purkureitit ohjataan hulevesien hallinnan parempaan huomioimiseen ja vaikutusten arviointiin koko valuma-alueella aiempaa tarkemmin.

Sateisuuden lisääntyminen ja rankkasateiden ja kuivuuden vaihtelut voivat kasvattaa myös vesistötulvien riskiä. Tällä hetkellä vesistötulvat eivät aiheuta huomattavia riskejä Järvenpään alueella eikä uusia rakentamisen alueita ole osoitettu Tuusulanjärven tulvavaara-alueelle (kuva 26, tarkasteltu yhden prosentin vuotuisen todennäköisyyden kannalta). Esimerkiksi Stålhanentien varren uuden AP-alueen rakentaminen ei siten edellytä erityisiä tulvasuojeluun liittyviä rakenteita. Tulviminen tulee kuitenkin ottaa huomioon Vanhankylänniemen RM-aluetta kehitettäessä. Keravanjoen vartta ei Järvenpään puolella ole tulvimisen kannalta kartoitettu. Joen varteen ei kuitenkaan ole osoitettu yleiskaavassa uusia rakentamisen alueita verrattuna yleiskaava 2020:een. Rakentamista sallivilla alueilla tulee sekä Keravanjoen varressa että Tuusulanjärven rannalla noudattaa rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä tulvakorkeuden selvittämisestä ja riittävästä rakennuskorkeudesta.

Ilmastonmuutos aiheuttaa keskilämpötilojen nousua ja ääriämpötilojen, kuten helleaaltojen yleistymistä. Ilmastonmuutos voi vaikuttaa myös pienilmastoon erityisesti tiiviillä kaupunkialueilla. Yleiskaavaratkaisu osoittaa lisää tiivistä maankäyttöä ja kerrostalorakentamista. Rakentamisessa on Suomen ilmasto huomioiden perinteisesti kiinnitetty huomiota erityisesti rakennusten lämmittämiseen. Muuttuvan ilmaston myötä myös jäähdytysratkaisuihin aina rakennusten sijoittelusta, kasvillisuudesta ja rakennusma-

tereaalien valinnasta lähtien tulee kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Sekä yleinen keskilämpötilojen nousu että sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen yhdessä tiiviin rakentamisen kanssa kasvattaa kaupunkirakenteen lomaan sijoitettujen viheralueiden tärkeyttä. Viheralueet ja kasvillisuus tasaavat lämpötiloja ja suojaavat kuumuudelta ja tuulelta sekä lisäävät hulevesien imeytymispinta-alaa. Jotta yleiskaavassa osoitetut lähipuistot ja viheryhteydet tasaisivat näitä vaikutuksia, ne tulee suunnitella ja toteuttaa laadukkaina ja monipuolisina viherympäristöinä. Myös yleiskaavan asutukseen osoitetuilla alueilla edellytetään riittävän lähivirkistystyksen varmistamista yleiskaavassa osoitetujen puistojen ja viheralueverkoston täydentämiseksi.

Ilmaston lämpeneminen ja sään ääri-ilmiöiden yleistyminen lisäävät myös viherrakenteeseen kohdistuvia riskejä. Esimerkiksi vieraslajien yleistyminen ja lisääntyvät tuholaisvauriot aiheuttavat riskin kaupunkiluonnon monimuotoisuudelle. Myrskyvauriot voivat kerralla aiheuttaa merkittäviä vahinkoja viheralueverkostoon. Yleiskaavassa viheralueverkoston resilienssiä pyritään varmistamaan turvaamalla mahdollisimman yhtenäinen ja laajempiin alueisiin kytkeytyvä viheralueiden kokonaisuus.

Kuva 26. Tuusulanjärven tulvavaara-alue

7. Kaavan toteuttamisedellytykset ja seuranta

Järvenpään yleiskaava on luonteeltaan yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, joka toteutuu vaiheittain pitkän ajan kuluessa maapolitiikan, asemakaavoituksen, yhdyskuntateknisen huollon ja suojelupäätösten kautta. Toteutumisaikatauluun ja -järjestykseen vaikuttavat muun muassa kaavoituksen eteneminen, väestönkasvu, elinkeinopolitiikka, maanomistussuhteet ja taloussuhdanteet. Toteuttamisen edistämiseksi voidaan laatia erillisiä toteuttamisohjelmia.

Yleiskaavan toteutumisen edellytyksenä olevia seudullisia hankkeita edistetään kuntayhteistyöllä, virallisilla lausunnoilla, osallistamalla aktiivisesti seudulliseen yhteistyöhön ja muun edunvalvonnan keinoin. Kaavaratkaisuun perustuen tullaan valmistelevaan maanhankintaohjelmaa, jossa tarkennetaan maanhankintajärjestystä ja kohdealueita. Suunnittelun apuna voidaan käyttää myös viitesuunnitelmia ja kaavarunkoja. Asemakaavoitus etenee pääsääntöisesti kaavoitussuunnitelman mukaisesti. Tietoa tulossa

olevista asemakaavahankkeista saa vuosittain alkuvuodesta ilmestyvästä kaavoituskatsauksesta. Kaupungin investointiohjelmalla on tärkeä rooli erityisesti liikenneinfran ja tarvittavien vesihuollon investointien toteuttamisessa.

Yleiskaavan seuranta ja toteuttamista tullaan tekemään pääsääntöisesti kaupunkikehityksen palvelualueen virkätöinä. Yleiskaavan tulee mahdollistaa kaupungin strategia ja olla saman suuntainen muilla palvelualueilla tehtävien suunnitelmien kanssa. Yleiskaavan mahdollisuuksia vastata väestönkasvun tuomiin paineisiin seurataan säännöllisesti väestösuunnitteen laatimisen yhteydessä. Uusien asuinalueiden rakentamista ennakoidaan myös kaupungin palveluverkkosuunnitelmassa, jossa arvioidaan julkisten palvelualueiden tarve.

Yleiskaavan ajantasaisuutta on seurattava nopeasti kehittyvässä kaupungissa ja tarpeen mukaan päivitettävä laatimalla uusi yleiskaava.

Käsitesanasto ja käytetyt lyhenteet

Ekosysteempipalvelut

Ekosysteempipalveluilla tarkoitetaan kaikkia luonnon ihmiselle tarjoamia hyötyjä. Ne luokitellaan kolmeen kategoriaan: tuotantopalvelut (mm. ruoka, raaka-aineet, bioenergia, vesivarat, geneettiset resurssit), säätely- ja ylläpitopalvelut (mm. ilman- ja vedenlaadun, eroosion, tautien, tuholaiden, luonnonkatastrofien ja ilmaston säätely, yhteyttäminen, maaperän muodostuminen, ravinteiden ja veden kierrot) ja kulttuuriset palvelut (mm. esteettiset, henkiset ja hengelliset, symboliset sekä koulutus- ja virkistyspalvelut). Luonnon monimuotoisuus toimii ekosysteempipalveluiden tuotannon pohjalla. Ekosysteemien biologisen monimuotoisuuden on todettu paitsi edesauttavan ekosysteemien toimintaa ja useiden ekosysteempipalveluiden tuotantoa, myös parantavan ekosysteemien resilienssiä eli kykyä vastustaa luonnollisia ja ihmisen aiheuttamia häiriöitä ja muutoksia sekä sopeutua niihin.

Hiilineutraalius

Toimintojen toteuttaminen siten, että ei synny lainkaan nettopäästöjä. Hiilineutraali toimija tuottaa hyvin vähän päästöjä, ja kompensoi jäljelle jäävät päästöt sitomalla kasvihuonekaasupäästöjä hiilinieluihin tai toteuttamalla päästövähennyksiä muualla.

Hulevesien hallinta

Hulevedellä tarkoitetaan rakennetuilta alueilta pois johdettavia sade- ja sulamisvesiä. Hulevesien hallintaa ovat hulevesien kertymiseen vaikuttavat ja niiden johtamiseen ja käsittelyyn liittyvät toimenpiteet.

Hulevesitulva

Hulevesitulvia (joskus myös nimellä rankkasade- tai taajamatulva) esiintyy pääasiassa rakennetuilla kaupunkialueilla. Ne ovat lyhytkestoisia ja melko paikallisia. Hulevesitulva syntyy hulevesirakenteiden kapasiteetin ylittyessä esimerkiksi poikkeuksellisen rankan sateen takia.

Hybridirakentaminen

Usean erityyppisen, mm. asuin-, liikunta- tai muun kaupallisen toiminnan, rakentaminen samaan kokonaisuuteen.

Kaavarunko

Asemakaavan suunnitteluohjeena toimivan kaavarungon avulla tutkitaan eri vaihtoehtoja alueen korttelirakenteen ja liikenneverkon suhteen. Kaavarungon tehtävänä on luoda edellytykset alueen asemakaavoittamiselle hankkeen seuraavissa vaiheissa. Kaavarunko ei ole oikeusvaikutteinen.

Kerrosala

Kerrosala on rakennuksen kaikkien niiden osien pinta-ala, johon voidaan sijoittaa rakennuksen pääkäyttötarkoituksen mukaisia tiloja. Kerrosala lasketaan rakennuksen ulkopintoja pitkin.

Kerrosneliömetri, k-m²

Pinta-alayksikkö, jolla ilmoitetaan rakennuksen tai rakennusten yhteenlaskettu kerrosala.

Kestävä liikkuminen

Liikkuminen kävellen, pyörällä tai joukkoliikenteellä.

Kulkumuoto-osuus

Ihmisten tekemien matkojen pääasiallisten kulkumuotojen välinen prosentuaalinen osuus.

Liikennejärjestelmä

Liikennejärjestelmä muodostuu liikenneväylistä, henkilö- ja tavaraliikenteestä sekä liikennettä ohjaavista järjestelmistä.

Liikennesuorite

Jonkin ajoneuvolajin tietyssä aikayksikössä (esimerkiksi tunnissa tai vuorokaudessa) ajama kilometrimäärä.

Liikennetuotos

Maankäytön aiheuttama katuverkolle suuntautuva liikennemäärä.

Logistiikka-alue

Tavaroiden kuljetukseen ja varastointiin tarkoitettu alue.

Luonnonmukainen hulevesien hallinta

Luonnon omien veden kierto- ja veden laatuun vaikuttavien tekijöiden hyödyntäminen ja tukeminen taajamien hulevesien hallinnassa.

Lähipäästötön ajoneuvo

Ajoneuvo, joka ei aiheuta hiilidioksidi- tai hiukkaspäästöjä liikkueessaan, käytännössä sähkö- tai vetäauto.

Maisematyöluva

Maisematyöluvasta määrätään maankäyttö- ja rakennuslain (1999/132) 128 §:ssä. Tiettyjä alueita voidaan kaavoituksessa asettaa toimenpiderajoituksen alaisiksi, jolloin maisemaa muuttavaa toimenpidettä suunniteltaessa on selvitettävä maisematyöluvantarve. Maisematyölupaa ei tarvita yleis- tai asemakaavan toteuttamiseksi tarpeellisten tai myönnetyn rakennus- tai toimenpideluvan mukaisten töiden suorittamiseen, eikä vaikutuksiltaan vähäisiin toimenpiteisiin. Lupa ei myöskään ole tarpeen, jos toimenpide perustuu yleisistä teistä annetun lain mukaiseen hyväksytyyn tie-suunnitelmaan. Järvenpäässä maisematyöluva haetaan rakennusvalvonnasta.

Merkittävä kokoojakatu

Maankäytön kannalta ensisijainen katuyhteys, joka palvelee kaupungin osa-alueen sisäistä liikennettä ja yhdistää tonttikadut pääkatuihin.

Metsänkätöilmoitus

Metsälaki velvoittaa tekemään hakkuusta tai erityisen tärkeän elinympäristön (1996/1093 § 10) käsittelystä ilmoituksen Suomen metsäkeskukseen vähintään 10 vuorokautta ennen toimenpiteen aloittamista. Omaan käyttöön hakatusta puusta (polttopuut, rakennusmateriaali), keskiläpimitaltaan enintään 13 senttimetriä olevan puuston hakkuusta eikä tietyissä erityissijainneissa tapahtuvasta hakkuusta tarvitse tehdä ilmoitusta, ellei kyseessä ole metsälain määrittelyn mukainen erityisen tärkeä elinympäristö.

Oikorata

Keravan ja Lahden välinen rata.

Päärata

Helsingin ja Tampereen välinen rata.

Rakennemalli

Rakennemallitarkasteluilla hahmotellaan kunnan tai alueen strategisia maankäytön vaihtoehtoja. Se ohjaa maankäyttöä yleispiirteisesti ja toimii yleiskaavoituksen pohjana. Rakennemallilla ei ole kaavan kaltaisia oikeusvaikutuksia.

Rakennuspaikka

Kiinteistö tai muu määritelty alue, joka voidaan osoittaa rakennuksen sijaintipaikaksi. Rakentamiseen soveltuvan alueen eli rakennuspaikan tulee täyttää kooltaan, muodoltaan ja sijainniltaan tietyt vaatimukset.

Ne vaihtelevat riippuen siitä, onko kysymys asemakaavaan vai sen ulkopuolelle sijoittuvasta alueesta. Asemakaava-alueella rakennuspaikan sopivuus ratkaistaan kaavassa. Asemakaava-alueen ulkopuolella rakennuspaikan tulee olla tarkoitukseen sovelias, rakentamiseen kelvollinen ja riittävän suuri, kuitenkin vähintään 2000 neliometriä. Kiinteistöillä, joissa on olemassa oleva rakennus, mutta jotka jäävät alle 2000 neliometrillä, voidaan rakennusta perusparantaa.

Järvenpäässä yleiskaavaa tulkittaessa on tärkeää huomata, että vuoden 2004 jälkeen lohkotut kiinteistöt eivät ole rakennuspaikkoja ennen alueen asemakaavoitusta, vaikka ne täyttäisivät kiinteistön koolle asetetut vaatimukset.

Resurssiviisuus

Resurssiviisuus tarkoittaa kykyä käyttää erilaisia resursseja, kuten luonnonvaroja, raaka-aineita, energiaa, tuotteita ja palveluja kestävästi kehitystä edistävällä tavalla. Resurssiviisaalla toiminnalla edistetään ihmisten hyvinvointia samalla kun vähennetään ympäristölle haitallisia vaikutuksia. Järvenpään resurssiviisautavoitteet ovat hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä sekä jätteenhävitys ja kestävä kulutus vuoteen 2050 mennessä.

Ruuhkamaksu

Usein ruuhkautuvien tiealueiden käytöstä perittävä maksu, jonka pääasiallisena tarkoituksena on ehkäistä ruuhkautumista.

Tehokkuus

(alue-, kortteli- ja tonttitehokkuus)

Alueiden rakentamistiheyttä kuvataan usein tehokkuuslukujen avulla. Aluetehokkuusluku (e_a) ilmaisee rakennusten kokonaispinta-alan suhteessa koko alueen pinta-alaan. Vastaavasti rakennusten kokonaispinta-ala voidaan laskea suhteessa kortteliin (e_k) tai tontin pinta-alaan (e_t). Tehokkuusluku on sitä suurempi, mitä korkeampia rakennukset ovat ja mitä vähemmän tilaa niiden välissä on.

Työpaikkaprojektio

Työpaikkaprojektioit ovat arvioita siitä, miten työllisyyden ja työpaikkojen kehitys eri toimialojen kesken jakautuu tulevaisuudessa. Järvenpään työpaikkojen kehitystä on arvioitu osana Uudenmaan seudullista työpaikkaprojektioita vuoteen 2030. Työ on perustunut VATT:n laatimaan työllisyysennusteeseen ja ETLA:n valtakunnalliseen toimialaennusteeseen.

Vesistötulvat

Vesistötulvat syntyvät jokien ja järvien vedenpinnan noustessa. Niitä aiheuttavat esimerkiksi pitkään jatku-
neet sateet tai lumen sulaminen. Suurin osa vesistö-
tulvista syntyy jokien virtaamien muutoksista johtuen.

Viherrakenne

Viherrakenne koostuu viheralueista, niiden muodos-
tamasta viheralueverkostosta ja pihojen kasvullisista
osista sekä niiden välisistä viheryhteyksistä. Viherra-
kenne kattaa kaikki kasvulliset alueet eri mittakaava-
tasolla riippumatta kaavoituksen osoittamasta käyt-
tötarkoituksesta tai maanomistuksesta.

Vähittäiskaupan suuryksikkö

Vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan maankäyt-
tö- ja rakennuslaissa (71 §) yli 4 000 kerrosneliömetrin
suuruista vähittäiskaupan myymälää.

Väestösuunnite ja väestöennuste

Väestösuunnitteella ja -ennusteella kuvataan tulevaa
väestönkehitystä. Väestösuunnite laaditaan kaupun-
gin toimesta väestöennustemalli Vennillä vuosittain.
Väestön- ja asuntokannan sekä palveluiden tarpeen
kasvua ennakoidaan kaavoitus- ja rakentamisennus-
teiden pohjalta. Tiedot pohjautuvat päätöksentekoon
ja kaupungin toivottuun kehitykseen. Taustamuuttu-
jina vaikuttavat tilastot, jotka päivitetään edellisten
vuosien toetutuneen kehityksen perusteella.

Väestöennuste on historialliseen kasvuun poh-
jautuva mallinnus. Tilastokeskuksen väestöennusteet
ovat ns. demografisia trendilaskelmia, joissa lasketaan
mikä olisi alueen tuleva väestö, jos viime vuosien väes-
tönkehitys jatkuisi samanlaisena. Asuntojen rakenta-
minen ei vaikuta ennusteeseen.

Älyliikenne

Liikenteen digitalisaation luomat mahdollisuudet

Kaava-aineistossa käytetyt lyhenteet

ELY = Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ETLA = Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

KOYK 2030 = Keskustan osayleiskaava 2030

LaRS = Laki rakennusperinnön suojelemisesta 498/2010

LsL = Luonnonsuojelulaki 1096/1996

ML = Metsälaki 1093/1996

MRL = Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999

RKY = Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kult-
tuuriympäristö

VAT = Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

VATT = Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

VL = Vesilaki 587/2011

VN = Valtioneuvosto

YK 2020 = Yleiskaava 2020

YK 2040 = Yleiskaava 2040

Yleiskaavan lähdeluettelo

Järvenpään yleiskaava 2040 -julkaisut (<https://www.jarvenpaa.fi/yleiskaava2040>)

Järvenpään kaupungin luontotietokanta. Paikkatietoaineisto ja selvitysarkisto.

Järvenpään kaupunki (2016/2018). Järvenpään yleiskaavan 2040 osallistumis- ja arviointisuunnitelma.

Järvenpään kaupunki (2018a). Minne kaupunki kasvaa? Vaihtoehtoisten rakennemallien tarkastelu Järvenpään yleiskaava 2040 varten. Järvenpään kaupunki (2018b).

Valitut kasvusuunnat –Timantti kärkenä kohti etelää asemanseutuja tiivistäen.

Järvenpään kaupunki (2019a). Järvenpään yleiskaava-luonnoksen selostus.

Järvenpään kaupunki (2019b). Yleiskaavan luonnosvaiheen vuorovaikutus. Mielipiteet, lausunnot ja karttakyselyn tulokset (2019).

Taustaselvitykset ja muu lähdemateriaali

ELY (2015). Keski-Uudenmaan poikittainen tieyhteys, tekninen selvitys. Nurmijärvi, Tuusula ja Järvenpää. Elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskuksen raportteja 88/2016.

FCG (2013). Järvenpään hulevesisuunnitelma.

HSL Helsingin seudun liikenne (2019). MAL 20019: Helsingin seudun maankäyttö, asuminen ja liikenne.

Järvenpään kaupunki (2018). Järvenpään kaupungin palveluverkkosuunnitelma 2019-28.

Järvenpään kaupunki (2019). Kaupungin strategia-asiakirjat ja päätökset.

Järvenpään kaupunki (2020). Täydentävä vaikutusarviointi suhteessa Natura 2000 -alueisiin.

Järvenpään kaupunki (2016). Viheralueverkoston nykytila ja kehitystarpeet kasvavassa kaupungissa. Selvitys Järvenpään yleiskaavaan 2040.

Kantelinen, T. (2001). Nummenkylän ja Kellokosken pohjavesialueiden suojelusuunnitelma – Tuusula ja Järvenpää.

Kivimäki, A.-L. (2018). Myllylän pohjavesialueen suojelusuunnitelma - päivitys 2018.

Kopperoinen, L., M. Tiitu, A. Viinikka & P. Itkonen (2016). Järvenpään viherrakenteen arvot ja hyödyt. Järvenpään kaupunki ja Suomen ympäristökeskus.

Kuusterä, J. yms. (2015). Uudenmaan viherrakenteen analysointi Zonation-menetelmällä. Uudenmaan liiton julkaisuja E 145 – 2015.

Laakso, S. yms. (2019). Uudenmaan ja Helsingin seudun työpaikkaprojektiot 2018-2030.

Liikennevirasto (2015). Pasila-Riihimäki, välityskyvyn nostaminen, vaihe 2, yleissuunnitelma.

Manninen, E. (2015). Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015. Faunatica, Espoo.

Museovirasto (2009). Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009 Järvenpään osalta.

Museovirasto (2020). Arkeologiset kohteet, muinaisjäännösrekisteri.

Nieminen, M. & E. Manninen (2019). Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015: uhanalaisten luontotyyppien luokitusten päivitys. Faunatica, Espoo.

Nieminen, M. (2019). Järvenpään yleiskaavan 2040 luonnoksen luontovaikutusten arviointi suhteessa uhanalaiseihin luontotyyppisiin ja Natura 2000 -alueisiin. Faunatica, Espoo.

Pöry (2016). Järvenpään tekninen hulevesisuunnitelma.

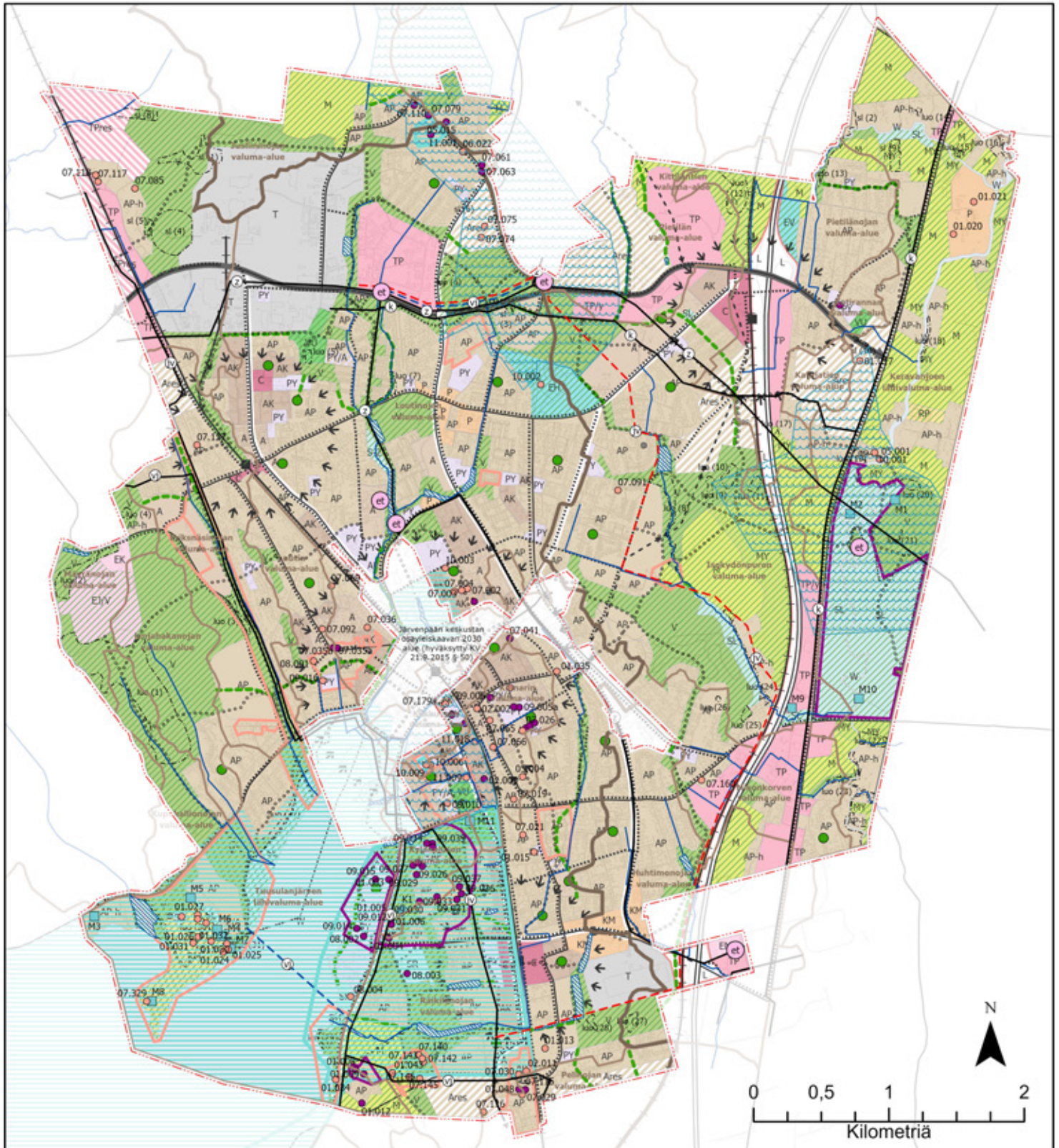
Pöry (2017a). Pienvesiselvitys.

- Pöyry (2017b). Järvenpään lampien pienvesiselvitys.
- Ristimäki, M. ym. (2017). Yhdyskuntarakenteen tulevaisuus kaupunkiseuduilla – Kaupunkikudokset ja vyöhykkeet. Suomen ympäristökeskus.
- Ramboll (2017). Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma 2017.
- Ramboll (2018). Järvenpään väestöskenaariot, arvio kunnallistekniikan kustannuksista.
- Ramboll (2019). Järvenpään yleiskaavaluonnoksen maisemaselvitys.
- Sitowise (2018). Haarajoki-keskusta yhteysvälitarkastelu. Järvenpään kaupunki.
- Sitowise (2019). Vanhankylänniemen miljöösuunnitelma. Järvenpään kaupunki.
- Sitowise (2020a). Järvenpään liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040.
- Sitowise (2020b). Järvenpään liikennejärjestelmäsuunnitelma, meluselvitys.
- Strafica (2018a). Järvenpään yleiskaavan 2040 rakennemallien liikennearviointi.
- Strafica (2018b). Järvenpään yleiskaava 2040. Liikenteen vaikutusten arviointi Valitut kasvusuunnat -rakennemallissa.
- Strafica (2019). Järvenpään pyöräliikenteen kehittämissuunnitelma.
- Styrman J. & S. Monni (2019). Resurssiviisas Järvenpää -tiekartan skenaario- ja vaikuttavuusarviointit. Benviroc Oy.
- SYKE (2018). Finnish Regional Emission Scenario model FRES. Viitattu 18.8.2020. <<http://syke.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=18c966dd0e-1c4456acc4f0753974b76f>>
- Söderman, T. & S.-R. Saarela (toim.) (2011). Kestävät kaupunkiseudut Kriteereitä ja mittareita suunnittelun työvälineiksi. Suomen ympäristö 25.
- Tilastokeskus (2019). Väestöennuste.
- Tilastokeskus (2020). Kuntien avainluvut.
- Trafix, Linea ja Akordi (2017). Järvenpään liikenne selvitys, vaihe 1: Liikenteen visio ja liikennepolitiikan suuntaviivat. Selvitys Järvenpään yleiskaava 2040:tä varten.
- Törnqvist, J. & A. Talja (2006). Suositus liikennetärinän arvioimiseksi maankäytön suunnittelussa. VTT Working Papers 50.
- Uudenmaan liitto (2012). Missä maat on mainiommat, Uudenmaan kulttuuriympäristöt. Uudenmaan liiton julkaisuja E114 - 2012.
- Uudenmaan liitto (2020). Voimassa olevat maakuntakaavat, Uusimaa-kaava 2050 valmisteluaineistot ja Helsingin seudun vaihemaakuntakaava.
- Vasko, V., K. Suominen & T. Lilley (2018). Järvenpään lepakkoselvitys 2018. Faunatican raportteja 65/2018.
- VSU-maisema-arkkitehdit (2018). Vanhankylänniemen alueen käytön kehittämissuunnitelma. Järvenpään kaupunki.
- Vuoristo, K. (2017). Järvenpää, Yleiskaava-alueen historiallisen ajan arkeologinen inventointi 27.–28.4. ja 9.–11.5.2017. Museovirasto, arkeologiset kenttäpalvelut, Helsinki.
- Väkevä, O. & K. Loukkola (2019). Ilmanlaatu Uudella maalla vuonna 2018 ja kehitys vuosina 2004-2018. Raportteja 28/2019. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.
- WSP (2019). Järvenpään yleiskaava 2040: Kaupallisten ja yritysvaikutusten arviointi, yleiskaavan luonnosvaiheen aineisto.

Liitteet

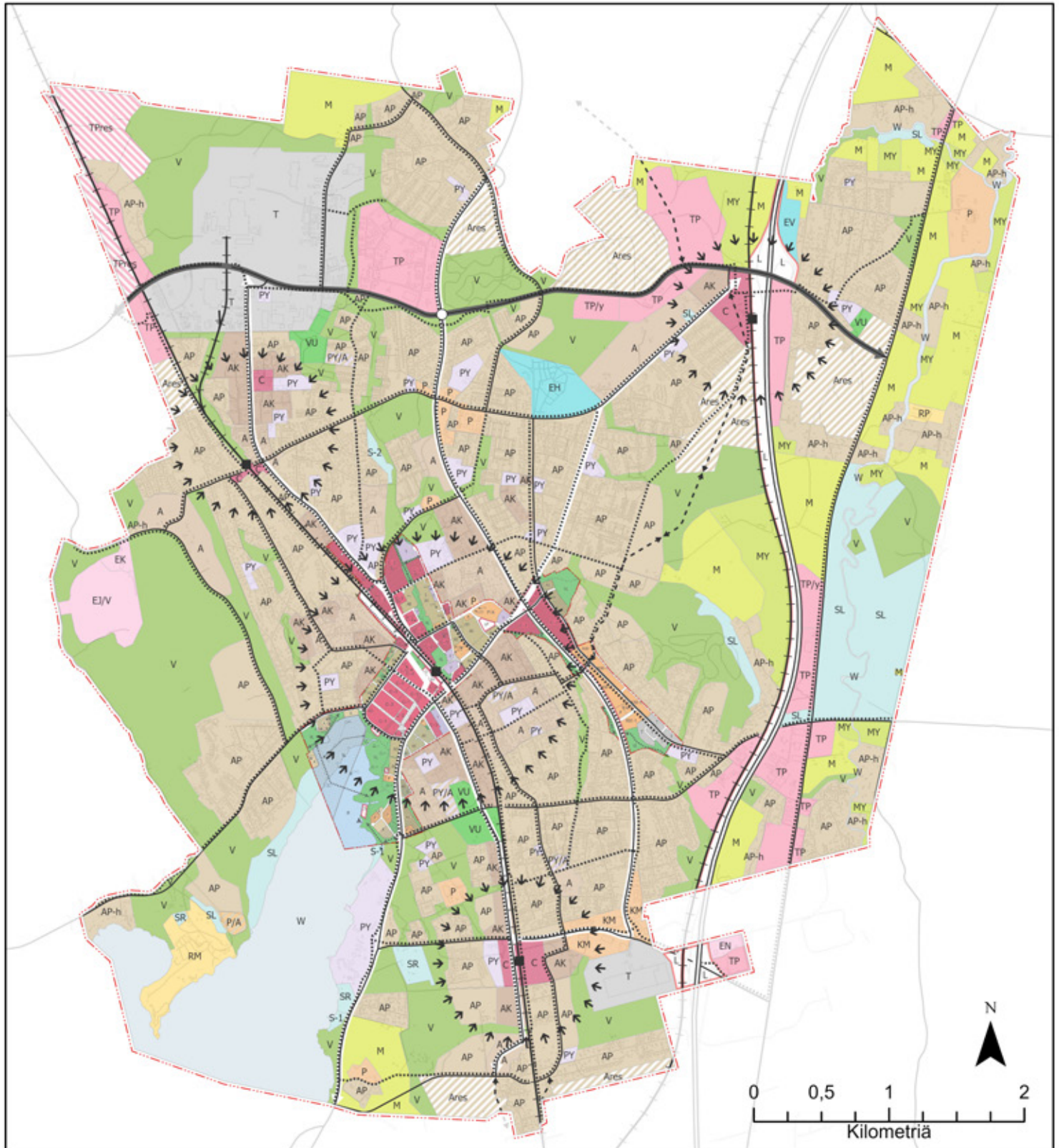
1. Yleiskaava 2040:n karttojen 1-4 epävirallinen yhdistelmä
2. Yleiskaava 2040:n 1/4 ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä
3. Yleiskaava 2040:n 2/4 ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä
4. Yleiskaava 2040:n 3/4 ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä
5. Yleiskaava 2040:n 4/4 ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä
6. Asemakaavoitettu alue ja kaupungin maanomistus
7. Pää- ja kokoojakatuverkon luokitus
8. Nykyiset ja suunnitellut pyöräliikenteen pääreitit
9. Arvokkaat luontotyyppikohteet ja huomionarvoiset kasvit
10. Arvokkaat pienvedet
11. Lepakot
12. Liito-oravat
13. Linnusto
14. Hyönteiset, matelijat ja sammakkoeläimet
15. Ekosysteemipalveluiden tarjonta
16. Viherrakenteen luokittelu
17. Nykyiset hiihtoväylät ja kehittämistarpeet
18. Arvokkaat kulttuuriympäristöt
19. Maalajit ja pilaantuneet tai mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet
20. Vesihuollon toiminta-alue
21. Pohjavesialueet ja vedenottamoiden suojavyöhykkeet
22. Mitoitusesimerkit

Liite 1. Järvenpään yleiskaava 2040:n kaavakarttojen 1-4 epävirallinen yhdistelmä

Merkintöjen selitteet ja kaavamääräykset virallisilla yleiskaavakartoilla ja määräysliitteellä.

Liite 2. Järvenpään yleiskaava 2040:n kartta 1/4:n ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä

Merkintöjen selitteet ja kaavamääräykset virallisilla yleiskaavakartoilla, yleiskaava 2040:n määräysliitteellä ja kaavaselostuksissa.

Järvenpään yleiskaava 2040:n reitti- ja ominaisuusmerkintöjä on jatkettu keskustan osayleiskaavan alueelle, jotta kokonaisuus hahmottuisi paremmin (kuten pyöräilyn pääreitti). Nämä merkinnät eivät ole oikeusvaikutteisia tai kumoa keskustan osayleiskaava 2030:n ratkaisua miltenään osin.

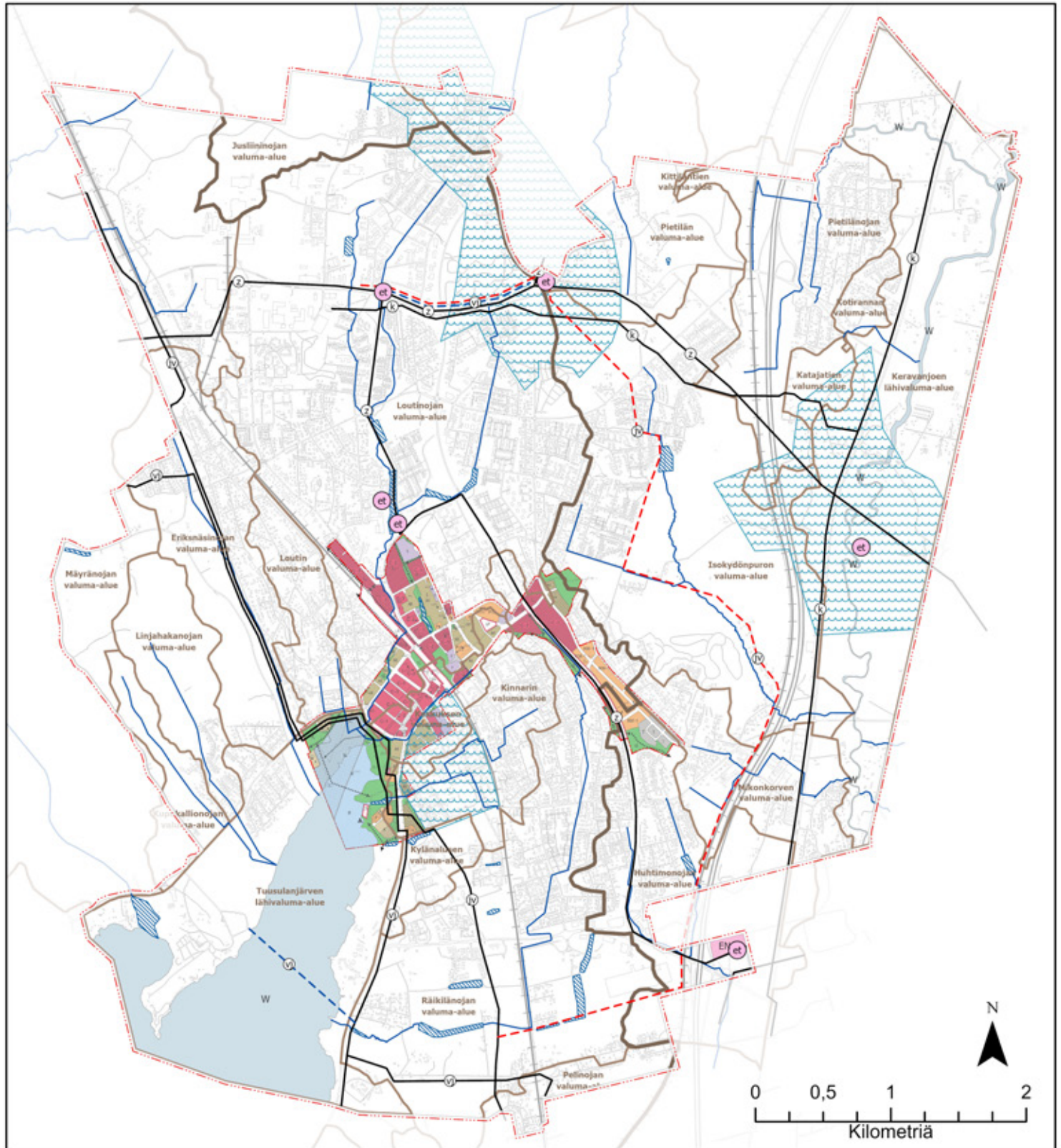
Liite 3. Järvenpään yleiskaava 2040:n kartta 2/4:n ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä

Merkintöjen selitteet ja kaavamääräykset virallisilla yleiskaavakartoilla, yleiskaava 2040:n määräysliitteellä ja kaavaselostuksissa.

Järvenpään yleiskaava 2040:n reitti- ja ominaisuusmerkintöjä on jatkettu keskustan osayleiskaavan alueelle, jotta kokonaisuus hahmottuisi paremmin (kuten virkistys- ja ulkoilun pääreitti). Nämä merkinnät eivät ole oikeusvaikuttavia tai kumoa keskustan osayleiskaava 2030:n ratkaisua millään osin.

Liite 5. Järvenpään yleiskaava 2040:n kartta 4/4:n ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä

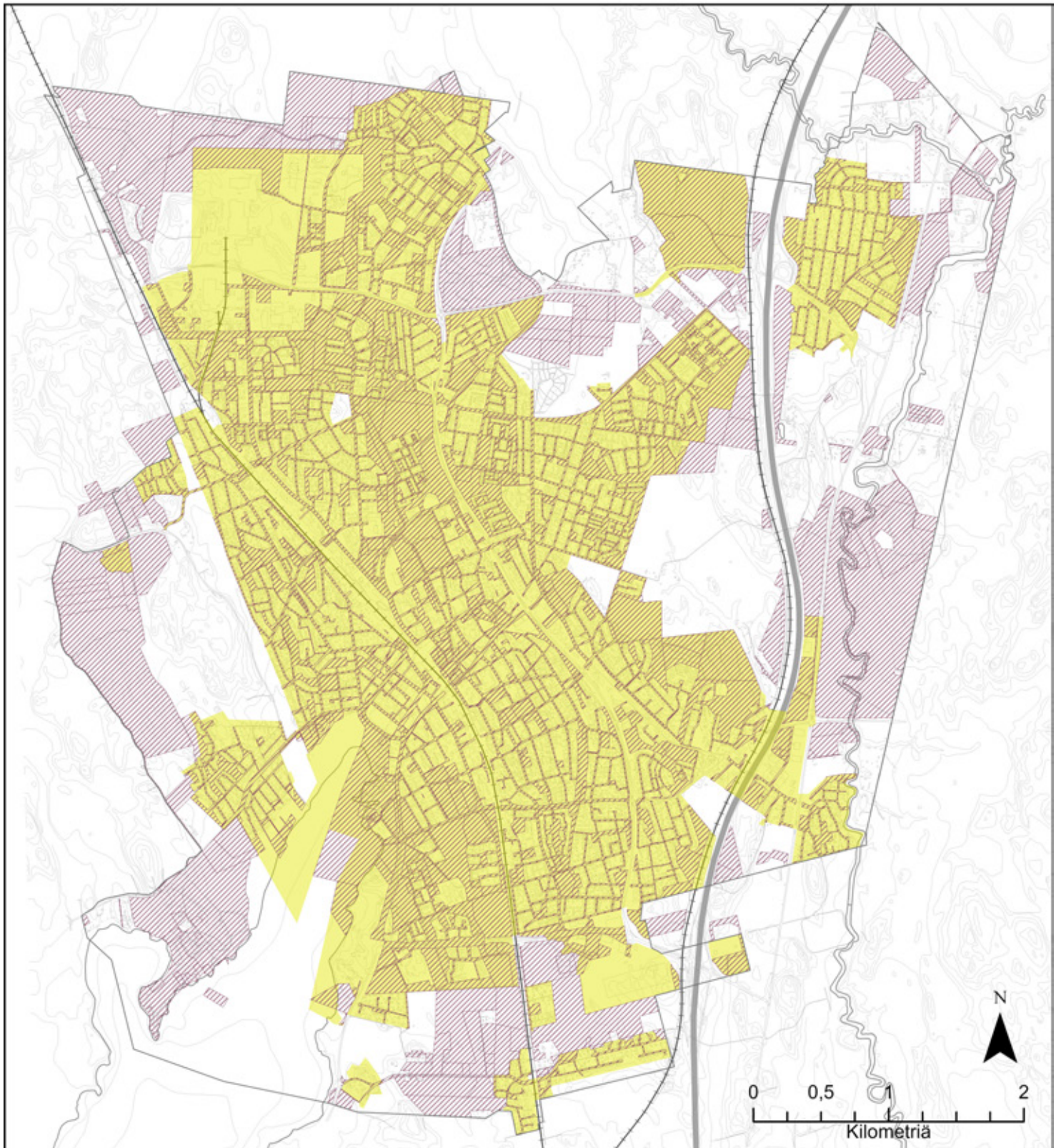

Merkintöjen selitteet ja kaavamääräykset virallisilla yleiskaavakartoilla, yleiskaava 2040:n määräysliitteellä ja kaavaselostuksissa.

Järvenpään yleiskaava 2040:n reitti- ja ominaisuusmerkintöjä on jatkettu keskustan osayleiskaavan alueelle, jotta kokonaisuus hahmottuisi paremmin (kuten purkuoja). Nämä merkinnät eivät ole oikeusvaikutteisia tai kumoa keskustan osayleiskaava 2030:n ratkaisua miltenkin osin.

Liite 6. Asemakaavoitettu alue ja kaupungin maanomistus

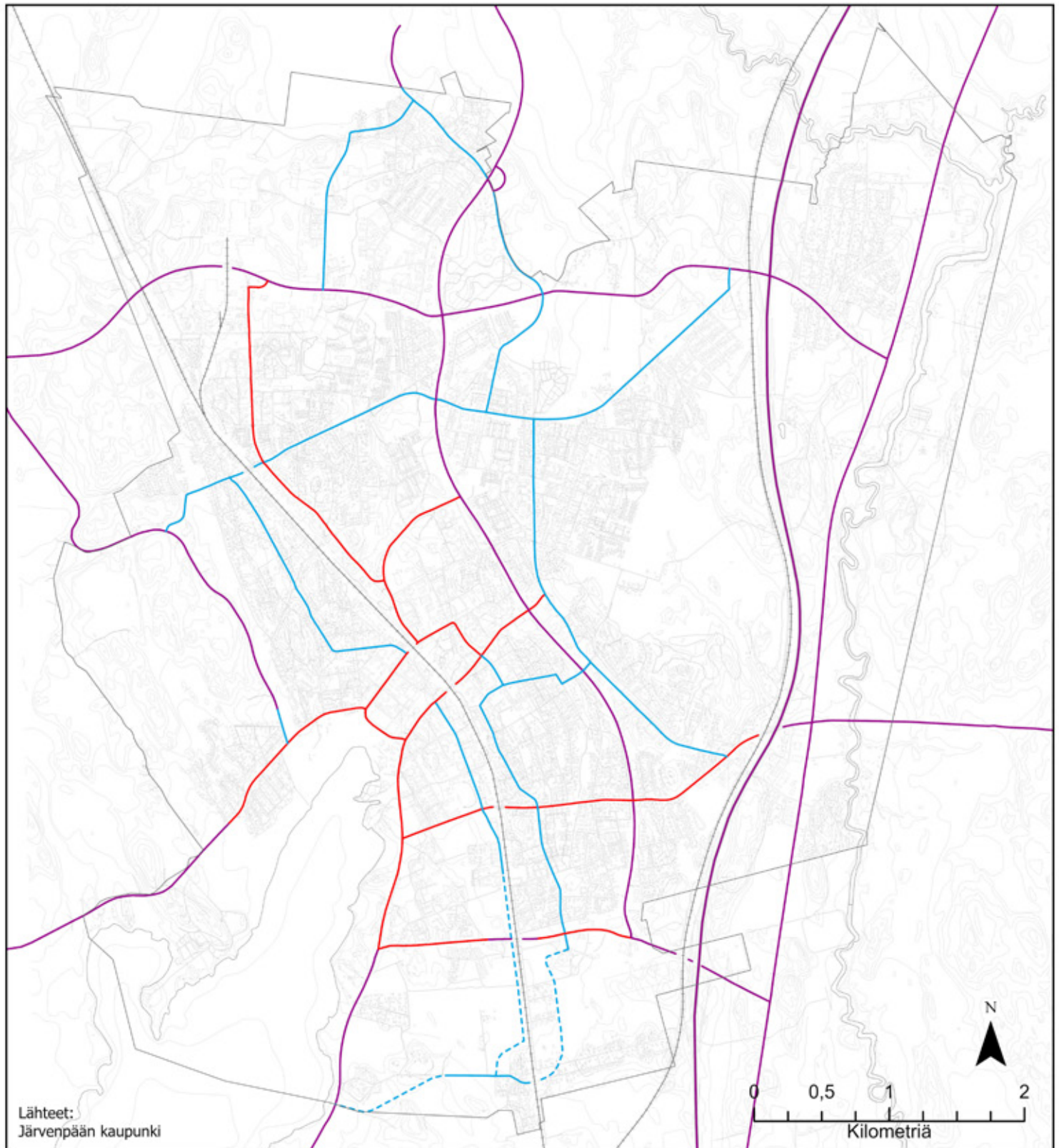
Elokuun 2020 mukainen tilanne.

- Asemakaavoitettu alue
- Kaupungin maanomistus

Liite 7. Pää- ja kokoojakuverkon luokitus

Yleiskaavan kartalla 1/4 osoitetut päätiet tai -kadut ja merkittävät kokoojaketut luokiteltuina.

- Pääkatu
- Merkittävä kokoojkatu
- - - Uusi merkittävä kokoojkatu
- ELY:n tie

Liite 8. Nykyiset ja suunnitellut pyöräliikenteen pääreitit

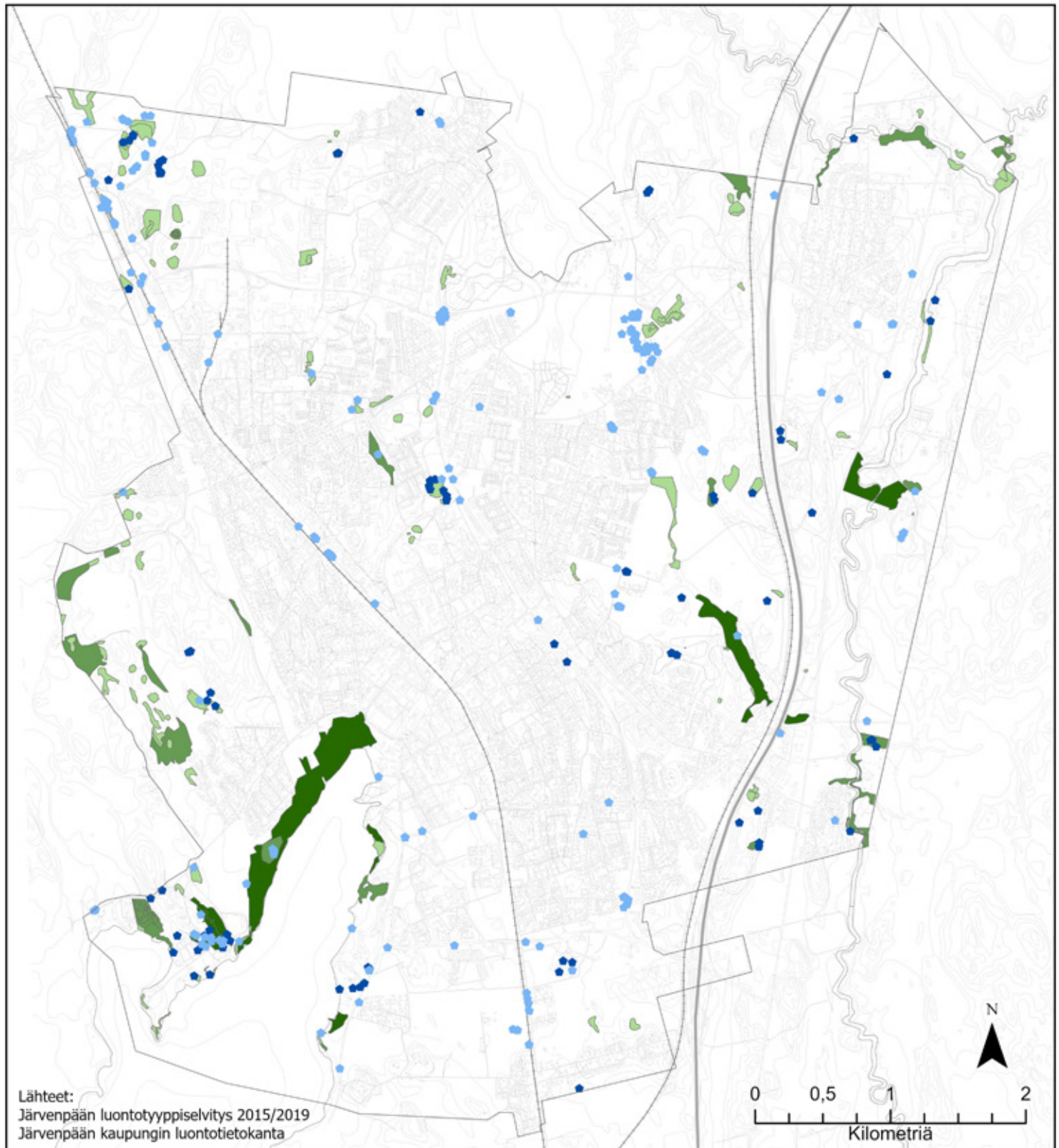
Nykyiset jalankulun ja pyöräilyn väylät sekä yleiskaavan kartalla 1/4 osoitetut pyöräilyn pääreitit. Pääreitit kuvaavat pyöräliikenteen kehittämissuunnitelmaan perustuvaa tavoiteverkkoa.

- Nykyinen pyörätie (jalankulun ja pyöräilyn väylä)
- - - Yleiskaavassa osoitettu pyöräilyn pääreitti

Liite 9. Arvokkaat luontotyyppikohteet ja huomionarvoiset kasvit

Luontotyyppikohteiden tarkemmat tiedot on kuvattu Järvenpään luontotyyppiselvityksessä. Pistemäisiä havaintoja on tehty useissa selvityksissä, tarkemmat tiedot kaupungin luontotietokannasta.

Arvokkaat luontotyyppikohteet

I Huomattavan arvokas

II Arvokas

III Kohtalaisen arvokas

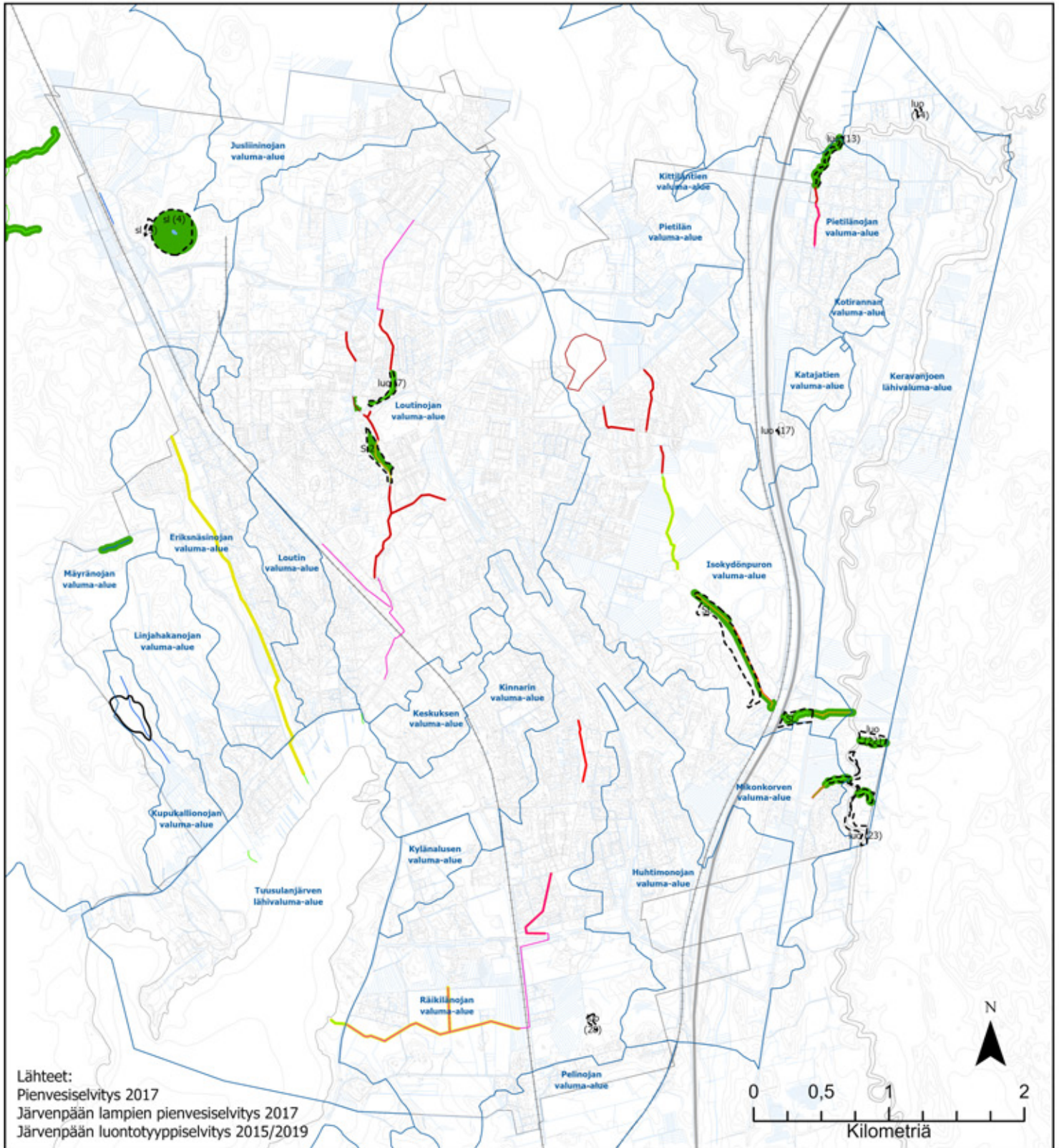
IV Ei merkittävä

● Huomionarvoiset kasvit 2006-2016

● Kookkaat puuyksilöt tai muut huomionarvoiset havainnot 2014-2016

Liite 10. Arvokkaat pienvedet

Pienvesiselvityksessä inventoidut vesistökohteet ja tiedossa olevat vesilakikohteet. Vesilakikohteet on rajattu yleiskaavan kaavamerkintöjen mukaisesti eivätkä kerro kohteen tarkkaa rajausta. Lisätietoa selvitysraporteista.

Pienvesien suojele- ja kunnostusstrategian mukainen luokittelu

- 2. Luonnontilainen, valuma-alue parannettavissa
- 3. Esiintyviä suojeltavia tai luontodir. lajeja, uhanalaisia luontotyyppiä
- 5. Ekosysteemipalveluja, kunnostuspotentiaalia
- 6. Keinotekoinen / muutettu, mutta luontoarvoja
- 7. Hulevesien hallinta
- Mahdollinen ennallistamiskohte

■ Puistoalue tai piha, suojavyöhyke 2-5 m

■ Pelto, suojavyöhyke 5-10 m

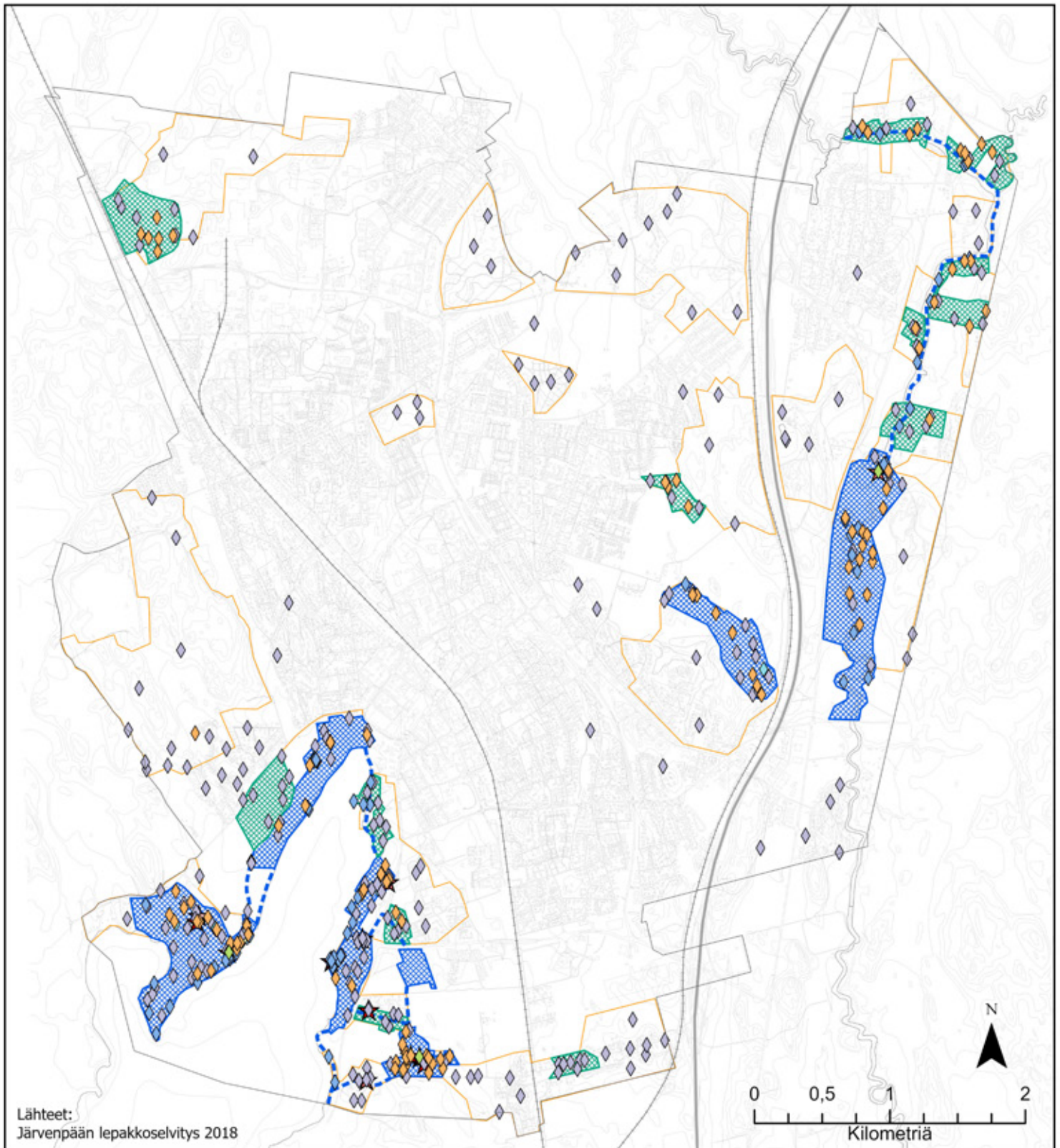
■ Metsäalue, suojavyöhyke 20-30 m

Vesilakikohte

Valuma-alue

Liite 11. Lepakot

Vuonna 2018 tehdyn lepakkoselvityksen havainnot. Lisätietoa kaupungin luontotietokannasta.

Tutkimusosa-alueet

Siirtymäreitti

II Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti

III Muu lepakoiden käyttämä alue

Lepakoiden käyttämät rakennukset

★ Levähdyspaikka

★ Lisäntymispaikka

★ Muu

Lepakkohavainnot

◆ Korvayökkö

◆ Pikkulepakko

◆ Pohjanlepakko

◆ Siippalaji

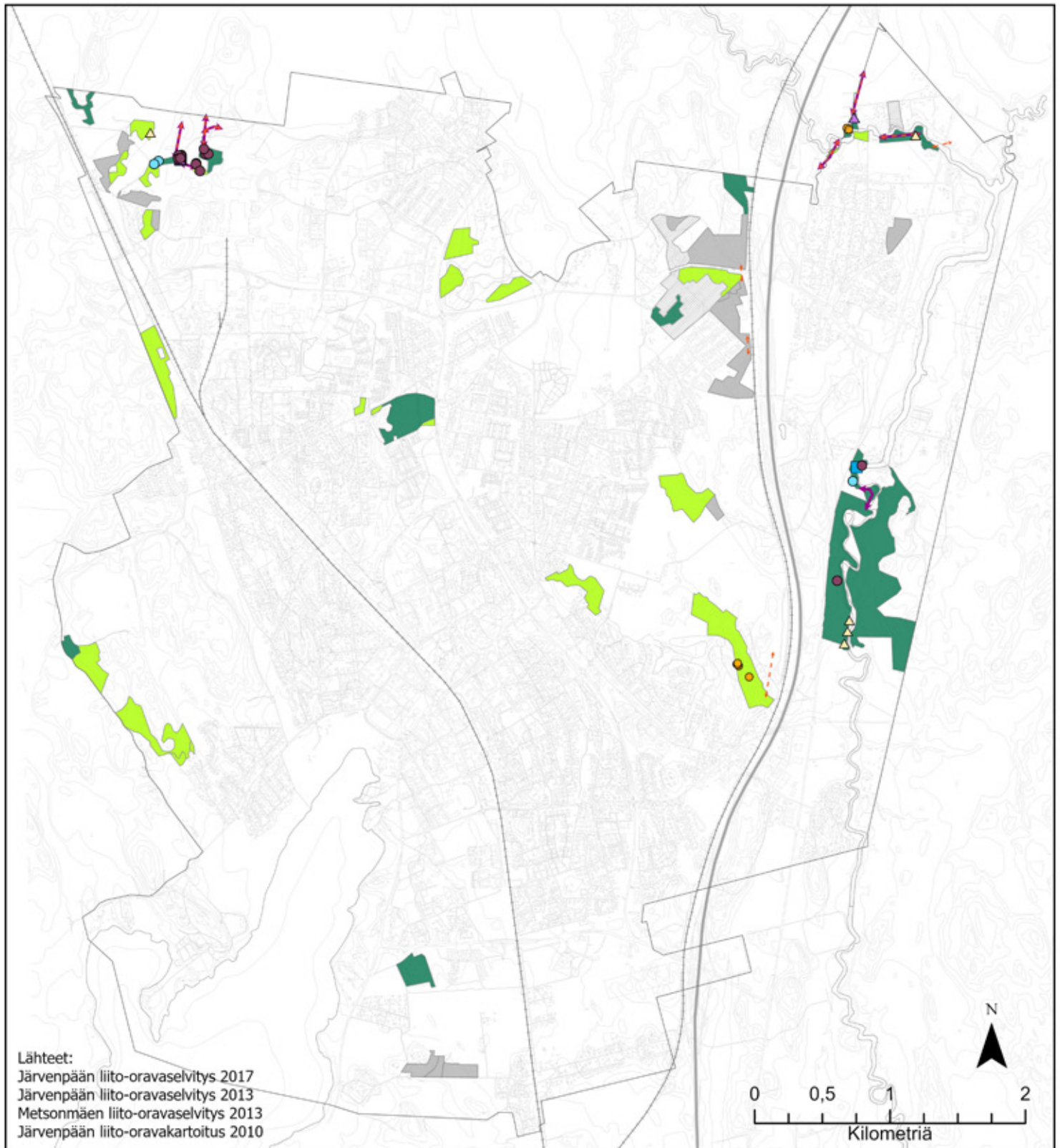
◆ Vesisiippa

◆ Viiksisippalaji

◆ ei tiedossa

Liite 12. Liito-oravat

Vuosina 2010-2017 tehdyt liito-oravaselvityksien havainnot. Lisätietoa kaupungin luontotietokannasta.

Tarkastetut metsäkuviot (2017)

- 1 Sopii hyvin liito-oravalle
- 2 Sopii liito-oravalle
- 3 Liikkumisympäristö
- 4 Ei sovi liito-oravalle

Havainnot 2017

- papanapuu
- △ kolopuu
- pesäpuu

Havainnot 2013

- papanahavainto
- △ kolopuu

■ pesäpuu

Havainnot 2010

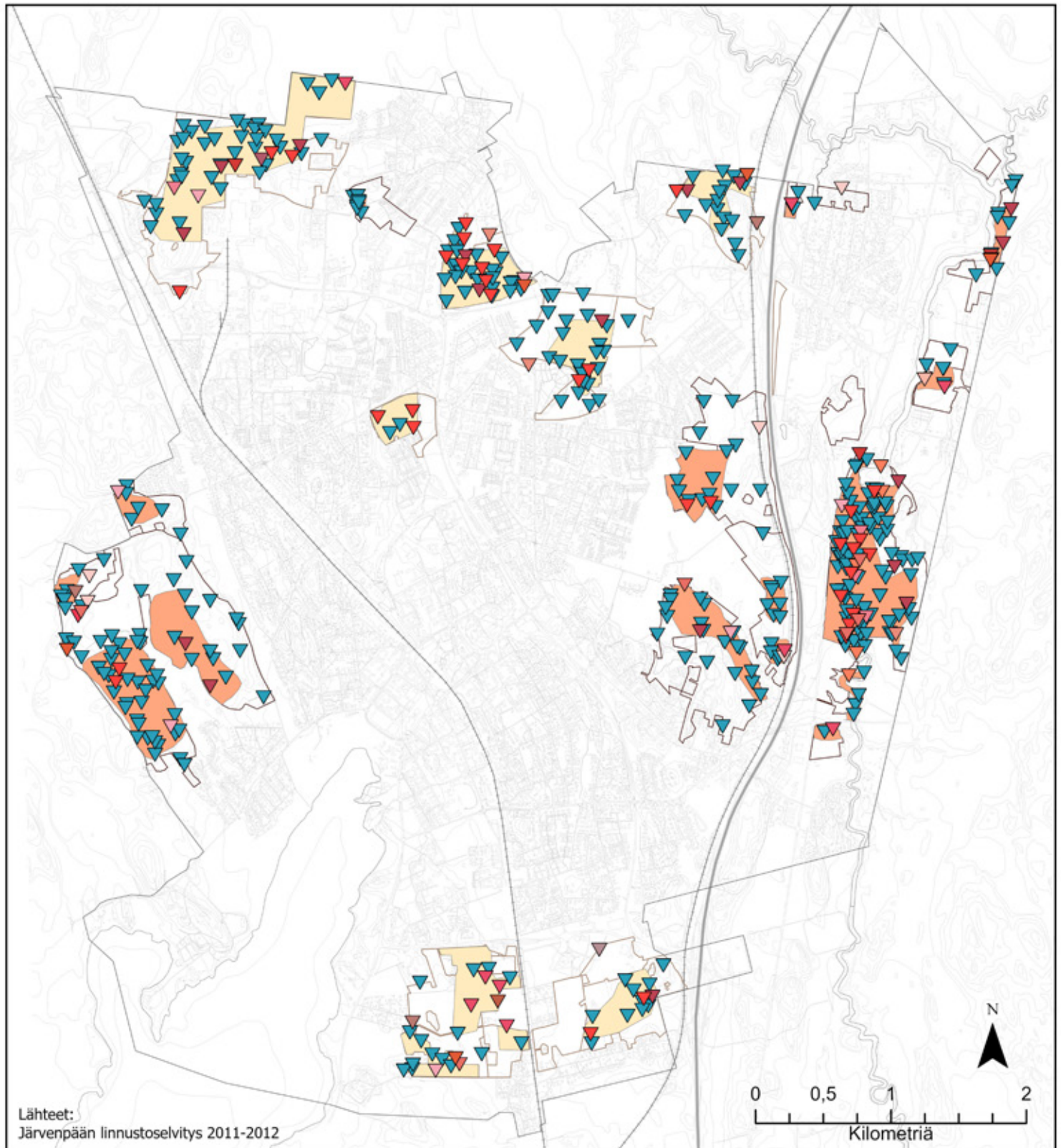
- papanahavainto
- pesäpuu

— Liito-oravan kulkuyhteys (2017)

— Liito-oravan kulkuyhteys (2013)

Liite 13. Linnusto

Vuosina 2011-2012 tehdyn linnustoselvityksen havainnot. Lisätietoa kaupungin luontotietokannasta.

Linnustollisesti arvokkaat alueet

- 2011
- 2012

Selvitysalueet

- 2011
- 2012

Luokitellut lintulajit

- Harmaapäätikka
- Kivitasku
- Kuhankeittäjä
- Leppälintu
- Luhtahuitti
- Niittykirvinen

Palokärki

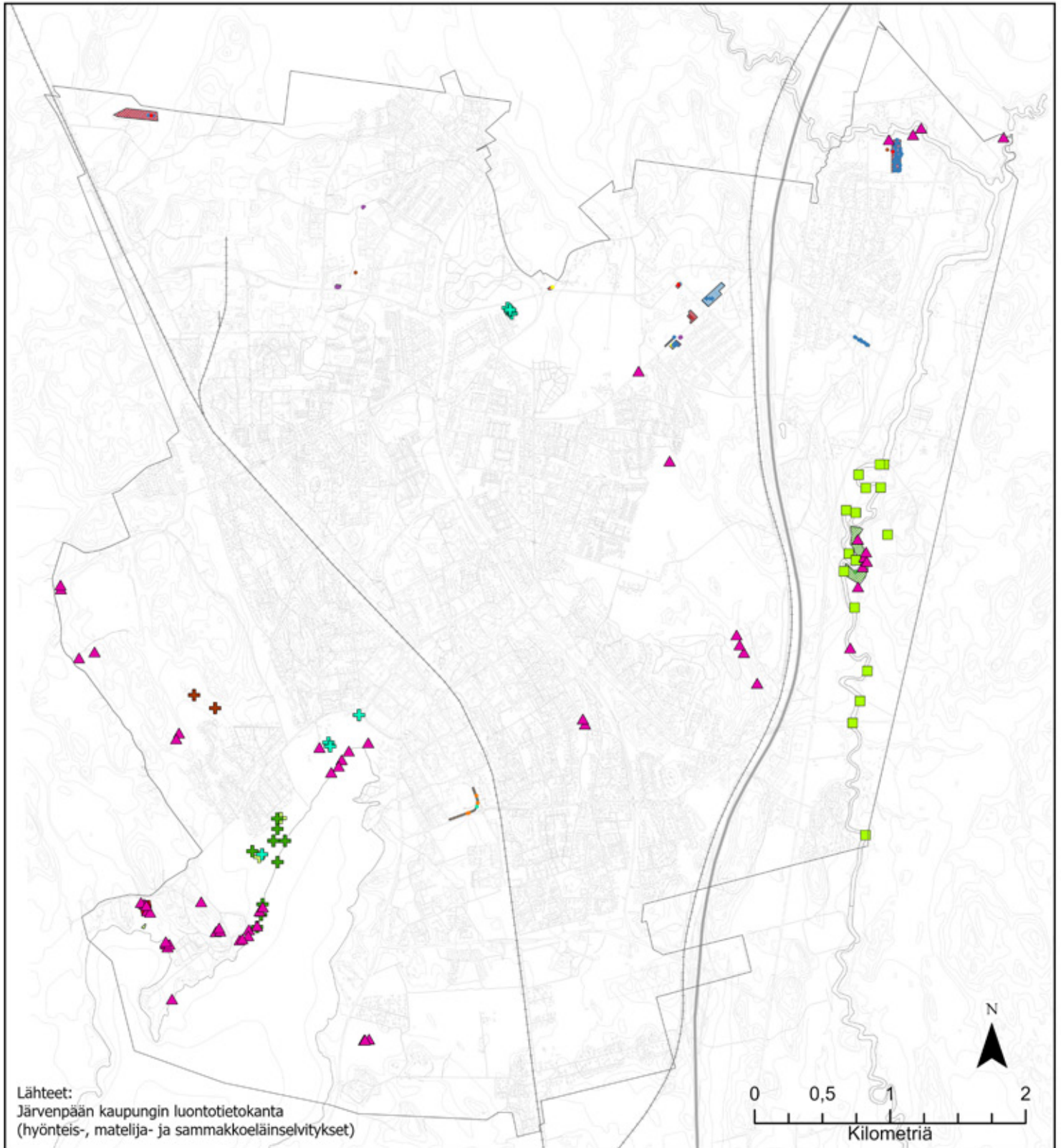
- Pikkulepinkäinen
- Pikkusieppo
- Punavarpunen
- Pyy
- Rantasipi
- Ruisrääkkä

Sirittäjä

- Tavi
- Telkkä
- Uuttukyyhky
- Muut huomionarvoiset lintulajit

Liite 14. Hyönteiset, matelijat ja sammakkoeläimet

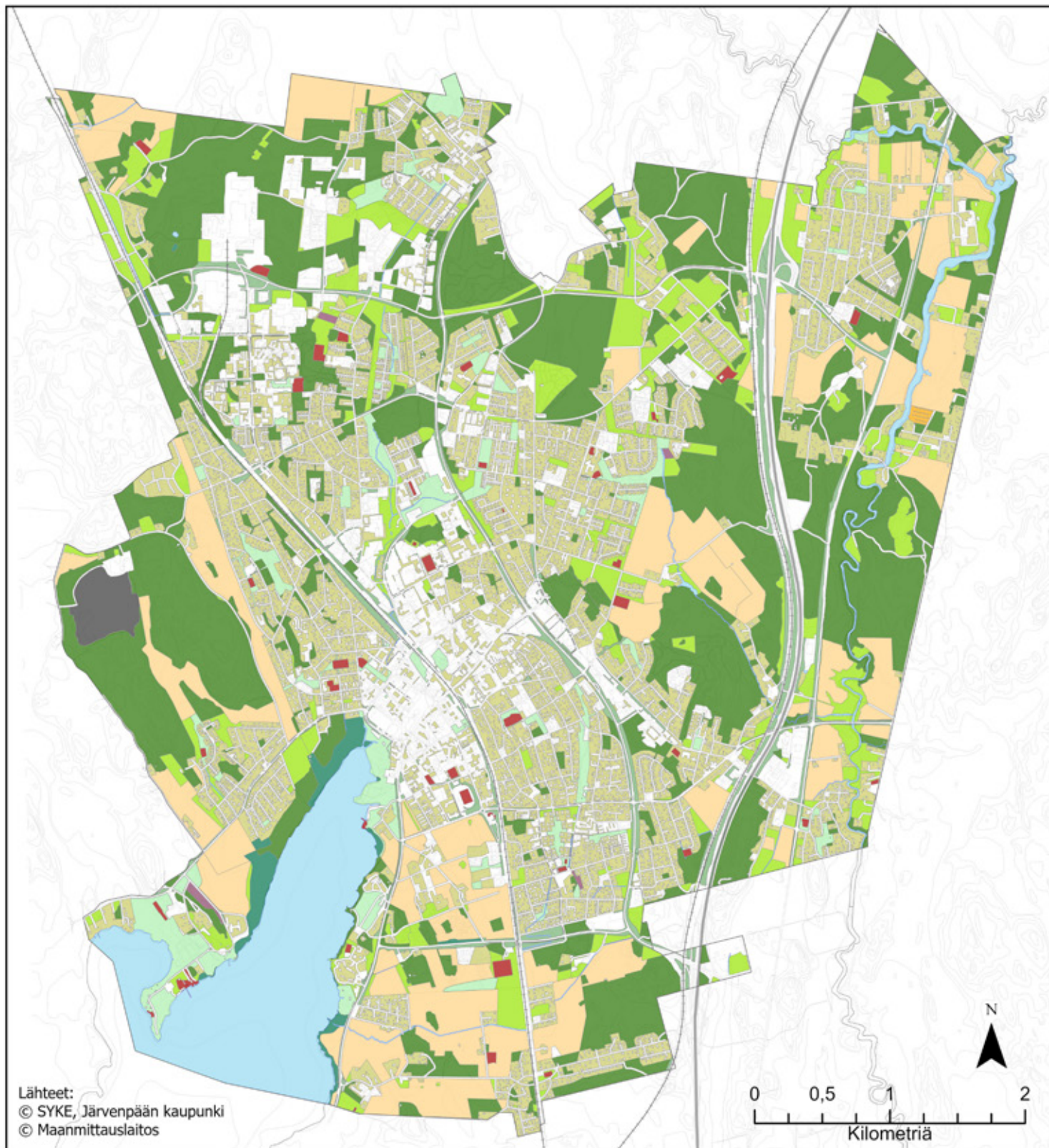
Vuosina 2008-2016 tehtyjen luontoselvitysten havaintoja. Lisätietoa lajistosta kaupungin luontotietokannasta.

▲ Kovakuoriaiset 2014-2016	⊕ Viitasammakko	● Pronssisukkulakoi	▨ Nuolimitari
⊕ Sudenkorennot 2014	⊕ Kyy	● Purtojuurisurviaskoi	▨ Nätkelmäryhäkoi
■ Kirjojokikorento	● Perhoshavainnot 2009-2016	● Rusorunkokääriäinen	▨ Ojakärsämökenttäkääriäinen
■ Täplälampikorento	● Ketokultasiipi	▨ Perhosten elinympäristörajaukset 2016	▨ Piennarkenttäkääriäinen
⊕ Matelijat ja sammakkoeläimet 2012-2016	● Ketosukkulakoi	▨ Ahdepikkumittari	▨ Poppelirunkokääriäinen
⊕ Kutuhavainto (sammakolaji)	● Kirjotäpläkoi	▨ Ketosukkulakoi	▨ Pronssisukkulakoi
⊕ Sammakko	● Ojakärsämökenttäkääriäinen	▨ Kirjotäpläkoi	▨ Rusorunkokääriäinen
	● Poppelirunkokääriäinen		

Liite 15. Viherrakenteen luokittelu

Järvenpään viherrakenteen arvot ja hyödyt -selvityksessä vuonna 2015 laadittu viherrakenteen rajausta ja luokittelu. Pinta-alaltaan huomattavia alueita on rakennettu inventoinnin jälkeen (mm. Poikkien yritysalue).

 metsät	 puistot	 suot ja kosteikot
 maatalousmaat	 tonttinvihreä	 vesistöt
 niityt	 suojaviheralueet	 pienvedet
 viljelypalstat	 pinnoittamattomat urheilualueet	
 siirtolapuutarha	 kierrätysalue	

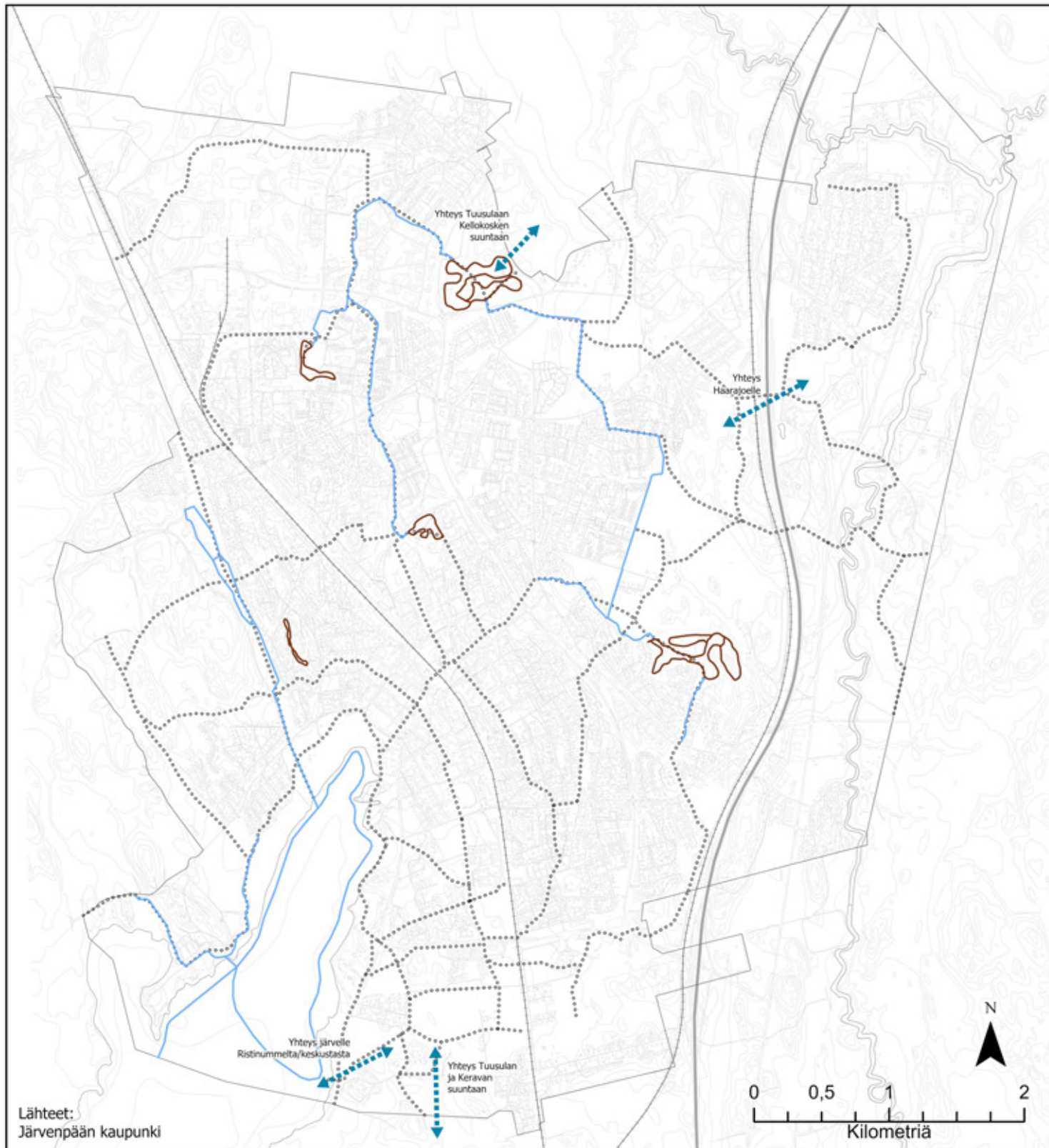
Liite 16. Ekosysteempalveluiden tarjonta

Järvenpään viherrakenteen arvot ja hyödyt -selvityksessä vuonna 2015 laskettu viherrakenteen potentiaalinen kyky tarjota erilaisia ekosysteempalveluita. Mitä tummemman vihreä alue on, sitä paremmat edellytykset alueella on tarjota monipuolisesti erilaisia ekosysteempalveluita eli hyötyjä.

Liite 17. Nykyiset hiihtoväylät ja kehittämistarpeet

Nykyiset hiihtoväylät ja muut ulkoilun reitit, yleiskaavan kartalla 2/4 osoitetut virkistyksen ja ulkoilun pääreitit sekä tarpeet latuverkon kehittämiseksi.

Lähteet:
Järvenpään kaupunki

Nykyiset reitit

— Latu

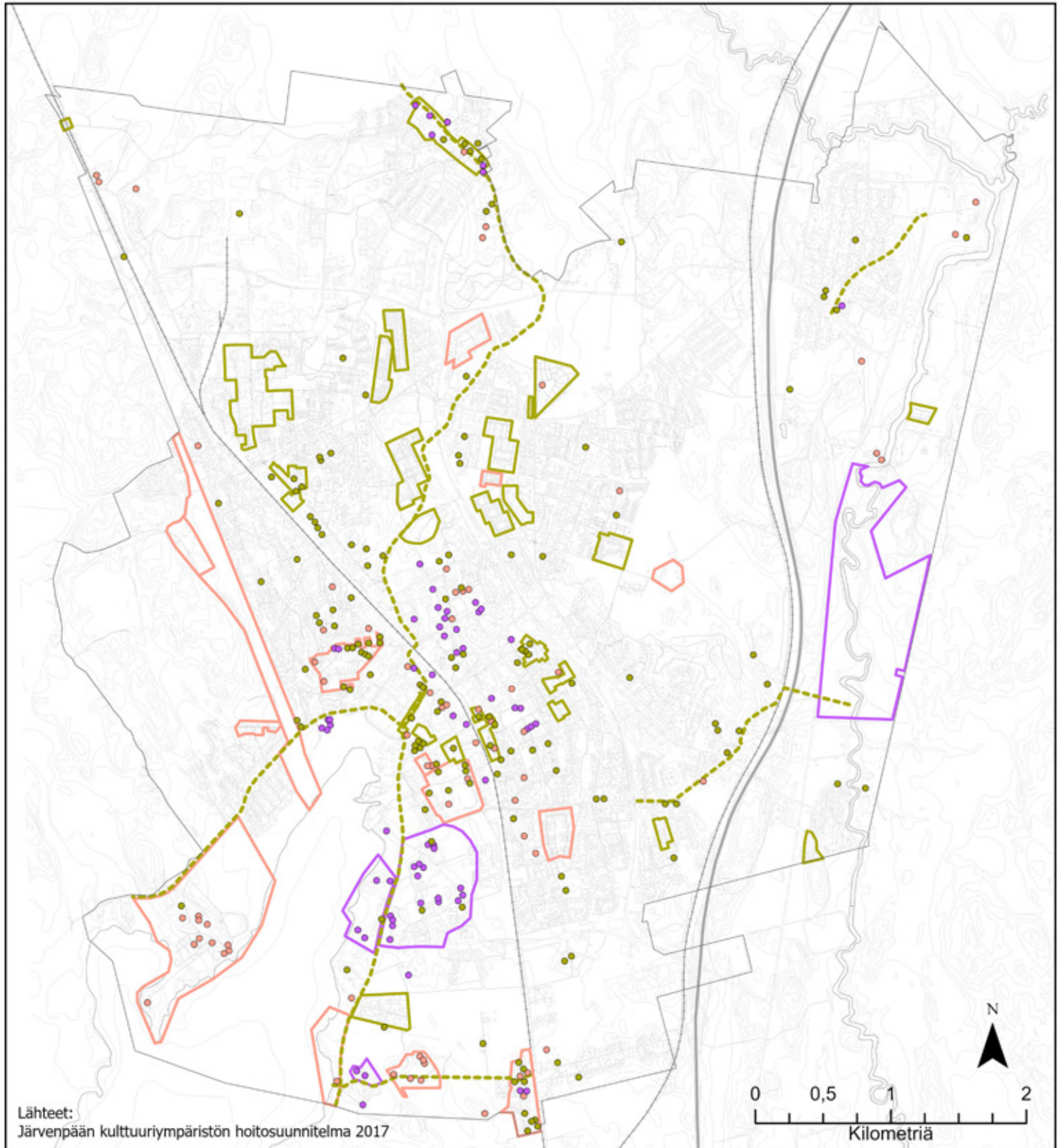
— Kuntorata / Latu

..... Yleiskaavassa osoitettu virkistyksen ja ulkoilun pääreitti

← - - - - - Hiihtoyhteyden kehittämistarve

Liite 18. Arvokkaat kulttuuriympäristöt

Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa 2017 arvotetut alueet, reitit ja kohteet. Toimenpideluokkien 1 ja 2 kohteet on osoitettu yleiskaavan kartalla 3/4.

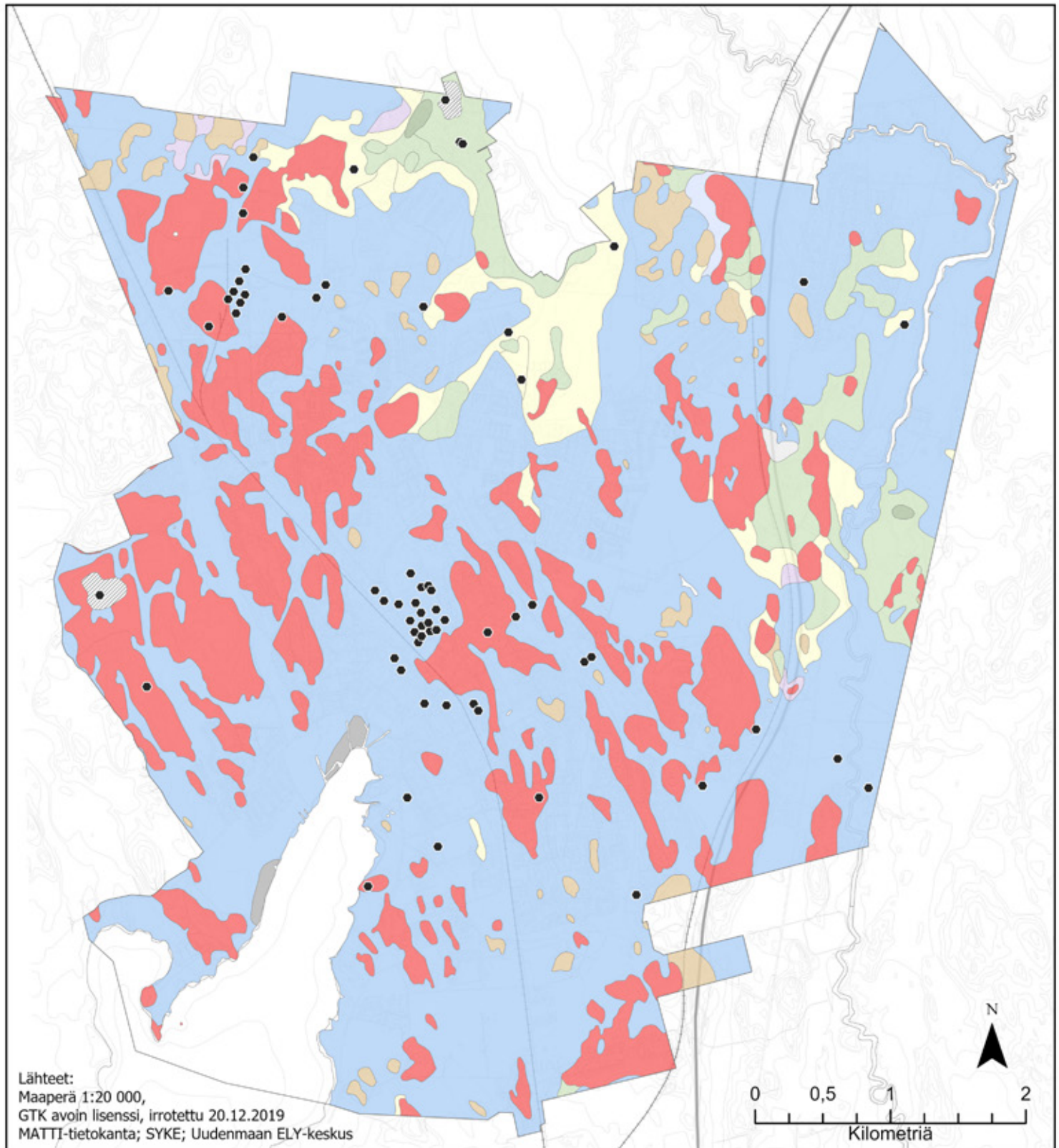

Toimenpide-ehdotukset

		1: Suojeltu
		2: Suojellaan kaavoituksella
		3: Suojelutarve selvitetään tarkemman suunnittelun yhteydessä

Liite 19. Maalajit ja pilaantuneet tai mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet

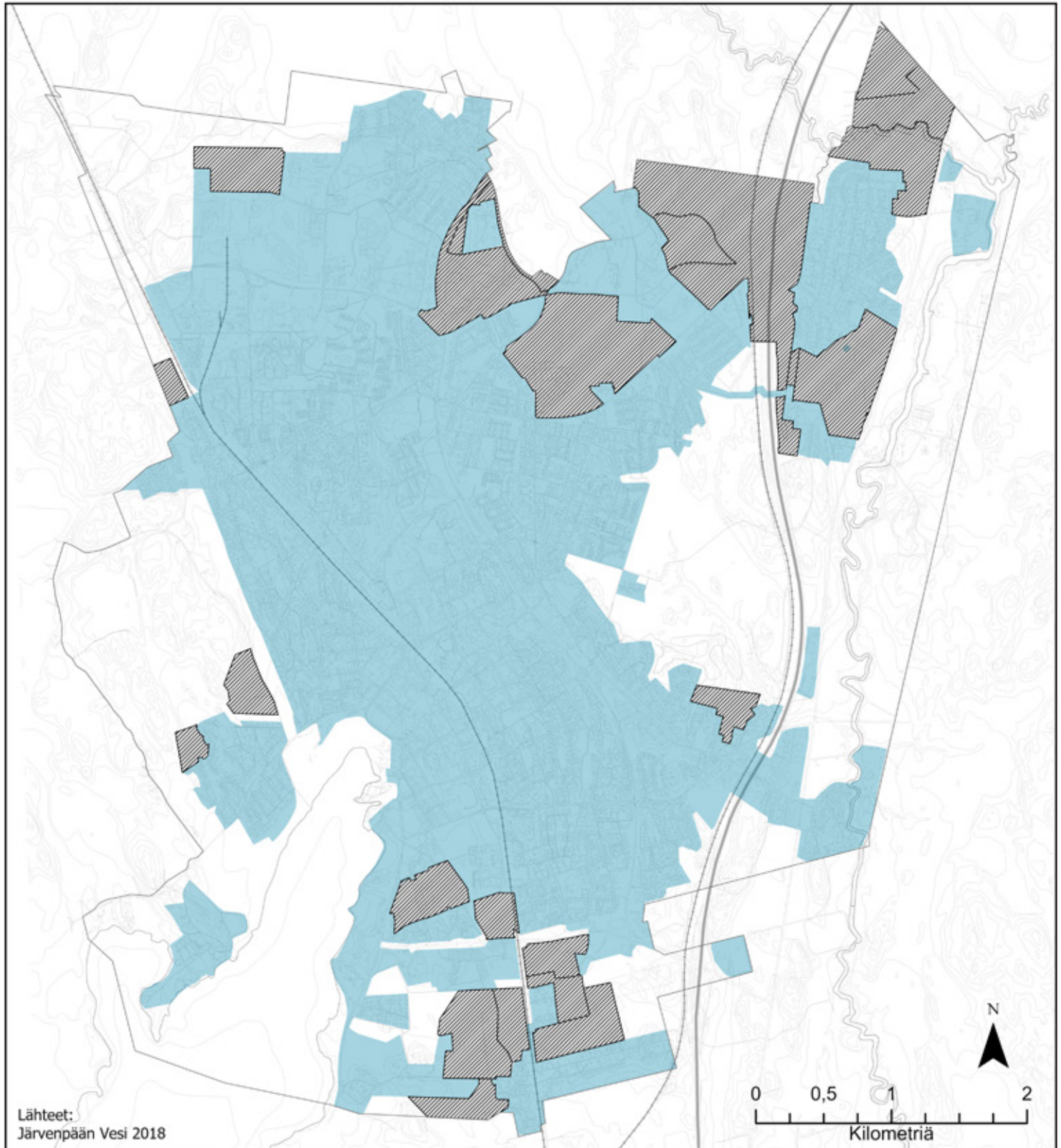
Kartalla on kuvattu Geologisen tutkimuskeskuksen (GTK) maaperäaineiston mukaiset pintamaalajit ja valtakunnallisen Maaperän tietojärjestelmän (MATTI) tammikuun 2020 mukaiset kohteet.

Kalliomaa	Hiesu
Hiekkamoreeni	Savi
Sora	Lieju
Hiekka	Rahkaturve
Karkea hieta	Täytemaa
Hieno hieta	Pilaantunut tai mahdollisesti pilaantunut maa-alue

Liite 20. Vesihuollon toiminta-alue

Vesijohto- ja jätevesiviemäriverkoston toiminta-alueet on hyväksytty Järvenpään veden johtokunnassa 13.3.2018. Vesihuollon toiminta- ja tavoitealueet on tarkoitus päivittää vuoden 2020 aikana.

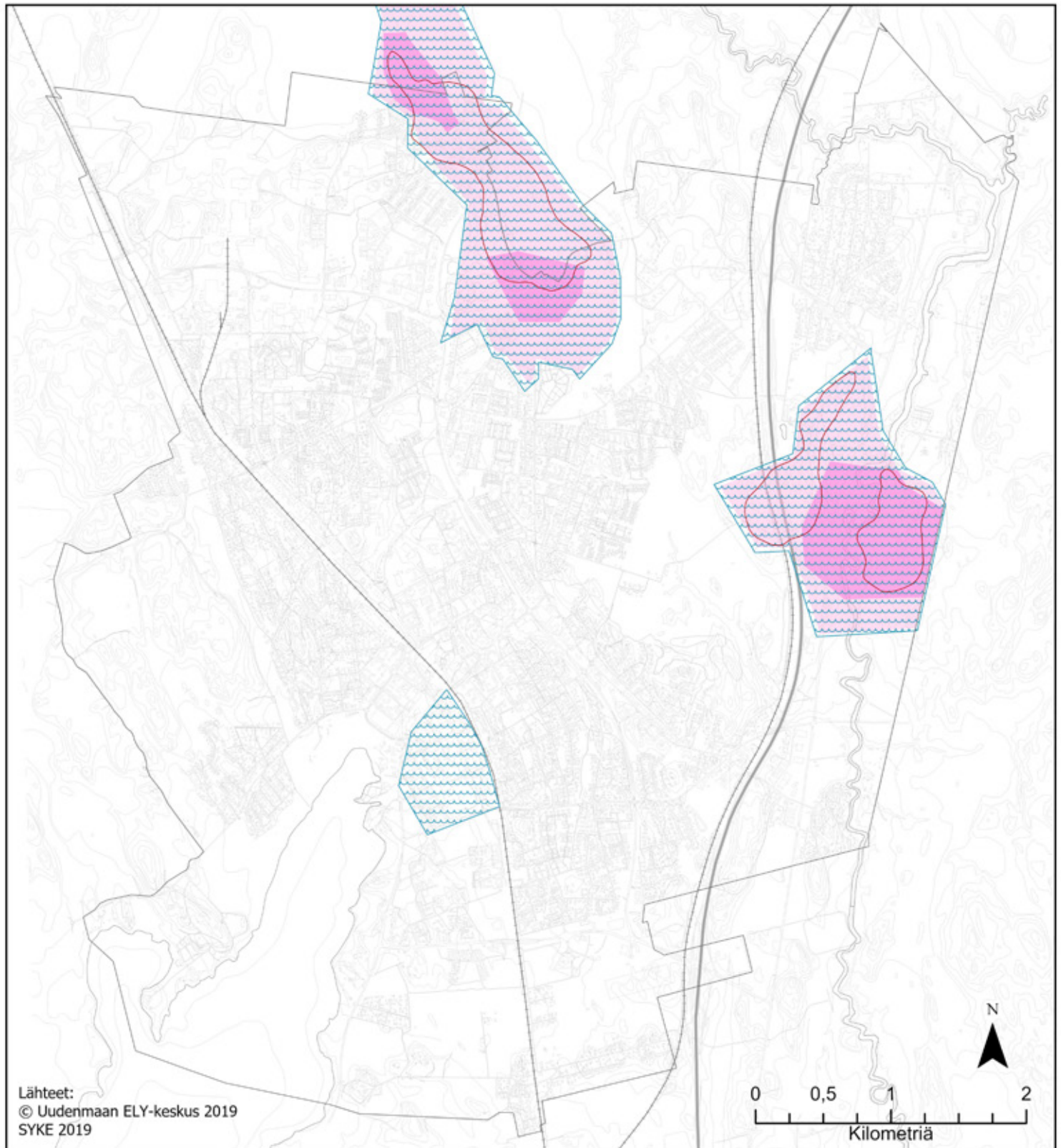

Lähteet:
Järvenpään Vesi 2018

- Vesijohto- ja jätevesiviemäriverkoston toiminta-alue
- Vesijohto- ja jätevesiviemäriverkoston tavoitealueet

Liite 21. Pohjavesialueet ja vedenottamoiden suojavyöhykkeet

Nummenkylän, Myllylän ja Keskustan pohjavesialueet, pohjaveden varsinaiset muodostumisalueet sekä vedenottamoiden lähi- ja kaukosuojavyöhykkeet.

- Pohjavesialue
- Pohjaveden varsinainen muodostumisalue
- Vedenottamon lähisuojavyöhyke
- Vedenottamon kaukosuojavyöhyke

Liite 22: Esimerkkejä Järvenpään alueiden nykyisistä tehokkuuksista

Tehokkuusluvut

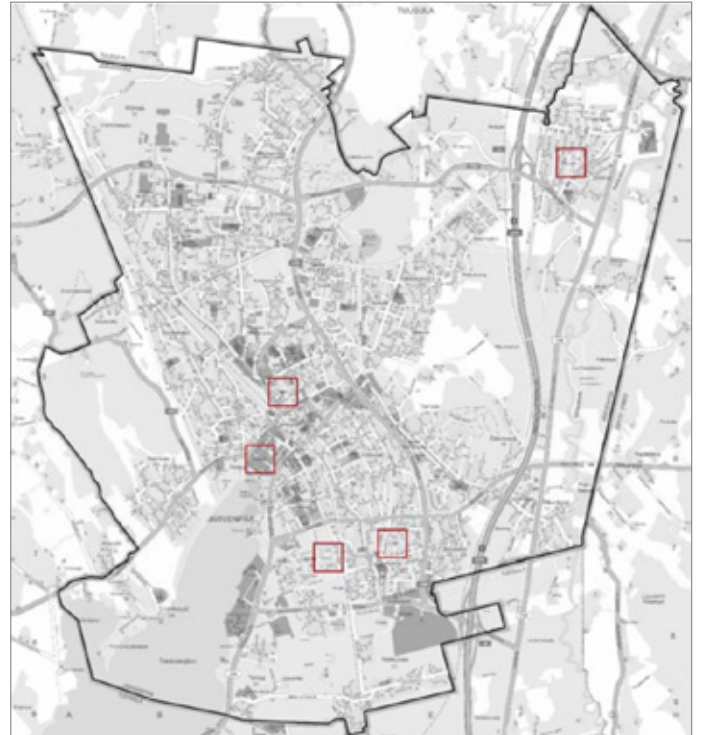
e_a = aluetehokkuus

e_k = korttelitehokkuus

e_t = tonttitehokkuus

Jokaisesta esimerkkialueesta on tehokkuusluvut, ilmakuva ja rakeisuuskartta.

Tiedot ovat vuosilta 2017 ja 2018.

Keskustatoimintojen alue,
Tiivis kerrostaloalue

esimerkkialue: Keskusta

$e_a = 0,7$

$e_k = 0,93$

$e_t = 1,24$

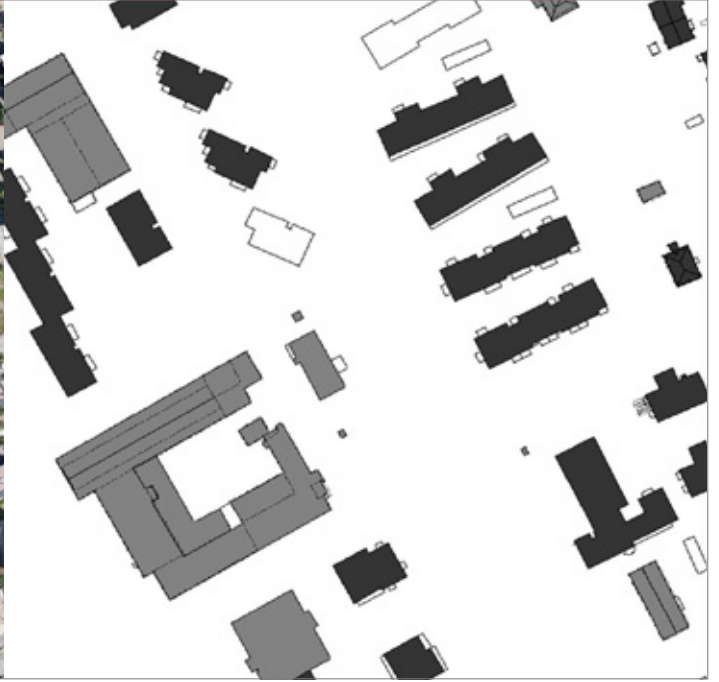
Kerrostaloalue

esimerkkialue: Pajala

$e_a = 0,6$

$e_k = 0,8$

$e_t = 1,07$

Sekoittuneen asumisen alue

esimerkkialue: Lepola I

$e_a = 0,3$

$e_k = 0,4$

$e_t = 0,53$

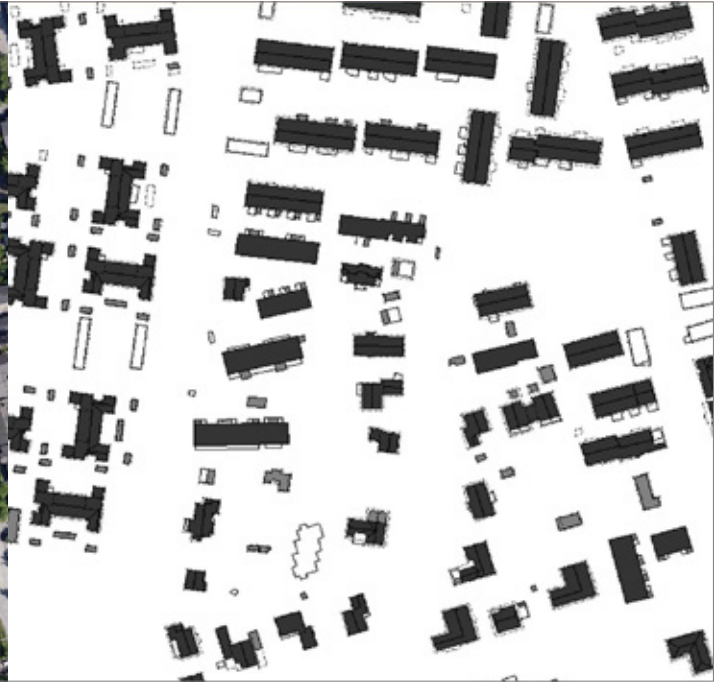
Pientaloalue

esimerkkialue: Kyrölä

$e_a = 0,15$

$e_k = 0,2$

$e_t = 0,27$

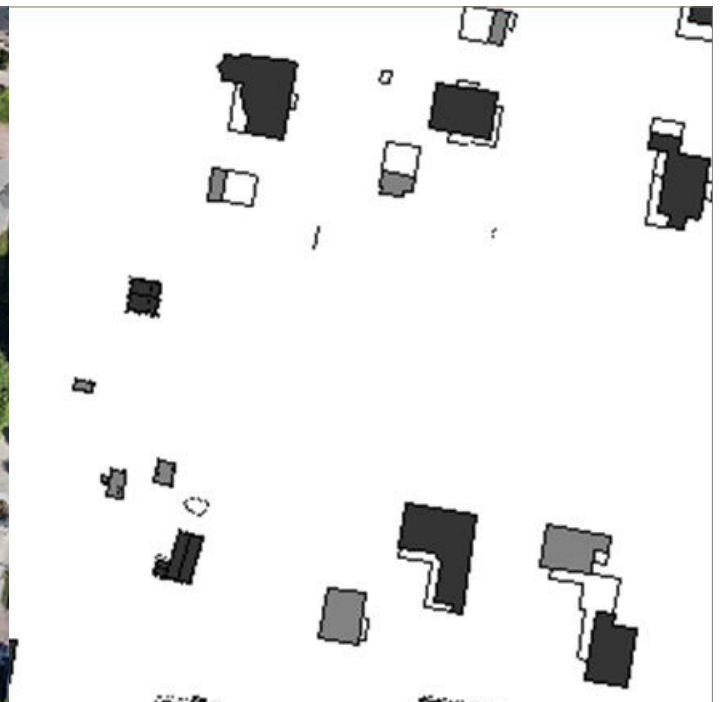
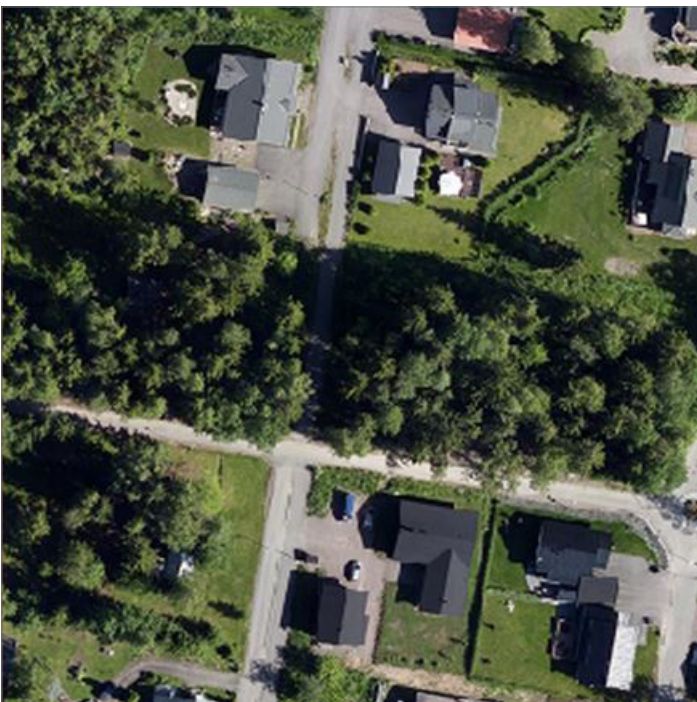
Erillispientalojen alue

esimerkkialue: Haarajoki

$e_a = 0,1$

$e_k = 0,13$

$e_t = 0,18$

 Järvenpää

